

DHMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAVACILIK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

APK DAİRE BAŞKANLIĞI
2011

ISBN:978-975-493-032-0
Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Yayınları-1
Havacılık Terimleri Sözlüğü

1.Baskı; Ankara, Mayıs 2011

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü APK Daire Başkanlığı

ADRES:
Konya Yolu Üzeri No:66 Etiler
06330 Yenimahalle/Ankara
Tel:0 312 204 20 00

BASKI:
Pulat Basımevi
Gersan San. Böl. 2306. Sok. NO: 66
Batıkent/ANKARA
Tel: (0.312) 257 46 59
www.pulatbasimevi.com

DHMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HAVACILIK TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
APK Daire Başkanlığı,
2011

KOORDİNASYON VE YAYIMA HAZIRLAMA

K.Zafer TOPUZ	(APK Daire Başkanı)
Cengiz KURT	(APK Daire Bşk.Yrd.)
Zerrin KURT	(ARGE Müdür V.)
Mehtap ÖZKELEŞ İYBAR	(Şef)

ÇALIŞMA GURUBU DHMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ:

K.Zafer TOPUZ	(APK Daire Başkanı)
Cengiz KURT	(APK Daire Bşk.Yrd.)
Zerrin KURT	(ARGE Müdür V.)
Mehtap ÖZKELEŞ İYBAR	(Şef)
Fatih AKSOY	(Elektronik Mühendisi)
Bünyamin DOĞAN	(Elektronik Mühendisi)
Ahmet KÖSE	(Elektronik Mühendisi)
Akif TURNA	(Pilot)
Murat CİNAN	(Pilot)
Sevda TURHAN ER	(Hava Trafik Kontrolörü)
Bahadır GÖBELOĞLU	(İnşaat Mühendisi)

SİVİL HAVACILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ:

Burcu SULTAR	(Bilgisayar Mühendisi)
Aynur TAZE	(İnşaat Teknikeri)
Yakup UYSAL	(Elektronik Mühendisi)
Halil ÖNGÖREN	(İnşaat Mühendisi)
Murat FEYZİFAR	(Jeoloji Mühendisi)

THY A.O:

Yasemin ÖZTÜRK

POAŞ:

Alp KARAHAN	(Müdür)

TÖSHİD:

Musa ALİOĞLU	(Genel Sekreter)

Orhan BİRDAL
Yönetim Kurulu Başkanı ve
Genel Müdür

Türkiye Havaalanlarının işletilmesi ve Türkiye Hava sahasındaki hava trafiğinin düzenlenmesi ile kontrolü görevini, Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) Genel Müdürlüğü yerine getirmektedir.

Ancak; havacılık camiasının, tam entegre olmuş bir bütün olduğunu düşünecek olursak; bu sektöre hizmet veren tüm tarafların, hizmette herhangi bir yanlış anlama ve aksamaya sebep olunmamasını teminen, ortak havacılık terminolojisine hakim olmaları, tüm sözlü ve yazılı iletişimde uluslararası terminolojinin yanı sıra Türkçe karşılıkları üzerinde de mutabakata varılması ve kullanılması vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

Bu çerçevede hazırlanan ve üç bölümden meydana gelen bu çalışmanın birinci bölümünde, Türkçe Terimler, İngilizce karşılıkları ve açıklamaları alfabetik bir sıra izlemektedir. İkinci bölümde ise, İngilizce Terimler ve Türkçe Karşılıkları ile açıklamaları yer almaktadır. Üçüncü bölümümüzde ise havacılıkta olmazsa olmaz uluslararası kısaltmalara yer verilmekte olup; her üç bölüm de ilgili Kurum ve Kuruluşlarla koordinasyon kurulmak suretiyle gerçekleştirilen titiz bir çalışmanın sonucunda derlenmiştir.

Bu gün, basılı ortamda ilk baskısı kullanıma sunulmuş bulunan ***"Havacılık Terimleri Sözlüğünün",*** ayrıca www.tdk.gov.tr ve www.dhmi.gov.tr web sayfalarında da yayınlanması planlanmaktadır. Bu itibarla; bu çalışmaya ilişkin görüş ve önerilerinizin, hem bu çalışmanın kusursuzluğunu ve güncel kalmasını sağlayacağı, hem de gelecek yıllardaki baskılarına altlık oluşturacağı değerlendirilmektedir.

21. Yüzyılın, havacılık açısından da ülkemizde büyük atılımlar sağladığı; havacılığın, modern yaşamın ayrılmaz bir parçası haline geldiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu günlere gelirken kat edilen mesafenin büyüklüğü ve zorluklarından yola çıkarsak; bu sözlüğün, Türk Sivil Havacılık Sektörüne ışık tutan, gelecek nesillere güzel bir kültürel miras olacağına inanmaktayım.

Bu vesile ile "Havacılık Terimleri Sözlüğü" çalışmaları kapsamında bize görüş ve bilgilerini ileten, Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü, Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü, Tüm Özel Sektör Havacılık İşletmeleri Derneği, Petrol Ofisi A.Ş Genel Müdürlüğü ve özverili çalışmaları ile katkıda bulunan tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür ederim.

HAVACILIK ALFABESİ

A	Alpha
B	Bravo
C	Charlie
D	Delta
E	Echo
F	Foxtrot
G	Golf
H	Hotel
I	India
J	Juliet
K	Kilo
L	Lima
M	Mike
N	November
O	Oscar
P	Papa
Q	Quebec
R	Romeo
S	Sierra
T	Tango
U	Uniform
V	Victor
W	Whiskey
X	Xray
Y	Yankee
Z	Zulu

İÇİNDEKİLER:

ÖNSÖZ

HAVACILIK ALFABESİ

1.BÖLÜM: TÜRKÇE TERİMLER 1

2.BÖLÜM: İNGİLİZCE TERİMLER 157

3.BÖLÜM: KISALTMALAR 337

KAYNAKÇA 371

1.BÖLÜM
TÜRKÇE TERİMLER

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
A		
A grubu çalışma ruhsatı	working license group A	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinin tamamı veya en az yolcu trafik, yük kontrolü ve haberleşme, ramp, kargo ve posta, uçak temizlik, birim yükleme gereçlerinin kontrolü için en az üç uluslararası trafiğe açık havaalanında teşkilatlanarak hava taşıyıcılarına yer hizmeti yapmak üzere yetkilendirilmiş özel hukuk tüzel kişilerine her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgeleri.
absorpsiyon	absorption	Bir katı veya sıvının çözünme ya da bileşik oluşturarak kütlesindeki moleküllerin kimyasal veya fiziksel tecridi.
acil durum	emergency	Hava alanlarında, normal hizmet akışı dışında, personel, araç, gereç ve malzeme kullanımı, takviyesi, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu gerektiren, güvenlik, kaza-kırım veya kurtarma ile ilgili her türlü durum.
acil durum planı	emergency plan	Hava alanlarında her türlü acil durumda, bu duruma uygun olarak, araç, gereç ve personel kullanımını ve takviyesini, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin koordinesini düzenleyen ve ICAO Ek-14 ve SHY-14A'ya göre hazırlanan plan.
acil durum safhaları	emergency phases	Şüphe hali, alarm hali ve tehlike hali anlamında kullanılan genel terim.
aciliyet	urgency/immediacy	Hava aracı veya diğer araçlar ile içlerindeki ya da civarındaki insanların güvenliği ile ilgili durumu belirtmek için kullanılır. Anında müdahale gerektirmez.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ADS-C anlaşması	ADS-C agreement	ADS-C veri raporlama koşullarının *(örneğin; hava trafik hizmetlerinin sağlanmasında ADS-C'nin kullanılmasına dair daha önce mutabık kalındığı üzere; hava trafik hizmetleri ünitesi tarafından ihtiyaç duyulan veri ve ADS-C raporlarının sıklığı)* tesis edildiği bir raporlama planıdır.
adsorpsiyon	adsorption	Moleküllerin bir katı veya sıvı yüzeyinde tutunması.
agrega	aggregate	Kırmataş; oldukça sert, kum, çakıl, veya kırmataş gibi çimento veya bitüm ile karıştırılarak beton, harç sıva veya asfalt elde edilen doğal kaya materyalıdır.
ağır agrega	heavy weight aggregate	Birim ağırlığı 2600 kg/m3'ten daha büyük olan agregadır.
AIM hizmeti	AIM service	Uluslararası hava seyrüseferinin emniyet, düzen, kalite ve etkinliğini artırmak için ihtiyaç duyulan havacılık bilgi/verilerini ve haberleşme akışını sağlamak amacıyla AIM memurları/personelince verilen hizmet.
AIP düzeltmeleri	AIP amendment	AIP' de yer alan bilgilerde yapılan kalıcı değişiklikler.
AIP eki	AIP supplement	AIP'de yer alan kalıcı bilgilere ek özelliği taşıyan, 3 ay veya daha uzun süreli geçici değişiklikler ile uzun metin ve grafiklerden oluşan kısa süreli bilgilerdir.
AIRMET bilgisi	AIRMET information	Alçak irtifa hava aracı uçuşlarının güvenliğini olumsuz etkileyebilecek ve ilgili uçuş bilgi bölgesindeki *(FIR)* ve onun alt bölgesindeki alçak irtifa uçuşlar için yayınlanmış hava tahmin raporunda önceden bulunmayan, belirli yol boyu hava durumu olaylarının ortaya çıkmasıyla ya da beklenmesiyle ilgili olarak bir meteoroloji nöbetçi ofisi *(MWO)* tarafından yayınlanan hava durum bilgisi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
AIS birimi	AIS unit	Hava seyrüseferinin emniyet, düzen, kalite ve etkinliğini artırmak için ihtiyaç duyulan havacılık bilgi/verilerinin sağlanması, hazırlanması, formatlanması, yayınlanması ve arşivlenmesi faaliyetlerinin yürütüldüğü AIM hizmet birimi.
air starter aracı	air starter	Bazı uçakların motor ilk hareketi için gerekli olan yüksek basınçlı hava ihtiyacını karşılamak üzere imal edilmiş özel donanımlı araç.
akaryakıt hidrant aracı	dispenser	Apron üzerinde bulunan akaryakıt ikmal deposu ile irtibatı bulunan yakıt pit'i/valfi ile uçak arasında yakıt dolum işlemini gerçekleştiren ve üzerinde pompa, sayaç, mikro filtre, dolum hortumları gibi donanımları bulunan araç.
akış kontrolü	flow control	Sektörler arası bilgi akışının kontrolünü sağlar.
akışkanlaştırıcı	plasticizer	Betonda aynı kıvamın veya işlenebilirliğin daha az su ile elde edilmesini sağlayan kimyasal katkı malzemesidir.
akrobatik uçuş	acrobatic flight	Bir hava aracının genel durumunda istenilerek yapılan manevralarla meydana getirilen ani değişiklik, normal dışı bir olay veya hızındaki anormal değişikliklerle yapılan uçuştur.
aktif NOTAM	active NOTAM	Gün ve saate göre aktif hale gelen NOTAM.
aktif yol-noktası	active way point	Seyrüsefer kolaylığı sağlamak amacıyla belirlenmiş yol – noktası.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
alarm hali	alert phase	Bir hava aracı ve içindekilerin emniyetinden endişe edilmesi hali.
alarm hizmeti	alerting service	Arama - Kurtarma çalışmaları için kurulan ünite tarafından verilen hizmet.
alçalma hız ayarlamaları	descend speed adjustments	Meydan varış zamanını belirlemek amacıyla yapılan hız azaltma hesaplamaları.
aldis (sinyal) lambası	aldis *(signalling)* lamp	Kule operatörü ile uçak pilotu arasındaki iletişimi sağlayan sistemlerin devre dışı kalması durumunda, mors kodları ile haberleşmeyi sağlamak üzere, kontrol kulesinde bulundurulan sinyal lambasıdır ***(ALDİS).*** Aldis lambası; ***Kırmızı-Yeşil-Beyaz renkte*** sinyal verebilmektedir.
aletli (uçuş) meteorolojik koşulları	instrument meteorological conditions	Görerek meteorolojik koşullar için belirtilen en düşük değerlerden daha az olan görüş; buluttan uzaklık ve tavan terimleriyle açıklanan meteorolojik koşullar.
aletli iniş sistemi	instrument landing system *(ILS)*	Yaklaşma işlemi boyunca pilota dikey ve yatay rehberlik yapan ve elektronik cihazlardan oluşan hassas aletli yaklaşma sistemi.
aletli meteorolojik şartları	instrument meteorological conditions	Görerek meteorolojik şartlar [VMC] için tespit edilen asgari değerlerden daha aşağı olan görüş; bulutlardan olan mesafe ve tavan olarak ifade edilen meteorolojik şartlar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
aletli pist	instrument runway	**a)** Hassas olmayan yaklaşma pisti; direkt bir yaklaşma için yeterli olan, en azından istikamet bilgisi sağlayan görsel yardımcıların ve bir görsel olmayan yardımcının hizmet verdiği aletli pist. **b)** Hassas yaklaşma pisti; kategori I. karar yüksekliğinin en az 60 m *(200 ft)* olduğu ve görüş mesafesinin en az 800 m veya pist görüş mesafesinin en az 550 m olduğu operasyonlar için öngörülen, ILS ve/veya MLS ve görsel yardımcılar ile hizmet veren aletli pist. **c)** Hassas yaklaşma pisti; kategori II. karar yüksekliğinin 60 m *(200 ft)*'den az olduğu, fakat 30 m *(100 ft)*'ten az olmadığı ve pist görüş mesafesinin en az 300 m olduğu operasyonlar için öngörülen, ILS ve/veya MLS ve görsel yardımcılar ile hizmet veren aletli pist. **d)** Hassas yaklaşma pisti; kategori III. **A -** Karar yüksekliğinin 30 m *(100 ft)*'ten az olduğu, veya hiçbir karar yüksekliğinin bulunmadığı ve pist görüş mesafesinin en az 175 m olduğu operasyonlar için öngörülen, **B -** Karar yüksekliğinin 15 m *(50 ft)*'ten az olduğu, veya hiçbir karar yüksekliğinin bulunmadığı ve pist görüş mesafesinin 175 m'den az olduğu, fakat 50 m'den az olmadığı operasyonlar için öngörülen, **C -** Hiçbir karar yüksekliğinin ve hiçbir pist görüş mesafesi sınırlamasının bulunmadığı operasyonlar için öngörülen, pist yüzeyine doğru ve pist yüzeyi boyunca ILS ve/veya MLS ile hizmet veren aletli pist.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
aletli uçuş kuralları	instrument flight rules	Aletli meteorolojik şartlar altında uçuşun idaresini sağlayan kurallar bütünü.
aletli uçuş süresi	instrument flight time	Pilotun başka bir harici referans noktası almaksızın yalnızca aletleri referans alarak bir havaaracını uçurduğu süredir.
aletli yaklaşma usulü	instrument approach procedure	Uçağı ilk yaklaşma fiksinden veya tanımlanmış geliş yolunun başından inişin tamamlanacağı bir noktaya getiren; şayet iniş tamamlanamayacaksa bir bekleme noktasına getiren veya belirli bir yüksekliğe tırmandıran; mânialardan koruyarak uçuş aletlerinin yardımıyla yapılan daha önceden belirlenmiş manevralar serisidir.
aletli yaklaşma ve uygulamaları	practice ınstrument approach	VFR ve/ veya IFR uçaklar tarafından pilot eğitimi veya profesyonel anlamda gösteriler amacıyla yapılan aletli yaklaşma uygulamalarını ifade eder.
aletli yaklaşma yol noktası	instrument approach way point	Yaklaşma prosedürleri tanımında kullanılabilen pozisyon fiksleri, ilk yaklaşma yol noktası ve son yaklaşma yol noktası gibi değerlendirilmektedir.
aletsiz pist	non-ınstrument runway	Görerek yaklaşma prosedürleri kullanılarak hava araçlarının operasyonları için öngörülen pist.
alevlenme noktası	ignition degree	Standart bir kapta hazırlanan bitümlü malzemenin belirli bir hızla ısıtılması esnasında bir alevcik yardımı ile tesbit edilen alevlenme anındaki suhuneti.
alıcı uluslararası NOTAM ofisi	client NOF	Bir NOTAM işleme birimi tarafından sağlanan hizmetlere abone olan herhangi bir uluslararası NOTAM Ofisi.
alkali agrega reaksiyonu	alkali-aggregate reaction	Portland çimentosundan veya bazı agrega bileşimlerinden gelen alkalilerle beton veya harç arasındaki kimyasal reaksiyon.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
alkali karbonat reaksiyonu	alkali-carbonate reaction	Karbonat reaksiyonları; kalsitik kireçtaşı, dolomitik kireçtaşı veya kalsit, kil içeren ince taneli dolomitik kireçtaşı agregalarından oluşur.
alkali silika reaksiyonu	alkali-silica reaction *(asr)*	Genellikle çimentodan kaynaklanan alkali oksitlerle *(Na2O, K2O)* reaktif silika formları içeren agregalar arasında oluşan, betonda genleşme etkisi yaratan kimyasal bir reaksiyondur.
altimetre	altimetre	Hava basıncını *(havanın ağırlığını)* ölçen bir çeşit madeni barometredir.
alt-üst işlemi	bottom-up process	Dış işaret ve komutlarla aktivite kontrolü yapmak. Ayrıca gelen bilgiyle ilk olarak ortaya çıkan hareketin tanımlanması için kullanılır.
alt-üst yaklaşma	bottom-up approach	Tek bir bileşim nedeniyle başlayan yada her bir tekrarında artarak devam eden bir problem yada fırsat için hazırlanan özel bilimsel yaklaşma.
alüvyon	alluvium	Akarsular tarafından taşınan kil, kum, çakıl gibi kütle parçalarının, suyun akış hızının azalması sonucu elverişli yerlere birikmesiyle meydana gelen tortular.
ana pist(ler)	primary runway*(s)*	Şartlar müsait olduğunda diğerlerine nazaran kullanılması tercih edilen pist*(ler)*.
analog sinyal	analog signal	Genliği, zamanla değişen sürekli sinyaller.
anlaşıldı	roger	“ Son mesajınızın tamamını aldım “ anlamında kullanılır. Ancak bu ifade “ Evet” yada “Hayır” cevabı gerektiren sorulara cevap olarak kullanılmaz.
anlaşma mektubu	letter of agreement	Komşu hava trafik kontrol üniteleri arasında, kontrol sorumluluğunun devri konusunda yapılan anlaşma.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
anten	antenna	Radyo frekans enerjisini bir hüzme içerisine odaklayan elektromekanik cihazlar.
antrasit	anthracite	Yüksek karbon içerikli kömür.
antrepo	entrepot-warehouse	Gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla hava alanı içerisinde veya dışında bulunan ve kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerdir.
apron	apron	Bir kara havaalanında hava araçların yolcu, posta ve kargo indirme-bindirme, yakıt ikmali, bakım ve park etme amaçlarına yönelik tanımlanmış alan.
apron kartı	apron identification card	Havaalanlarında, havaalanı personeli tarafından, terminal ve büro girişi için kullanılan manyetik karttır. Kart sahibinin, girişine izin verilen bölümler, kart üzerindeki numaralarla belirtilmiştir. Havaalanı girişinden çıkışına kadar, sağ üst yakaya takılması gerekmektedir. Kart sadece verildiği havaalanında geçerlidir ve fiziki tahribatından kullanıcısı sorumludur.
apron taksi yolu	apron taxiway	Apron üzerinde, aprona geçiş için kullanılan taksi yolu sisteminin bir kısmı.
apron yönetim hizmeti	apron management service	Apron üzerindeki hava araçları ve taşıtların etkinlik ve hareketlerini düzenlemeyi sağlayan hizmet.
ara bekleme pozisyonu	intermediate holding position	Araçların ve taksi yapan hava araçlarının durup, havaalanı kontrol kulesi tarafından bu yönde bir talimat verildiğinde, ilerlemesine izin verilene kadar beklemeleri için trafik kontrol amaçlı öngörülen belirli bir yer.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ara yaklaşma bölümü	intermediate approach segment	Aletli yaklaşma usulünün ara ve son yaklaşma fiksi veya noktası arasında kalan bölümü.
araç yol bekleme pozisyonu	road-holding position	Araçların beklemeleri gerektiğinde, beklemeleri için tayin edilmiş yer.
arama	search	Gayri kanuni eylem yapmak üzere kullanılabilecek silah, patlayıcı ve benzeri maddelerin; yolcu, bagaj ve diğer eşyalar ile havacılık faaliyetlerinde kullanılan materyallerde tespiti için ulusal mevzuat çerçevesinde güvenlik birimleri tarafından fiziki, teknik veya diğer arama yöntemleri ile yapılan uygulama.
araştırma	investigation	Yaşanan yasadışı bir olay veya olumsuzluklar nedeniyle, uluslararası standart ve tavsiyeler açısından yapılması gereken ve yaşanan aksaklık, zafiyet ve sorumluluğun kaynağının nedenlerini ortaya koymak için yapılan işlem.
arazi engeline doğru kontrollü uçuş	controlled flight into terrain	Normal fonksiyonlu bir uçağın yere, suya yada bir engele doğru yaptığı istem dışı uçuş.
arındırılmış (steril) alan	steril area	Hava alanlarında, yolcu ve kabin bagajlarının son kontrol edildiği nokta ile uçak arasında kalan bölge.
arka lob	back lobe	Bir antenin arkasına yayılan enerjinin lobu.
artırma	augmentation *(GNSS)*	Temel uydu bilgisi ile birlikte sistem performansının artırılmasının sağlanması.
asfalt	asphalt	Ana maddesi katran olan ve yolların kaplanmasında kullanılan karışım.
asgari alçalma irtifası	minimum descend altitude	Elektronik süzülüş hattı bilgisinin sağlanmadığı standart alet yaklaşma prosedürü uygulamalarında, son yaklaşmada veya turlu yaklaşma sırasında alçalmaya müsaade edilen, deniz seviyesi üzerinde feet cinsinden ifade edilen en düşük irtifa.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
asgari algılama irtifası	minimum reception altitude	Bir kavşak noktasının tanımlanabileceği en düşük irtifa.
asgari bekleme irtifası	minimum holding altitude	Bir bekleme paterni için seyrüsefer ve iletişim sinyal kapsaması ve mania aşma gereksinimlerini sağlayan en düşük irtifa.
asgari katediş irtifası	minimum crossing altitude	Asgari yol IFR irtifası *(MEA)* daha yüksek olan bir yola doğru ilerleyen bir hava aracının belirli fiksleri kat etmesi gereken asgari irtifa.
asgari sektör irtifai	minimum sector altitude	Acil durum şartlarında kullanılabilecek, bir radyo seyrüsefer yardımcısı merkez olmak üzere; 46 km *(25NM)* yarı çaplı bir sektör içinde kalan sahada bulunan tüm manialardan asgari 300 m *(1000 feet)* yükseklik sağlayan en düşük irtifa.
asgari seyrüsefer performans şartnamesi	minimum navigation performance specification	MNPS dizaynlı hava sahasında operasyon yapabilmesi maksadıyla, bir uçağın minimum seyrüsefer performans kabiliyetine sahip olması için gerekli olan standartların bir düzenlemesidir. Ek olarak, uçak MNPS operasyonları için tescil ülkesi tarafından sertifikalandırılmış olmalıdır.
asgari yakıt	minimum fuel	Bir uçağın kabul edilebilir bir miktarda gecikmeli veya gecikmesiz olarak varış yerine ulaşması için gerekli olan yakıt miktarıdır. Bu bir acil durum değildir, fakat usule aykırı aşırı bir gecikme durumunda bir acil durumun olabileceğini gösterir.
aşınma	abrasion	Beton yüzeyinde sürtünmeye bağlı olarak gelişen yıpranma.
aşma sahası	clearway	Üzerinde bir uçağın belirli bir yüksekliğe kadar ilk tırmanışının bir bölümünü gerçekleştirebileceği uygun bir alan olarak seçilmiş veya hazırlanmış; ilgili otoritenin kontrolü altında bulunan, yerde veya su üzerinde belirlenmiş dikdörtgen bir saha.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ataletsel seyrüsefer sistemi	inertial navigation system	Geniş kapsamlı bir seyrüsefer için hava aracında bulunan bilgisayar destekli bir seyrüsefer cihazıdır.
ATC sistemi uyumluluğu	ATC system harmonisation	Ünitelerdeki standart uygulamalarla, sistem performansının karşılaştırılarak aralarındaki uyumun belirlenmesi.
ATM çalışma pozisyonları için temel gereksinimler	core requirements for ATM working positions	Çalışma pozisyonu gelişimi için metotlar ve araçlardır. Temel proje, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı Devletlerindeki hava trafik yönetimini geliştirmeyi amaçlamaktadır.
ATS yolu	ATS route	SID, STAR, havayolu, tavsiyeli yol ve kontrolsüz yollar da dâhil olmak üzere gerektiğinde trafik akışını yönlendirmek için oluşturulmuş yollar.
atterberg limitleri	atterberg limits	Kıvam limitleri; zeminin tanecikleri ile su arasındaki ilişkileri ve değişen su içeriklerine göre zeminin durumunu tanımlar.
Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı (EUROCONTROL)	European Organisation for the Safety of Air Navigation	Avrupa seyrüsefer emniyetini sağlamak üzere kurulan ve Türkiye'ninde üyesi bulunduğu çok uluslu organizasyon.
Avrupa Hava Trafik Yönetim Sistemi	European Air Traffic Management System *(EATMS)*	ECAC üyesi ülkelerin hava trafik sistemlerini eşgüdümlü hale getirerek, iniş-kalkış zamanlarındaki gecikmeleri azaltmak, tercih edilen uçuş profilleri ile uçuş emniyeti, ülke güvenliği, çevresel etkiler gibi konularda minimum tahditleri planlayan sistem.
Avrupa Havacılık Emniyeti Otoritesi	European Aviation Safety Agency *(EASA)*	15 Temmuz 2002 tarihinde hizmete geçen, Avrupa hava shası ile ilgili bir emniyet kurumudur.
Avrupa Küresel Seyrüsefer Kaplama Hizmeti	European Geostationary Navigation Overlay Service *(EGNOS)*	Avrupa'da uydu seyrüseferi sağlamak amacıyla 1984 de çalışmalarına başlanan bir hizmettir. EGNOS'un geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmalar 1994 de Avrupa Uzay Ajansı *(ESA)*, Avrupa Birliği *(EU)* ve EUROCONTROL'ün katılımı ile kurulan Avrupa Üçlü Birliği *(ETG)* tarafından yürütülmektedir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Avrupa Sivil Havacılık Konferansı	European Civil Aviation Conference *(ECAC)*	1955'ten beri faaliyetlerine devam eden uluslararası bir organizasyondur. Amacı, Avrupa hava taşımacılık sisteminin güçlendirilmesi, güvenli ve etkili gelişiminin devam ettirilmesidir. ECAC, üye ülkeler ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve sivil havacılık politikalarının belirlenmesi konularında da çalışmalar yapmaktadır.
ayırma	separation	Uçakların seviye ve pozisyon olarak birbirlerine tehlike teşkil etmeyecek şekilde belli kriterler göz önüne alınarak uçurulmalarıdır.
ayırma minimumu	separation minima	Hava trafik kontrol usullerinin uygulanmasına yönelik, uçaklar arasındaki minimum uzunlamasına, yanlamasına veya dikey mesafelerdir.
ayrılmış paralel operasyonlar	segregated parallel operations	Bir pistin yalnızca yaklaşmalar için ve diğerinin yalnızca kalkışlar için kullanıldığı, paralel veya paralele yakın aletli pistlerde eş zamanlı yapılan operasyonlar.
azaltılmış dikey ayırma miniması	reduced vertical seperation minimum *(RVSM)*	Hava sahası kapasitesinin artırılması amacıyla, uçuş seviyesi 29000 feet ile 41000 feet dahil arasında, 2000 feet olan dikey ayırmanın 1000 feet olarak azaltılması.
azaltılmış dikey ayırma miniması çıkış noktası	reduced vertical seperation minima exit point	Bir hava aracının RVSM *(azaltılmış dikey ayırma minimumu)* sahasından çıkış noktası.
azaltılmış dikey ayırma miniması giriş noktası	reduced vertical seperation minima entry point	Avrupa RVSM hava sahasına girmeden önce, girdiği sırada yada hemen sonrasında, uçağın geçtiği ve geçmesinin beklendiği ilk rapor noktası.
azaltılmış dikey ayırma miniması onayı	reduced vertical seperation minima approval	İlgili Devlet otoritesi tarafından belirli kriterler göz önüne alınarak, bir uçağın RVSM onayının verilmesi işlemidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
azami kalkış ağırlığı	maximum take off weight	Hava aracının uçuşa elverişlilik sertifikasında, uçuş el kitabında veya diğer resmi kayıtlarda belirtilen kalkışa elverişli azami ağırlığıdır.
B		
B grubu çalışma ruhsatı	working license group B	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapacak hava taşıyıcılarına her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgesi
bagaj	baggage *(ICAO)*	Operatörün izniyle, uçakta taşınan ya da uçağa yüklenen yolcu ve mürettebatın kişisel eşyalarıdır. 2920 sayılı Kanunun 109'uncu maddesine göre düzenlenen bagaj kuponu karşılığında taşıyıcının sorumluluğuna devredilen tescil ettirilmiş eşyadır.
bagaj arabası	cart	Uçak ve terminal arasında bagaj, kargo ve posta naklinde kullanılan motorlu araçlarla çekilen taşıma aracıdır.
bagaj ayırma alanı (şutaltı)	chute	Bagajların ilgili uçaklara yüklenmek üzere tasnif edildiği alan.
bagaj depo alanı		Güvenlik kontrolünden geçen ve check-in'e verilen bagajın hava aracına taşınmak üzere bekletilmesi amacıyla depo edildiği; yanlış yönlendirilmiş bagajın, ilgili yere nakledilene kadar, yolcu ya da görevliler tarafından talep olunana ya da başka bir türlü elden çıkartılana kadar bekletilebileceği alan/alanlar.
bagaj kontrolü ve el tipi metal arama dedektörü operatörü		Sertifikalı havaalanı emniyet şube müdürlüğü personeli veya ilgili kurum/kuruluş sertifikalı özel güvenlik personeli.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
bağımlı paralel yaklaşmalar	dependent parallel approaches	Birbirine komşu, uzatılmış pist merkez hatları üzerinde uçan uçaklar arasında radar ayırma minimalarının nasıl olacağının tarif edildiği paralel veya paralele yakın aletli pistlere yapılan eş zamanlı yaklaşmalar.
bağımsız paralel yaklaşmalar	independent parallel approaches	Birbirine komşu uzatılmış pist merkez hatları üzerinde uçan uçaklar arasında radar ayırma minimalarının nasıl olacağının tarif edilmediği paralel veya paralele yakın aletli pistlere eş zamanlı yapılan yaklaşmalar.
bakım	maintenance	Uçuş öncesi kontrol hariç olmak üzere, birlikte veya ayrı yapılmak üzere hava aracının muayenesi, revizyonu, parça değişimi, onarımı, arıza veya hasar giderimidir.
bakım çıkışı		Bakımı yapılan havaaracı veya kompenentinin bakım kuruluşu tarafından yeniden hizmete hazır hale getirilmesidir.
bakım kuruluşu	maintenance organization	SHY 145-01'e uygun olarak bakım yapmak üzere yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ait işletmelerdir.
bakım kuruluşu el kitabı	maintenance organization exposition	EASA Part-145/ SHY-145 gereği, bakım Yetki sertifikası sahibinin sorumluluk ve faaliyetlerinin açıklandığı Otorite onaylı dokümandır.
band geçirgen filtre	band pass filter	Ayarlandığı frekans aralığındaki frekansların geçişine izin veren, aralığın dışındaki freakansların geçmesini engelleyen elektronik filtredir.
band genişliği	bandwidth	Radyo haberleşmesinde; belirli bir aralıktaki iletişim yapılabildiği en yüksek ve en düşük frekanslar arasındaki farkı ifade eder. Birimi Hertz'dir. Bilgisayar haberleşmesinde; bir iletişim ortamının taşıyabileceği bilgi miktarını ifade eder. Birimi bit/sn'dir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
banket	shoulder	PAT sahalarında kaplama ile bitişiğindeki yüzey arasında geçiş sağlayacak şekilde hazırlanmış, kaplamanın kenarına bitişik bir alan.
banket kapasitesi	inbank capacity	Bir su yatağında banketleri aşmadan taşınan debi.
baret	barette	Belli bir mesafeden kısa bir ışık hattı gibi görülebilecek şekilde, yakın aralıklarla yan yana sıralanmış üç veya daha fazla havacılık yer ışığıdır.
basılı haberleşme	printed communication	Tüm mesajların dağıtımlarının yapıldığı devre terminallerinde yer alan, devamlı ya da otomatik olarak basılı kayıt imkanı sağlayan haberleşme sistemi.
basınç irtifası	pressure altitude	Standart atmosferdeki basıncın karşılığı olan ve irtifa olarak belirtilen atmosfer basıncı.
başlangıç noktası	datum	Başka miktarların hesaplanmasına yönelik bir referans veya esas niteliğinde olabilecek herhangi bir miktar veya miktarlar seti.
bataklık toprağı	bog soil	Turba üzerine süzülmüş toprak tabakası, veya bataklik altında kalan bataklık bitkisi ile örtülü toprak zemin.
batimetrik	bathymetric	Suyun derinliği; derinlik ölçüm
baud	baud	Veri haberleşmelerinde saniyede gönderilen sembol sayısıdır. 1 Baud=1 Sembol/Sn
bazalt	basalt	Yerkabuğunun çatlaklarından dışarı çıkan erımış lavların soğuyup katılaşmasıyla oluşan volkanık bir kayaç türüdür.
bekleme fiksi	holding fix	Uçağın bekleme yaparken pozisyonunu belirleyip sürdürmek için referans olarak kullandığı, pilota seyrüsefer yardımcıları ya da yerde görsel bir referansla tanımlanabilinen belirli bir noktadır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
bekleme noktası	standby point	Acil durumun çeşidine göre kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin daha etkin olabilmeleri için hazır bulundukları bölgelerdir.
bekleme noktası (uçak için)	holding point	Pisti ihlal etmeden kalkış için taksi yapan uçağın bekleyebileceği tanımlanmış bir saha.
bekleme usulü	holding procedure	Bir uçağın sonraki ATC müsaadesini beklerken, belirlenmiş bir hava sahasında tutulması için önceden belirlenmiş manevra.
bekleme yeri	holding bay	Uçakların verimli yüzey hareketini kolaylaştırmak üzere uçakların bekletilebileceği, veya yanından geçebileceği, işaretlenmiş bir alan.
beklenmedik olay planı	contingency plan	Havaalanında, operasyon veya özel harekâtı gerektiren acil durumlarda, güvenlik güçlerinin ve görev verilen ilgili diğer birimlerin kullanılmasını düzenleyen ve çeşitli davranışları ihtiva eden plan.
belirlenmiş RNAV rotası	designated RNAV route	Bir VOR/DME seyrüsefer cihazı kapsamındaki geçerli düşük ve yüksek irtifa değerlerini temel alan saha seyrüsefer rotası.
belirsizlik safhası	uncertainty phase	Bir hava aracı ve içindekilerin güvenliği konusunda belirsizliğin mevcut olduğu durum.
bentonit	bentonite	Bentonit, aluminyum ve magnezyumca zengin volkanik kül, tüf ve lavların kimyasal ayrışması ile veya bozulmasıyla oluşmuş çok küçük kristallere sahip kil minerallerinden *(başlıca montmorillonit)* oluşan ve ağırlıklı olarak kolloidal silis yapıda, yumuşak, gözenekli ve kolayca şekil verilebilir açık bir kayadır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
beton	concrete	Kum, çakıl ya da kırmataş, çimento, su ve gerektiğinde katkı maddeleri kullanılarak elde edilen yapı malzemesi.
beton basınç dayanımı	concrete compressive strenght	Betonun basınç mukavemeti standart kür koşullarında saklanmış *(20 °C ±2°C kirece doygun su içerisinde),* 28 günlük silindir *(15 cm çap, 30 cm yükseklik)* veya küp *(15 cm kenarlı)* numuneler üzerinde ölçülür.
beton dizaynı	concrete design	Döküm yapılacak beton ile ilgili tüm tasarımlar.
beton karışım oranı	cocnrete mix ratio	1 m3 yerine yerleştirilmiş beton içerisine girecek olan malzemelerin kg cinsinden miktarları.
beton karma suyu	concrete mixing water	Kuru haldeki çimento ve agregayı plastik, işlenebilir bir kütle haline getirmeye yarayan sıvıdır. Çimento ile kimyasal reaksiyon yaparak plastik kütlenin sertleşmesini sağlar.
beton kürü	curing of concrete	Beton yerleştirildikten sonra veya beton ürünlerinin imalatından sonra oluşabilecek su kaybını engellemek ve hidratasyon reaksiyonlarının uygun şekilde ve zamanında gerçekleşmesini sağlamak için yapılan işlerdir.
beton suyunun yüzeye çıkması (kusma)	bleeding	Döşeme betonu dökülünce, üst yüzeyindeki su buharlaşmaya başlar. Betonu terk ederek havaya karışır, bu suyun yerine betonun bünyesindeki suyun, yukarı, üst yüze doğru çıkması *(kusulan su)*.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
beyan edilen mesafeler - heliportlar	declared distances - heliports	**a)** Mevcut kalkış mesafesi *(TODAH).* Son yaklaşma ve kalkış koşusu uzunluğu, artı kalkışı tamamlamaları için helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen helikopter aşma sahasının *(varsa)* uzunluğu. **b)** Reddedilmiş mevcut kalkış mesafesi *(RTODAH).* Reddedilmiş bir kalkışı tamamlamaları için performans sınıfı 1'de işletilen helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen son yaklaşma ve kalkış alanının uzunluğu. **c)** Mevcut iniş mesafesi *(LDAH).* Son yaklaşma ve kalkış alanının uzunluğu, artı iniş manevrasını belirli bir yükseklikten tamamlayabilmeleri için helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen herhangi bir ek alan.
bilgi görüntüleme sistemi	data display system	İşlenmiş verinin gösterimine olanak sağlayan elektronik ve/veya elektromekanik sistem.
bilgi yönetimi	information management	Güncelleştirilmiş bilginin ilgili birimlere zamanında dağıtılmasıdır.
bilgisayar esaslı eğitim	computer based training	Bilgisayar çalışma ortamında interaktif yöntemlerle *(interaktif cevaplama, konu anlatımı gibi)* öğrenciye özgür bireysel çalışma ritmini kullandırarak bilgi ve yetenek kazandırılması.
bilinen sevkiyatçı (gönderici) kargo için	known consignor *(CARGO)*	Malzemenin, hava yolu ile nakliyesini kendi hesabına yaptırmak isteyen, söz konusu malzemenin göndericisidir. Yetkili bir acente ile ya da uygun kriterlere sahip bir hava taşıyıcısı ile çalışır.
bilinen sevkiyatçı (gönderici) posta için	known consignor *(POST)*	Postanın, hava yolu ile nakliyesini kendi hesabına yaptırmak isteyen, söz konusu postanın göndericisidir. Yetkili bir posta kurumu / idaresi ile çalışır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
binder	binder	Asfaltın bağlayıcı tabakası.
birim ağırlık deneyi	unit weight test	Hacmi bilinen birim ağırlık kapları ve tartı ile yapılan deneydir.
birim yükleme araçları (uldler)	unit load devices *(ulds)*	Bir uçağın sınırlama (emniyet) sistemiyle doğrudan arabirim görevi gören ve IATA ULD Teknik Kurulu tarafından görevi gören ve IATA ULD Teknik Kurulu tarafından tescillenmiş araçlar
birincil gözetim radarı	primary surveillance radar *(PSR)*	Bir vericiden yayılan EM dalgaların, nesneye çarpıp geri dönmesi, bu süreç için gereken zamandan yola çıkılarak nesnenin mesafesi ve antenin o andaki konumu ile nesnenin yönünün hesaplandığı bir radar sistemidir.
birincil plot bilgisi	primary plot	Bir uçağın radardaki pozisyonun belirlenmesi.
birleşik	combined	Genelde radar görüntü ve izleri için kullanılır. Birincil ve ikincil gözetim radar verilerinden yararlanılan bir radar mesajıdır.
bileşik / karma ayırma	composite separation	Uçakları, bileşik yol sistemi ile uygulanan ayırma minimalarını *(yatay/dikey)* azaltarak ayırma yöntemi.
birleşik plot	combined plot	Birincil ve ikincil gözetim radar bilgilerinin bir radar görüntüsü üzerinde birleştirilmesidir.
birleşik VOR ve TACAN	combined VOR and TACAN	VOR, TACAN ve DME seyrüsefer yardımcı cihazlarının birlikte bulunduğu bir seyrüsefer yardımcı sitesidir.
birleştirilmiş/konsolide kargo		Farklı kişiler tarafından, tarifeli bir hava taşıyıcısının dışında başka bir kişiyle hava yolu ile taşınması için anlaşma yapılmış; tek bir pakette birleştirilmiş, birden çok ve farklı gönderiden oluşan kargo.
bit	bit	İkili düzende her bir rakama *(0 veya 1)* BIT denir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
bit hata oranı	bit error rate	Bir örnekteki bit hatalarının sayısı, örnekteki bit'lerin toplam sayısına bölünür ve genellikle birçok örnek için ortalamadır.
bitüm	bitumen	Keskin bir koku, alev ve koyu duman çıkararak yanan, karbon ve hidrojen bakımından çok zengin doğal yakıt maddelerinin genel adı.
bomba alarmı	bomb alert	Yetkili makamlar tarafından bomba tehdidine karşı uygulanmak üzere, acil durum planının harekete geçirilmesi için verilen alarm durumu ile hava aracında veya herhangi bir sivil havacılık tesisinde, şüpheli bir cismin bulunması üzerine ilan edilen durum.
bomba tehdidi	bomb threat	Herhangi bir şekilde öğrenilen, yerdeki veya uçuş halindeki hava aracını veya hava meydanını, sivil havacılık tesisini, ya da şahsi bir alanı, patlatma sonucu tehlikeli bir duruma sokacak bir patlayıcı, başka bir madde veya aletle ilgili, doğru veya yanlış bir bilgi.
boş uçuş	ferry flight	Bir uçağın yolcu ve yük taşımaksızın uçurulması.
boşluk oranı	void ratio	Belirli bir gözenekli ortam örneğindeki boşluk hacminin katı parçacık hacmine oranı.
boşluk suyu	pore water	Kaya çatlakları arasında bulunan su.
bölgesel hava taşımacılığı	regional air transportation	Koltuk kapasitesi en az yirmi *(20)* en fazla doksan dokuz *(99)* olan uçaklar ile iç veya dış hatlarda yapılan ticari hava taşımacılığıdır.
bulut tavanı	ceiling	20000 feet'in *[6000 m]* altında ve gökyüzünün yarısından fazlasını kaplayan bulutların en alt tabakasının tabanının yeryüzü ve su yüzeyi üzerinden yüksekliği.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
buzlanma	icing	Herhangi bir yerde hava sıcaklığının 0 derecenin altına düşmesi sonucu, değişik yüzeylerde bulunan suyun donarak tabaka ya da tabakalar oluşturulması.
buzlanma çözme	de-icing	Uçakların yüzeylerinde oluşan buzun ve karın temizlenmesi işlemi.
buzlanma çözme/ buz önleme alanı	de-icing/anti-icing pad	Buz giderici/buz önleyici işlemden geçmek üzere bir uçağın park etmesine yönelik düzenlenmiş bir iç alan ve iki veya daha fazla mobil buz giderci/önleyici ekipmanın manevralarına yönelik düzenlenmiş bir dış alanı kapsayan bir alan.
buzlanmayı önleme	anti-icing	Uçakların yüzeylerinde buz ve kar oluşmasını engelleme işlemi.
bütünlük (havacılık verileri)	integrity *(aeronautical data)*	Bir havacılık bilgisinin ve onun değerinin, oluşumundan veya resmi olarak değiştirilmesinden bu yana kaybolmadığına veya değiştirilmediğine ilişkin bir güvence derecesi.
büzülme	shrinkage *(contraction)*	Deney numunesinin herhangi bir doğrultudaki boyutunda, hızlandırılmış belirli kuruma şartları altında, ağırlıkça doygun halden dengeli ağırlık ve boyut durumuna geçişinde kuruma nedeniyle oluşan değişim.
büzülme limiti	shrinkage limit	Daha fazla su kaybının zeminin hacminde bir azalmaya neden olmadığı koşuldaki su içeriğidir. Yüzde olarak ifade edilir.
bypass sistemi	bypass system	BHS de taşınan bagajların %100 bagaj tarama sisteminde normalde uğraması gereken cihazlara uğramak yerine aynı seviyede veya farklı seviyede diğer cihazlara yönlendirilmesini sağlayan işlem prosedürü.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
byte	byte	Bir anlam ifade eden en küçük sayısal veri kümesidir. Bir byte 8 bit'ten oluşur.
C		
C grubu çalışma ruhsatı	working license group C	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden, temsil, gözetim ve yönetim, uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi, ikram servis ile uçuş operasyon hizmetini yapmak üzere yetkilendirilmiş özel hukuk tüzel kişilerine her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgeleri.
cari uçuş planı	current flight plan *(CFL)*	Şayet varsa müteakip müsaadelerle oluşturulmuş, değişiklikleri de içeren uçuş planı.
CAT III standartları		Pist üzerindeki görüş şartlarının 350 metreden daha az olduğu durumlarda, sistem, cihaz, araç ve gereçlerin kullanılabilirliği ve konumlarını belirleyen şartlar.
check-in	check-in	Havaalanı terminallerinde, hava yolu veya yer hizmet kuruluşu görevlilerinin, yolcuların bilet, bagaj işlemi ve kontrollerini yapmaları.
check-in kontuarı	check-in counter	Terminallerde yolcuların check-in işlemlerinin yapıldığı, donanımlı masalardır.
check-in salonu	check-in hall	Terminallerde check-in kontuarlarının toplu halde bulunduğu bölümlerdir.
co-mail	co-mail	Havayolu taşıyıcısı şirketinin kendi istasyonlar ağı içinde naklettiği postalar için kullanılan kısaltma.
co-mat	co-mat	Havayolu taşıyıcısı şirketinin kendi istasyonlar ağı içinde naklettiği malzemeler için kullanılan kısaltma.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
course	course	Yoldaki uçaklar için tasarlanmış uçuş yolu, ILS hattında ise pisti karşılayıcı yol anlamında kullanılan terim.
Ç		
çakıl	gravel	Akarsular ve dalgalar olmak üzere dışgüçlerle anakayadan kopartılan, sürüklenmeleri sırasında çeşitli biçimler alan parçalı, kırıklı taş parçası. Kum-çakıl malzemesi olarak temel ve temelaltı tabakalarında kullanılabilir.
çakışma çözümlenmesi	conflict resolution	Potansiyel tehlike teşkil eden trafikler arasında uygun ayırma minimumlarının uygulanmasıyla yapılan çözümleme.
çakışma ikazı	conflict alert	Otomatik radar fonksiyonu olarak radar hedefleri arasında mevcut minimaların altına inilebileceği yönünde verilen ikaz.
çalışma ağı varlığı	network entity	Internet ortamında bilgi transferi, yol bilgi değişiklikleri ve yönetim protokolleri operasyonu sorumluluğunu kapsayan bilgisayar tabanlı çalışmaların fonksiyonel bir kısmıdır.
çamur zemin	mud ground	Bataklik, organik zeminler, zemin emniyet gerilmesi 0 kg/cm²
çarpışma riski	risk of collision	Ciddi çarpışma risklerinin ortaya çıktığı uçakların yakın geçme durumlarının risk sınıflandırması.
çatlak	crack	Doğal sebepler, trafik etkisi, ya da alttaki bir tabakadan yansıma sebebiyle kaplama içinde meydana gelen ayrılma.
çeki demiri	tow- bar	Uçak ile uçak itme/çekme aracı arasına takılarak uçağın itilmesi ve çekilmesi işlemlerinde kullanılan teçhizat.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
çeyrek çember	quadrant	Merkezinde seyrüsefer yardımcısı olan, saat yönünde manyetik kuzeyden itibaren 4 dilime ayrılmış bir daireyi ifade eder. Bunlar sırasıyla; KD *(kuzey doğu çeyreği)* 000-089 , GD *(güney doğu çeyreği)* 090-179, GB *(güney batı çeyreği)* 180-269, KB *(kuzey batı çeyreği)* 270-359.
çift motora sahip hava araçları için yedek yol boyu havaalanı	ETOPS extended-range twin-engine operation performance standards enroute alternate	Yol boyu ETOPS operasyanları esnasında hava aracının motor arızası ya da diğer anormal durumlar ya da acil durum koşullarında inebileceği uygun / elverişli yedek meydan.
çimento	cement	Ana hammaddeleri kalkerli kil olan ve mineral parçalarını *(kum, çakıl, tuğla v.s.)* yapıştırmada kullanılan bir malzemedir.
çok düşük frekans	very low frequency	3 ile 30 Mhz arasındaki frekans aralığı.
çok yüksek frekans	very high frequency	30 ile 300 Mhz arasındaki frekans aralığı.
çoklu haberleşme	conference communications	Üç veya daha fazla merkezin aynı anda ve direkt olarak konuşma yapabildikleri haberleşme kolaylığı.
çoklu kanal izleme	multi channel tracking *(MCT)*	Radarlardan gelen ham bilgileri işleyerek plot bilgisine dönüştüren sistemdir.
çoklu radar izleme	multi radar tracking *(MRT)*	MCTden gelen radar plot bilgisini iz bilgiye dönüştürerek kontrolörlerin önündeki displaylere ve FDP' ye aktaran sistemdir.
çökme deneyi	slump test	Beton kıvamını belirlemek için yapılan deney.
çökme konisi	cocnrete mix ratio	Betonun işlenebilme özelliği kıvamı ile tayin edilmektedir. Bu kıvam çökme konisi kullanılarak yapılan deneyle ölçülür.
çözüm önerisi	resolution advisory	TCAS cihazı tarafından Uçakların çarpışma riskine karşı, pilota sunulan çözüm önerisidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
D		
dağıtım zamanı	delivery time	Kontrolör tarafından gönderilen mesajın uçuş ekibinin eline geçmesi için geçen süre.
dahili test ekipmanı	built in test equipment	Sürekli temel üzerinde izleme yapabilmek için doğru operasyonu sağlayan elektronik ekipmandaki içsel kontrol birimleri. Birçok kontrol, bir hata durumunda görsel alarm veren GO-NO GO testleridir.
dansite oranı	density ratio	Yoğunluk oranı.
dayanıklılık	durability	Yapı malzemelerinin ve yapıların işlemlerini uzun yıllar boyu bozulmadan yerine getirmelerine denir.
de/anti icing aracı	de/anti icing vehicle	Buzlanmayı çözücü/önleyici kimyasal maddelerin uçaklara uygulanması için kullanılan özel donanımlı araç.
degradasyon	degradation	Atmosferik, hidrolik, biyolojik ve diğer faaliyetler sonucunda kayaların, sarp kayalıkların, yeryüzü katmanlarının ve akarsu yataklarının aşınması ve ayrışması.
değiştirme noktası	change over point	Bir hava yolunda seyir halindeki hava aracının arkasında kalan seyrüsefer yardımcı cihazının kapsama alanından çıkıp üzerine doğru uçtuğu seyrüsefer yardımcı cihazının kapsama alanına girdiğini gösteren, haritalarda işlenmiş noktalardır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Demiryolları Limanlar Havaalanları İnşaatı Genel Müdürlüğü	General Directorate of Railways Ports and Airports Construction	3344 Sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve görevleri hakkındaki Kanunun 9. maddesi çerçevesinde Devletçe yaptırılacak demiryolları, limanlar, barınaklar ve bunlarla ilgili teçhizat ve tesislerin, kıyı koruma yapıları, kıyı yapı ve tesislerinin ve hava meydanlarının ve Bakanlar Kurulunca yapımının üstlenilmesine karar verilen şehir içi raylı ulaşım sistemleri, metrolar ve bunlarla ilgili tesislerin alakalı kuruluşlarla işbirliği yaparak plan ve programlarını hazırlamak, gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri almak ve imkanları sağlamak, araştırma, etüt, istikşaf, proje, keşif, şartname ve inşaatları ile bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, yapımı tamamlananları ilgili kuruluşlara devretmek, yapılmış olanların bakımı ve onarımlarının organizasyonu için esaslar hazırlamakla görevli Kuruluş.
denetim çalışma grubu		Hava alanlarında faaliyette bulunan Kurum/Kuruluş personelince MSHGP çerçevesinde sivil havacılık güvenliğinin uygulanıp uygulanmadığını denetleme, inceleme, test ve araştırma yapmak üzere, EADUK'un koordinesinde ve onaylamasıyla oluşturulan komisyon.
deniz mili	nautical mile	Havacılıkta kullanılan, 1852 m. uzunluğa eşit ölçüm birimidir.
derece eğitimi	rating training	Hava trafik kontrolörünün derece alabilmesi için verilen eğitim.
derecelendirme	rating	Hava Trafik Kontrolörüne kontrol ünitesinin bir veya birden fazla bölümünde çalışabilmesi için her yıl periyodik sınavlarla otorite tarafından verilen yeterlilik belgesi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
derz dolgusu	joint sealant	Derz kesme işleminden sonra sıra derz doldurma işlemine gelir. Derzler esnek bir malzeme ile doldurulmalıdır. Ancak; derzlerin kırılma ve çatlama riskinin azaltılması gerekiyorsa, bunların yan kenarlarını destekleyecek daha sert bir elastik malzeme ile doldurulması esastır.
destilasyon	distillation	Asfaltın damıtılması.
devam edin	go ahead	Bir sebepten dolayı konuşması durdurulan kontrolör/pilota, devam etmesi istendiğinde söylenen söz.
devamlı kırmızı ışık		Uçuştaki hava aracı için diğer hava aracına yol ver ve tur atmaya devam et, yerdeki hava aracı için ise dur anlamına gelir.
devamlı yeşil ışık		Uçuştaki hava aracı için iniş serbest, yerdeki hava aracı için kalkış serbest anlamına gelir.
devir modu	circuit mode	Tahsis edilen iletim yolunun kullanılmasına olanak veren haberleşme ağının konfigürasyonu.
devir modu kanalı	circuit mode channel	Havacılık Mobil Uydu Hizmetinde C kanalı ikili ses ya da bilgi haberleşmesi sağlamak için kullanılır. Çünkü verilen herhangi bir kanal, sadece bir yönde trafik geçirebilir. C kanalları biri üst hat diğeri alt hat olmak üzere çift olarak tahsis edilir.
devir zamanı	release time	Bir uçağın, diğer bir hava trafik kontrolörü ya da ünitenin kontrolüne devredileceği zaman.
devlet emniyet programı	state safety programme	Emniyetin geliştirilmesini hedefleyen entegre bir mevzuat ve faaliyetler grubu.
Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	State Airports Authority	233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre kurulmuş, Türkiye'deki havaalanlarının işletilmesi ile hava seyrüsefer hizmetlerinin yerine getirilmesinden sorumlu bir Kamu İktisadi Kuruluşudur.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
devlet uçağı	state aircraft	Devletin askeri, güvenlik ve gümrük hizmetlerinde kullandığı hava araçları.
devreden ünite	transfering unit	Bir hava aracına, uçuş güzergahı boyunca hava trafik kontrol hizmeti sağlayacak diğer bir üniteye, hava trafik kontrol hizmeti sağlama sorumluluğunu transfer eden hava trafik kontrol ünitesi.
dış hat uçuşlar	international flights	Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları dışında bir veya daha fazla ülkeye yapılan seferler.
dış marker	outer marker *(OM)*	Pist sonundan 5-7 mil uzaklığa yerleştirilen seyrüsefer yardımcı cihazı.
dikey ayırma	vertical separation	Havaaraçları arasında değişik irtifa ya da uçuş seviyeleri tahsis edilmek suretiyle sağlanan ayırma. *[ICAO]* hava araçları arasında dikey mesafe birimleri ile ifade edilen ayırma.
dikey iniş / kalkış yapan hava aracı	vertical take-off and landing aircraft	Kalkış ve iniş için çok kısa pistleri veya küçük sahaları kullanarak dikey tırmanma ve/veya alçalma yapabilen hava aracı. Bu tür hava araçlarına helikopterler de dahil olmakla birlikte, söz konusu hava araçları sadece helikopterlerle sınırlı değildir.
dikey sapma	vertical deviation	Bir uçağın dikey profilde aşağı veya yukarı doğru yaptığı kaçınma hareketidir.
dinamik yük taşıma yüzeyi	dynamic load-bearing surface	Üzerine acil durum halinde bir konma gerçekleştiren bir helikopter tarafından oluşturulan yükleri taşıyabilecek bir yüzey.
dinlemede kalın	stand by	Pilot veya kontrolör tarafından çok kısa bir süre için dinlemede kalınmasını, beklenmesini ifade etmek için kullanılır. Eğer bu durumda cevap gecikirse tekrar aramak gereklidir. Bu terim bir onay veya reddetme anlamı içermez.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
direkt iniş	straight-in landing	Bir aletli yaklaşmayı tamamlamak için takip edilen son yaklaşma korsuyla 30 derecelik bir açı limiti içinde aynı hizadaki piste yapılan iniş .
direkt transit yolcular	direct transit passengers	Vardıkları uçakla kısa bir aradan sonra aynı uçak ve aynı uçuş numarası ile seyahatlerine devam eden yolculardır. *(Teknik problemlerden ötürü uçak değiştiren fakat aynı uçuş sayılı uçakla devam eden yolcular direkt transit yolcular olarak sayılır.)*
direkt uçuş	direct flight	İki fix, nokta ya da seyrüsefer yardımcısı arasında rota uçuşu.
direkt yaklaşma	straight- in approach	Son yaklaşmanın, kaide dönüşü olmadan başladığı, direkt iniş minimumlarıyla tamamlanması gerekli olmayan bir aletli yaklaşmadır.
dispersivite	dispersivity	Gözenekli bir matrisin kendi içerisinden geçen bir izleyicinin yayılmasına neden olma özelliği.
diyabaz	diabase	Klinopiroksen, ojit, olivin, magnetit ve ilmenit içeren, yeşil renkli ve aşınma dayanımı yüksek bir kayaç.
diyorit	diorite	Gri, koyu gri renkli, iri ve ince taneli minerallerden oluşan, andezin, biyotit, hornblend ve piroksin ile kuvars içeren iç püskürük magmatik kayaç.
DME ayırması	DME separation	Havaaraçları arasında DME cihazından alınan mesafe bilgisine dayalı olarak yapılan ayırma.
doğal dolgu zemin	natural filling ground	Zemin emniyet gerilmesi 0,1-0,6 kg/cm² olan zeminler.
doğal kum	natural sand	Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert taneciklerdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
doğal sıralama	natural sequence	Hava trafik kontrolörü planlamasında, uçakların bir pozisyon noktası üzerine tahmini geliş süreleri göz önüne alınarak yapılan uçuş sıralamasıdır.
doğal zemin	natural ground	Arazinin hafriyatının yapılmamış ve kotlanmamış, hali hazırdaki vaziyetidir, dokunulmamış ve bozulmamış zeminler.
doğrudan radar veri erişimi	direct access radar data	RDP sisteminin bir parçası olan MRT' lerde bir sorun olduğunda MCT den gelen radar plot bilgilerinin kontrolörlerin önündeki displaylere anında ve kesintisiz getirilmesini sağlayan bir bağlantı şeklidir.
doğrula(mak), teyit ettirmek	verify	Bir bilgiyi teyit ettirmek amacıyla istekte bulunmak. Örnek; "verify assigned altitude." Tahsis edilen irtifayı doğrulayın.
doğruluk	accuracy	Öngörülen veya ölçülen değer ile gerçek değer arasındaki uygunluk derecesi.
doldurulmuş uçuş planı	filled flight plan	Pilot veya şirket temsilcisi tarafından uçuştan önce ATS ünitesine verilmek üzere doldurulan uçuşla ilgili ayrıntıları içeren plan.
dolgu zemin	filling ground	Suni olarak sıkıştırılmamış zeminler.
dolly	dolly	Traktörler ile çekilen, apronda konteyner ve palet taşımacılığında kullanılan, seviyesi fazla yüksek olmayan küçük tekerlekli taşıma aracı.
don dayanımı	frost resistance	Bu deney; agreganın don ve çözülmelerde ufalanmaya karşı dayanıklılığının belirlenmesine ve değişen hava şartlarında agreganın göstereceği dayanımın tesbitine yöneliktir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
dosyalanmış uçuş planı	filed flight plan	Pilot ya da onun yasal temsilcisi tarafından ATS ünitesinde doldurulan, sonradan yapılmış değişiklikleri içermeyen plana denir.
dozaj	dosage	Ayarlama, düzenleme.
döngüsel artıklık kontrolü (CRC)	cyclic redundancy check *(CRC)*	Veri kaybı veya değişikliğine karşı bir güvence seviyesi sağlayan verinin dijital olarak ifade edilmesine uygulanan matematiksel bir algoritma.
drenaj (yakıt ikmal)	drain	Tanka alınan yakıtta atmosferik olaylar nedeniyle oluşan serbest suyun sistemden alınması.
dry-lease		SHT 120.95'e göre; dry-lease, bir hava aracının, kiracının işletme ruhsatı altında işletildiği kira anlaşmasını ifade eder. Yani; bir uçağın mürettebatsız kiralanması olup, kiracının ticari kontrolü altında ve kiracının havayolu kodu ve trafik hakları kullanılarak işletilmesidir.
durma uzantısı	stopway	Vazgeçilen bir kalkış halinde uçağın durdurulabileceği uygun bir alan olarak hazırlanmış, mevcut kalkış pistinin sonunda ve yerde bulunan belirli bir dikdörtgen saha.
durum göstergesi	attitude display indicator	Uçakların uzunlamasına ve yanlamasına rotasyonunun uçuş cihazlarından takip edilebilmesini sağlayan gösterge.
düktilite	ductility	Standart kalıpta bitümün çekilerek uzaması.
düşük frekans	low frequency	30 ve 300 kHz arasındaki frekans aralığı.
düşük görüş operasyonları	low visibility operations	Düşük görüş şartlarında hava trafik akışını ve emniyetini sağlayan operasyonların bütünüdür.
düşük nokta	low point	Hidrant boru hattının en düşük noktası.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
E		
eğilme-gerilme dayanımı	flexural-tensile strenght	Bu deney, üç noktadan yüklenen basit kiriş ile betonun eğilme gerilme dayanımının belirlenmesini kapsar.
eğim mesafesi	slant range	Uçuştaki bir uçakla yer cihazı *(radar, DME)* arasındaki gerçek direkt mesafeye denir.
eğitim belgesi	training certificate	Eğitim Talimatı kapsamında eğitime katılanlara verilen sertifika veya katılım belgesi.
eğitim çalışma grubu		Hava meydanlarında faaliyette bulunan Kurum/Kuruluş personeline MSHGP çerçevesinde eğitim veren, eğitimleri takip eden EADUK'un koordinesinde ve onaylamasıyla oluşturulan komisyon.
eğitim el kitabı	training manual	Eğitimlerde kullanılan doküman.
eğitim kuruluşu	training institution	Eğitim Talimatına göre havacılık kuruluşları veya gerçek kişilere eğitim vermek üzere SHGM tarafından yetkilendirilmiş kuruluş.
eğitimci	trainer	Gerçek kişilere Eğitim Talimatı kapsamında eğitim verecek ve SHGM tarafından yetkilendirilmiş kişi.
eğitimci eğitmeni	trainer of trainers	Gerçek kişilere veya eğitimcilere Eğitim Talimatı kapsamında eğitim verecek ve ilgili kurum tarafından yetkilendirilmiş kişi.
eğitimcinin eğitimi sertifikası	training of trainer certification	Eğitim verilebilirliğiyle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı veya Yükseköğretim Kurumları veya Milli Eğitim Bakanlığından onaylı kuruluşlar tarafından verilen belge.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ekip kaynak yönetimi	crew resource management	CRM, iletişim, durumsal farkındalık, problem çözme, karar verme, takım çalışmasıyla ve bu alanların her birinin yol açtığı alt disiplinlerle beraber olan geniş bir bilgi, beceri, davranış ihtiva eder. CRM'i oluşturan bu elementler yeni olmamakla beraber havacılıkta, genellikle hava ulaşımının başlamasıyla, "havacılık, kaptanlık, ekip işbirliği vb." gibi başlıklarla bilinmektedir. Bunun yanı sıra, geçmişte, bu terim formel olarak tanımlanıp, açıkça belirtilmemiştir. CRM bu eksikliği gidermek için bir girişim olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, CRM uçuş operasyon ve emniyetinin etkinliğini artırmak için insan, ekipman, prosedür gibi tüm kaynakların optimum kullanımını sağlamak için bir yönetim sistemi tanımlamaktadır.
ekipman kapasitesi	equipment capacity	ATC sistemleri tarafından taşınabilir en fazla trafik sayısı.
el bagajı	cabin baggage	Bir hava aracının kabin bölümünde taşınan bagajlar.
el kitapları	manuels	Ulusal ve uluslararası havacılık kuralları ve mevzuatlar esas alınarak hazırlanan, operasyonu tanımlayan kapsamlı dokümanlardır.
el tipi metal arama dedektörü	hand-held metal detector	Güvenlik kontrol noktalarında veya gerekli görülen diğer yerlerde, yolcu ve personelin geçişlerinde güvenlik taramasının bölgesel yapılabilmesi amacıyla sadece metale duyarlı olan detektörü.
elastisite modülü	young's modulus	Statik hesaplamada bir gerilimin, kısalma ya da eğilme miktarına bölünmesi ile bulunan değerdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
elek analizi	sieve analysis	Laboratuvar ölçekli bir çeneli kırıcıda verilen malzeme karışımının parçacık boyutunun küçültülmesi ve küçültülen parçacıkların eleklerden geçirilerek parçacık boyut dağılımının hesaplanması.
elipsoit yükseklik (geodetik yükseklik)	ellipsoid height *(geodetic height)*	Söz konusu noktanın içinden elipsoit dış dikme boyunca ölçülen, referans elipsoit ile ilgili yüksekliktir.
emme	absorbed water	Yüzeyde emilen su.
emniyet	safety	İnsan veya maddi varlıkların zarara uğrama olasılığının kabul edilebilir bir düzeye indirilmesinin ve bu düzey veya altında kalıcılığının sağlanmasının sürekli bir tehlike tanımlama ve risk yönetim süreci yoluyla sağlandığı durumdur.
emniyet ikazı	safety alert	ATC tarafından, kontrolü altındaki uçaklara yayınlanan bir emniyet ikazıdır.
emniyet programı	safety programme	Emniyet düzeyini artırmayı amaçlayan birleştirilmiş düzenleme ve faaliyetler bütünü.
emniyet riski	safety risk	Emniyet ile ilgili bir tehlike sonucunun, öngörülebilen en kötü durum referans alınarak tahmin edilen gerçekleşme olasılığı ve şiddetinin birleşimidir.
emniyet sahası	safety area	Hava seyrüsefer amaçlı gerekli olanlar dışında, manialardan arındırılmış olan FATO'yu çevreleyen bir heliport üzerinde bulunan ve kazaen FATO'dan sapan helikopterlerin hasar görme riskini azaltmayı amaçlayan belirli bir alan.
emniyet yönetim sistemi	safety management system	Emniyet yönetimi için gerekli organizasyonel yapı, izlenebilirlik, politika ve yöntemlere ilişkin sistematik yaklaşım.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
en son tahsis edilen irtifa	last assigned altitude	ATC tarafından tahsis edilen ve pilot tarafından anlaşıldığı belirtilen en son irtifa veya uçuş seviyesi.
engellenmiş	blocked	Radyo yayınlarının bozulduğu ya da engellendiği durumlarda kullanılan terim.
esas dönüş	base turn	İlk yaklaşma safhası boyunca uzaklaşma başı, *(outbound track)* sonu ile ara ya da son yaklaşma safhası arasında hava aracı tarafından pist doğrultusunu karşılamak amacıyla yapılan dönüş yöntemi.
eşik	threshold	Pistin iniş için kullanılacak bölümünün başlangıcı.
evrensel erişim alıcı/vericisi	universal access transceiver	ADS-B veri iletimi için 1.041667 Mbit/s modülasyon oranı ile 978 MHz frekansında çalışan bir yayın veri hattıdır.
evrensel zaman koordinasyonu	universal time coordinated	Saniye artışıyla ayarlanan ve sivil havacılıkta temel alınan otomatik zaman ölçeğidir.
F		
farklı küresel konumlandırma sistemi	differential global positioning system	Küresel pozisyonlama sisteminin çözüm doğruluğunu geliştirmek için kullanılan bir tekniktir.
farklı küresel seyrüsefer uydu sistemi	differential global navigation satellite system	Bir veya daha fazla bilinen noktadaki pozisyon hatalarının belirlenmesi ve pozisyon doğruluğu için bir başka sistemden alınan bilgilerin iletilmesini amaçlayan bir sistemdir.
fasilite	facility	Özel bir amaç için yapılmış bina, ekipman veya üniteler.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Federal Havacılık İdaresi	Federal Aviation Administration	Sorumluluğu sivil havacılık güvenliği olan kurum, Amerikan hükümetinin bir parçası olarak 1958 yılında kurulmuştur. Fonksiyonları; ulusal savunma gereklerini ve güvenliği göz önüne alarak sivil havacılığın düzenlenmesi, yeni teknolojiler kullanarak havacılığın geliştirilmesi, sivil ve askeri uçakların kontrolünün ortak bir sistemde yapılması, ulusal hava sahası sistemi konusunda yapılan araştırmalar ve ticari uzay taşımacılığının düzenlenmesidir.
filler	filler	200 mm altında kalan malzeme *(asfalt için).*
filo	fleet	İşletmecinin kendi malı veya kiraladığı tüm hava araçlarının adet ve tip olarak ifadesidir.
final	final	Aletli veya görerek yaklaşma yapan bir uçağın iniş için pisti karşıladığı hat.
finişer	finisher	Asfaltın son işlemini yapan makine.
fork lift	fork lift	Yüklerin istiflenmesinde ve kısa mesafe taşınmalarında kullanılan, yükü kaldırma/indirme, ayrıca taşıma özelliğine sahip olan özel donanımlı araç.
fosseptik aracı	septic tank	Uçaklardan fosseptiğin boşaltılarak götürülmesi için kullanılan özel donanımlı araç.
frenleme (İyi, Orta, Zayıf, Hiç)	breaking action *(Good, Fair, Poor or Nil)*	Pilota havaalanı hareket sahası üstündeki frenleme derecesini, koşullarını belirten rapor.
FRUIT	False Replies from Undesired Interrogator Transmissions	Bir uçağın birden fazla anten tarafından sorgulanması durumunda, başka bir sorgulama nedeniyle transponder cevap sinyalinin beklenen süreden daha önce alıcıya gelmesi olayıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
G		
gabro	gabbro	Amfibol, piroksen ve az miktarda olivin gibi mineraller içeren silika oranı düşük, iç püskürük magmatik kayaç.
Gai	Gai	Granülometrisi ile diğer koşulları belli olan doğal kum, doğal çakıl veya kırmataş ile az miktarda bağlayıcı ince malzemeden oluşan dolgu malzemesidir.
garbling	garbling	Birbirine yakın azimuth ve mesafede bulunan hedeflerden alınan transponder cevap sinyallerinin iç içe girmesi durumudur.
gaz beton (gözenekli beton)	aerated concrete	İnce ve silisli bir agrega ve inorganik bir bağlayıcı ile hazırlanan karışımın, gözenek oluşturucu bir madde katılarak hafifletilmesi yolu ile elde edilen hafif betondur.
gece (ICAO)	night *(ICAO)*	Akşam alacakaranlığının bitimi ile sabahın başlangıcı arasındaki saatler veya otorite tarafından belirlenmiş günbatımı ile gündoğumu arasındaki zaman dilimidir.
gecikme	delay	Merkezi Akış Yönetim Birimi *(CFMU)* tarafından belirlenen kalkış zamanı ile operatörün talep ettiği ilk kalkış zamanı arasındaki fark.
gecikme nedenleri	causes of delay	Gecikmeye sebep olan unsurların tümü *(Meteorolojik koşullar, kapasite vb.)*
geçici üs	temporaray base	Ana üs veya üslerin dışında, uçuş harekatının devamlılığı için, uçucu ekip üyesinin uçuş görev süresinin başlayıp sona erdiği ve uçucu ekip üyesine, havayolu şirketinin uygun konaklama tesisi ve iaşe imkanı sağlamakla yükümlü olduğu, uçucu ekiplerin geçici bir süre kalacağı, hava yolu şirketi tarafından belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışındaki yerleşim merkezidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
geçici üs süresi		Geçici üslerde, her bir uçucu ekip üyesi için 7 günden çok 30 günden az süre ile kalmalı olan görev süresidir.
geçirimlilik katsayısı	coefficient of transmissivity	Birim hidrolik eğim altında bir akiferin birim genişliğinden suyun transfer edilme hızı. Akiferin doygun kısmının kalınlığı ile hidrolik geçirgenliğinin çarpımıyla ifade edilir.
geçirimsiz formasyon	aquiclude	Birbiriyle bağlantılı boşlukları bulunmayan ve bu nedenle su alip veremeyen formasyon.
geçiş eğitimi	transition training	Belirli simülasyon metotlarıyla, temel eğitim esnasında teorik bilgi ve anlama yeteneklerinin pratik uygulamalarla gerçekleştirilmesi.
geçiş izi mesafesi	cross track distance	İstenilen rotanın havayolunun sağına ve soluna olan dikey mesafesi.
geçiş süresi (ışık)	switch-over time *(light)*	Belirli bir yönde ölçülen fiili ışık yoğunluğunun, ışık yüzde 25’lik veya üzeri yoğunluklarda çalıştırıldığı durumlarda, bir güç kaynağı değişikliği sırasında yüzde 50’den düşmesi ve tekrar yüzde 50’ye ulaşması için gereken süre.
geçiş(intikal) irtifası	transition altitude *(TA)*	Bu irtifa ve altında hava araçların irtifalara göre kontrol edildiği irtifadır.
gelişmiş yüzey hareketleri rehberlik ve kontrol sistemi	advanced-surface movement guidance and control system	Havaalanı operasyonel görüş seviyesi içinde tüm hava koşullarında, gerekli emniyet seviyesini de teşkil ederek, beyan edilen yer hareket oranının sürdürülebilmesi için uçak ve araçların kontrolü ile gözetim ve kılavuzluk sağlayan bir sistemdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
gemi üzeri heliport	shipboard heliport	Amaca uygun veya uygun olmayarak inşa edilmiş olabilecek bir gemi üzerinde bulunan bir heliport. Amaca uygun olarak inşa edilmiş bir gemi üzeri heliport, özel olarak helikopter operasyonları için tasarlanmış bir heliporttur. Amaca uygun olmayarak inşa edilmiş bir gemi üzeri heliport, özel olarak bu iş için tasarlanmamış olup, geminin bir helikopteri taşıyabilecek bir alanını kullanan bir heliporttur.
genel hava trafiği	general air traffic *(GAT)*	ICAO kural ve uygulamalarının tüm uçuşları kapsaması.
genel havacılık	general aviation	Ücret karşılığı veya kiralama yolu ile yapılan tarifeli ve tarifesiz hava taşımacılık faaliyetleri dışındaki tüm sivil havacılık faaliyetleri *(eğitim ve sportif amaçlı faaliyetler, hava taksi, v.b.)*
genleşme derzi	expansion joint	Beton tam kürünü aldıktan sonra ortam sıcaklığına bağlı olarak genleşir ya da çeker. Bu hareketlerin betonda istenmeyen çatlama ve çalışma yapmasını engellemek için betonun yapısına göre ortalama 30 metre aralıklarda genleşme derzleri bırakılmalıdır. Bu derzler beton dökümü sırasında oluşturulmalı ve beton tamamen bu bölgelerde kesilmelidir.
geodetik başlangıç noktası	geodetic datum	Küresel referans sistemi/çerçevesi bakımından yerel referans sisteminin yerinin ve yönünün tanımlanması için gerekli minimum parametreler seti.
geoid	geoid	Kıtalar boyunca kesintisiz olarak uzanan, düzeltilmemiş ortalama deniz seviyesi *(MSL)* ile çakışan, dünyanın yerçekimi alanındaki eşit potansiyelli yüzeydir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
geoid dalgalanma	geoid undulation	Geoid'in, matematiksel referans elipsoidinin üzerindeki *(pozitif)* veya altındaki *(negatif)* mesafesi.
gerçek hava hızı	true air speed *(TAS)*	Yoğunluk ve ısı etkileri de hesap edilerek, bir uçağın gerçek hava süratini ifade eden bir terim.
gerçek iniş zamanı	actual time of arrival *(ATA)*	Bir uçağın kesin olarak iniş yaptığı, gerçek iniş zamanı.
gerekli muhabere performansı	required communication performance	Hava Trafik Yönetimi *(ATM)* fonksiyonlarını desteklemek amacıyla belirlenmiş operasyonel muhabere gerekliliklerinin tanımı.
gerekli seyrüsefer performansı	required navigation performance *(RNP)*	Tanımlanmış bir hava sahası içinde seyrüsefer faaliyeti için gereken performans gereklilikleri.
gerekli seyrüsefer performansı tipi	required navigation performance type	Tüm uçuş süresince, uçuşların asgari % 95 oranında arzu edilen pozisyondan deniz mili olarak uçulması gereken mesafeyi belirten değer.
gidiş dönüş uçuşu	turnround flight	Bir uçuşu bitiren ve akabinde yükünü tümüyle değiştirmesini müteakip başka bir uçuşu gerçekleştiren bir uçak.
gidiş meydanı	destination aerodrome	Bir uçuş için belirtilmiş iniş meydanı.
giriş/çıkış verileri sistemi	input/output system	Bu sistem, hava trafik kontrol işlemlerinin yapısal modelinin 4 bileşeninden biridir. Ayrıca bilgi ve cevaplamanın seçiminden sorumludur.
glide path	glide path/slope	Aletli yaklaşma sisteminin bir parçasıdır. Piste göre dikey olarak güvenli bir süzülüş açısı ile yaklaşmayı sağlar.
gnays	gneiss	Magmatik veya tortul kayaçların yüksek sıcaklıkta bölgesel başkalaşıma uğramasından dolayı meydana gelen metamorfik kayaçtır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
gönderici	consignor	Ürettiği veya sahip olduğu malları hava yolu ile taşıtmak isteyen ve bu amaca uygun şekilde paketleyen kişi veya kuruluşu.
gör ve kaçın	see and avoid	Meteorolojik koşullar uygun olduğunda, IFR veya VFR olarak uçan pilotlardan , diğer trafikten kaçınmak için manevra yapmalarının ve diğer trafiği takip etmelerinin *(izlemelerinin)* talep edilmesi.
görerek bekleme	visual holding	Havadan kolayca seçilebilen belirlenmiş bir coğrafi fix üzerinde yapılan bekleme.
görerek meteorolojik şartlar	visual meteorological conditions *(VMC)*	Görüş, bulutlardan mesafe ve tavan olarak ifade edilen değerlerin ilan edilen asgari limitlerin üzerinde olduğu bir durumdur.
görerek meydan kontrol derecesi	visual aerodrome control rating	Aletli iniş, kalkış usulleri bulunmayan ve yaklaşma kontrol hizmetinin verilmediği ya da bir başka hava trafik kontrol ünitesi tarafından da bu hizmetin sağlanmadığı, sadece görerek şartlardaki trafiklere hizmet veren havaalanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
görerek uçuş kuralları	visual flight rules *(VFR)*	Açık hava koşullarında, bir uçağın yeri görerek seyrüseferine devam etmesine izin verilen kurallardır.
görerek yaklaşma	visual approach	Aletle yaklaşma yönteminin bir bölümü ya da tümü tamamlanmadığında IFR uçan hava aracının araziyi *(yere nazaran görsel referanslarla)* görerek gerçekleştirdiği yaklaşma.
görüş açısı	bore sight	Bir antenden yayınlanan elektromanyetik dalganın kapsama alanı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
görüş/rüyet	visibility	Atmosferik şartlara göre tayin olunan ve mesafe birimleri ile ifade edilen, gündüzleri ışıklandırılmamış geceleri ışıklandırılmış belirli cisimleri görüp teşhis etme kabiliyeti.
gösterge hızı	indicated airspeed *(IAS)*	Hava sürati göstergesinden okunan düzeltilmemiş hız.
gösterge sürati sapma uyuşmazlığı	indicated air speed deviation non-conformancy	Uçuşların tahmini gösterge süratleri arasında farklar oluştuğu durum ve bu farkın gösterge sürati limitlerini aşmasıdır.
gözetim analiz destek sistemi-sensörü	surveillance analysis support system-sensor	Radar istasyonlarında yapılan mekanik durumunu da içeren performans ölçümleri.
gradasyon	gradation	Agrega tanelerinin büyüklüklerine göre gösterdikleri tane dağılım oranına verilen ad.
granit	granite	Feldspat, plajiyoklas ve kuvars ile az miktarda mika, hornblend ve piroksen içeren, sert, kristal yapılı, taneli görünüşlü, asidik magmatik kayaç.
granülometri	grading	Kum, çakıl, kırmataş gibi yapı malzemelerinin elek analizleri sonucunda tane dağılımlarının belirlenmesi.
granülometri eğrisi	grain size curve	Kum, çakıl, kırmataş gibi yapı malzemelerinin elek analizleri sonucunda tane dağılımlarının belirlenmesi sonucunda çizilen grafiksel eğri.
grup	battery	Aynı topluluk üzerinde standardize edilmiş testlerin bütünü. Birkaç testte alınan puanlar, karar almak için değerlendirmede kullanılır veya karşılaştırılır.
gün	day	00.01 UTC ile 24.00 UTC arasındaki süredir.
güncel uçuş pozisyonu	current flight position	En son algılayıcı verilerini temel alan x, y, z koordinatlarında uçuşun son pozisyonunu temsil eder.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
güncel uçuş verisi	current flight data	Son yapılan uçuş planı değişiklikleri ve kontrolör müdahaleleriyle güncelleştirilen uçuş bilgisi.
gündoğumu ve günbatımı	sunset and sunrise	Otoritelerce karışıklıkların önlenmesi amacıyla belirlenmiş gündoğumu ve gün batımı zamanları.
güvenli kargo binası	secured cargo facility	Hava kargosunun hava aracına yüklenmeden önce muhafaza edildiği ve ilgili dokümanda belirlenmiş özelliklere uygun tesis edilmiş, güvenli hava taşımacılığı yapılmasına imkân sağlayan binaları.
güvenlik (havacılık güvenliği)	security *(aviation security)*	Sivil havacılığı, yasadışı müdahale ve eylemlerden korumayı öngören önlemler ile insan ve araç-gereç kaynaklarının birleşimi.
güvenlik alarm durumu	security alert phase	MSHGP'nın 17. Eki'nin 7. maddesinde belirtilen derecelendirmeleri gerektiren hali.
güvenlik birimleri	security units	Havaalanında güvenliği sağlamakla doğrudan görevlendirilen birimleri.
güvenlik cihazı	security equipment	Sivil havacılık ve tesislerine yöneltilebilecek herhangi bir yasadışı müdahale amaçlı fiilin önlenmesi ya da tespitinde tek olarak ya da sistemin bir parçası olarak kullanılan ve kullanımı ihtisas gerektiren cihazlar.
güvenlik denetçisi	security auditor	Milli Sivil Havacılık Güvenliği Kalite Kontrol Programında belirtilen uyumluluk takip faaliyetlerini yürütmek üzere görevlendirilen yetkili personeli.
güvenlik denetlemesi	security audit	MSHGP'nda yer alan hususların etkinliğinin ve uygulanırlığının görülmesi amacıyla kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi işlemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
güvenlik incelemesi	security inspection	Detaylı olarak yapılacak bir çalışma ile daha önceden bildirmek koşulu ile hava meydanı, hava yolu taşıyıcıları ve güvenlikle alakalı tüm birimlerin yasadışı müdahale eylemlerine karşı aldıkları güvenlik tedbirlerinin etkinliğini görmek ve mevcut gereklerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla yapılan işlem.
güvenlik komisyonu/ havaalanı	security commission	Hava meydanlarında, güvenlik tedbir ve tertiplerinin geliştirilmesi ve uygulanmasını sağlamak amacıyla, **a)** Mülki İdare Amiri'nin başkanlığında, **b)** Hava Meydanı İşleticisi Genel Müdürü/Başmüdürü/ Meydan Müdürü, **c)** Emniyet Şube Müdürü, **ç)** Jandarma Bölük/Karakol Komutanı, **d)** Gümrük Müdürü, e) Gümrük Muhafaza Müdürü, **f)** Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü temsilcisi, **g)** Sağlık Bakanlığı'nın hava meydanında görevli daimi temsilcisi, **ğ)** Terminal işleticisinin hava meydanında görevli en üst düzey yetkilisi, **h)** THY A.O. Genel Müdürlüğü temsilcisi, **ı)** Yerli havacılık işletmelerinin üye olduğu organizasyonun görevlendireceği daimi temsilcisi, **i)** Yabancı havacılık işletmelerinin üye olduğu organizasyonun görevlendireceği daimi temsilcisinden, Hava Meydanı Güvenlik Komisyonu oluşturulur.
güvenlik kontrolü	security check	Yasadışı eylem gerçekleştirmek için kullanılabilecek silah, patlayıcı madde ve benzeri maddelerin tespit edilmesi için alınan tedbirler.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
güvenlik kurulu/milli sivil havacılık güvenlik kurulu	security board	Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı'nda yapılacak olan değişikliklerin onaylanması, programın geliştirilmesi ve ilgili yeni politikaların belirlenmesi ile kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumlu olmak üzere, Milli Sivil Havacılık Güvenlik Kurulu oluşturulur. **a)** İçişleri Bakanlığı Müsteşarının veya yetkili kılacağı temsilcisinin başkanlığında, **b)** Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı veya yetkili kılacağı temsilcisi, **c)** Gümrük Müsteşarı veya yetkili kılacağı temsilcisi, **ç)** Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği temsilcisi, **d)** Sivil Havacılık Genel Müdürü, **e)** DHMİ Genel Müdürü, **f)** Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, **g)** İller İdaresi Genel Müdürü, **ğ)** DLHİ Genel Müdürü, **h)** Emniyet Genel Müdür Yardımcısı, **ı)** Sivil Havacılık Genel Müdür Yardımcısı, **i)** Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanı **j)** Jandarma Genel Komutanlığı Asayiş Dairesi Başkanı, **k)** Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Havacılık Güvenliği Daire Başkanı, **l)** THY A.O. Genel Müdürü veya yetkilendireceği temsilcisi, **m)** Sivil havacılık sektöründe hizmet veren kuruluşların temsilcisi olan organizasyonlardan TÖSHİD Başkanı veya yetkilendireceği temsilcisinden, oluşur.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
güvenlik onaylı acente (kuruluş)	security approved agent	Hava kargosu taşımak için yetki belgesi almış *(Ulaştırma Bakanlığı tarafından usulüne uygun ruhsat/izin verilmiş)* olan *(kargo acentaları ile havaalanları içi veya dışındaki kargo terminalleri, antrepo, depo, v.b. yerleri kapsar),* güvenli kargo binasına sahip ve bu binada Hava Kargo Hizmetleri Güvenliği başlıklı dokümanda belirlenen güvenlik usullerine uygun hava kargo taşımacılığı yapabileceği MSHGK tarafından onaylanmış ve güvenlik sertifikası almış taşıma işleri kuruluşları.
güvenlik tahditli alan	security restricted area	Bir havaalanının, sivil havacılık güvenliğinin temini amacıyla girişi kontrol edilen hava tarafı alanlarıdır. Bu alanlar normal olarak, son güvenlik kontrol noktası ile uçak arasındaki tüm giden yolcu alanları, ramp, bagaj ayırma alanları, kargo depoları, posta merkezleri, hava tarafında bulunan ikram ve uçak temizlik tesislerini kapsar.
güvenlik tatbikatı	security exercise	Tam kapsamlı bir güvenlik tatbikatı, farklı tür acil durumlarla başedebilmek için bir muhtemel harekat planının yeterliliğinin sağlanması amacıyla yasadışı müdahale teşkil edecek bir eylemin senaryo dahilinde uygulanmasıdır. Kısmi bir güvenlik tatbikatı, farklı tür acil durumlarla başedebilmek için, haberleşme sistemi gibi muhtemel harekat planının elemanları veya unsurlarının yanıt verebilme yeterliliğinin sağlanması amacıyla, yasadışı müdahale teşkil edecek bir eylemin senaryo edilmesi.
güvenlik tehdit seviyesi durum tablosu	security threat level state table	MSHGP'nın 17. Eki'nin 7.maddesinde belirtilen güvenlik alarm durumlarının ilanında 9. maddede belirtilen tedbirler ile Havaalanı Güvenlik Alarm Durumu Planındaki tedbirleri gösterir tablo.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
güvenlik testi	security test	MSHGP'da yer alan hususların tamamının veya bir bölümünün yasadışı müdahele teşkil edecek senaryo ve sanal olaylarla test edilmesi işlemini.
güvenlik yasak bölgesi	security forbidden zone	Güvenlik maksadıyla giriş ve çıkışları yasaklanan veya kontrol altında tutulan bina, tesis ve hava meydanının diğer bölümlerin.
güvenlik yönetimi	security management	Güvenlik hizmetleri ve mekanizmalarının oluşturulması ve kontrolü, güvenlikle ilgili bilgilerin dağıtımı ve güvenlik olaylarının rapor edilmesi gibi fonksiyonlardır.
gyro' suz yaklaşma	no gyro approach	Uçak, kontrolörün istediği rotada uçuşunu, gyro'sundaki sorundan dolayı tutturamayacağını ifade eder. Bu durumda kontrolör, radarda uçağı izleyerek "sağa/sola dön" veya "Dönüşü durdur" ifadeleri ile uçağı uygun rotaya oturtur.
H		
haberleşme merkezi	com-centre	Kendisine bağlı haberleşme istasyonlarının mesaj trafiğini yönlendirmekle sorumlu haberleşme merkezidir.
haberleşme yönetim birimi	communication management unit	Bilgi sağlama hizmetine yönelik haberleşme yönetim birimi; hava-yer ya da diğer yer çalışma ağları arasında bilgi transferine olanak sağlamaktadır.
hacim modülü	bulk modulus	Basınç yüklemesine maruz kalan bir malzemenin hacmindeki azalmayı tarif eden elastik bir özelliktir.
hadise		İşletme güvenliğini olumsuz etkileyen ya da etkileyebilecek, bir hava aracının kullanılmasıyla ilişkili, kazadan *(accident)* farklı olarak ortaya çıkan durum.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hafif agrega	lightweight aggregate	Birim ağırlığı 1200 kg/m3'ü aşmayan agregadır.
hafta	week	Birbirini takip eden 7 gündür.
hangar	hangar	Havaalanında uçakların bakım ve onarımlarının yapılması veya muhafaza edilmesi amacıyla kullanılan genellikle büyük yapılı binalar.
hangar binası		Uçakların bakım ve konaklamalarının yapıldığı bina.
harç	mortar *(mixture)*	Mineral esaslı bir bağlayıcı, harç kumu, su ve gerektiğinde katkı maddelerinin uygun oranlarda karışımları ile oluşturulan bir yapı malzemesidir.
hareket PAT *(pist-apron-taksi yolu)* sahası	movement area *(runway-apron-taxiway)*	Hava araçları ve bunların faaliyetleri ile ilgili araç ve gereçlerin hareket ve park edilmesinde kullanılan asfalt, beton ve toprak yapıdaki pist, apron ve taksi yolları ile yakın çevresi.
hareket sahası	movement area	Bir havaalanının, manevra sahasından ve apron *(lar)* dan oluşan, hava araçlarının kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.
harekete dayalı değerlendirme ölçekleri	behaviour anchored rating scales	Özel yönleri temsil eden küme içinde, hareketli yönlere odaklanma performansı ölçümünde kullanılır.
hassas aletli yaklaşma usulü	precision approach procedure	Operasyon kategorisine göre tanımlanan minimaları ile hassas yatay ve dikey yol gösterme/yardım imkanı veren aletli yaklaşma usulüdür.
hassas olmayan aletli yaklaşma usulü	non-precision approach procedure	Yatay yol gösterme/yardım imkanı verip dikey yol gösterme/yardım imkanı vermeyen aletli yaklaşma usulüdür.
hassas tesis	critical facility	Hasar gördüğünde havaalanı fonksiyonlarının ciddi şekilde aksamasına yol açacak olan ve havaalanı içinde veya havaalanına direkt bağlantılı bulunan tesis ve yerler.
hassas yaklaşma	precision approach	Yerde kurulan elektronik cihazlarla desteklenen aletli yaklaşma sistemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hassas yaklaşma kategorisi	precision approach category	Bir standart alet alçalma uygulamasında uçak, 60 m *(200 feet)* karar yüksekliğine kadar alçalabilmektedir.
hassas yaklaşma pisti	precision approach runway	Bknz. aletli pist *(Instrument runway)*
hassas yaklaşma radarı	precision approach radar *(PAR)*	Son yaklaşma hattı boyunca uçağın teorik olarak belirlenmiş son yaklaşma hattına göre yatay ve dikey yönde sapmaları ile pist eşiğine göre pozisyonunu belirler.
hassas yaklaşmasız pist	non precision approach runway	ILS/MLS gibi hassas yaklaşma seyrüsefer yardımcıları olmayan pisttir.
hassas-kod	precision -code	Küresel Konumlandırma *(GPS)* sisteminde Amerikan ordusunun ve yetkilendirilmiş kullanıcıların kullanımı için geçerli olan koddur.
hasta/engelli/yaşlı nakil aracı	ambulift	Yolcu merdivenini kullanamayan hareket kabiliyeti kısıtlı, hasta, yaşlı ve engelli yolcuların uçaktan iniş ve uçağa binişi ile PAT sahasında hava aracı-terminal/terminal-hava aracı arasında nakli için kullanılan yükselme/alçalma özelliğine de sahip özel donanımlı araç.
hat bakımı	line maintenance	Hava aracının /hava aracı parçasının onaylanmış standartlara uygun olarak hangar gerektirmeyen bakım, onarım, parça değiştirme ve hasar giderme işlemlerinin yapılmasıdır.
hata	error	Ölçülen değer ile fiziksel değer arasındaki meydana gelen farklılık.
hatalı görüntü	false plot	Uçağın gerçek pozisyonundan farklı bir pozisyonda radarda görünmesi.
hatalı iz	false track	Radar sistemindeki teknik konulardan kaynaklanan yanlışlıklar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava – yer haberleşmesi	air–ground communication	Hava araçları ile uçaklarla yer istasyonları veya merkezler arasındaki iki yönlü haberleşme.
hava aracı	aircraft	Sabit yüzeyler üzerinde bir takım aerodinamik reaksiyonlarla havada tutunabilen, havadan ağır, motor gücüyle işleyen araç.
hava aracı bakım alanı	aircraft maintenance area	Uçakların bakımı amacıyla havaalanı dahilinde tahsis olunmuş tüm yer, saha ve tesislerdir. Apronları, hangarları, bina ve atölyeleri, araç park yerlerini ve bunlara bağlanan yolları da kapsar.
hava aracı bakım lisansı	aircraft maintenance licence	İçeriğinde belirtilen herhangi bir hava aracı temel kategori ve hava aracı tipi için, bilgi ve bakım deneyimi olarak bu yönetmeliğin gereksinimlerini karşılayan personelin niteliğini gösteren belgedir.
hava aracı bilgileri	aircraft data	Uçak tanımlanması, uçak tipi, uçak ekipmanları ile ilgili bilgileri kapsar.
hava aracı çağrı adı	aircraft call-sign	Hava-yer muhaberesinde hava aracının tanımlanması için kullanılır.
hava aracı güvenlik araması	aircraft security search	Yasaklı maddelere karşı hava aracının iç ve dışının derinlemesine, çok ayrıntılı aranması.
hava aracı güvenlik kontrolü	aircraft security check	Hava aracının, yolcuların erişebilecekleri iç kısmının ve uçak altı *(hold)* bölümünün şüpheli nesneler, silah, patlayıcı ve diğer tehlikeli maddelere karşı aranmasını.
hava aracı iletişim yöneltme ve raporlama sistemi	aircraft communications addressing and reporting system	Radyo veya uydu vasıtasıyla hava araçları ile yer istasyonları arasında kısa ve nispeten basit mesajların iletilmesini sağlayan dijital veri bağlantı sistemidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava aracı işleticisi	aircraft operator	2920 sayılı Kanun ile buna bağlı yönetmelik, genelge ve talimatlar çerçevesinde faaliyet gösteren, Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylı geçerli ruhsat veya sertifikaya sahip gerçek veya tüzel kişiler ile yabancı sivil hava aracı siciline kayıtlı hava araçlarını işleten gerçek veya tüzel kişilerdir.
hava aracı kategorisi	aircraft category	Uçak, helikopter, planör ve serbest balon gibi belirli temel özelliklere göre hava aracının sınıflandırılmasıdır.
hava aracı tanıtımı	aircraft identification	Hava – yer haberleşmesinde bir hava aracının çağrı sinyali veya yerde hava trafik hizmet haberleşmesi yapan bir hava aracının tanımlanması için belirlenmiş bir harf veya rakam grubu.
hava aracı tipi	aircraft type	Hava araçlarının uygun ICAO hava aracı tanıtıcısı ile ya da ICAO tanıtıcılarının mevcut olmadığı yerlerde açık lisanla tanımlanmasıdır. Kullanımı, uçuş karakteristikleri veya uçuş ekibinde değişikliğe neden olacak modifikasyonlar hariç, diğer bütün modifikasyonları ve temel dizaynı aynı olan hava araçlarıdır.
hava aracı yer kazası		Hava aracının uçuş harekatı dışında bakım, onarım, arıza giderilmesi, yerde çalıştırılması, yer araçları veya insan gücü ile yer değiştirilmesi esnasında araç çarpmaları veya yangın, tabi afetler ve diğer sebeplerle hasara uğraması veya arızalanması ile sonuçlanan olaylardır.
hava aracının ATC müsaadesi dışına çıkması		Bir hava aracının kontrolü sağlayan ATC ünitesinin veya hava trafik hizmetlerinin tanımladığı özel koşullara uymaması durumudur.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava araç kazası	airplane accident	Uçuş harekatı esnasında, kişilerin tali nedenlerle ve/veya kendi kendini veya birbirlerini yaralamaları veya uçuş ekibi ve yolcular için ayrılan yerler dışında saklanarak kaçak seyahat edenlerin yaralanmaları hariç olmak üzere, hava aracı içinde veya hava aracından kopan parçalarda dahil olmak üzere hava aracının herhangi bir parçasının çarpmasıyla veya hava basıncına maruz kalmak suretiyle çok ağır derecede yaralanması, motor ve aksesuarlarda meydana gelen arıza ve hafif hasarlar hariç olmak üzere hava aracının fiziksel yapısının veya performansının ve uçuş karakteristiğinin menfi yönde etkilendiği ve bunların değiştirilmesi veya tamirini gerektirecek derecede hasar ve arızalanması, hava aracının kaybolması veya enkaza ulaşılamayacak bir yere düşmesi ile sonuçlanan olaylardır.
hava çarpışmalarından korunma sistemi	Airborne Collision Avoidance System *(ACAS)*	Pilotlara, transponder'la donatılmış uçaklarla olası bir çarpışmayı ikaz eden; yer cihazlarından bağımsız olarak çalışan SSR transponder sinyallerinden yararlanan bir uçak sistemi.
hava içeriği	air content	Betondaki kapalı agrega boşlukları haricinde mevcut hava hacminin beton hacmine oranının yüzdesel ifadesidir.
hava kargosu	air cargo	Havadan taşınan yükler, transit mallar, kuryeler, posta malzemeleri, diplomatik posta, fabrika ürünleri, yolcusuz bagajlar ve cenazeler.
hava personelini ikaz yayını	notice to airmen publication	28 günde bir yayınlanan, öncelikle pilotlar için hazırlanmış, uçuş emniyetini ilgilendiren güncel NOTAM bilgilerini ve havacılık ile ilgili diğer ilave bilgileri içeren yayınlardır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava sahası	airspace	Ölçülendirme parametreleri ile tanımlanmış hacimli bir alan.
hava sahası kapasitesi	airspace capacity	Uçaklar arasındaki ayırma minimaları ve emniyet standartları, saha seyrüseferi direkt rotaları ve diğer faktörler göz ardı edilmeden, hava trafik kontrol sektörlerindeki trafik artış kapasitesinin belirlenmesi.
hava sahası sorumluluk bölgesi	air space responsibility volume	Teknik ekipmanların kullanımı sayesinde, havacılıkla ilgili hizmet sağlanabilecek hava sahası.
hava sahası yapısı	airspace structure	Uçuşun belli bir aşamasında, uçuş emniyetinin sağlanması amacıyla tasarlanan hava sahası bölümü.
hava savunma teşhis bölgesi	air defence identification zone	Ulusal güvenlik amacıyla; uçakların kontrolü, teşhis ve tanımlama yapılabilmesi için belirlenmiş, yeryüzünden yukarı doğru uzanan hava sahası bölümüdür.
hava seyrüsefer üniteleri	air navigation facility	Hava seyrüsefer amaçlı kullanılan; iniş sahası, ışıklar, meteoroloji ekipmanları, muhabere cihazları, elektrik / elektronik bütün donanımlardır.
hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı	air navigation service provider *(ANSP)*	Hava seyrüsefer hizmetlerini sağlamaktan sorumlu kamu kuruluşu DHMİ Genel Müdürlüğüdür.
hava seyrüsefer hizmeti	air navigation service *(ANS)*	Uluslararası hava seyrüseferinin emniyet, düzenlilik ve etkinlik konularında sağladığı hizmeti tanımlamak için kullanılan genel bir terim.
hava seyrüsefer hizmetleri için belirlenmiş yöntemler	procedures for air navigation services	ICAO tarafından belirlenmiş hava trafik hizmetleri konusunda yayınlanmış yöntemler.
hava seyrüsefer komisyonu	air navigation commission	Prensip olarak hava seyrüseferinde uluslararası standardizasyonun sağlanması amacıyla kendi sorumluluğunda çalışmalar yapan komisyon.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava seyrüsefer planı	air navigation plan	Uluslararası ATM *(Hava Trafik Yönetimi)* şartlarının koordine edilmesi amacıyla, dünya belirli sayıda ICAO hava seyrüsefer bölgesine ayrılmıştır. Bu bölgeler kendi içlerindeki özel durumlar *(trafik yoğunluğu, sosyo-ekonomik, teknolojik faktörler vb.)* göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır.
hava sürükleyici	air entrainer-air entraining	Beton içinde çok küçük boyutlu ve eşit dağılan hava kabarcıkları oluşturarak betonun geçirimsizliğini ve dona karşı direncini ve işlenebilirliğini artıran katkı malzemesidir.
hava tahmini	weather/meteorological forecast	Belirli bir zaman ya da süre için ve belirli bir bölge ya da hava sahası bölümü içinde beklenen meteorolojik koşulları içeren rapor.
hava taksi	air taxi /hover taxi	Bir helikopterin yerden yaklaşık 100 feet yüksekliğe kadar gerçekleşen uçuşudur.
hava tarafı	airside	Havaalanında, pistleri, taksi yollarını, apronları ve bunlara bitişik sahaları ve belirli durumlarda doğrudan uçuş faaliyeti amacıyla kullanılan bina ve yapıları veya bunların bazı kısımları ve bu bölümlerin hepsine girişin kontrollü olduğu yerler.
hava trafiği	air traffic	Bir havaalanının manevra sahasında hareket eden hava araçları ile uçuştaki hava araçların tamamına denir.
hava trafik akış yönetimi	air traffic flow management	Emniyetli, düzenli ve hızlı bir hava trafik akışına katkı sağlamak amacıyla mümkün olduğu ölçüde ATC kapasitesinden yararlanarak, trafik sayısının ilgili ATS otoritesince bildirilen kapasitelerle uygunluğunun sağlanması amacıyla verilen hizmet.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava trafik akış yönetimi merkezi	air traffic flow management centre *(ATFM)*	ATC sistemlerinin yeterliliği ve havaalanı kapasitelerine uygun olarak, trafik akışının belirlenen saha ve zamanlarda idaresinin sağlandığı merkez.
hava trafik emniyeti elektronik personeli	air traffic safety electronics personnel	Hava trafik yönetimi dahilinde bulunan haberleşme, seyrüsefer, radar ve bilgi işlem sistemlerinin çalıştırılması ve bakımından sorumlu olarak lisanslı ve bu lisansa işlenmiş derece veya derecelere verdiği yetkiler dahilinde doğrudan hizmet veren personel *(SHY-5 Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli Sertifika ve Lisans Yönetmeliği).*
hava trafik hizmet yolu	air traffic service route	İçinde, hava trafik hizmetinin sağlandığı, trafiğin akışı için dizayn edilmiş yollardır. Havayolu, tavsiyeli yol, kontrollü/kontrolsüz yol, geliş/gidiş yolları v.b.kategorilere ayrılır.
hava trafik hizmeti	air traffic service *(ATS)*	Uçuş bilgi hizmeti, ikaz hizmeti, hava trafik tavsiye hizmeti ve hava trafik kontrol hizmeti (saha kontrol hizmeti, yaklaşma kontrol hizmeti, meydan kontrol hizmeti) için kullanılan genel bir terimdir.
hava trafik hizmetleri haberleşmesi	air traffic services communication	Uçuş emniyetini etkileyebilecek faktörlerin, meteorolojik bilgilerin, pozisyon raporlarının iletilmesi.
hava trafik hizmetleri hava sahaları	air traffic services airspace	Alfabetik sıraya göre düzenlenmiş, içerisinde özellikli uçuşların operasyon yapabildiği, özellikli hava trafik hizmetlerinin ve uçuş kurallarının uygulandığı hudutları belirlenmiş hava sahalarıdır.
hava trafik hizmetleri rapor ofisi	air traffic services reporting office	Hava trafik hizmetleri ile ilgili raporlarla uçuş öncesi yayınlanan planları almak üzere tesis edilmiş üniteye denir.
hava trafik hizmetleri ünitesi	air traffic services unit *(ATSU)*	Hava trafik kontrol ünitesi, uçuş bilgi merkezi veya hava trafik hizmetleri rapor ofisi hizmetlerinin verildiği birim.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava trafik kontrol	air traffic control *(ATC)*	Hava trafiğine hızlı, emniyetli ve düzenli bir akış sağlamak için ilgili otorite tarafından verilen hizmet.
hava trafik kontrol hizmeti	air traffic control service	Hava araçları ile hava araçları arasında, manevra sahasında hava araçları ile mânialar arasında çarpışmaları önlemek, hızlı ve düzenli bir trafik akışı sağlayarak muhafaza etmek amacıyla verilen hizmete denir.
hava trafik kontrol merkezi	air traffic control centre	Coğrafi olarak ayrılmış bölgelerde, hava trafik kontrol hizmeti veren ünite.
hava trafik kontrol müsaadesi	air traffic control clearance	Bir hava trafik kontrol ünitesi tarafından hava araçlarının belirlenmiş özel durumları için verilen onay.
hava trafik kontrol sistemlerinin bütünleşmesi	integration of ATC systems	Hava trafik kontrol sistemlerinden üst düzey yarar sağlamak için tüm meydan ve havalimanlarında aynı tip seyrüsefer yardımcı cihazı ve elektronik alt yapısının kullanılması.
hava trafik kontrol talepleri	air traffic control requests	Pilotun, hava trafik kontrol ünitesinden uçağın seyrüseferi ile ilgili taleplerini ifade eder.
hava trafik kontrol talimatları	air traffic control instructions	Pilota kontrolör tarafından uygulaması için verilen talimatlar.
hava trafik kontrol ünitesi	air traffic control unit	Saha kontrol merkezi, yaklaşma kontrol ünitesi ve meydan kontrol kulesi için kullanılan genel bir terimdir.
hava trafik kontrolörleri için ingilizce yeterlilik testi	proficiency test ın english language for *ATCos*	Hava trafik kontrolörlerinin, ICAO standartlarına uygun olarak İngilizce yeterliliklerini tespit amacıyla tasarlanmış test.
hava trafik kontrolörü	air traffic controller *(ATCo)*	Hava trafik kontrolör lisansına haiz ve bu lisansa hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından işlenmiş derece veya derecelerin verdiği yetkiler dahilinde doğrudan hava trafik kontrol hizmeti veren kişi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava trafik kontrolörü eğitiminin temel içeriği	common core content of *ATCo* training	Avrupa Sivil Havacılık Konferans sahası için yaratılan bu projeler; eğitim örnekleri, testler ve performans konularını içermektedir.
hava trafik kontrolörü lisansı	air traffic controller license	Temel hava trafik eğitimini tamamlayan bir aday hava trafik kontrolörünün yeterlilik düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan sınav sonucunda başarılı olanlara verilen yeterlilik belgesidir.
hava trafik kontrolü radar bikın sistemi	air traffic control radar beacon system	Sorgulama metodu ile çalışan *(alıcı/verici ve transponder olması gerekir)* gözlem radar sistemi.
hava trafik kontrolünün karmaşıklığı	air traffic control complexity	Hava trafiğindeki yoğunluk veya hava sahası karmaşıklığı sebebiyle hava trafiğinin kontrol yükünün artması.
hava trafik kontrolünün koordinasyonu	Air Traffic Control Coordination	ATC üniteleri, kontrolörler veya ilgili otorite arasında koordinasyonun sağlaması.
hava trafik tavsiye hizmeti	air traffic advisory service	Tavsiyeli yol ve sahalarda uçuş yapan IFR hava araçları arasında mümkün olduğunca çarpışmayı önlemek üzere verilen hizmete denir.
hava trafik yönetimi	air traffic management	Operasyonların tüm safhaları sırasında, uçakların güvenli ve etkin hareketlerini sağlamak için gerekli olan fonksiyonlarının *(hava trafik hizmetleri, hava sahası yönetimi ve hava trafik akışı yönetimi)* bir araya gelmesidir.
hava trafik yönetimi radar takip ve sunucu sistemi	air traffic management radar tracker and server system	Eurocontrol'ün özel sektöre geliştirtiği radar data işleme sistemidir *(HW-SW).*
hava transit rotası	air transit route	Helikopterlerin havadaki transit hareketi için oluşturulmuş, yüzeydeki belirli bir yol.
hava yer haberleşmesi	air-ground communication	Hava araçları ile yer yüzeyinde bulunan istasyonlar ya da merkezler arasındaki iki yönlü haberleşme.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava yolu	airway	Koridor formatında oluşturulmuş kontrollü saha veya bu sahanın bir bölümüne denir.
hava yolu işletme ruhsatı	air operator certificate	Havayolu işletmecilerine ticari uçuş yapabilmeleri için ilgili otorite tarafından verilen belgedir.
hava yolu konşimentosu	airway bill	Bir noktadan başka bir noktaya hava taşıması ile gönderilen kargoyu ve bu kargonun taşıyıcı, gönderici ve alıcısını, hangi şartlarda bu kargonun taşındığını, taşıma değerini; değerli kargo, canlı hayvan, cenaze, tehlikeli madde veya bozulabilir kargonun taşıma şeklini; işgal ettiği hacim ve ağırlığını belirleyen, düzenleyen bir hava taşıma senedi.
hava yolu taşıyıcısı	air carrier	Yerli ve yabancı tescilli tüm hava taşıyıcıları.
havaalanı	airport/aerodrome	Bütünü ya da bir bölümü içinde hava araçların; iniş, kalkış ve yer hareketlerini gerçekleştirebilmeleri için karada veya suda oluşturulmuş, *(bina, tesis ve teçhizatla donatılmış)* tanımlanmış saha.
havaalanı aydınlatması	airport lighting	Bir havaalanına yerleştirilmiş, farklı aydınlatma sistemlerinin tümünü ifade eder.
havaalanı bikını	aerodrome beacon	Bir havaalanının yerinin havadan görülebilmesi amacıyla kulenin üzerine tesis edilmiş, her yöne ışık verebilen lambadır.
havaalanı gözlem radarı	airport surveillance radar	10 NM yarıçaplı *(18 km)* bir alan içerisinde iniş, kalkış ve geçiş bölgesindeki uçaklara operasyonel hizmet vermek için kullanılan radar.
havaalanı güvenlik alarm durumu planı	airport security alert phase plan	MSHGP'nın 17. Eki doğrultusunda Mülki İdare Amirliği'nce hazırlanması gereken planı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
havaalanı güvenlik planları	airport security plans	Havaalanında kullanılan, Havaalanı Güvenlik Programı, Acil Durum Planı, Muhtemel Harekat Tarzı Planı, Havacılık İşletmeleri Güvenlik Planlarını.
havaalanı güvenlik programı	airport security programme	Havaalanıı sınırları içerisinde, sürekli, yeterli ve istenilen seviyede güvenliğin sağlanabilmesi amacıyla, mevcut personel, araç, gereç ve teçhizatın sağlanmasını belirleyen ve bu konudaki tüm faaliyetlerin akışını düzenleyen talimatı.
havaalanı işletmecisi	airport operator	Havaalanı işletiminden sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
havaalanı kapasitesi	airport capacity	Havaalanı işleticileri tarafından, belirlenmiş bir zaman dilimi içerisinde hizmet verilebilecek uçak sayısının, teknik altyapı ve pist kapasitesi faktörleri esas alınarak belirlenmesi.
havaalanı kareli haritası	airport grid map	Havaalanı, referans noktası merkez olmak üzere 8 km. yarıçaplı alan içinde yangın söndürme araçlarının herhangi bir noktaya kısa sürede ulaşmasını sağlamak için, havaalanının numaralandırılıp karelere ayrılmış haritasıdır.
havaalanı kullanıcıları	airport users	Hizmet üretmek için havaalanı tesis ve kolaylıkları ile altyapısını kullanan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
havaalanı rakımı	aerodrome elevation	İniş alanının en yüksek noktasının rakımı.
havaalanı referans noktası	aerodrome reference point	Bir havaalanının tayin edilmiş coğrafi konumu.
havaalanı sertifikası	aerodrome certificate	Bir havaalanının işletimi için ilgili otorite tarafından geçerli mevzuat çerçevesinde düzenlenen sertifika.
havaalanı tanıtma levhası	aerodrome identification sign	Havaalanının havadan tanınmasına yardımcı olacak, havaalanına yerleştirilen bir levha.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Havaalanı Terminal İşletme Ruhsatı		İlgili otorite tarafından havaalanı terminellerinin açılıp faaliyet gösterebilmesi için verilen izindir.
havaalanı terminali	airport terminal	Uçağın geliş ve gidiş hizmetleri için kullanılan tüm binalar.
havaalanı trafiği	airport traffic	Havaalanı trafiği aşağıdakilerin bir veya ikisini kapsar; **a)** Uçak hareketleri **b)** Havaalanına gelen ya da havaalanından giden yolcular ve yük *(Kargo, posta, bagaj)*
havaalanı trafik yoğunluğu	aerodrome traffic density	**a)** Hafif: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına 15'den fazla olmadığı veya tipik olarak toplamda 20 havaalanı hareketinden az olduğu durumlar. **b)** Orta: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına sırası ile 16 ile 25 arasında olduğu veya tipik olarak toplamda 20 ile 35 havaalanı hareketinin olduğu durumlar. **c)** Şiddetli: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına sırası ile 26 veya daha fazla olduğu veya tipik olarak toplamda 35 havaalanı hareketinden fazla olduğu durumlar.
havaalanı yapımcısı	airport constructor	Havaalanı yapımından sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
havaalanı/hava trafik sistemleri ara birimi	airport/air traffic systems interface	ECAC'in havaalanları stratejisi hedeflerine ulaşmak için uyguladığı bir program.
havacılara duyuru	notice to airmen	Herhangi bir havacılık hizmeti, kolaylığı, uygulamaları ve tehlike durumlarının oluşması veya değişmesiyle ilgili bilgileri içeren bilgi notudur.
havacılık bilgi hizmeti	aeronautical information service *(AIS)*	Hava seyrüseferinin güvenilirliği, etkinliği ve düzenli akışı konularındaki bilgilerin toplandığı ünite.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
havacılık iletişim ağı	aeronautical telecommunication network	Havacılık haberleşmelerinin iletişim ağı üzerinden internet aracılığıyla yapılması. Bu düzenleme havacılıkla ilgili üniteler arasında uluslararası bir iletişim imkanı sağlar.
havacılık bikını	aeronautical beacon	Yer yüzünde belirli bir noktayı işaret etmek üzere, sürekli veya fasılalı olarak, tüm azimutlarda görülebilen bir havacılık yer ışığı.
havacılık bilgi genelgeleri	aeronautical information circular *(AIC)*	Bir NOTAM özelliği taşımayan ya da AIP' ye alınacak özelliği olmayan, ancak hava seyrüseferi, uçuş emniyeti, teknik, idari ve hukuki konulardan oluşan bilgileri içeren bir uyarı yayınıdır.
havacılık bilgi yayını	aeronautical information publication *(AIP)*	Bir devlet ya da onun yetkilendirdiği kuruluş tarafından yayınlanan ve o ülkedeki hava seyrüseferi ile ilgili bilgileri içeren yayına denir.
havacılık bilgisi	aeronautical information	Havacılık verilerinin birleştirilmesi, ayrıştırılması ve formatlanmasından ortaya çıkan bilgileri.
havacılık emniyeti	aviation safety	Yerdeki ve havadaki trafiklerin emniyetini sağlamak için yayınlanmış tüm uygulamalar.
havacılık haberleşme istasyonu	aeronautical telecommunication station	Havacılık haberleşme hizmetinde kullanılan istasyon.
havacılık haritası	aeronautical chart	Havacılık amaçlı kullanılan; hava sahasını, havayollarını, havaalanlarını, seyrüsefer yardımcılarını, tehlikeli/yasak tahditli sahaları vb. gösteren havacılık haritasıdır.
havacılık işletmesi	airline operator	Bir hava aracı işletmesiyle *(etkinliği)* uğraşan ya da uğraşmayı kabul eden kişi, örgüt ya da ticari kuruluş. Ticari amaçla ücret karşılığında hava araçlarıyla yolcu ve yük taşıyan gerçek ve tüzel kişilerdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
havacılık işletmesi/işletmeci güvenlik planı	administrator security plan	Hava Meydanı Güvenlik Programı'nda, havacılık işletmelerine güvenlikle ilgili verilen sorumluluğun yerine getirilebilmesi için bu kuruluşların görev şeklini belirlemek amacıyla hazırlanan plan.
havacılık mesaj işleme sistemi	aeronautical message handling system *(AMHS)*	X.400 Tabanlı IP Protokolüne bağlı yeni haberleşme sistemi olup, Hava Trafik mesajlarının alışverişinde üye ülkelerin Uluslararası COM-Centre (Haberleşme Merkezleri)'leri arasında AMHS ve TCP-IP kullanımıdır.
havacılık mobil uydu (rota) hizmeti	aeronautical mobile satellite *(route)* service	AMS *(R)* S iletişim imkanlarıyla uçuş güvenliğinin ve düzenli akışının sağlanmasına yönelik kurulması planlanan gelişmiş bir hizmet.
havacılık sabit haberleşme servisi	aeronautical fixed communication service	Havacılık sabit haberleşme servisi, Uluslararası Havacılık Haberleşme Sistemi içinde, noktadan-noktaya *(yerden-yere)* yapılan haberleşme hizmetidir.
havacılık sabit iletişim ağı	aeronautical fixed telecommunication network *(AFTN)*	Dünya çapında, havacılık sabit devreleri aracılığıyla, tüm havacılık ve uçuş emniyet mesajlarının güvenli, hızlı olarak alınıp, gönderildiği haberleşme şebekeleridir.
havacılık veri bütünlüğü	aeronautical data integrity	Veri çıkışında veya onaylı düzeltmelerinde, bir havacılık verisi ile o verinin kalite derecesinin kaybedilmemesi ya da değiştirilmemesi garanti altına alınan veri bütünlük derecesi.
havacılık verisi	aeronautical data	İletişim, yorumlama ve işlenmeye uygun tarzda biçimlendirilmiş havacılık olguları *(durumları)*, kavramları veya talimatlarını.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
havacılıkla ilgili bilgilerin düzenlenmesi ve kontrolü	aeronautical information regulation and control	Hava sahası sınırları, ATS yolları ve uygulamaları, radyo seyrüsefer yardımcıları ve haberleşme üniteleri, meteoroloji üniteleri, pistlerle ilgili değişiklikleri konularındaki bilgileri kapsayan ve bunları özel başlıklar altında toplayan düzenleme sistemi.
havacılıkla ilgili idari haberleşme	aeronautical administrative communication	Uçuşların veya nakliye hizmetlerinin operasyonel durumlarda bağlı bulundukları kurumlar ile iletişimlerinin sağlanmasında kullanılır.
havada doldurulmuş uçuş planı	airfiled flight plan	Kalkıştan sonra uçuş esnasında, ATU *(Hava Trafik Ünitesi)* ile koordine edilerek doldurulan uçuş planı.
havada uydu haberleşmesi	airborne satellite communication	Yakın gelecekte öncelikle yaygınlaşması düşünülen, uydu aracılığıyla haberleşmeyi sağlayan sistemdir. Bu sistemin kullanılması ile yer-hava haberleşmesinde yüksek kalite ve geniş menzil sağlanabilecektir.
havada yakıt boşaltma	fuel dumping	İniş için tehlike teşkil edebilecek fazla yakıtın boşaltılması.
havada yakıt ikmali	aerial refuelling	Havada uçuş esnasında, bir uçaktan diğerine yapılan yakıt ikmali.
havada yapılan çalışma	aerial work	Uçuş esnasında özel bir takım faaliyetlerde bulunulmasıdır. Bunlar fotoğraf çekimi, gözlem, araştırma, keşif, reklam vb. olabilir.
havalandırma aracı	Air condition unit	Uçaklara klima hizmetinde kullanılan havayı vermek üzere imal edilmiş özel donanımlı araç.
havalimanı	airport	Uluslararası hava trafiği, geliş ve gidişlerine hizmet vermek amacıyla tesis edilmiş olup, gümrük, göçmenlik, halk sağlığı, hayvan ve bitki karantina işlemleri ve benzeri işlemlerin bünyesinde vakit kaybedilmeksizin yürütüldüğü havaalanıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hava sahasının esnek kullanımı	flexible use of airspace *(FUA)*	Hava sahasının yalnız askeri veya sivil amaçlar için değil, kullanıcının belirleyici olması temel prensibine uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.
hava-yer kontrol radyo istasyonu	air-ground control radio station	Belirlenmiş bir alanda bir hava aracının operasyonu ve kontrolüne ait haberleşmenin gerçekleştirilmesi için tesis edilmiş havacılık haberleşme istasyonudur.
havayolu operasyonel haberleşmesi	airline operational communication	Gelecekte ISO *(Uluslararası Standart Organizasyonu) OSI (Açık Sistem Bağlantısı)* modeli esas alınarak, hava-yer, yer-yer bilgi sistemleri link hatları üzerinden bir arada düşünülerek havayolu operasyonel haberleşmeleri sağlanacaktır.
hazır beton	ready mixed concrete	Bilgisayar kontrolüyle istenilen oranlarda bir araya getirilen malzemelerin, beton santralinde veya mikserde karıştırılmasıyla üretilen ve tüketiciye taze beton olarak teslim edilen betondur.
hedef	target	Zaman ve pozisyonla ilgili radar hedefleri ve bilgilerin bileşimidir.
helidek	helideck	Petrol veya gazın işletilmesi için kullanılan bir işletme veya üretim platformu gibi denizde açıkta bulunan bir yapı üzerinde bulunan heliport.
helikopter	helicopter	Belli bir piste ihtiyaç duymaksızın karada ve denizde bir noktaya inen kalkan, motor gücü ile seyreden, havadan ağır hava aracıdır.
helikopter aşma sahası	helicopter clearway	Performans sınıfı 1'de işletilen bir helikopterin üzerinde hızlanıp belirli bir yüksekliğe ulaşabileceği elverişli bir alan olarak seçilmiş ve/veya hazırlanmış, yerde veya su üzerinde bulunan tanımlanmış bir alan.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
helikopter hava taksi yolu	helicopter air taxiway	Helikopterlerin havada taksi yapmaları için oluşturulmuş yüzey üzerinde belirli bir yol.
helikopter yer taksi yolu	helicopter ground taxiway	Tekerlekli iniş takımına sahip helikopterlerin yerdeki hareketi için öngörülmüş yer taksi yolu.
heliped *(küçük heliport)*	helipad	Helikopterleri kullanan pilotların aletsiz ve görerek uçuş kuralları *(VFR)* dahilinde iniş-kalkış yapabildikleri, basit teknik yapılar dışında önemli üstyapı tesisleri bulunmayan heliport.
heliport	heliport	Helikopterlerin iniş, kalkış ve yer hareketlerini tamamen veya kısmen yapabilmelerine elverişli alan.
heliport işletmecisi	heliport operator	Heliport işletiminden sorumlu ve heliport işletme ruhsatına sahip kamu kurum ve kuruluşları ile özel tüzel kişiler.
heliport yapımcısı	heliport constructor	Heliport yapımından sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile özel tüzel kişiler.
hesaplanmış iniş zamanı	calculated landing time	Bir uçağın hesaplanmış geçici yada gerçek iniş zamanı.
hız ayarlaması	speed adjustment	Uçaklar arasında gerekli ayırmanın sağlanabilmesi amacına yönelik, pilotlardan uçağın hızını belirli bir değere ayarlamasını isteyen bir ATC *(Hava Trafik Kontrol)* usulü.
hız hatası	velocity error	Bir hedefin gerçek yer hızı ile izleyici tarafından hesaplanan yer hızı arasındaki farklılıktır.
hızlanma ölçer	accelerometer	Uzunlamasına-yanlamasına-dikey *(üç boyutlu)* olarak hız ölçülmesinde kullanılan cihaz.
hızlı çıkış taksi yolu	rapid exit taxiway	İnen uçakların, piste dar bir açıyla bağlanan ve diğer çıkış taksi yollarında yapılandan daha yüksek hızlarla dönüş yapmasını sağlayan, böylece pistin işgal süresini azaltan taksi yolu.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
hidrometre analizi	hydrometer analysis	Küresel danelerin bir sıvı içerisinde çökelme hızı ile çapları arasındaki ilişkiyi veren stoke kanuna dayanır ve 200 no'lu elekten geçen danelerin dağılımını yani silt ve kil yüzdesini tespit etmek için kullanılır.
high loader aracı	high loader	Özellikle palet ve konteyner'ın uçaklara yüklenmesi ve indirilmesinde kullanılan yükselip/alçalma ve yüklere hareket verebilme özellikleri ile donatılmış araç.
hizmet sözleşmesi	service agreement	Havaalanlarında yer hizmeti yapan yer hizmetleri kuruluşları ile havaalanlarının işletmeciliğini yürüten Kuruluş arasındaki ilişkileri ve karşılıklı hak ve yükümlülükleri ile Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nde *(SHY-22)* belirlenen kurallara aykırı davranışların cezai müeyyidelerini düzenleyen standart sözleşme.
homing	homing	Bir uçağın herhangi bir seyrüsefer yardımcı cihazına rüzgar düzeltmesi yapmaksızın uçması.
hususi pilot	private pilot	Ücret karşılığı yapılan uçuşlarda hava aracı kullanması yasaklanmış olan lisansa sahip bir pilottur.
hüzme genişliği	beam width	Bir antenin ana radyo dalgasının yarım güç noktalarında belirlenen açı genişlemesi.
I		
ICAO bölgesi	ICAO region	ICAO *(Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu)* antlaşmasını imzalayarak ulusal ve uluslararası hava sahalarında hava seyrüsefer hizmeti sağlayan devletleri içeren yedi farklı bölge.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ICAO ülkeleri arasındaki ortak veri şebekesi	common ICAO data interchange network *(CIDIN)*	Hava ulaşımında esas unsuru oluşturan havacılık uçuş emniyet mesajlarının yol rehberi'ne *(Routing Table)* göre yurt içindeki havaalanlarına ve yurt dışındaki AFTN merkezlerine daha hızlı ve kayıpsız olarak gönderilebilmesi için ICAO Üyesi Ülkeler arasında kurulmuş olan 9600 Bps hızında X.25 paket anahtarlamalı iletişim protokolünü kullanan haberleşme şebekesidir.
ICAO yer gösterge kodu	*ICAO indication code*	ICAO Dokümanı 7910'da tanımlanan kurallara göre belirlenen ve sabit havacılık istasyonuna verilen dört harfli kod grubudur.
ICAO yol göstergeleri	location indicator	ICAO kurallarına uygun olarak havaalanları, hava sahası ve/veya yolların tanımlandığı 4 harfli kodların olduğu Doküman DOC.7910 olarak geçmektedir. AFTN adresleri 8 karakterden oluşur ve ilk 4 karakter yer göstergeleridir.
IFR şartlar	IFR conditions	VFR uçuş için gerekli minimumların altındaki hava durumu şartları.
IFR uçak	IFR aircraft	Aletli uçuş kurallarına göre uçan uçak.
IFR uçuş	IFR flight	Aletli uçuş kurallarına göre icra edilen uçuşa denir.
ILS alt yapı	ILS Substructure	Aletli iniş sisteminin montajı esnasında sistemi oluşturan localizer, glide slope ve marker serisinin düzgün çalışması amacıyla gerekli inşaat alt yapısı *(beton, toprak zemini düzeltilmesi vb.)*
ışık başarısızlığı	light failure	Hüzmenin yükseklik açısı kullanılarak belirlenmiş ortalama şiddetinin hüzme şaşması ve dağılım düşmesinin herhangi bir sebeple, yeni bir ışığın belirlenmiş ortalama şiddetine göre %50 oranında düşük performansta olması, ışık başarısızlığı olarak kabul edilir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ışıklandırma sistemi güvenilirliği	lighting system reliability	Tesisatın tamamının belirlenen toleranslar dahilinde çalıştığı ve sistemin işlevsel bakımdan kullanılabilir olduğu olasılık.
İ		
iç hat uçuş(lar)	domestic flight*(s)*	Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları içindeki havaalanları arasında yapılan seferler.
iç marker	inner marker *(IM)*	ILS *(CAT II)* hassas yaklaşma ile kullanılan, orta marker ve ILS pistinin sonu arasına yerleştirilen, saniyede 6 nokta vuruşu yapmaya ayarlanan yayılım patern'i yayarak pilotu görsel ve işitsel olarak, normalde teker koyma noktasından 100 feet yukarıda dizayn edilen karar yüksekliğinde olduğu hakkında uyaran bir marker vericisi.
iglo	igloo	İçine yük konularak uçağa yerleştirilen altsız, fiberglas, metal veya uygun başka bir maddeden yapılmış esnek olmayan dipsiz bir hücrey/teçhizat.
ikaz hizmeti	alerting service	Arama kurtarmaya ihtiyaç duyan hava araçlarının bilgisini fiili olarak bu işlemi gerçekleştirecek kuruluşlara iletmek ve gerektiğinde yardımcı olmak amacıyla sağlanan hizmete denir.
iki kere	words twice	**a.** İstek olarak : "İletişim kötü. Lütfen her freyzi iki defa söyleyin." **b.** Bilgi olarak : "İletişim çok kötü olduğundan bu mesajdaki her ifade iki defa söylenecektir.
ikili faz değiştirme anahtarı	binary phase shift keying	Bu teknikle 0'dan 1'e yada 1'den 0'a dijital kod değişimlerinde, taşıyıcı faz değiştirilir.
ikili ikincil gözetim radar kapsamı	duplicated secondary surveillance radar coverage	Birbirinden bağımsız çalışan iki tane ikincil gözetim radar kaynağından alınan radar bilgilerinin kullanıldığı sistemdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ikincil gözetim radarı	secondary surveillance radar *(SSR)*	1090 MHz frekansında yayın yapan bir sorgulayıcı tarafından gönderilen sinyallerin, uçakta bulunan transponder 1030 MHz frekansında cevap sinyali olarak geri gönderilmesi, bu cevap sinyalinin çözümlenmesi ile hedefin kimlik, irtifa ve yön bilgilerinin tespit edildiği bir radar sistemidir.
ikram malzemeleri *(Hizmet Stokları)*	catering supplies	İkram tedarikleri tanımına girmeyen ve yolcu servisinde kullanılan tüm kalemlerdir. Örneğin; gazete, dergi, kulaklık, ses ve video kasetleri, yastıklar ve battaniyeler.
ikram servis hizmeti	catering service	Havaalanı sınırları içerisinde veya dışında sadece uçak yolcularına yönelik olarak üretilmiş olan ikram ürünlerinin, özel olarak dizayn edilmiş ikram yükleme araçları ile uçağa kadar taşınması ve yüklenmesi işlemidir.
ikram üretim	catering production	Havaalanı sınırları içerisinde veya dışında ikram üretim izni bulunan kuruluşlar tarafından sadece uçak yolcularına yönelik olarak hazırlanan yiyecek-içecek ürünlerinin hazırlanmasıdır.
ikram ürünleri	catering products	Yetkili bir kuruluş tarafından uçaklarda yolculara sunulmak üzere hazırlanan yiyecek ve içeceklerdir.
ilan edilmiş kapasite	declared capacity	Meteorolojik koşullar, kontrol sahası ya da ATC sektör yapısı, personel ve cihaz yeterliliği, sorumluk sahibi olduğu hava sahasında bir kontrolörün iş yükünü etkileyecek diğer faktörler de göz önüne alınarak, hava sahasının bir bölümü için belirli bir zaman dilimi içindeki uçak sayısı olarak dile getirilen bir ATC Sisteminin ya da onun bir alt sisteminin ya da normal operasyonlar süresince bir hava aracına sağlanan hizmet yeterliliği ölçüsü/kabiliyeti.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ilan edilmiş mesafeler	declared distances	**a)** Mevcut Kalkış koşu mesafesi *(TORA):* Kalkış halindeki bir uçağın yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli beyan edilen pist uzunluğu. **b)** Mevcut kalkış mesafesi *(TODA):* Kalkış koşusu için mevcut pist uzunluğu artı, varsa, aşma sahasının uzunluğu. **c)** Mevcut hızlanma – durma mesafesi *(ASDA):* Kalkış koşusu için mevcut pistin uzunluğu artı, varsa, durma uzantısının uzunluğu. **d)** Mevcut iniş mesafesi *(LDA)*. İniş yapan bir uçağın yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli beyan edilen pist uzunluğu.
ilave ekip		Bir hava aracının uçuş harekatı için gerekli olan asgari sayıdaki kokpit ekibinden fazla sayıda olan ve gerektiğinde her hangi bir kokpit ekibinin görevini devralabilecek ehliyette, her iki pilot sandalyesinde görev yapabilecek ve sağ koltuk eğitimi almış kaptan pilotu ihtiva eden diğer bir kokpit ekibi, kabin için ise standart sayıdan bir fazla kabin memurunu ihtiva eden kabin ekibidir.
ilave tam ekip		Bir hava aracının uçuş harekatı için gerekli olan asgari sayıdaki kokpit ekibinden ayrı olarak, tam bir kokpit ekibi ile sayısı Şirket tarafından, hava aracının tipine ve yapılacak uçuş harekatının özelliğine bağlı olarak, belirlenen kabin ekibi ve/veya yükleme görevlilerinden oluşan uçucu ekipdir.
ilgili ATS otoritesi	appropriate ATS authority	Söz konusu *(İlgili)* hava sahasında hava trafik hizmetleri sağlamaktan sorumlu, Devlet tarafından atanmış ilgili otorite.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ilgili otorite	appropriate authority	**a.** Açık denizler üzerindeki uçuşlarda tescilinin bağlı olduğu devlet. **b.** Açık denizler dışındaki uçuşlarda üzerinde uçuş yapılan sahada egemenliği olan devlet.
ilk gecikme	initiation lag *(delay)*	Bir izleyicinin ilk giriş ve çıkış verileri arasında geçen süreye denir.
ilk pas geçme noktası	initial missed approach point	İlk pas geçme noktasının belirlenmesi için kullanılan, pist civarına yerleştirilen 3 boyutlu yol noktasıdır.
ilk uçuş planı işlemi	initial flight plan processing	Uçuş planının kabul edilme fonksiyonu.
ilk yaklaşma bölümü	initial approach segment	İlk yaklaşma fixinde başlayan ve uçağın ara yaklaşma safhasına girmesi için gerekli manevraları içeren bölüm.
ilk yaklaşma fiksi	initial approach fix	İlk yaklaşma bölümünün başlangıcını tanımlayan, aletli yaklaşma prosedür çizimlerinde belirlenmiş fiks.
ilkyardımcı		22/5/2002 tarihli ve 24762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İlkyardım Yönetmeliğine göre ilkyardımcı sertifikası almış kişidir.
ince agrega	fine aggregate	En büyük agrega tane çapının 4 mm'den küçük veya eşit olduğu agregaya verilen ad.
incelik modülü	fineness modulus	Agrega gradasyon özelliği hakkında bilgi sağlayan ampirik bir sayısal değerdir.
inflight şirketi	inflight company	Uçak içi gümrüğe tabi malzeme satışını gerçekleştiren şirket.
iniş koşusu	landing roll	Uçağın piste teker koyma noktasıyla, duracağı veya pisti terk edeceği nokta arasındaki mesafe.
iniş müsaadesi	landing clearance	Bilinen bir uçağa uygun havaalanı koşulları dahilinde verilen iniş müsaadesi.
iniş sahası	landing area	Hareket sahasının hava araçlarıın iniş ve kalkışları için ayrılmış bölümüdür.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
iniş sıralaması	landing sequence	Uçakların iniş için sıralandırılması.
iniş yönü göstergesi	landing direction indicator	İniş ve kalkış için mevcut durumda tayin edilen yönü görsel olarak gösteren bir alet.
insan faktörü	human factor	Havacılıkla ilgili operasyonların emniyet ve etkinliği üzerinde etkisi olan insan kabiliyet ve yeterliliği.
insan faktörü ilkeleri	human factors principles	Havacılıkla ilgili usul, sertifikasyon, eğitim, operasyon ve bakımla ilgili konular ile insan ile sistem bileşenleri arasında insan performansına ilişkin doğru ve emniyetli bir ilişkilendirmenin sağlanması amacıyla göz önünde bulundurulması gerekli ilkeler.
insan gücü planlaması	manpower planning	Bir organizasyonun devam etmesi için gerekli yeterliliklere sahip kişi sayısının belirlenmesi. Bu planlamaya göre kişilerin işe alımını veya işten çıkarılmasını belirlemek.
insan performansı	human performance	Havacılık faaliyetlerinin emniyeti ve verimi üzerinde bir etkiye sahip olan insan becerileri ve sınırlamaları.
insansız serbest balonlar	unmanned free balloon	Havadan hafif, insansız, serbest uçuş yapan hava araçlarıdır.
iptal edilen NOTAM	cancelled NOTAM	Bir notamın bir başka notamla geçerliliğinin ortadan kalkması.
iptal etmek	abort	Önceden planlanmış bir uçak hareketinin iptal edilmesi veya yarıda kesilmesidir.
iri agrega	coarse aggregate	En büyük agrega tane çapının 4 mm'den büyük veya eşit olduğu; en küçük agrega tane çapının ise 2 mm'den büyük veya eşit olduğu agregaya verilen ad.
irtifa	altitude	Bir seviye, nokta ya da nokta olarak kabul edilen bir cismin ortalama deniz seviyesinden ölçülen dikey mesafesine denir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
istasyon	station	İşletmecinin hava aracı işletimi ile ilgili faaliyetlerini gerçekleştirdiği ve hizmetlerini kullandığı tüm yerleridir.
istasyonel sapma	station declination	VOR istasyonunun kontrolü / kalibrasyonu esnasında VOR cihazının 0 radyali ile gerçek kuzey arasındaki sapma açısı / hizalama değeri.
istinat duvarı	retaining wall	Zemin yüzeyinde meydana gelen, ani değişimleri düşeye yakın bir düzlemde kontrol altına almak, yanal toprak basıncına direnmek, zeminin doğal şev açısı ile yayılmasını engellemek için kullanılan yapılara istinat duvarı denir.
iş analizi	job analysis	Bir adayın yetenek, bilgi, beceri ve diğer karakteristik özelliklerinin işin niteliklerine uygunluğunun belirlenmesi.
iş planı	Business Plan	Görev, hedefler ve konuları belirlemek için ya da belirli zaman periyotları içinde tamamlanmak üzere hazırlanan bir organizasyon için belirlenen bir doküman ya da doküman serileridir.
işaret sahası	signal area	Havaalanlarında yer işaretlerinin gösterilmesi için kullanılan bir sahadır.
işaretleme	marking	Havacılık bilgilerini aktarmak amacıyla hareket alanının yüzeyinde gösterilen bir sembol veya semboller grubu.
işbaşı eğitimi	on-the-job training *(OJT)*	Seçilmiş bir eğitmen gözetiminde işin gerektirdiği özellikler ile kişinin yeteneklerinin uyumluluğunu sağlamak için yapılan pratik eğitim.
işbaşı eğitimi sorumlusu	on-the-job training instructor *(OJTI)*	Operasyonel bir ortamda eğitim sorumluluğunu alabilecek ilgili otorite tarafından yetkilendirilmiş personel.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
işin tanımı	job description	İşin özellikleri ve amaçları için belirlenen, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi için gerekli kişisel yetenek, bilgi, fiziksel ve zihinsel uyum performansları.
işlenebilirlik	workability	Taze hazırlanmış beton karışımının işlenebilirliğinin tespiti slump ve sıkışma faktörü deneyleri ile belirlenir. İşlenebilirlik tam sıkışmayı temin edebilmek üzere, tatbik edilmesi gereken enerji miktarını tayine yarayan betona mahsus bir özelliktir.
işyeri açma ve çalışma ruhsatı *(sıhhi işyerleri için)*		SHGM tarafından Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında yer alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki sıhhi işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izindir.
işyeri açma ve çalışma ruhsatı (gayrisıhhi işyerleri için)		SHGM tarafından Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Gayrisıhhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki gayrisıhhi işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izindir.
iz	track	Bir hava aracının havada çizdiği yolun yeryüzü üzerindeki izdüşümü olup, yönü kuzeyden derece olarak ifade edilir.
iz dedektörü	trace detector	Bir çanta ya da bagaj içinde yer alan çok küçük miktardaki patlayıcı maddeleri veya incelemeye tâbi narkotik maddeleri algılayabilme ve bunu alarm aracılığıyla bildirme özelliğine sahip teknoloji sistemi ya da farklı teknolojilerin bir arada kullanıldığı kombinasyonlar.
iz dedektörü operatörü	trace detector operator	Sertifikalı Havaalanı Emniyet Şube Müdürlüğü personeli ve/veya ilgili Kurum/Kuruluşun Sertifikalı Özel Güvenlik Personeli.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
izin verilebilir taşıma gücü	allowable bearing capacity	Bina ve saha önem derecesi ile veri kalitesi dikkate alınarak seçilecek güvenlik katsayısı ile hesaplanan taşıma gücü değeridir.
izin zamanı bitimi	clearance void time	Bir uçağa verilen ATC iznine uymak üzere herhangi bir manevrada bulunmaması durumunda iznin geçerliliğinin bittiğini belirten zaman.
izlemek	monitoring	Hava trafik kontrolörünün temel fonksiyonudur. Radar ekranında trafiğin takip edilmesi.
J		
JAR-145 onaylı kuruluş		JAA tam üyesi olan bir ülke tarafından JAR-145 kapsamında veya SHGM tarafından SHY-145 kapsamında yetkilendirilmiş bakım kuruluşudur.
JAR-66		JAA tarafından 03.04.1998 tarihli hava aracı bakım personelinin lisanslandırılması konulu yayımlanmış olan kurallarıdır.
JAR-FCL		Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin yayımlamış olduğu uçuş ekibi lisanslandırması düzenlemeleridir.
JAR-STD		Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin yayımlamış olduğu sentetik eğitim cihazlarına ilişkin kurallarıdır.
jet akımı	jet stream	Yüksek seviyelerde yüksek hızdaki rüzgarların oluşturduğu hava akımı.
jet blast	jet blast	Jet motor egzozu.
K		
kabin eğitim el kitabı	cabin crew manuel	Kabin Operasyonu ile ilgili ulusal ve uluslararası kurallar ile Şirket standartlarının bir araya getirildiği, OM-PART A'nın bir parçası olan operasyon el kitabıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kabin eğitim el kitabı	cabin crew training manual	THY kabin memurlarının eğitimlerinin tanımlandığı ve detaylı olarak açıklandığı SHGM tarafından onaylanan el kitabıdır.
kabin ekibi	cabin crew	Bir uçuş görevinin yapılmasında kokpit ekibinin dışında, esas görev yeri hava aracının kabini olan ve işletmeci tarafından yolcu emniyetini ve gereksinimlerini karşılamak üzere gerekli temel ve tazeleme eğitimlerini alarak sertifikalandırılmış personeldir.
kabin görevlisi	crew member	Uçuş esnasında, uçakla ilgili bir operasyon konusunda operatör tarafından görevlendirilmiş bir kişidir.
kabin memuru		Uçuş görevinin icrasında, Şirket talimatlarına uygun olarak yolcu emniyeti ve konforundan kaptan pilota ve kabin amirine karşı sorumlu olan, geçerli sertifikaya sahip personeldir.
kabul eden ünite	accepting unit	Uçağın kontrolünü üstlenecek bir sonraki kontrol ünitesi.
kabul edilebilir risk	acceptable risk	Şirketlerin, gerçekleştirdiği faaliyetler ile ilgili olarak, yasal zorunluluklara, ulusal ve uluslararası sivil havacılık kurallarına, uyguladığı yönetim sistemlerine ve ilan ettiği politikalara göre kabul edebileceği risk düzeyidir.
kabul edilebilirlik	acceptability	Kullanıcının bir sistemin varlığını ve kullanımını kabul etmesi ile gerçekleşir. Pratikte kullanıcı ihtiyaçları karşılanmıyorsa sistem atıl duruma düşebilir.
kabul edilmeyen kişiler	deportee	Bir Ülkeye girişi yetkili merciler tarafından reddedilen kişiler. Söz konusu kişiler, geldikleri Ülkeye ya da kabul edilecekleri başka bir ülkeye geldikleri hava taşıyıcısı ile geri gönderilmek zorundadır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kabul testleri	acceptance tests	Sistem kurucu *(mükellef)* ile idari kurum arasındaki şartnameye göre radar sistem performansının etkin kullanımının analizi ve projeye uygunluğunun belirlenmesi süreci.
Kamu Özel Sektör İşbirliği	Public Private Partnership	Kamunun ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin sağlanması amacıyla devletle bir özel hukuk tüzel kişisi arasında yapılan ve ortaya çıkabilecek risklerin paylaşıldığı bağlayıcı bir sözleşmeye dayanan işbirlikleridir.
kaide dönüşü	procedure turn	Uçağın ilerlediği rotanın 180 derece tersine dönerek uçuşuna devam edebilmesi için yaptığı belirli manevraları ifade eder.
kaide dönüşünde inbound	procedure turn inbound	Kaide dönüşü yapan uçağın başlangıçtaki rotasının 180 derece tersine dönmeyi tamamladığı noktada uçak, ara yaklaşma bölümünde veya son yaklaşma hattında inbound olmuş anlamındadır. *" Kaide Dönüşü İnbound "* raporu ATC tarafından alınarak diğer uçaklar ile ayırma yapılmasında kullanılır.
kalıcı hava trafik hizmet yolu	permanent air traffic service route	Devamlılık ilkesi esasına göre tasarlanmış ATS yolu.
kalite kontrol programı	quality control programme	Milli Sivil Havacılık Güvenliği Kalite Kontrol Programı için bu metinde kullanılan ifade.
kalker	limestone	Kireç elde etmekte kullanılan, kalsiyum karbonat *(CaCo3)* tuzundan oluşan tortul bir kayaç.
kalkış	airborne	Kalkan uçağın pistten teker kesmesine veya kalkış koşusunun başlamasından tırmanış zirvesine kadar olan safhayı ifade eder.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kalkış kontrol sistemi	departure control system*(DCS)*	Uçuşların check-in işleminin *(uçuş öncesi yolcu bilet işlemi)*, kapasite ve yük kontrolünün ve sevkinin bir otomasyonla *(otomatik makinalarla)* yapılması yöntemi.
kalkış kontrolü	departure control	Kalkıştan sonra belli bir süre boyunca, kalkan IFR uçuşlara sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.
kalkış müsaadesi	departure clearance	Kalkış sonrası izlenecek yolu ve tırmanılacak seviyeyi belirleyen talimatlar.
kalkış pisti	take-off runway	Sadece kalkış amaçlı kullanılan pistlerdir.
kalkış slotu	departure slot	Uçağın kalkışını yapmasının zorunlu olduğu zaman.
kalkış yedek meydanı	take-off alternate	İlk kalkış meydanının tekrar kullanılması mümkün olmadığı hallerde, gerektiğinde uçağın kalkıştan kısa bir süre sonra iniş yapabileceği yedek meydan.
kalkış zamanı	departure time	Uçağın pistten teker kestiği kalkış zamanı.
kalkış-trafik paterni içine tırmanış	take off pattern in climb	Tüm yol, tüm manevra, yaklaşma-bekleme, ara yaklaşma, rüzgar altı/esas bacak, karar yüksekliğinden önce iptal edilen yaklaşma, acil durum kontrolsüz alçalma ve diğer aşamalarıdır.
kanal	channel	Radyo frekans spektrumunda veri iletişimine olanak sağlayan frekans bandı.
kanal hızı	channel rate	Radyo frekans kanalı üzerinden iletilebilen maksimum data miktarıdır.
kapalı pist	closed runway	Havaalanı otoritesince her türlü uçak operasyonlarına izin verilmediği/mümkün olmadığı pist.
kapasitör deşarj ışığı	capacitor discharge light	Tüpte bulunan bir gaz içerisinden yüksek voltajda elektrik deşarj ettirilerek ve çok kısa sürelerle üretilerek, yüksek şiddette yanıp sönmesi temin edilen bir lambadır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kapı tipi metal arama dedektörü	walk through metal detector	Güvenlik kontrol noktalarında veya gerekli görülen diğer yerlerde, yolcu ve personelin geçişlerinde güvenlik taramasının yapılabilmesi amacıyla, sadece metale duyarlı olan dedektörü.
kapıdan kapıya	gate to gate	Hava trafik yönetim merkezi ile kullanıcıların, uçağın motor çalıştırması ile başlayıp kapatmasına kadar yaşadıkları süreci belirten bir terimdir.
kaplama sınıflandırma numarası *(PCN)*	pavement classification number *(PCN)*	Tahditsiz operasyonlar için bir kaplamanın taşıma mukavemetini ifade eden bir sayı .
kapling	coupling	İkmal hortumu ile uçak yakıt noktası bağlantı aparatı.
kapsama alanı	coverage	Radarın, gerekli ihtiyaçları karşılayabildiği üç boyutlu hava sahası hacmidir.
kaptan pilot	pilot in command	Uçuş esnasında bir hava aracının manevralarından ve uçuş emniyetinden sorumlu, işletici tarafından yetkilendirilmiş pilota denir.
kar NOTAMI	SNOWTAM	Özel bir formla yayınlanan, harekat sahası üzerinde bulunan kar, sulu kar veya buz sebebiyle oluşan kar, sulu kar, buz ve su birikintilerinin neden olduğu tehlikeli koşulların varlığını veya kaldırıldığını belirten özel bir NOTAM serisidir.
kara tarafı	landside	Bir havaalanında doğrudan uçuş faaliyetlerine dahil olmayan terminal binalarını, diğer tüm yapıları, kullanımlı veya boş sahaları içine alan, ana giriş yolu/yolları kontrol noktasından başlayarak hava tarafı dışında kalan havaalanı bölümünü.
karar alma	decision making	Bir aksiyonun muhtemel oluşumlarından birini seçerek yapılan aktif kavrama işlemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
karar irtifası/yüksekliği	decision altitude /height	Hassas yaklaşmada yerden görerek referans alarak inişin tamamlanamayıp pas geçme prosedürünün uygulanmaya başlanacağı belirlenmiş irtifa ve yükseklik değeridir.
kargaşa yoğunluğu	clutter density	Radar kapsamı içinde, 1 milde oluşan istenmeyen birincil radar ekolarının toplam sayısıdır.
kargo	cargo	Bir hava aracında, posta, ikram malzemesi ve bagajların dışında, taşınan her türlü eşya.
kargo acentası	cargo agency	Bir işletici ile iş yapan, kargo, kurye ve ekspres koliler konusunda ilgili makam tarafından kabul edilen veya istenen güvenlik kontrollerini sağlayan bir acenta, nakliyeci veya diğer bir kuruluş.
kargo alanı	cargo area	Kargo işlemleri için tahsis olunan tüm yer, alan ve tesisler. Buna apron sahaları, kargo binaları ve depoları, araç park yerleri ve bunlarla bağlantıyı sağlayan yollar dahildir.
kargo binası	cargo building	Hava-kara nakliyesi arasında kargonun içerisinden geçmek suretiyle hareket ettiği ve kargo işlem tesislerinin yer aldığı veya hava ya da kara yolu ile taşınmak üzere bekletilmek amacıyla depolandığı bir bina.
kargo uçağı	cargo plane	Tamamen yük taşımak için düzenlenmiş uçak.
kariyer gelişimi	career development	Kariyer planlarındaki çalışmaların sonuçlarıdır. Bu sonuçlar bir organizasyonun ya da bir bireyin ihtiyaçlarını temel alabilir.
karşı rüzgar	head wind	Hava aracının hareket yönünün aksi istikametinden esen rüzgar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
karşılıklı tanıma	mutual recognition	JAA Üyesi bir ülkenin lisans ve sağlık konularında JAA Merkezince yapılan gerekli denetimlerden başarı ile geçtikten sonra, bu ülkenin eğitim, lisans, yetki, yetkilendirme ve sınav konularında JAR-FCL'e göre yaptıkları işlem ve belgelerinin ilave bir işleme tabi tutulmadan diğer JAA üyesi ülkelerce kabul edilmesidir.
karşılıksız *(tek yönlü)* gönderi	blind transmission	İki yönlü iletişimin kurulamadığı ancak radyo ile aranan istasyonun yayını alabileceğine inanılan durumlarda tek taraflı gönderme.
katkı	additive	Betonun özelliklerini geliştirmek üzere üretim sırasında veya dökümden önce transmiksere az miktarda ilave edilen maddelere verilen ad.
katran	coal tar	Meşe odunun kuru olarak damıtılması.
kavşak	intersection	İki veya daha fazla seyrüsefer yardımcısının uçuş başı, radyal veya rotalarının kesişmesiyle tanımlanan nokta. İki pist, bir pist ve bir taksi yolu veya iki taksi yolunun kesişme noktası.
kavşak kalkışı	intersection departure	Pistin tamamı kullanılmadan, pistin herhangi bir kavşaktan sonrası kullanılarak yapılan kalkış.
kaya zeminler	rock ground	İklimsel nedenlerden dolayi bozulmamiş, az çatlaklı, sağlam zemin tipi. Zemin emniyet gerilmesi değeri 3,5-30 kg/cm² arasındadır.
kaydetme ve dinleme sistemi	recording and playback system	Sistemlerde kaydetme ve yeniden oynatma imkanı veren sistemlerdir.
kaydırılmış eşik	displaced threshold	Bir pistin başlangıcında bulunmayan bir eşik.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kaza	accident	Uçuş amaçlı olarak herhangi bir personelin uçağa binmesi ile söz konusu personelin tamamının uçağı terk etmesi arasında geçen sürede, uçak operasyonlarıyla ilgili olarak tanımlanan: **a.** Bir kimsenin ölümcül veya ciddi yaralanma durumları; - Uçak içerisinde, veya - Uçaktan kopmuş parçalar da dahil uçağın herhangi bir parçasının doğrudan teması, veya - Doğrudan uçak motorunun şiddetli hava akımına maruz kalma *(jet blast)* doğal nedenlerle yaralanmalar hariç, acı veren/hoş olmayan bir durumun kendiliğinden ya da diğer kişiler nedeniyle oluşması, dış alanlarda saklanan kaçak/biletsiz yolcuların yaralanması ya da normal olarak yolcuların ve ekibin yaralanması; veya **b.** Uçaktan kaynaklı hasar veya yapısal yetmezlik durumları: - Uçağın yapısal dayanıklılığının, performansının veya karakteristiklerinin olumsuz etkisi, - Normal olarak tamir veya etkilenen parçanın değiştirilmesini gerektiren haller, motor arızası veya hasarı hariç, hasar motorla sınırlandırıldığında motoru çevreleyen metal aksam ve aksesuarlar veya; pervanelerle, kanat uçlarıyla, antenlerle, frenlerle, lastiklerle, uçağın aerodinamik yapısı ile uçak kaportası üzerindeki küçük oyuklar/çöküntüler veya deliklerle sınırlandırılmış hasarlar; veya **c.** Uçağın kayıp ya da uçağa ulaşılamaması durumu.
kaza bilgi raporu	accident data report	Uçak kazası soruşturma raporunu ifade eder.
kaza önleme ve uçuş emniyet programı	accident prevention and flight safety programme	Uçuş emniyeti odaklı hava operasyonlarının emniyeti ile ilgili konuları içerisinde bulunduran programdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kerteriz	abeam	Bir uçağın; bir fix, nokta veya yerin yaklaşık 90º sağında veya solunda olmasını ifade eder. Bu terim, kesin bir noktadan çok genel bir konumu gösterir.
kesik kesik beyaz ışık		Uçuştaki hava aracı için, bu havaalanına in ve aprona git. Yerdeki hava aracı için ise havaalanı üzerindeki başlangıç noktasına *(park yeri)* geri dön.
kesik kesik kırmızı ışık		Uçuştaki hava aracı için, havaalanı güvenli değil inme; yerdeki hava aracı için ise kullanılan iniş sahasını boşalt.
kesik kesik yeşil ışık		Uçuştaki hava aracı için, iniş için geri dön, yerdeki hava aracı için ise taksi serbest.
kesin doğruluk	absolute accuracy	Dünya koordinat sistemine göre tanımlanmış bir noktanın, küreselleşmeden kaynaklanan sapma oranı.
kesin koordinatlar	absolute coordinates	Bir noktanın dünya koordinat sistemine göre yerinin tam olarak belirlenmesi.
kesintili uçuş görev süresi		Her bir uçucu ekip için, uçuş süreleri arasında bekleme olan uçuş görev süresidir.
kesişen pistler	intersecting runways	Kesişen iki veya daha fazla pist.
kılcal saçak	capillary fringe	Su tablasının hemen üzerinde yer alan ve bütün boşlukları suyla dolu olan yani atmosferik basınçtan daha düşük bir basınç altında bulunan bölge.
kırılabilir cisim	frangible object	Darbe anında, uçağa minimum tehlike oluşturacak şekilde kırılması, eğilmesi veya esnemesi öngörülen düşük kütleli bir cisim.
kırılabilirlik	frangilibilty	Arzu edilen bir yüke kadar dayanabilecek yapısal bütünlükte ve sertlikte olan; daha büyük bir yükte uçaklara en az derecede zarar verebilecek şekilde eğilip, bükülen veya kırılabilen nitelikteki bir cisim özelliğidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kırmakum	crushed stone sand	Kırılmış tanelerden meydana gelen ince agregadır. Çakılın veya bloktaşın kırılması ile elde edilir.
kırmataş	crushed stone	Kırılmış tanelerden meydana gelen iri agregadır.
kırmızı işaret fişeği	red signal rocked	Uçuştaki hava aracına daha önceki talimatlara rağmen şimdilik inmeyin.
kısa mesafede iniş- kalkış yapabilen uçak	short take off and landing aircraft	Uygulanabilir STOL karakteristiği, yeterliliği, gürültü ve kirlilik standartlarıyla uyumlu bir STOL havaalanından operasyon yapabilecek, onaylanmış operasyon ağırlığı limitlerinde bir ağırlığa sahip uçak.
kil	clay	Kalker, silis, mika ve demiroksit içeren, 0,002 mm'den daha küçük taneli, sarı ve kırmızı renk tonlarında görülen, su çekme özelliği bulunan *(m) Al2O3.(n)SiO2.(p)H*2O genel kimyasal bileşim formülü ile ifade edilen, plastisite, kohezyon, renk ve büzüşme özellikleri ile tanımlanan malzeme.
kimyasal katkı maddesi	admixture	Kimyasal kökenli olan katkı maddesi.
klerans/müsaade fonksiyonu	clearance function	Bir hava trafik kontrol birimi tarafından onaylanan ve uçuş personeli tarafından kabul edilen kleransın belirlenmesi ve iletilmesidir.
kod	code	SSR sorgulayıcısına cevap veren cevaplayıcı tarafından yayılan sinyallerde bulunan verilerin kombinasyonudur.
kod bölmeli çoklu erişim	code division multiple access	Geniş spektrum modülasyonu ve girişimi engelleyici kodları kullanan dijital haberleşmeler için yapılan çoklu girişim planıdır. Bu plan kullanıcılara her zaman cevaplayıcının bant genişliğinin tamamını kullanabilme imkanı tanır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kohezyon	cohesion	Aynı cins moleküller arasında bulunan çekim kuvveti. Bir maddenin moleküllerini bir arada tutan kuvvettir.
kohezyonlu zemin	ground with cohesion	Balçık, kil ve marn içeren, cıvık, yumuşak hamur, katı hamur, yarı sert ve sert zemin olarak sınıflandırılan, sırasıyla 0 kg/cm², 0,4 kg/cm², 0,8 kg/cm², 1,0-2,5 kg/cm² ve 2,5-3,5 kg/cm² zemin emniyet gerilme değerleri olan zemin tipi.
kojenerasyon		Elektrik ve ısıtmanın birlikte değerlendirildiği sistem.
kojenerasyon tesisi	co-generation unit	Enerjinin elektrik ve ısı formlarında aynı sistemden beraberce üretilmesi.
kokpit	cockpit	Bir hava aracında pilot ya da pilotların oturduğu kısım.
kokpit ekibi	cockpit crew	Hava aracının sevk ve idaresi ile kullanımından sorumlu ve ilgii otorite tarafından lisanslandırılmış gerekli olan asgari sayıdaki pilot/pilotlar ile eğer varsa uçuş mühendisleridir.
kol uçuşu	formation flight	Bir pilotun liderliğinde birden çok uçağın birlikte gerçekleştirdikleri uçuş.
kolloid	colloid	Çapı 0,002 – 1x10-6 mm arasında değişen kil veya organik madde bileşimi.
koltuk kapasitesi	seat capacity	Onaylı tip sertifikasında belirtilen azami koltuk sayısıdır.
kompasite	compactness	Birim hacimdeki agregada tanelerin işgal ettiği toplam hacimdir.
komponent	component	Herhangi bir motor, pervane, parça veya cihazdır.
komşu ATC ünitesi	adjacent ATC unit	Birbirinden trafik devralan/devreden komşu hava trafik kontrol ünitesi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
konaklama meydanı		Ana üs veya geçici üs kapsamı dışındaki havaalanlarının, Şirketlerin uygun konaklama tesisi ve iaşe imkânı sağlamakla yükümlü olduğu, süresi konaklama süresindeki tarife uyan yurt içi ve yurt dışında konaklamalı görevlerin yapıldığı havaalanıdır.
konaklama süresi		Konaklama havaalanında, uçuş dışı eğitim ve idari görevler hariç uçucu ekip için 7 *(dahil)* günü aşmayan süreyle ve içinde asgari dinlenme süresi olacak şekilde yapılacak görev süresidir.
konferans haberleşmesi	conference communication	Üç ya da daha fazla yerleşim arasında dolaysız / direkt olarak anında konuşma imkanı sağlayan haberleşme sistemi / kolaylığı.
konglomera	conglomerate	Yuvarlak kum ve çakılların basınçla birleşmesi ve zamanla sertleşmesi sonucu oluşan kütleler.
konma ve havalanma alanı *(TLOF)*	touchdown and lift-off area	Bir helikopterin konabileceği veya havalanabileceği bir alan.
konteynır	container	İçine yük koyularak uçağa yerleştirilen, biçimi uçağın iç yüzey detaylarına uyumlu metal birimleri.
konteynır dolly	container dolly	Bagaj, kargo ve posta taşınması için kullanılan standart ölçülerdeki metal kutular.
kontrol *(hava aracı için)*	control *(for aircraft)*	Hava aracı/hava aracı komponentinin onaylanmış standartlar ile uygunluğunun denetlenmesidir.
kontrol devir noktası	transfer of control point	Bir hava aracının uçuş güzergahı üzerinde tesis edilmiş ve hava aracına sağlanan hava trafik kontrol hizmetinin diğer bir kontrol ünitesine ya da kontrol pozisyonuna devir edileceği nokta.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kontrol listesi	checklist	Bir NOTAM düzenli olarak NOTAM serilerinde yayınlanır. Bu seriler, ilan edildiği yılda geçerli NOTAM gruplarının tamamını içermektedir.
kontrol noktası	check point	Tahditli alanlara girişten önce oluşturulan, şahısların, eşyaların, araçların kontrol edildiği yer.
kontrol pilotu yetkisi		Pilot adaylarının, pilotların, uçuş öğretmenlerinin ve diğer kontrol pilotlarının uçuş yeterlilik/yetenek testlerini yapmak üzere ilgili otorite tarafından yetki kategorileri onaylanarak atanan ve isimleri yayımlanan öğretmen pilotlara verilen yetkidir.
kontrol sahası	control area	Belirli bir alt sınırdan başlayıp yukarıya yükselen kontrollü sahaya denir.
kontrollü hava sahası	controlled airspace	İçerisinde hava sahası sınıflandırmasına uygun olarak hava trafik kontrol hizmetinin verildiği sınırları belirlenmiş sahalara denir. *Not:ATS hava sahası sınıfları A,B,C,D ve E' den oluşur.*
kontrollü havaalanı	controlled aerodrome	Havaalanı trafiğine hava trafik kontrol hizmeti sağlanan havaalanıdır.
kontrollü uçuş	controlled flight	Hava trafik kontrol müsaadesine tabii herhangi bir uçuş.
kontrolör adaylarına verilen başlangıç eğitimi	AB initio training for ATCOs	Konu ile ilgili deneyimi olmayan adaylara, teorik yeterlilik kazandırabilmek için verilen temel eğitim.
kontrolör pilot direkt haberleşmesi	direct controller pilot communication	Hava trafik kontrol birimi ve pilot arasında sesli cevaplama içeren radyo haberleşme metodu.
kontrolör pilot veri hattı haberleşmesi	controller-pilot data link communication *(CPDLC)*	ATS operasyonlarında ATC merkezi ile hava aracı arası iletişimin veri değişimi yöntemi ile yapılmasını sağlayan bir sistemdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kontrolsüz havaalanı		Aydınlatma ve seyrüsefer kolaylıklarının bulunmadığı, pilotların aletsiz ve görerek *(VFR)* iniş-kalkış yapabildikleri havaalanlarıdır.
konum tahmini	dead reckoning	Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmini yapılması.
konveyor	conveyor	Bagaj, kargo ve postanın yüklenip/boşaltılması için kullanılan hareketli bant sistemi.
konveyör aracı	conveyor vehicle	Bagaj, Kargo ve Postanın yükleme, boşaltma için kullanılan hareketli bant sistemine haiz araç.
koordinat	coordinate	Bir pozisyon ya da yeri belirlemesi amacıyla enlem/boylam olarak *(derece/dakika/saniye)* ifade edilen referans değerler.
koordine fiksi	coordination Fix	Üniteler arasında devir noktası, kontrolün transferi, terminal giriş/çıkış noktaları olarak kullanılan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenen pozisyon.
korelasyon	correlation	Uçuş yolu ve profili konusunda SSR kod tanımlaması, coğrafik ve zaman kontrollerini temel alan uçuş planı verileri ve pozisyon vektörü arasında ilişki oluşturan fonksiyondur.
korozyon	corrosion	Elektrokimyasal etki sonucu malzemede oluşan kütle kaybıdır.
koruma alanı	protection area	Bir taksi güzergahı dahilinde ve bir helikopter park yeri etrafında bulunan, helikopterlerin emniyetli manevraları için cisimlerden, FATO'dan, diğer taksi güzergahlarından ve helikopter park yerlerinden ayrılma sağlayan bir alan.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
koruma süresi	holdover time	Buzlanmayı önleyici sıvının *(bakımın)*, bir uçağın korunan *(işleme tabi tutulan)* yüzeyindeki buz ve don oluşumunu ve kar birikimini önleyecek tahmini süre.
korunmuş uçuş bölgeleri	protected flight zones	Lazer ışınımının zararlı etkilerini hafifletmek üzere özel olarak belirlenmiş hava sahası.
kör nokta	blind spot	Radyo yayınlarının alınamadığı ya da radar menziline girmeyen saha, kontrol kulesince havaalanının görülemeyen bölümleri .
kritik hadise	critical incident	Bir kişinin olağan olmayan güçlü bir reaksiyon gösterdiği herhangi bir olay.
kullanılabilen en düşük uçuş seviyesinin altına alçalma	descend below lowest usable flight level	Bir uçağın, bir hava sahasında belirlenmiş minimum uçuş seviyesinin altına alçalmasıdır.
kullanılabilirlik faktörü	usability factor	Bir pistin veya pistler sisteminin kullanımının, yan rüzgar unsuru nedeniyle tahdit edilmediği zaman yüzdesi.
kullanılan pist /aktif pist	runway ın use/ active runway	O an için, kalkış veya iniş amaçlı kullanılan pist veya pistler, çoklu pist kullanımlarında tüm kullanılan pistler aktif kabul edilir.
kum	sand	Çapı 0,06 ile 2 mm arasinda değişen, silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından ya da kayaların parçalanmasıyla oluşan, genellikle kuvars esaslı granüler, kuru ve doygun halde kohezyonsuz, ancak belirli nem altında kohezyon gösteren malzemedir. Çakıl ile birlikte karıştırılarak temel ve temelaltı tabakalarında kullanılabilir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
kural dışı *(asi)* yolcular		Uçakta kalkış öncesinden uçak kapısının kapanmasından, indikten sonra tekrar açılmasına kadar olan sürede yolcu ve personelin düzenini veya güvenliğini tehlikeye atacak hareketlerde bulunan uçaktaki malzemelere zarar veren, tehdit eden veya sivil havacılık alanında uygulanan mevzuat kurallarına ve mürettebatın uyarılarına uymayan kişidir.
kurtarma birimi	rescue unit	Arama ve kurtarmanın hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi için uygun ekipman sağlanmış eğitimli personellerden oluşan bir birim.
kurtarma koordinasyon merkezi	rescue coordination center	Bir arama-kurtarma bölgesinde arama kurtarma operasyonlarının yürütülmesini koordine etmekten ve arama kurtarma hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesinden sorumlu birim.
kuru birim ağırlık	dry unit weight	Zemin ya da kaya katı maddesinin ağırlığının zemim veya kaya kütlesinin toplam hacmine oranıdır.
kurye hizmeti	courrier service	Bir yada birden fazla gönderici tarafından verilen gönderilerin, tarifeli bir hava yolu ile, kurye yolcu tarafından normal uçakaltı bagajı olarak taşınması işlemi.
kuyruk/arka rüzgar	tail wind	Pistin uzunlamasına eksenine dik ya da daha fazla esen rüzgar.
kuyruk/dümensuyu türbülansı	wake turbulence	Atmosferde bir hava aracının geçişinden kaynaklanan doğa olayları. İtme kuvveti akıntısı türbülansını, girdapları, jet rüzgarını, tepkili motor rüzgârını, pervane rüzgârını ve havada ve yerde motor rüzgârını kapsayan bir terimdir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Kuzey Atlantik Hava Trafik Yönetimi	North Atlantic Air Traffic Management	Sorumluluğu, Kuzey Atlantik hava seyrüsefer sahalarında uygulanan ayırma standartları için önerilen değişiklikleri sonuçlandıran çalışma grubudur.
küçük kaza		Uçuş harekatı esnasında bir veya daha fazla hava - aracının hafif hasara uğraması ile sonuçlanan hasarlardır.
kür malzemesi	curing agent	Çimentonun yeterli hidratasyonunu sağlamak, betonda tam ve uygun sertleşme elde edebilmek için kullanılan malzemedir.
küresel konumlandırma sistemi	global positioning system *(GPS)*	Uzaydan yapılan hız, zaman, pozisyon belirleme ve geliştirme sistemi.
küresel seyrüsefer uydu sistemi	global navigation satellite system *(GNSS)*	Gerekli teknik ekipmanlarla donatılmış, dünya çapında pozisyon, hız ve zaman belirlenmesi konularında kullanılan uydu sistemidir.
küresel seyrüsefer uydu sisteminin doğruluğu	gnss accuracy	GNSS tarafından belirtilen pozisyon ve zamanın, gerçek pozisyon ve zamana göre uygunluğu *(veya hata payı).*
L		
lazer ışını kritik uçuş bölgesi	laser-beam critical flight zone	Parlaklığın, göz kamaştırıcı etkilere neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, bir havaalanı yakınında, fakat LFFZ ötesinde, bulunan hava sahası.
lazer ışınından arındırılmış uçuş bölgesi	laser-beam free flight zone	Parlaklığın, görüşte herhangi bir bozulmaya neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, bir havaalanının hemen yakınında bulunan hava sahası.
lazer ışınlarına duyarlı uçuş bölgesi	laser-beam sensitive flight zone	Parlaklığın, flaş körlüğü veya hayali görüntüye neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, LFFZ ve LCFZ dışında, ancak mutlaka bunların bitişiğinde bulunması gerekmeyen hava sahası.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
levha	sign	**a)** Sabit mesaj levhası. Yalnızca tek bir mesajı gösteren bir levha. **b)** Değişken mesaj levhası. Önceden belirlenmiş birden fazla mesajı gösterebilecek veya *(duruma göre)* hiçbir mesajı göstermeyecek bir levha.
likit limit	liquid limit	Zeminlerin plastik halden likit hale geçtiği deney sonucunda, elde edilen su içeriği değeri olarak tanimlanabilir. Yüzde olarak ifade edilir *(WL).*
lisans	licence	Yeterlilik testinden sonra sahip olunan özel bir belge.
lisans (SHY 65-01'e göre)		SHY 65-01 yönetmeliğine göre verilen ve onaylanan, kanuni sahibine içerisinde bulunan derece ve onaylara göre hava trafik kontrol hizmeti sağlama yetkisi veren belgedir.
lisans onayı		Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve lisans sahibinin dil yeterliliğini belirten yetkilendirmedir.
lisans otoritesi	licensing authority	Yasal bir düzenleme ile personel lisanslarından sorumlu kılınan tanımlanmış otorite.
lisansın çevrilmesi		JAA üyesi olmayan ülkelerce tanzim edilmiş ya da SHGM tarafından milli usullere göre tanzim edilmiş lisansların JAR-FCL lisansına çevrilmesidir.
lisanslı personel *(bakım için)*		Hava aracı üzerinde bakım yapmak üzere SHGM tarafından yetkilendirilmiş personeldir.
lokalizer	localizer	ILS sisteminin, 108-112 MHz frekans bandında çalışan ve pist merkez hattı üzerine pist başına belli bir mesafeye yerleştirilen parçasıdır. Havaya yayılan elektronik sinyaller vasıtasıyla uçağın pist merkez hattını tam olarak karşılamasını sağlar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
lokalizer hattı	localizer course	ILS' te lokalizer vericisinin oluşturduğu yol.
los angeles aşınma deneyi	los angeles abrasion test	Agreganın aşınmaya dayanıklığının belirlenmesinde kullanılan deney yöntemidir.
M		
mach ayarı tekniği	mach number technique	Turbojet motorlu uçaklar arasındaki uzunlamasına ayırma minimumlarını muhafaza etmek için uçakların hızlarına müdahale etmeyi sağlayan teknik.
mach numarası	mach number	Hakiki hava süratinin, ses süratine oranı.
magmatik	igneous	Magmanın yeryüzüne ulaşarak soğuması sonucu oluşan kayaç türü.
mahalli bekleme noktası	local standby point	Tehlikenin henüz önemli boyutlara ulaşmadığı hallerde kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin yangın istasyonu veya yakın çevresinde hazırlıklı olarak beklediği yerlerdir.
maksimum agrega boyutu	maximum aggregate size	Betonun fiziksel özelliklerine etki edecek miktarda bulunan tane gruplarından en büyük boyutlu olanıdır.
manevra sahası	manoeuvring area	Havaalanının, apronlar hariç olmak üzere, hava araçların kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.
mania	obstacle	**a)** Uçakların yüzey hareketi için öngörülen bir alanda bulunan; veya **b)** uçuş halindeki uçakların korunması için öngörülen belirli bir yüzey üzerinde uzanan; veya **c)** bu tanımlanmış yüzeylerin dışında duran ve hava seyrüseferi için tehlike olarak belirlenmiş tüm sabit *(ister geçici olsun isterse daimi)* ve hareketli cisimler veya bunların parçaları.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
mania lambası	obstruction light	Varolan maniaya pilotun dikkatini çekmek için genellikle kırmızı veya beyaz renkli bir lamba ya da lamba grubunun mania teşkil eden doğal arazi yapılarının ya da nesnelerin en yüksek yerine yerleştirilmiş olduğunu ifade eder.
maniadan arındırılmış bölge	obstacle free zone	İç yaklaşma yüzeyi, iç geçiş yüzeyi, temkinli iniş yüzeyi, ve şerit sahanın, bu yüzeylerle sınırlanmış bölümü üzerinde, seyrüsefer amacıyla monte edilmiş, kırılabilir hafif kitlelerin dışındaki sabit manialarının ihlal etmediği hava sahasıdır.
melafir	melaphyre	Koyu renkli porfiritik, feldspat içeren, genellikle karbonifer veya permiyen yaşlı bozuşmuş magmatik kayaç.
Merkezi Akış Yönetim Birimi	Central Flow Management Unit	Katılımcı ülkelere hava trafik akış yönetimi sağlamak için ICAO Merkezi Hava Trafik Akış Yönetimi Organizasyonu gereğince kurulmuş bir yönetim birimidir. Bu birim Merkezi Yönetim Birimi ve Uçuş Planı Operasyonları Bölümünü içermektedir.
merkezi hava sahası bilgi fonksiyonu	centralised airspace data function	ECAC *(Avrupa Sivil Havacılık Konferansı)* Devletleri tarafından görevlendirilen ve ulusal hava sahası kullanım planlarında uygun rota bilgisi elde edebilmek için kurulan hava sahası yönetim fonksiyonudur.
merkezi işlem birim yükü	central processing unit load	Nominal CPU yükü, maksimum giriş/çıkış nominal durumların işlenmesinde verilen işlemcinin CPU yükünün ortalama değeridir.
merkezi radnet görüntüleme ve kontrol sistemi	central radnet monitoring and control system	Radar ağı görüntülenmesi ve kontrol merkezi.
merkezi yönetim birimi	central executive unit	CFMU *(Merkezi Akış Yönetim Birimi)* sorumluluğu üye ülkelerin hava sahasındaki hava trafik akış yönetimi ölçümlerinin yapılması, koordinasyonu ve planlamasıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
mesafe ölçüm cihazı	distance measuring equipment	Uçakta ve yerde bulunan cihazlar yardımıyla, uçağın yerdeki istasyona olan uzaklığını mil cinsinden gösteren cihaz.
mesaj formatı	message format	Mesajı oluşturan yapısal özelliklerin belirlenmesi.
metamorfik	metamorphic	Önceden mevcut kayaçların, sıcaklık, basınç ve kimyasal olayların etkisi altında metamorfizmaya *(başkalaşma olayı)* uğraması sonucu oluşan, gelen kayaç türü.
meteoroloji ofisi	meteorological office	Uluslararası hava seyrüseferi için meteoroloji hizmeti sağlamak üzere kurulmuş ofis.
meteorolojik görüş	meteorological visibility	Rasat parkı merkez olmak üzere, değişik yönlerde ölçülen rüyetin, en düşük görüş değeridir.
mevcut hızlanma-durma mesafesi	accelerate-stop distance available	Mevcut kalkış koşu mesafesi artı, varsa, durma uzantısının uzunluğu.
mevcut iniş mesafesi	landing distance available	İnen bir uçağın yer koşusu için mevcut ve elverişli ilan edilen pist uzunluğudur.
mevcut kalkış koşu mesafesi	take-off run available	Kalkan bir uçağın, yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli olarak ilan edilen pist uzunluğudur.
mevcut kalkış mesafesi	take-off distance available	Mevcutta bir aşma sahası varsa, bunun kalkış için koşu mesafesine eklenmesiyle oluşan mesafedir.
mevcut yakıt	fuel remaining	Uçakta bulunan mevcut yakıt miktarı.
mevki belirtici radyo cihazı	compass locater	Aletli iniş sistemi *(ILS)* için ya da son yaklaşma aşamasında seyrüsefer yardımcı cihazı olarak kullanılan mevki belirleyici.
meydan kontrol	tower control	İniş- kalkış trafiklerine ve havaalanı civarındaki diğer trafiklere hava trafik kontrol hizmetinin verilmesi ile sorumlu ünite.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
meydan kontrol derecesi	aerodrome control rating	Havaalanı kontrol hizmetinde çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip oldukları derece türünü ifade eder.
meydan kontrol hizmeti	aerodrome control service	Havaalanı trafiği için sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.
meydan kontrol kulesi	aerodrome control tower	Havaalanı trafiğine hava trafik kontrol hizmeti vermek üzere oluşturulmuş birime denir.
meydan kontrol ünitesi	aerodrome control unit	Uçağın iniş-kalkış safhalarında sorumluluğunu taşıyan hava trafik kontrol ünitesi.
meydan kontrolörü	aerodrome controller	Havaalanı kontrol hizmeti veren hava trafik kontrolörünü ifade eder.
meydan rakımı	aerodrome elevation	İniş sahasının *(pistin)*, en yüksek noktasının deniz seviyesinden olan yüksekliğidir.
meydan referans noktası	aerodrome reference point	Bir havaalanı için belirlenmiş coğrafi referans noktasıdır. Genellikle pist üzerinde belirlenir.
meydan tanıtma işareti	aerodrome identification sign	Havaalanının havadan tanınmasına yardımcı olmak üzere havaalanına yerleştirilmiş bir işarettir.
meydan trafiği	aerodrome traffic	Bir havaalanının manevra sahasındaki tüm trafiklerle, havaalanı civarında uçan hava araçlarının tamamına denir.
meydan trafik bölgesi	aerodrome traffic zone	Havaalanı trafiğini korumak için bir havaalanı civarında oluşturulan sınırları belirli hava sahasına denir.
meydan trafik paterni	aerodrome traffic circuit	Havaalanı görüşü içerisinde hareket eden uçakların izlenmesi için özel olarak belirlenmiş yol.
meydan turu	circle to runway	Hava trafik kontrolörünce belirtilen havaalanı trafik paterni dahilinde inilecek piste yapılan yaklaşma manevrası.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
meydan uçuş bilgi hizmeti	aerodrome flight information service *(AFIS)*	Havaalanı kontrol hizmeti şartlarının günün tamamı veya belirli bir bölümü için doğrulanmadığı havaalanlarında uçuş güvenliğinin sağlanabilmesi için IGA *(Uluslararası Genel Havacılık)* tarafından hava trafik hizmetleri otoritesinin kararıyla tanımlanan şartlar.
meydan uçuş bilgi ünitesi	aerodrome flight information unit	Havaalanı trafiğine uçuş bilgi hizmeti sağlamak amacıyla havaalanı içerisine kurulan ünite.
mikro çatlak	microcrack	Beton üzerinde oluşan gözle görülemeyen çok ince çatlak.
mikrodalga iniş sistemi	microwave landing system *(MLS)*	Mikrodalga spektrumunda çalışan bir hassas aletli yaklaşma sistemi. ILS sistemine göre oldukça gelişmiş özelliklere sahiptir. Pist merkez hattına göre ±40 derece yatay ve süzülüş yolunda 0.1 ve 15 derece arasında dikey kaplama sağlayarak eğrisel yaklaşmaya müsaade eder.
mikser	mixer	Mekanik karıştırıcı.
minumum alma irtifası	minumum reception altitude	Bir kavşak noktasının tanımlanabileceği en düşük irtifa.
mod S	mode S	Hava trafik hizmetlerinde kullanılmak üzere geliştirilen, tanımlama ve teşhisin yanı sıra hava-yer mesaj alışverişi de sağlayarak sözlü konuşmaları asgariye indirmeyi amaçlayan bir seyrüsefer sistemi.
mod S ikincil gözetim radarı	mode S secondary surveillance radar *(MSSR)*	Klasik SSR radarlarından farklı olarak uçakların 24 bit'lik ICAO adresleri ile seçici olarak sorgulandığı sistem.
monopulse ikincil gözlem radarı	monopulse secondary surveillance radar	Tek sinyalle uçağın yerini tespit edebilen SSR.
muhtemel dairesel hata	probable circular error	Bir dairesel normal dağıtımda, muhtemel dairesel hata yapılan bireysel ölçümlerin %50'sini içeren dairenin yarıçapı ya da bulunanın muhtemel %50'si içindeki dairenin yarıçapıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
muhtemel kalkış talimatı zamanı	expected departure clearance time	Bir uçağın kalkış için talimatı alabileceği en uygun zaman.
muhtemel varış zamanı	estimated time of arrival *(ETA)*	IFR hava aracı için gidiş meydanında aletli yaklaşma usulünün dizayn edildiği fiks varsa bu fikse varış zamanıdır. Böyle bir fiks ya da seyrüsefer yardımcı cihazı yoksa ya da hava aracı VFR ise meydan üzerinde olacağı tahmin edilen zamandır.
muhtemel yaklaşma zamanı	expected approach time *(EAT)*	IFR bir hava aracının muhtemel bir gecikme/beklemenin ardından, iniş için yaklaşmasını tamamlamak üzere fiksi terk edeceği tahmin edilen zamandır.
mürettebat	crew	İşletici tarafından uçuş süresinde bir hava aracında görevlendirilen şahıslardır.
müsaade edilen seviyeden sapma	cleared flight level deviation	Bir uçuşun müsaade edildiği seviye ile muhafaza edilen seviye arasındaki fark. Müsaade edilen seviyeden sapma, uçuşun verilen seviyeye uyumluluğunun bozulması durumlarının belirlenmesi amacıyla kullanılır.
müsaade edilen uçuş seviyesi	cleared flight level	Bir uçuşun muhafaza ettiği ya da ulaşmaya çalıştığı uçuş seviyesi.
müsaade sınırı	Clearance Limit	Bir ATC müsaadesinin geçerli olduğu son noktaya denir.
N		
negatif	negative	*“ Hayır”, “İzin (Onay) Verilmedi”,* **“Doğru Değil”** anlamlarında kullanılır.
nem	moisture	Nem, havada bulunan su buharı miktarıdır.
nihai taşıma gücü	ultimate bearing capacity	Temel tabanındaki zeminin yenilmeksizin *(makaslama yenilmesi)* taşıyabileceği en büyük gerilme düzeyi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
nominal pozisyon	nominal position	Bir uçağın sistemleri tarafından belirlenen 3 boyutlu pozisyonudur.
normal hızınıza dönün	resume normal speed	ATC tarafından pilota daha önce verilmiş hız tahdidinin kaldırıldığını bildirmek amacıyla kullanılır. Bununla birlikte "Resume Normal Speed" talimatı , özellikle ATC tarafından aksi belirtilmedikçe, uçuşun ilgili bölümü için yayınlanmış uygulanmakta olan usullere ilişkin hız tahditlerini ortadan kaldırmaz.
normal uçuş bölgesi	normal flight zone	LFFZ, LCFZ veya LSFZ olarak tanımlanmamış, fakat göze biyolojik zarar verebilecek lazer radyasyonundan korunması gereken hava sahası.
NOTAM işleme birimi	NOTAM processing unit	Bir NOTAM'ı kabul eden, işleyen ve dağıtımını yapan birim.
NOTAM kodu	NOTAM code	Bir kod grubu daima **Q** harfiyle başlayan 5 harften oluşmaktadır. Diğer harfler radyo cihazlarının kurulumu pozisyonu, değişimi, havaalanı ve ışıklandırma kolaylıkları, uçuştaki tehlikeler veya arama-kurtarma işlemlerini temsil eder.
numune	sample	Örnek.
numune alma	sampling	Örnekleme.
O		
okyanus hava sahası	oceanic airspace	**ICAO'** nun okyanus ayırmalarının ve süreçlerinin uygulandığı uluslararası hava sahası olarak kabul edilen dünya üzerindeki okyanusların üzerindeki hava sahalarını ifade eder. Bu sahalar içinde hareket eden trafiklerin sorumluluğu coğrafi olarak uçağın yakın olduğu ve gerekli hizmeti verebilecek donanımı olan ülkelere dağıtılır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
olay	incident	Hava aracının uçuş harekatı esnasında uçuş emniyetini etkileyen veya etkileyebilecek olan kazadan başka her türlü durumdur. SHY-5'e göre: Kaza ile sonuçlanmayan, ancak uçuş emniyetini etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, hava aracı ve kullanılmakta olan hava seyrüsefer sisteminde yaşanan bir kesinti, eksiklik veya bozukluk ile hava aracının operasyonu ve hava trafik yönetim hizmetlerinin sağlanması ile ilgili tüm olayları ve olağan dışı durumlardır.
onay ***(SHY-5'e göre)***		ATSEP lisanslı personelin haiz olduğu derecelerin vermiş olduğu ayrıcalıkların uygulanabilirliğini belirten ifadedir.
onaylama	acknowledgement	"Mesajımı aldığınla ve mesajı anladığınla ilgili beni bilgilendir."*(Kontrolörün durumdan haberdar olması veya uyarılması için özel durumlarda gönderilen, uyarı veya hatırlatma mesajı.)*
onaylayıcı personel		Yapılan bakımın SHY 145-01 yönetmeliği şartlarına uygun olarak tamamlandığını belgelemek üzere hava aracı veya komponentin bakım çıkışından sorumlu personeldir.
onaylı eğitim		SHGM tarafından onaylı, özel bir müfredat ve gözetim altında yürütülen eğitimdir.
onaylı temel eğitim kursu		SHY-66'da gerekli görülen bakım deneyim süresinin azaltılmasını sağlayacak düzeyde eğitim ve deneyim vermek üzere tasarlanmış bir bakım eğitimi kursudur.
online veri değişimi	on-line data interchange *(OLDI)*	İlgili birimler arasında, belirli bir protokolle bilgi alışverişini sağlamak amacıyla kurulmuş on-line bağlantıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
operasyonel el kitabı – part B	operations manual – part B	Uçuş operasyonunun standartlarını uçak tipine göre belirleyen el kitabıdır.
operasyonel personel	operational staff	Hava trafik kontrolörleri, uçuş bilgi yardımcıları, uçuş yöneticileri ve hava trafik hizmetleri destek personelini kapsayan çalışma grubudur.
orta frekans	medium frequency	300 kHz ile 3 MHz arasındaki frekans aralığı.
orta marker	middle marker	Yüksekliği piste göre 200 feet olan ILS süzülüş hattının ortasında belirlenmiş bir noktadaki marker vericisidir.
ortak display sistem	common display system	Tüm radar bilgi işlem ağının status bilgilerini görüntüleyen display.
ortak nokta	common point	Bir ya da daha fazla uçağın, ilgili ATC otoritesince, rapor etmesi istenen nokta.
ortalama hava trafik akış yönetim birimi	average air traffic flow management unit	Kalkışlardaki toplam gecikmeler/toplam uçuşlar oranını tespit etmek amacıyla kurulan ünite.
ortometrik yükseklik	orthometric height	Genel olarak bir MSL yüksekliği olarak gösterilen, bir noktanın geoide göre yüksekliği.
otomatik bağımlı gözetim	automatic dependent surveillance *(ADS)*	Uçağın on-board seyrüsefer sistemleri ile pozisyon belirleme sistemlerinden elde ettiği kimlik bilgisi, dört boyutlu pozisyon bilgisi ve ilave diğer bilgilerin de içinde olduğu verilerin bir veri hattı aracılığıyla yayınlandığı bir gözetim tekniğidir.
otomatik bağımlı gözetim-sözleşme	automatic dependent surveillance-contract *(ADS-C)*	Uçağın, aviyoniklerinden ve pozisyon belirleme sistemlerinden elde ettiği verilerin, sadece bir yer istasyonuna *(noktadan-noktaya haberleşme)* iletildiği gözetim tekniğidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
otomatik bağımlı gözetim-yayın	automatic dependent surveillance-broadcast *(ADS-B)*	Herhangi bir yer/hava kullanıcısının ihtiyaç duyacağı pozisyon, iz ve yer hızı vb. bilgilerin bir yayın modu veri hattı aracılığıyla belli aralıklarla iletimini sağlayan bir gözetim uygulamasıdır.
otomatik hava gözlem sistemi	automatic weather observing system *(AWOS)*	Belirlenmiş zaman aralıklarında çeşitli sensörler yardımıyla hava şartlarını ölçen, kaydeden ve pilotlara iletilmek üzere bir bilgisayara gönderen sistem.
otomatik iniş	autolanding	Görüşün iniş için limitlerin altında olduğu, konvansiyonel metotlarla inişin sağlanamayacağı durumlarda, bu konuda özel eğitim almış pilotlar tarafından güvenli ve etkin bir inişin sağlanması için kullanılan sistem.
otomatik terminal bilgi hizmeti	automatic terminal information service *(ATIS)*	24 saat ya da belirlenmiş farklı aralıklarla inen / kalkan hava araçları için sağlanan güncel, periyodik meteorolojik ve operasyonel bilgileri otomatik olarak sağlayan hizmet.
otomatik yön bulma sistemi	automatic direction finding system	Hemen hemen en eski seyrüsefer yardımcı cihazlarındandır. Atmosferik hadiselerden kolayca etkilenmeleri ve düşük menzillere sahip olmaları sebebiyle yerlerini daha gelişmiş cihazlara bırakmışlardır. *(COR, LORAN, GPS gibi)*
otorite	authority	Bir dokümanın ortaya çıkarılması veya değiştirilmesi ile sorumlu kişi.
Ö		
öğrenci hava trafik kontrolörü	student air traffic controller	Temel hava trafik kontrol eğitimini başarıyla tamamlayan ve işbaşı eğitiminden önce tüm teorik bilgileri edinmesi için eğitime alınan seçilmiş kişi.
öğrenme için sınırlandırılmış zaman	restricted time for learning	Eğitici tarafından, öğrencinin çalışma zamanının belirlenmesi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
önemli hava durumu bilgisi	sigmet information	Meteoroloji gözlem ofisi tarafından meydana gelen ya da gelmesi beklenen belirli rotadaki uçak operasyonlarının emniyetini etkileyebilecek hava olaylarına dair bilgilerin yayınlanması.
önemli nokta	significant point	Bir ATS yolunun ya da bir hava aracının uçuş yolunun tanımlanması ve diğer seyrüsefer ile ATS amaçları için kullanılan tanımlanmış coğrafik pozisyon.
ön-işbaşı eğitimi	pre-on-the-job training	Standart özellikler göz önüne alınarak kişisel yeteneklerin gelişimini sağlamak amacıyla işbaşı simülasyon çalışmaları.
örnek olay	case study	Gerçek ya da hayali bir olayın veya olaylar serisinin analizi, problem tanımlaması ve mümkün olan çözümlerin değerlendirildiği bir tekniktir.
özel gönderiler	special shipments	Örneğin kolay bozulabilen mallar, canlı hayvanlar, değerli eşyalar, hassas kargo, haber malzemesi, tehlikeli maddeler vs.
özel VFR uçuş	special VFR flight	Meteorolojik şartların VMC' nin altında olduğu durumda kontrol bölgelerinde uçuşuna ATC tarafından müsaade edilen özel bir VFR uçuş şeklidir.
özellikli kargo ürünleri	specialised cargo products	Örneğin ekspres kargo, kurye gönderileri, aynı gün teslim edilecek gönderiler.
özgül ağırlık	specific weight	Belli hacim ve sıcaklıktaki bir malzemenin havadaki ağırlığının, aynı hacim ve sıcaklıktaki damıtık suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
P		
palet dolly	pallet dolly	Üzerine kargo, posta ve bagaj yüklenebilen değişik ölçülerdeki metal düzgün yüzeyler.
paralel ILS yaklaşması	parallel ILS approach	Paralel pistlere yaklaşan IFR uçaklar, son yaklaşma hattına oturduklarında birbirleri arasında en az 2 NM radar ayırması sağlanmış olmalıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
paralel pistler	parallel runways	Aynı havaalanında merkez hatları birbirine paralel olan 2 veya daha fazla sayıdaki pistleri ifade eder. Paralel pistlerde pist numarasına ilave olarak L *(Left/ sol)* ve R *(Right/ sağ)* veya 3 paralel pist var ise L *(Left/ sol)*, C *(Center/ Merkez)* yada *R (Right/ sağ)* olduğu belirtilir.
paralele yakın pistler	near-parallel runways	Uzatılmış merkez hatlarının yakınsama/sapma açısı 15 derece veya daha az olduğu, kesişmeyen pistler.
park yeri	parking position	Bir uçağın park ettiği veya park etmesinin planlandığı tanımlanmış saha.
pas geçme	missed approach	Bir iniş için bir aletli yaklaşma tamamlanamadığı zaman pilot tarafından idare edilen bir manevradır.
pas geçme noktası	missed approach point	İniş talimatı almış bir uçağın pilotunun herhangi bir sebeple iniş yapmayıp pas geçmesi.
pas geçme usulü	missed approach procedure	Yaklaşma tamamlanamazsa takip edilecek usül.
pas görev süresi		Uçucu ekiplerin, Şirketin direktifi üzerine, herhangi bir görev icra etmeksizin, en son uçuş görevinin bittiği havaalanından, yeni bir uçuş görevi icra edeceği havaalanına, ana/geçici üs'ten uçuş harekâtına başlayacağı havaalanına veya uçuş harekâtının sona ermesinden sonra ana /geçici üsse ulaşım maksadıyla yaptığı hava veya bir satıh ulaşım aracında geçen süredir.
penetrasyon	penetration	İçine girmek.
Permabilite	Permability	Geçirgenlik.
pik gün, pik saat	peak day, peak hour	Belirli bir periyot içerisinde *(genellikle bir takvim yılı içerisinde)* bir havaalanında birim günde veya saatte kaydedilen işlem görmüş en yüksek yolcu, uçak, kargo v.s. sayısıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
pilot	pilot	Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli olan, sorumlu kaptan pilot ve/veya kaptan pilot haricindeki, ilgili otorite tarafından yetkilendirilmiş personeldir.
pilot hava raporu	pilot weather report	Uçuşta karşılaşılan sıra dışı meteorolojik hadiselerin pilot tarafından rapor edilmesini ifade eder.
pilot insiyatifi	pilot discretion	Bu irtifa tahsisleri ile birlikte kullanıldığında hava trafik kontrol ünitesi tarafından pilota hazır olunca alçalmaya/ tırmanmaya başlaması söylendiğinde pilotun istediği zaman alçalma/ tırmanmaya başlayabileceğini ifade eder. Bu durumda pilot geçici olarak ara seviyeye geçebilir. Pilot başlangıçta boşaltmış olduğu irtifaya dönmemelidir.
pilota verilen brifing	pilot briefing	Havacılık enformasyon hizmetleri *(AIS)* ofisi tarafından uçuş planlaması yapan pilotlara hava durumu, NOTAM'lar, askeri aktiviteler ve uçuşla ilgili pilotlar tarafından talep edilen bilgilerin verilerek onlara yardım edilmesini ifade eder.
pist	runway	Uçakların inişi ve kalkışı için hazırlanmış bir kara havaalanı üzerinde belirlenmiş bir dikdörtgen alan.
pist bekleme pozisyonu	runway-holding position	Havaalanı kontrol kulesi tarafından başka şekilde onaylanmadıkça, taksi yapan uçakların ve araçların duracağı ve bekleyeceği bir ILS/MLS kritik/hassas alanını, bir mania sınırlama yüzeyini veya bir pisti korumak üzere öngörülen belirli bir yer.
pist dönüş cebi	runway turn pad	Bir kara havaalanında pist üzerindeki hava aracının 180 derecelik bir dönüşü tamamlaması amacıyla piste bitişik belirlenmiş bir alan.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
pist görüş mesafesi	runway visual range	Bir pistin merkez hattı üzerindeki bir uçağın pilotunun, pist yüzey işaretlemelerini veya pistin şeklini veya merkez hattını gösteren ışıkları görebileceği mesafe.
pist istikameti	runway heading	Pist merkez hattı uzantısına tekabül eden manyetik istikamettir. Ancak bu, pist üzerinde yazılı pist numarası değildir. Örneğin bir pistin numarası 04 olabilir, *(04 pisti diye adlandırılır)* ancak pistin manyetik başı 044 derecedir. Pist numaraları bu manyetik uçuş başlarının yuvarlanmasıyla oluşturulur.
pist kapasitesi	runway capacity	Belirlenmiş bir zaman aralığı içerisinde, iniş- kalkış hizmeti alabilecek uçak sayısı.
pist koruma ışıkları	runway guard lights	Pilotları veya araç sürücülerini, aktif bir piste girmek üzere oldukları konusunda ikaz etmesi amaçlanan bir ışık sistemi.
pist numarası	runway number	Pist merkez hattı uzantısına tekabül eden manyetik istikamettir. İstikametleri pilotlara manyetik kuzeye göre gideceği yönü gösteren bir görsel yardımcıdır. Pistin manyetik kuzey ile yaptığı açı eğer 2 basamaklı bir sayı ise bunun önüne "0" konularak Pist numaraları bu manyetik uçuş başlarının yuvarlanmasıyla oluşturulur. 01 ile 36 arasında bir sayıdır. Mutlaka iki başamaklı yazılır. **Örn:** 44/224 olan pistin pist başı numarası 04/22 olur.
pist sonu emniyet sahası	runway end safety area	Esasen piste erken temas eden veya pistte duramayan bir uçağın hasar riskini azaltmak üzere tasarlanmış, pist merkez hattı uzantısına simetrik ve şerit sahanın sonuna bitişik bir saha.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
pist şeridi	runway strip	Aşağıdaki amaçlar için öngörülmüş, pisti ve *(varsa)* durma uzantısını içeren belirli bir alan: **a)** Pistten çıkan bir uçağın göreceği hasar riskini azaltmak; ve **b)** Kalkış veya iniş operasyonları sırasında üzerinden uçan uçakları korumak için.
pit	pit	Hidrant sisteminin uçak park pozisyonundaki hortum bağlantı noktası.
pit temizleme aracı	pit-cleaner	Apronda bulunan pitlerin içerisinde oluşan kirliliği temizleme amaçlı kullanılan araç.
planlanan güzergah	desired track	İki yol noktası arasında planlanan ya da istenilen güzergah.
plastik limit	plastic limit	Zeminin plastik halden katı hale geçtiği deney sonucunda, elde edilen su içeriği değeridir. Yüzde olarak ifade edilir *(WP)*.
plot	plot	PSR'dan veya SSR-PSR kombinasyonu ile oluşan ekoların dijital sorgulama metotlarıyla bilgi olarak radar ekranına yansıması.
poisson (boşluk) oranı	poisson's ratio	Beton numunesine basınç gerilmeleri uygulandığında numunede meydana gelen enine birim uzamanın boyuna birim kısalmaya mutlak değerce oranı.
politika	policy	Bir organizasyon tarafından belirlenmiş prensipler, plan veya kararlar.
porozite	porosity	Gözeneklilik.
portlant çimentosu	portland cement	Klinker ve alçı taşının birlikte puzolanik madde katılmadan öğütülmesi sonucu elde edilen çimentodur.
posta	post	Bir uçakta taşınan, nakliye edilen ve posta yönetimine ulaştırma amacı güdülen yazışma haberleri ve diğer nesnelerdir.
pozisyon raporu	position report	Uçağın belirli noktalar üzerinde olduğunu ATC'ye rapor ederek bildirmesini ifade eder.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
pozisyon sembolü	position symbol	Bilgisayar tarafından radar ekranı üzerinde uçağın hareket izini simgeleyen işarettir.
pozitif kontrol	positive control	Hava trafik kontrol ünitesi tarafından belirli bir hava sahası içinde bütün trafikler arasında ayırma sağlanmış olduğunu ifade eder.
priz alma	stiffening	Beton ve harçların katılaşması.
priz başlama süresi	initial set	Beton karılırken suyun çimentoya temas ettiği andan itibaren betondan elenerek ayrılmış olan harcın, çapı 6,175 mm olan bir sondanın daldırılmasına karşı 0.5 n/mm2'lik bir mukavemet kazanmasına kadar geçen süre.
priz bitme süresi	final set	Beton karılırken suyun çimentoya temas ettiği andan itibaren betondan elenerek ayrılmış olan harcın, çapı 6,175 mm olan bir sondanın daldırılmasına karşı 3,5 n/mm2'lik bir mukavemet kazanmasına kadar geçen süre.
profesyonel gelişim	professional development	Kişisel yeteneklerin geliştirilmesi için gerekli olan idari ve teknik konulardaki çalışmalar.
profesyonel pilot		Ücret karşılığı yapılan uçuş operasyonlarında hava aracı kullanma yetkisini veren lisansa sahip bir pilottur.
program	syllabus	Eğitim boşluğunu doldurmak ve kursun hedefine ulaşması için gerekli eğitim konularını ve başlıklarını belirlemek için oluşturulan liste.
psikolojik test	psychological testing	Psikologlar tarafından kişisel davranış biçimlerinin belirlenmesi için yapılan testler.
pusula başı	heading	Bir uçağın uzunluğuna ekseninin gösterdiği bir istikamet olup; genelde kuzeyden *(hakiki, manyetik, pusula veya grid)* derece olarak ifade edilir.
pusula gülü	compass rose	Gerçek yada manyetik kuzey yönünü belirleyen meydan üzerinde işaretlenmiş ya da haritalarda gösterilen daire.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
püskürtme beton	shotcrete	Basınçlı hava kullanımı yoluyla yüzeyler üzerine püskürtülen ve püskürtme basıncıyla istenilen yüzeyler üzerine yapışan beton veya harçtır.
R		
radar	radar	Belirli bir menzil içindeki nesneleri tespit etmek için elektromanyetik dalgaları kullanan sistemlerdir.
radar hizmeti	radar service	Direkt olarak radar vasıtasıyla sağlanan bir hizmeti gösteren terimdir.
radar istasyonları kaplama hesaplayıcısı	radar station coverage calculator	Eurocontrolün geliştirdiği radar kapsama alanlarını hesaplayan unix tabanlı bir yazılım.
radar kontrol hizmeti	radar control service	Radardan alınan bilgilerin hava trafik kontrol hizmetinin sağlanmasında direkt olarak kullanıldığını belirtmekte kullanılan terimdir.
radar ortamı	radar environment	Radar hizmetinin verilebileceği sahalar .
radar tanımlaması	radar identification	Belirli bir radar blip'i veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçakla eşleştirilmesi işlemi.
radar tavsiyesi	radar advisory	Radar gözlemine dayanan bilgi ve tavsiye hizmeti .
radar teması	radar contact	Radar ekranında, radar blip veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçağa ait olduğunun görülmesi ve tanımlanmasıyla ortaya çıkan durumdur. Hava trafik kontrol ünitesi tarafından, radar ekranında bir uçağın tanımlandığının ve bu uçağın radarda takibinin radar tanımlaması sona erdirilene kadar süreceği anlamında kullanılır. Radar hizmeti keza gereklilik ve kapasite bu pilotun zorunlu rapor noktaları üzerinde rapor vermeyi kesmesi anlamına da gelir.
radar veri işleme sistemi	radar data processing system	Bir veya daha fazla kaynaktan gelen bilgilerin radar işlemlerinde kullanılmasını sağlayan sistem.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
radar yaklaşma kontrol ünitesi	radar approach control facility	İniş- kalkış veya transit geçiş yapan trafiklere, tanımlanmış hava sahası içerisinde radarlı *(veya radarsız)* hizmet veren hava trafik kontrol ünitesidir.
radarda tanımlanmış uçak	radar identified aircraft	Radar ekranında, pozisyonu izlenen bir hedef ya da sembol ile eşleşmiş olan uçak.
radarlı saha kontrol derecesi		Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarlı saha kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
radarlı yaklaşma	radar approach	Bir radar kontrolörünün yönetimi altında bir uçak tarafından icra edilen yaklaşma.
radarlı yaklaşma kontrol derecesi		Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarlı yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
radarsız ayırma	non-radar separation	Ayırma yapmak için kullanılan uçak pozisyon bilgisinin radar dışındaki diğer referanslardan alınmasını ifade eder.
radarsız saha kontrol derecesi		Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarsız saha kontrol hizmeti sağlayan Hava Trafik Kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
radarsız yaklaşma kontrol derecesi		Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarsız yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken radarsız yaklaşma kontrol derecesidir.
radyal	radial	Seyrüsefer cihazları tarafından verilen açısal bilgi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
radyo	radio	Haberleşme için kullanılan telsiz cihazıdır. Aynı zamanda, bir uçuş hizmet istasyonunu belirtmek için de kullanılabilir.
radyo altimetre	radio altimeter	Uçağın yerden olan yüksekliğini belirlemek için, radyo dalgalarının gönderilerek yerden yansımasını sağlayan, uçakta bulanan cihaz.
radyo muhabere performans tipi	radio communication performance type	Haberleşme işlem zamanı, sürekliliği, geçerliliği ve doğruluğu gibi parametreler için tahsis edilmiş değerleri temsil eden *(örneğin; RCP 240 gibi) tanıtma.*
radyo seyrüseferi	radio navigation	Seyrüsefer amaçlı bir pozisyonun belirlenmesinde radyo dalgalarının kullanılması .
radyo yön bulma istasyonu	radio direction – finding station	Diğer istasyonların yönlerini hesaplamak amacıyla tasarlanmış bir radyo istasyonu.
ramp hizmeti	ramp service	Ramp hizmeti apronda uçakların park ettirilmesi, yolcu, bagaj ve kargonun yüklenmesi, boşaltılması ve apronda ihtiyaç duyduğu diğer hizmetlerin *(de/anti-icing, temiz su ikmali, foseptik, yolcu merdiveni, air starter, APU, uçak temizliği vb.)* tamamını kapsar.
randevu noktası	rendezvous point	Yol kavşağı, kesişen yol ya da başka bir yerde belirlenmiş, acil duruma müdahale edecek personel ve araçların uçak kaza-kırımında olay yerine gitmeden önce talimat almaları için belirlenmiş yerdir.
rapor noktası	reporting point	Aletli uçuş kuralları içinde rapor edilmesi istenilen, bir seyrüsefer yardımcısı ile belirtilmiş nokta.
raylı sistem	monorail system	Tek hat üzerinde havadan, el değmeden Seviye 5 bölgesindeki kirli bagajların taşınmasında kullanılan raylı sistemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
reddedilmiş kalkış alanı	rejected take-off area	Bir heliport üzerinde bulunan, performans sınıfı 1'de işletilen helikopterlerin bir reddedilmiş kalkışı tamamlamaları için elverişli olan belirli bir alan.
refakatsiz bagaj	unaccompanied baggage	Uçak altında *(hold)* taşınmak üzere kabul edilmiş ve chek-in yapan yolcusu uçakta bulunmayan bagaj.
referans noktası	reference point	Havaalanının coğrafi pozisyonu belirlenmiş bir noktasıdır.
regülatör binası		pist aydınlatma sistemlerinin kumanda ve kontrolunu sağlayan, sistem, cihaz ve ekipmanların bulunduğu binadır.
rezerve		Uçucu personelin aylık uçuş planlaması dışında ihtiyaç duyulacak uçuş ve yer görevleri için hazırlıklı bulunması halidir.
ring hattı		Elektrik-Elektronik sistemlerinin, iki farklı noktadan ve kapalı bir ağ üzerinden beslendiği hatlardır.
risk analizi	risk analysis	Kötü hava koşullarının devam etme süresini analiz eden ve riski belirleyen bir çalışma.
RNAV yaklaşması	RNAV approach	Uçaktaki RNAV ekipmanlarına dayanılarak seyrüseferin yapıldığı bir aletli yaklaşma usulü.
rota	route	Uçağın coğrafi bir noktaya veya hava yoluna göre 2 boyutlu pozisyonunu belirtir.
rota	track	Bir uçağın çizdiği yolun, yer üzerindeki izdüşümü olup, istikameti herhangi bir noktada Kuzeyden *(hakiki, manyetik veya grid)* derece olarak ifade edilir.
rüzgar kesmesi	wind shear	Rüzgarın hızında ve /veya yönünde kısa mesafelerde meydana gelen ani değişiklikler. Bu değişiklikler yırtılma veya akma etkisi yaratabilir. Yatay veya dikey yönlerde ya da aynı anda her iki yönde birden görülebilir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
S		
sabit ışık	fixed light	Sabit bir noktadan bakıldığında sabit şiddette görünen bir ışık.
sabotaj	sabotage	Herhangi bir eşyanın tahribini, korku salmayı, uluslararası sivil havacılık veya bunlara ait tesislerde gayri kanuni eylemler yapılması sonucunu amaçlayan bir eylem veya bir işin bilerek yapılması.
SAFA denetçisi	SAFA *(safety assessment of foreign aircraft)* inspector	Havaalanlarımıza iniş kalkış yapan yabancı hava araçlarının uluslararası uçuş emniyet standartlarıyla uyumunu kontrol etmek amacıyla uçuş öncesinde veya sonrasında kontrolünü gerçekleştiren, ilgili otorite personeli arasından yetkilendirilmiş teknik denetçi.
SAFA denetleme raporu	SAFA ramp inspection report	SAFA denetleme raporudur.
SAFA koordinatörü	SAFA *(safety assessment of foreign aircraft)* coordinator	İlgili otorite personeli arasından görevlendirilen, yapılan SAFA denetlemelerinin, SAFA veri tabanına girilmesini sağlayan, SAFA veri tabanına girilen bilgilerin doğruluğunu kontrol eden, veri tabanındaki bilgilerin gizliliğini sağlayan, tüm SAFA faaliyetleriyle ilgili olarak EASA ile işbirliği yapan, uçuş emniyet problemleri içeren denetleme raporlarının EASA'ya gönderilmesini sağlayan, ulusal hava araçlarımıza ait SAFA raporlarıyla ilgili diğer ülkelerin SAFA koordinatörleriyle işbirliği yapan, EASA kapsamında gerçekleştirilen SAFA çalışma gruplarında ülkeyi temsil eden kişi.
saha kontrol hizmeti	area control service	Kontrol sahaları içindeki kontrollü uçuşlar için sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
saha seyrüseferi	area navigation *(RNAV)*	Saha seyrüsefer uçma kabiliyetinde olan uçakların kullanması amacıyla oluşturulmuş, uçakların belirlenmiş / istenilen uçuş rotasında istasyon referanslı seyrüsefer yardımcı cihazların kaverajında veya yer istasyonlarından bağımsız, uçakta bulunan saha seyrüsefer sistemine bağlı veya her iki sistemin beraber kullanımı ile tesis edilmiş saha seyrüsefer yolları.
saha seyrüseferi yolu	area navigation route	Saha seyrüseferi yapabilme kapasitesinde olan hava araçlarının kullanımı amacıyla düzenlenmiş ATS uçuş yolu.
sahip konumundaki taşıyıcı	owning carrier	Bir birim yükleme aracı *(ULD)*'nın sahibi ya da kiralayanı olan taşıyıcı.
sahipsiz bagaj	unclaimed baggage	Bir havaalanına gelmiş olup, herhangi bir yolcu tarafından alınmamış veya sahiplenilmemiş bagaj.
SANA denetçisi	SANA *(safety assessment of national aircraft)* inspector	Havaalanlarımıza iniş kalkış yapan yerli hava araçlarının uluslararası uçuş emniyet standartlarıyla uyumunu kontrol etmek amacıyla uçuş öncesinde veya sonrasında kontrolünü gerçekleştiren, ilgili otorite personeli arasından yetkilendirilmiş teknik denetçi.
sapma	deviation	Takip edilen yol güzergahından, meteorolojik koşullar ya da olağanüstü durumlar nedeniyle ayrılma.
sedde istinat duvarı	retaining wall which is close to a river bank	Kıyıların erozyondan veya taşkınlardan korunmasını sağlamak amacıyla nehir kenarına yapılan yapılara sedde istinat duvarı denir.
sedimanter	sedimentary	Dış etmen ve süreçler tarafından yeryüzünün aşındırılması ve meydana gelen çeşitli büyüklükteki unsurların taşınarak çukur sahalarda *(göl, deniz ve okyanus tabanları gibi)* biriktirilmesi sonucu oluşan kayaç türü.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
segregasyon *(ayrışma)*	segregation	Betonu oluşturan malzemenin birbirinden ayrılması ve betonun üniformluğunu yitirmesidir.
sektorizasyon		Trafiğin devri amacıyla önceden belirlenmiş ölçütler esas alınarak hava sahasının yatay ve dikey olarak bölünmesidir.
sektör	sector	Bir kontrolör grubu tarafından kontrol edilen, koordinatları belirlenmiş ve tahsis edilmiş bir radyo frekansı bulunan hava sahasıdır. Kontrol sahasının veya uçuş bilgi bölgesinin bir parçasıdır.
sektörizasyon	sectorisation	Bir FIR'ın *(uçuş bilgi bölgesi)* birkaç sektöre ayrılmasıdır. Bu işlemin amacı bir hava trafik kontrolörünün iş yükünü azaltmaktır.
serbest kılınan sapma eşiği	cleared level deviation threshold	Serbest kılınan bir seviyeye uyumsuzluğun oluşmaya başladığını tanımlayan izleme kriteri parametresidir.
sertifikalandırma *(havacılık güvenliği)*		Havacılık güvenliği konusundaki yetkili otorite tarafından veya otorite adına, bir kişinin kendisine atanan görevlerini yerine getirmek için gerekli yeterliği, otorite tarafından kabul edilen veya belirlenen seviyede sağladığının resmi değerlendirmesi ve teyididir.
sertifikalı havaalanı	certified aerodrome	İşletmecisine bir havaalanı sertifikası verilmiş olan bir havaalanı.
sertleşmiş beton	hardened concrete	Katılaşma olayından sonraki duruma verilen ad.
servis paneli	service panel	Su, lavabo, yer elektrik bağlantıları gibi uçak hizmetlerinin sağlanmasında kullanılan giriş noktası ve kapaklı diğer servis bölmelerini.
ses haberleşme sistemi	voice communication system *(VCS)*	Hava trafik kontrol hizmetinde pilot, kontrolör ve ilgili diğer birimlerin telefon ve telsiz haberleşmesini sağlayan santral sistemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
sessizlik konisi	cone of silence	Yüksek açılarda anten performansının limitlerine bağlı olarak radar kapsamında oluşan boşluğa denilmektedir.
seviye	level	Uçuştaki bir hava aracının dikey konumunu belirtmek üzere genellikle yükseklik, uçuş seviyesi ve irtifa için kullanılan genel bir terimdir.
seyir irtifası	cruising altitude	Yol seviyesi boyunca muhafaza edilen irtifa.
seyir seviyesi	cruising level	Bir hava aracının uçuşunun önemli bir bölümünde muhafaza ettiği seviyeye denir.
seyir tırmanışı	cruise climb	Bir uçağın belirli bir *(rate)* derece ile yapmış olduğu tırmanma manevrası *(tekniği).*
seyir, yolculuk	cruise	Uygun olan seviye ve hızda yol almak.
seyrüsefer	navigation	Bir uçağın bir noktadan başka bir noktaya seyahati için verilen rehberlik.
seyrüsefer yardımcısı	navigational aid	Yerde veya havada uçuş esnasında uçağa, bir noktadan diğerine kılavuz bilgi/ pozisyon bilgisi sağlayan herhangi bir görsel veya elektronik yardımcıya verilen addır.
seyyar havacılık hizmeti	aeronautical mobile service	Uçak istasyonu ile havacılık istasyonu veya uçak istasyonları arasında sağlanan radyo haberleşme hizmeti.
seyyar havacılık istasyonu	aeronautical mobile station	Havacılık istasyonları ile hava aracı istasyonları arasında acil durum pozisyon belirleyici radyo cihazları, önceden belirlenmiş acil durum frekansları ile teçhiz edilmiş arama kurtarma istasyonu olarak görev yapan istasyon.
SHD-T 35		09.06.1962 tarihli ve 11124 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Dairesi Uçak Bakım teknisyeni lisans talimatıdır
SHD-T 35 lisansı		SHD-T 35'e göre düzenlenmiş her türlü lisanstır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
SHT-21.1		Ulaştırma Bakanlığınca yayımlanan “Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Verilme ve/veya Temdit Edilme Kuralları” konulu talimatıdır.
SHY 66–01		16.5.2007 tarihli ve 26524 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliğidir.
SHY-145		09.07.2004 tarihli ve 25517 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Onaylı Bakım Kuruluşları Yönetmeliğidir.
SHY-147		30.04.2006 tarihli ve 26154 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Bakım Eğitimi Kuruluşları Yönetmeliğidir.
SHY-14A		14.5.2002 tarihli ve 24755 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Havaalanı Yapım, İşletim ve Sertifikalandırma Yönetmeliğidir.
SHY-66		16.06.2005 tarihli ve 25847 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Onaylayıcı Personel Yönetmeliğidir.
SHY-66 lisansı		SHY 66-01 Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği’ne göre düzenlenmiş olan lisansıdır.
SHY-6A		16.06.1984 tarihli ve 18433 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğidir.
SHY-M		19.08.2004 tarihli ve 25558 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Bakım Sistemi Yönetmeliğidir.
sıfır mod A	zero mode A	0000 ile gösterilen geçersiz mod A.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
sıhhi işyeri		Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında bulunan ve 5.4.2008 tarihli ve 26838 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Gayrisıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliği *(SHY-33A)* kapsamı dışında kalan işyerleridir.
sıkıştırılmış stabilize dolgu zemin	compressed stabilized filling ground	Zemin emniyet gerilmesi 0,7-1,0 kg/cm² olan zeminler.
sınır	boundary	Sistemleri birbirinden ayırmak için kullanılan sınırlandırma çizgisi.
sınır ara sistemi	boundary intermediate system	Ara sistem, iki ayrı rota ya da idari kavramlar arasında bilgi iletilebilmesidir.
sınır geçiş sahası	cross border area	Özel operasyonel ihtiyaçlar için uluslararası sınırlarda oluşturulan geçici ayırma sahasıdır.
silt	silt	Zemin sınıfı silt ve dane büyüklüğü ayrımına göre sınıflandırılmış organik olmayan, taneli savak ve oldukça ince *(kilden daha kaba, ancak kumdan daha küçük taneli)* bir malzeme. International Society of Soil Science tarafından kabul edilen ayrıma göre siltin dane büyüklüğü çapı 0.02 - 0.002 mm arasında değişir.
sivil hava seyrüsefer hizmetleri organizasyonu	civil air navigation services organization *(CANSO)*	Birçok hükümet hava seyrüsefer hizmetlerinin sağlanması sorumluluğunu sivil hizmet birimlerinden bağımsız organizasyonlara aktarmaktadır. Bu organizasyonların büyük çoğunluğu direkt devlet kontrolünde olmakla birlikte, bazıları da tamamen özelleştirilmiştir. CANSO bu organizasyonların birleşerek oluşturduğu bir meslek birliğidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü	Directorate General of Civil Aviation Authority	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, kamu tüzel kişiliğine haiz, özel bütçeli, Ulaştırma Bakanlığına bağlı bir kuruluş olup, sivil havacılık sektöründe kural koyma, denetleme ve yaptırım uygulama görevini yürütmektedir.
sivil havacılık güvenliği	civil aviation security	Sivil havacılığı yasadışı müdahale eylemine karşı koruma amaçlı tedbirler ve insan ve doğal kaynakların birleşimi.
sivil havacılık otoritesi	civil aviation authority	Herhangi bir uluslararası hava sahası içinde ICAO tarafından sorumlu tahsis edilen ve iç hat sınırları içerisinde havacılık kullanıcılarına hizmet sağlamakla yükümlü organizasyon.
sivil/asker koordinasyonu	civil/military coordination	Hava seyrüsefer emniyeti, etkinliği ve hava sahasının uyumlu kullanımını sağlamak için gerekli, sivil ve askeri birimler arasındaki iletişim.
slamp (çökme)	slump	Çökme. Betonun *(kıvamının)* ölçülebilen oturması.
slot	slot	Düzenli bir hava trafik akışı sağlanabilmesi için bir havaalanında belirli bir tarihte bir hava aracının hareketi için kullanılabilir ya da programlanmış varış ya da gidiş saati.
son yaklaşma	final approach	Belirlenmiş bir son yaklaşma fix'i ya da belirlenmemiş ise herhangi bir nokta ya da fix'ten başlayan aletle yaklaşma usulünün bir parçası olarak; **a)** Belirlenmiş ise son kaide dönüşünün *(procedure turn)*, esas dönüşün *(base turn)* bitiminde ya da racetrack usulünde inbound başa dönüşünde ya da, **b)** Yaklaşma usulünde belirtilen son yaklaşma başına intercept olunan noktada başlar. Havaalanı civarında; **(a)** İnişin gerçekleştirileceği ya da **(b)** Pas geçme yönteminin başlayacağı noktada sona erer.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
son yaklaşma bölümü	final approach segment	Üç boyutlu geometrik bir yolu tanımlayan ve uçakların son yaklaşmada uçuşuna devam etmesi beklenen düz bir hat.
son yaklaşma fiksi	final approach fix	Yayınlanmış aletli alçalma usulünün başladığı nokta.
son yaklaşma hattı	final approach course	Aletli yaklaşma yapan bir uçağın pisti karşılamasını sağlayan hat.
son yaklaşma ve kalkış alanı *(FATO)*	final approach and take-off area	Havada asılı kalmaya veya inişe yönelik yaklaşma manevrasının son aşamasının üzerinde tamamlandığı ve kalkış manevrasının başlatıldığı belirli bir alan.
sorumlu kaptan pilot		Şirket tarafından belirlenen ve uçuşun sevk ve idaresinden sorumlu kaptan pilot veya acil durumlarda, kaptan pilotun görev yapamaması durumunda geçici olarak bu görevi üstlenecek pilottur.
sorumlu kaptan pilot kararı		Şirket tarafından belirlenen kıstaslar dahilinde uçuş görev ve dinlenme sürelerinin uzatılması ve/veya kısaltılması için sorumlu kaptan pilot tarafından alınan karardır.
sorumlu pilot	pilot–in-command	Uçuş süresi boyunca, hava aracının emniyet ve operasyonundan sorumlu pilot.
Slot Koordinasyon Merkezi	Slot Coordination Centre	Koordine edilen havalimanları/havaalanları için slot taleplerini değerlendiren ve tahsis eden, tarifesi düzenlenenler için tarife düzenleme görevini yürüten merkezi.
stabilite	stability	Dayanım.
standart	standard	Ulusal ve uluslararası sivil havacılık otoriteleri ile yasa koyucular tarafından dokümante edilen, uygulanması Şirket için de mecbur kılınmış olan sistematik kurallar bütünüdür.
standart aletli kalkış	standard instrument departure *(SID)*	Bir uçağın kalkışını takiben havayoluna kadar izleyeceği standart hava trafik hizmet rotasıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
standart dönüş oranı	standard turn rate	Saniyede 3 derecelik dönüştür.
standart geliş rotası	standard arrival route *(STAR)*	Bir yaklaşma uygulamasında, uçağın havayolundan ayrılıp ilk yaklaşma fiksine gelişini belirleyen hava trafik hizmet rotasıdır.
standart geodetik sistem	standard geodetic system	Hava seyrüseferi için temel olacak tüm enlem ve boylamların ölçümünün yapıldığı kabul edilmiş yeryüzü ölçüm sistemidir.
standart işletim prosedürleri	standard operating procedures	Kontrolörlerin sorumluluklarının koordine edilerek uygulamaların standart hale getirilmesi.
standart sapma	standard deviation	Ana değer üzerinde meydana gelen hataların dağılımının ölçülmesidir.
standart yer hizmetleri anlaşması	standard ground handling agreement	Yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları arasında veya Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nde *(SHY-22)* yer alan özel yetkilere dayanılarak hava taşıyıcılarının kendi aralarında yapacakları standart anlaşma.
statik yük taşıyıcı yüzey	static load-bearing surface	Üzerinde bulunan bir helikopterin kütlesini taşıyabilecek bir yüzey.
strateji	strategy	Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için orta veya uzun vadeli program, plan veya yöntem belirlenmesidir.
su aracı	portable water truck	Uçaklara kullanım amaçlı temiz su veren araç.
su çimento oranı	water cement ratio	Taze betonda etkili su içeriğinin, çimento kütlesine oranıdır.
su dedektörü	water dedector	Yakıt içerisinde bulunan suyu gösteren kimyasal kapsül.
sulu kar	slush	Ayak burnu veya topuğu ile vurulduğunda dağılacak şekilde suya doymuş kar; özgül ağırlık: 0.5 ile 0.8 arası.
süper yüksek frekans	super high frequency	3 ile 30 GHz arasındaki frekans aralığı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
sürekli uçuş planı	repetitive flight plan *(RPL)*	Sık sık tekrarlanan, düzenli olarak yapılan temel bazı özellikleri benzer olan belirli uçuşlara ait bir uçuş planı.
Ş		
şartlı rota	conditional route	Bir hava trafik hizmet yolu veya bir parçasının özel koşullar altında kullanılması veya planlanmasıdır. Şartlı rotalar, aktivitenin beklenen seviyeleri, ilgili uçuş planları gibi değişik nedenlere bağlı olarak çeşitli kategorilere ayrılabilirler.
şist	schist	Mika, klorit, talk ve hornblende mineralleri içeren magmatik veya tortul kayaçların orta dereceli başkalaşıma uğraması ile oluşan kayaç.
şüphe hali	uncertainty phase	Bir hava aracı ve yolcularının emniyetinden şüphe edilmesini gerektirecek belirsizliğin var olması durumu.
şüpheli bagaj	suspected baggage	% 100 bagaj tarama sisteminde, taramadan geçen ve yapılan inceleme sonrasında *(patlayıcı madde ve/veya düzeneği olduğu varsayılan)* kirli olarak ayrılan bagajların ulaştığı en son nokta.
şüpheli madde kullanımı	problematic use of substances	Havacılık personelince bir veya daha fazla uyarıcı madde kullanımı: **a)** Kullanıcıya doğrudan zarar verecek veya diğerlerinin canları, sağlıkları ve refahını tehlikeye atacak zarar vermesi, **b)** Mesleki, sosyal, fiziksel veya sorunlara yol açacak bozulmalara veya bunları daha da artırması.
T		
tahditli saha	restricted area	Bir ülkenin hükümranlık bölgesinde olup, içinde uçuş yapılmasının belli şartlara bağlandığı sahalardır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
tahditsiz alan	unrestricted area	Bir havaalanında, genel kamuya açık veya girişin başka şekilde tahditsiz olduğu bölümler.
tahmini geçen toplam zaman	total estimated elapsed time	IFR uçuşlar için, kalkıştan belirli bir noktaya varıncaya kadar geçen tahmini toplam zaman.VFR uçuşlar için kalkıştan varış havaalanına kadar geçen tahmini toplam zaman.
tahmini seyrüsefer	dead reckoning *(dr)* navigation	Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmin ederek yapılan seyrüsefer.
takip - et aracı	follow-me	PAT sahalarında yönlendirme ve kontrol hizmetlerinde kullanılan özel donanımlı araç.
takoz çekme zamanı	estimated off block time	Bir hava aracının kalkışı ile ilgili olarak harekete başlayacağı tahmin edilen zamana denir.
taksi	taxi	Uçağın yerde yaptığı hareket anlamındadır. Park yerinden kalkış koşusuna başlayana kadar olan kalkış taksi ve geliş taksi kavramlarını içine alan safhadır.
taksi bekleme pozisyonu	taxi holding position	Taksi yapmakta olan uçak ve diğer araçların, pistten yeteri kadar uzaklıkta bekletilmeleri için belirtilmiş pozisyondur.
taksi yapma	taxing	Bir hava aracının hava meydanında iniş ve kalkış koşuları hariç, kendi motor gücü ile yapmış olduğu manevraya denir.
taksi yolu kavşağı	taxiway intersection	İki veya daha fazla taksi yolunun birleşme yeri.
taksi yolu şeridi	taxiway strip	Taksi yolunda faaliyette bulunan bir uçağı koruması ve kazaen taksi yolu dışına çıkan bir uçağa gelecek hasar riskini azaltması öngörülen bir taksi yolunu kapsayan bir alan.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
taksiyolu	taxiway	Bir kara havaalanında hava araçlarının taksi yapmaları ve meydanın bir noktasını diğerine bağlamayı amaçlayan tanımlanmış yollar olup, aşağıdaki bölümlere ayrılır. **a) Hava aracı bekleme taksi yolu:** Apronun bir parçası olup; hava aracına yalnızca bekleme imkânı tanınan bölüm. **b) Apron taksi yolu:** Taksi yolları ağının bir parçası olup; hava aracının apronu kat etmesine imkân veren bölüm. **c)Hızlı taksi yolu:** Pistle uygun bir açı ile bağlantısı olan ve iniş yapan hava aracının pisti en az işgal edecek şekilde yüksek bir hızda terk etme imkânı veren taksi yolu.
taktik hava seyrüsefer sistemi	tactical air navigation system *(TACAN)*	Yerde, gemide veya özel ekipmanlarla tesis edilmiş bir uçakta bulunan , pilota yönlenme ve mesafe bilgisi veren UHF yayın yapan radyo seyrüsefer sistemidir.
takvim	calendar	Bir günün zamansal pozisyonunun tanıtımını sağlayan soyut zamansal referans sistemi.
tam acil bekleme noktası	full emergency standby point	Tehlikenin önemli boyutlara ulaşması halinde kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin uçak cinsine bağlı olarak pist kenarlarında önceden seçilerek hazırlıklı olarak beklediği yerlerdir.
tampon bölge	buffer zone	Bir bölgenin etrafındaki hava sahasının tahmin edilemeyen bir güvenlik ağıyla korunması.
tane şekli ve yapısı	particle shape and texture	Tanelerin şekilsel özellikleri ve yapısı.
tanımlanamayan bagaj		Bir havaalanında yolcu tarafından alınmamış ya da ait olduğu yolcu tespit edilmemiş, üzerinde bagaj fişi olan veya olmayan bagajdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
tanımlanmış veri	static data	Daha önceden tanımlanmış temel bir konuyu esas alan hava trafik hizmet fonksiyonlarının operasyonu konusundaki bilgidir.
tanımlı trafik	known traffic	Hava trafik kontrol merkezince hakkında yükseklik, pozisyon ve niyeti ile ilgili bilgi sahibi olunan trafik.
tanıtma	ident	Uçak transponder tanımlama fonksiyonunun pilot tarafından aktif hale getirilmesi talebi. Bu, kontrolöre uçağı tanımlayabilme veya tanımlanmış uçağı teyid etmede yardımcı olur.
tanıtma bikını	identification beacon	Belirli bir referans noktasının tanımlanabilmesi için kodlu bir sinyal yayan bir havacılık bikını.
tanker	refueller	Uçağa yakıt ikmali için kullanılan ve arkasındaki tankında yakıt bulunan araç.
tarifesiz sefer	charter flight	Belirli bir düzene bağlı kalmadan tarifeli seferler dışında yapılan seferlerdir.
taş mastik asfalt	stone mastic	Modifiye edilmiş asfalt.
taşıma gücü	bearing capacity	Bir yapının birim alana yapacağı maksimum basıncının, o yapının fonksiyonunu veya yapısal bütünlüğünü bozmayacak maksimum değeridir.
taşıma işleri komisyoncusu	freight forwarder	Bütün taşıma türlerinde; sevkiyat, dağıtım, depolama, gümrükleme ve sigorta hizmetlerini gerçekleştiren, aktif bir işletme ağına sahip olan ve anahtar teslimi lojistik hizmeti veren organizatör kuruluş. Ücret karşılığında kendi adına ve bir müvekkil hesabına eşya taşımayı meslek edinmiş olan kuruluş *(Türk Ticaret Kanunu Md:808)*
taşınan ton-km		Uçuş bacakları mesafeleri ile yük *(ton)* miktarının çarpımlarının toplamıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
taşınan yolcu-km		Uçuş bacakları mesafeleri ile seyahat eden ücretli yolcu sayılarının çarpımlarının toplamıdır.
taşıyıcı dalga	carrıer wave	Radyo haberleşmesinde, bilgi sinyalini uzak mesafelere göndermek için üzerine bindirilen yüksek frekanslı dalga.
taşıyıcı faz izleme GNSS alıcısı	carrier phase tracking GNSS receiver	Zamanın bir bölümünde veya tümünde GNSS *(Küresel Seyrüsefer Uydu Sistemi)* veri işleme tekniklerinin normal kullanımı için gerekli bir alıcıdır.
tavsiye niteliğindeki genelge *(sirküler)*	advisory circular	FAA tarafından 14 günde bir dağıtılan tavsiye niteliğindeki genelgeler. Uçuş emniyeti ile ilgili bilgileri kapsar.
tavsiyeli	advisory	Kontrolörün planlamasına ışık tutan, mevcuttaki veya ileri aşamadaki uygulamalarında kontrolörü uyaran bir mesaj.
tavsiyeli hava sahası	advisory airspace	İçerisinde hava trafik tavsiye hizmetinin sağlandığı tanımlanmış bir yol ya da sınırları belirlenmiş bir hava sahası.
tavsiyeli yol	advisory route	İçerisinde *(güzergah boyunca)* hava trafik tavsiye hizmetinin sağlandığı tanımlanmış yol.
tehdit unsurlarının görüntülenmesi	TIP - threat image projection	Belirli X-ray cihazlarına yüklenebilecek, yetkili otorite tarafından onaylanan yazılım programı. Bu program, incelenen gerçek bir çantanın X-ray görüntüsü üstüne, yazılımda yer alan tehdit maddelerinin *(örneğin silah, bıçak, imal edilmiş patlayıcı düzenekler gibi)* sanal görüntülerini veya tehdit maddelerini içeren çantaların tam sanal görüntülerini ekrana yansıtır ve X-ray cihaz operatörlerine söz konusu maddeleri algılayabilme, ayırt edebilme yetenekleri konusunda anında bilgi sağlar.
tehlike bikını	hazard beacon	Hava seyrüseferine olan bir tehlikeyi belirtmek üzere kullanılan bir havacılık bikınıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
tehlike hali	distress phase	Bir hava aracı ve içindekilerin, kesin ve yakın bir tehlikenin içinde veya acil yardım gerekliliği konusunda nedenlerin varolduğu durum.
tehlike ikazı	nuisance warning	Görevli kontrolörün görmemesi durumunda, uçakların tehlikeli geçiş yapacağını ikaz eden sistem.
tehlikeli madde kuralları	dangerous goods regulations	Tehlikeli madde sınıfına giren maddelerin hava yoluyla taşınması ile ilgili olarak IATA DGR esas olmak üzere Tehlikeli Maddeler Taşıma Yönergesi'nin, 05 Genel Esaslar maddesinde belirtilen diğer kaynaklarda yer alan kurallardır. IATA DGR Kitabı, her yıl yenilenir. Ancak, ara dönemlerde yapılan değişiklikler çeşitli yollarla ilgililere ulaştırılır.
tehlikeli maddeler	dangerous goods	İnsan sağlığına, güvenliğine, malına ya da ortamına önemli risk arz edebilen ve MSHGP EK-20 tehlikeli maddeler listesinde gösterilen veya Ek'e göre tasnif edilen madde ya da malzemeler.
tehlikeli saha	danger area	Belirli zamanlarda içerisinde uçuş emniyeti için tehlikeli faaliyetlerin olduğu sınırları belirli sahalara denir.
teker koyma bölgesi	touchdown zone	Pist eşiğinin ilerisinde bulunan ve uçakların iniş sırasında ilk temas etmesi istenilen pist bölümü.
teknik blok	Technical Block	Hava trafiğinin emniyetli, düzenli ve hızlı akışını sağlamak üzere hava trafik kontrol sistemleri ve bu sistemleri idame etmekle sorumlu personelin konuşlandığı yapı.
teknik iniş	technical landing	Herhangi fiziksel bir yük değişimi olmayan ticari sebepler dışındaki sebeplerle yapılan bir iniş.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
teknik ve operasyonel monitör	technical and operating monitor	İstasyon, RDP ve FDP sistemlerinin tüm mevcut durumlarını görebilme ve istasyondaki sistemleri uzaktan kumanda etme imkanı veren bir konsoldur.
telsiz telefon	radiotelephony *(RT)*	Sesli *(Sesi modüle edilmiş telsiz dalgalarıyla göndererek)* bilgi alıverişinin temel alındığı haberleşme şekli.
temdit	validation	Bir yetkinin veya onayın, geçerlilik süresi bitmeden gereksinimlerin yerine getirilmesi koşuluyla, sahibine sağladığı imtiyazların daha sonraki belirli bir periyoda kadar uzatılmasıdır.
temel	base course	Temel altı tabakası ile kaplama tabakası arasına yerleştirilen ve granülometrisi ile diğer koşulları belli olan doğal kum, doğal çakıl veya kırmataş ile az miktarda bağlayıcı ince malzemeden oluşan tabakadır.
temel eğitim	basic training	ATS ortamında konuyla ilgili temel bilgi ve yeteneklerin kazandırılması.
temel eğitim kursu *(hava aracı bakım personeli için)*		SHY 66-01 Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği tarafından gerekli görülen bakım deneyim süresinin azaltılmasını sağlayacak düzeyde eğitim ve deneyim vermek üzere SHY-147 onaylı bakım eğitimi kurum veya kuruluşlarında verilen yetkilendirilmiş personeldir.
temel kodlama kuralları	basic encoding rules	Temel kodlama kuralları bir tip *(LTV)* uzunlama değeri kodlama planı kullanır. Her bir tipin kodlaması doğru sıralamada daima üç bileşik içerir. Bir veya daha fazla tanımlayıcı olarak adlandırılan gösterim tipi, bir veya daha fazla uzunluk ve değer gösterir. Bu içerikler bazı tiplerin değeri olabilir ve TLV formatında kodlandırılır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
temel oran	base rate	İşe alınmadan önce seçici sınava giren insanların popülasyondaki yüzdesi.
temelaltı	subbase	Tesviye yüzeyi üzerine serilen ve genellikle kum, çakıl, taş kırığı, yüksek fırın cürufu gibi daneli malzemeden *(granüler malzeme)* inşa olunan tabakadır.
teorik dansite	teorical dansity	Laboratuvarda belirlenen dansitenin dansite nispetine oranıdır.
tercihli yaklaşma	optional approach	Pilot tarafından talep edilir ve uygulanır. Bunun sonucunda pilot "touch-and-go" *(teker koyup kalkma),* missed approach *(pas geçme),* low approach *(alçak geçiş)* "stop-and-go" *(duruş - kalkış)* veya full stop landing *(İnişten sonra durma)* amaçlı yaklaşma yapabilir.
terminal	terminal	Yolcuların uçuş öncesi ve uçuş sonrası işlemleri yapılan, bünyesinde hava ulaştırma hizmeti ile ilgili kuruluş ve kolaylık tesislerini bulunduran bina veya binalar grubudur. Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında, havaalanı işletmecisi dışında yap-işlet-devret modeli, kiralama ve benzeri şekillerde SHT-33B Yönetmeliği hükümleri kapsamında, işletilmesi için havaalanı terminal işletme ruhsatı alınması zorunlu olan ve ticari olarak faaliyet gösteren işyeridir.
terminal işletme kitabı	terminal operation manuel	SHT-33B Yönetmeliği hükümlerine göre terminal işletme ruhsatı alacak olan terminal işletmecilerinin hazırlaması gereken ve terminalin işletimine yönelik genel organizasyon yapısı, hizmet yeterlilikleri, terminal özellikleri, teknik sistem yeterlilikleri, bakım ve onarım faaliyetleri gibi konuları kapsayan dokümandır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
terminal işletmecisi	terminal operator	Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında havaalanı işletmecisi dışında, yap-işlet-devret modeli vb. şekillerde terminal işletmeciliği yapan işletme.
terminal kontrol sahası	terminal control area *(TMA)*	Bir veya daha fazla havaalanı civarında bulunan ATS yollarının birleştiği yerde kurulan yatay ve dikey sınırları belli sahalardır.
ters yayın	back course	Konvansiyonel aletli alçalma sistemlerinde, meteorolojik şartların pilotun görerek referans almasını engellemesi durumunda, ters yayın, localizeri takip eden uçağın piste direkt yaklaşabilmesi için sağ veya sol yönlü yatay yönlendirilmesine yardımcı olur. Ters yayın yaklaşması hassas ya da dikey yönde yardımcı olmayıp hassas olmayan yaklaşma olarak tanımlanır. Bu yaklaşmada uçağın alçalabileceği irtifa, ön yayın ya da hassas ILS yaklaşmasında alçalabileceği irtifadan daha yüksektir. Ön yayın ile ters yayın arasındaki fark, ters yayında localizer uçağın pozisyonuna ters olarak yayın yapar.
tescil	registration	Ulusal sivil havacılık otoritelerince uçakların hangi ülkeye ait olduklarının belirlenmesi amacıyla kayıt altına alınması.
tescil devleti	state of registry	Hava aracının tescilinin kayıtlı olduğu devlettir.
teslim alacak olan taşıyıcı	receiving carrier	Bir birim yükleme aracını *(ULD),* transfer eden bir taşıyıcıdan, bir transfer noktasında alan bir taşıyıcı.
test rig	test rig	Tesiste test amaçlı kullanılan düzenek.
teşhis etme	diagnosing	Şartların değişmesiyle ya da yeni bilgilerin işlenmesiyle değişen trafik durumunun tanımlanması işlemi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ticari hava aracı		Ticari uçuş yapmak üzere SHGM tarafından tescil edilmiş ve performans limitleri SHY-6A Yönetmeliğinde belirtilen limitleri ve özellikleri taşıyan hava araçlarıdır.
ticari küçük hava taşıyıcısı		Filodaki hava araçlarının toplam azami kalkış ağırlığı 200 ton'u geçmeyen tarifeli veya tarifesiz seferler yapan ticari hava taşıyıcısıdır.
ticari uçuş		Ücreti karşılığı yolcu, yük ve posta taşımak üzere yapılan uçuşlardır.
ticari yük, ticari eşya	cargo	Bir hava aracında postadan ya da kişi yanında taşınan bagajdan ayrı taşınan tüm mallar.
topraklama	bonding	Yakıt akışı sırasında tehlike yaratabilecek statik elektriği dengeleme için yapılan işlem.
touch and go	touch and go	Bir uçağın durmadan ya da pisti terk etmeden inişi ve müteakiben kalkışı.
trafik bilgisi	traffic information	Bir hava aracına bilinen ya da gözlemlenen, kendisine sorun teşkil edebilecek trafiklerin bilgisini vermek suretiyle pilotun çarpışmadan kaçınmasına yardımcı olmak için verilen bilgiye denir.
trafik önleme tavsiyesi	traffic avoidance advice	Bir ATS ünitesi tarafından, belirlenen manevralarla herhangi bir çarpışmayı önlemek amacıyla pilota yardımcı olmak üzere yapılan tavsiye.
trafik tavsiyesi	traffic advisory	Pilota, sorun teşkil edebilecek trafiğin bilgisi.
traktör	tractor	Uçaklar ve terminal arasında bagaj, kargo ve posta taşıyan araçlar.
transfer bagaj	transfer baggage	İki farklı sefer arasında nakli gerçekleştirilen bagaj.
transfer eden taşıyıcı	transferring carrier	Bir birim yükleme cihazını *(ULD),* teslim alacak olan bir taşıyıcıya, bir transfer noktasında aktaran bir taşıyıcı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
transfer veya dolaylı transit yolcular	transfer or indirect transit passengers	Farklı uçaklarla ya da aynı ama farklı uçuş numarasına sahip uçakla, 24 saat içinde havaalanına varıp ayrılan yolculardır. Bu yolcular varışta ve kalkışta olmak üzere iki kez sayılırlar.
transfer yolcu	transfer passenger	İkili uçuş arasında direkt bağlantı yapan yolcu.
transit *(üst geçiş)* uçuş	overflight	Bir hava aracının bir ülke hava sahasını, herhangi bir yere inmeksizin katetmesidir.
transit uçuş	transit flight	Ticari sebeplerle bir ara iniş yapıp yük değişimi olan uçak.
transit yolcu	transit passenger	İndiği havaalanında, bir müddet bekledikten sonra, aynı hava aracı ile yoluna devam eden yolcu.
trijenerasyon		Elektrik, ısıtma ve soğutmanın birlikte değerlendirildiği sistem.
tuvenan	all-in aggregate	Dereden çıkarılmış, elenmemiş veya yıkanmamış, olduğu gibi kullanılan kum-çakıl karışımı yapı malzemesi.
tüm amaçlar için yapılandırılmış Eurocontrol gözetim veri değişimi	all-purpose structured Eurocontrol surveillance information exchange	Eurocontrol tarafından gözetim veri değişimi için geliştirilen bir standarttır.
türbülans	turbulence	Dikine akışlarla sistematik irtifa değişiklikleri olmaksızın meydana gelinen salınımlar. *(hafif, orta, şiddetli, çok şiddetli çeşitleri bulunmaktadır).*
Türk Hava Kurumu	Turkish Aeronautical Association	Sportif havacılık alanında Türk Gençliğine ücretsiz havacılık eğitimi veren ve Uluslararası Havacılık Federasyonu nezdinde Türkiye'yi tüm sportif havacık dallarında temsil eden, kar amacı gütmeyen bir Kuruluştur.
Türk Hava Sahası	Turkish Airspace	Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenliği altında bulunan kara ülkesi ile buna bitişik olan iç suların ve karasularının üstünde bulunan hava sahasıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
U		
uçağa göre meydan uzunluğu	aerodrome referance field length	Bir uçağın; durgun hava, 0 pist eğimi, deniz seviyesi ve standart atmosfer şartlarında azami kalkış kitlesi ile kalkabileceği en az pist uzunluğu.
uçağın tanımlanması	aircraft identification	Belirlenmiş koşullara göre bir uçağın karşılıklı iletişim ile hava trafik hizmeti verebilmek amacıyla tanımlanması.
uçak	aircraft/airplane	Havadan ağır, motor gücü ile seyreden kara, deniz veya kara ve denize inip kalkabilen hava aracıdır.
uçak altı bagaj	hold baggage	Bir hava aracının yük bölümünde taşınan bagajlar.
uçak çakışmaları	aircraft confliction	Belirlenmiş minimum ayırma kriterlerinin altında, uçaklar arasında meydana gelen karşılaşmalar.
uçak itme/çekme aracı	tow-car	Uçakların itilmesi/çekilmesi işlerinde kullanılan özel donanımlı araç.
uçak kaza kırım bölgesi	aircraft accident area	Hareket sahaları ve yakınlarında uçak kazasının meydana geldiği bölgedir.
uçak kazası	aircraft accident	Uçağın çalışması sırasında, herhangi bir insanın ölmesi veya ciddi bir şekilde yaralanması ya da uçağın hasar görmesi ile sonuçlanan kazadır.
uçak kırımı	aircraft incident	Uçağın çalışması ile ilgili olarak, düzeltilmediği takdirde güvenliği etkileyebilecek olan vakadır; kaza değildir. Kırım, bir kişinin ciddi bir şekilde yaralanması ile veya uçağın ciddi bir şekilde hasar görmesi ile sonuçlanmaz.
uçak mürettabatı belgesi	landing card	Uluslararası hava nakil vasıtalarında uçucu personel olarak görev yapanlara ilgili otorite tarafından tanzim edilen ve görevleri süresince hava hudut kapılarından giriş ve çıkışlarını sağlayan pasaport yerine geçerli belgedir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçak park taksi yolu		Apronun, uçak park yerine geçişi sağlayan taksi yolu olarak ayrılmış bölümü.
uçak park yeri	aircraft stand	Bir apron üzerinde, bir uçağın park etmesi için kullanılmak üzere öngörülen belirli bir alan.
uçak referans baz uzunluğu	aeroplane reference field length	Sertifikalandırma otoritesi tarafından öngörülen ilgili uçak uçuş el kitabında veya uçak imalatçısının muadil verilerinde yer alan, maksimum onaylı kalkış kütlesinde, deniz seviyesinde, standart atmosfer koşullarında, sakin hava ve sıfır pist eğimi şartlarında kalkış için gereken minimum baz uzunluğu. Baz uzunluğu, uygulanabilir olduğu taktirde uçaklar için dengelenmiş baz uzunluğu, veya diğer durumlarda kalkış mesafesi anlamındadır.
uçak sınıflandırma numarası	aircraft classification number	Belirli bir standart alt zemin için, bir uçağın bir kaplama üzerindeki nispi etkisini ifade eden rakam.
uçak yakın geçmesi	aircraft proximity	Uçaklar arasında, uluslararası kurallarla belirlenmiş ayırma minimumlarının altına düşüldüğü durumu ifade eder.
uçak yaklaşma kategorisi	aircraft approach category	Uçaklar için; azami iniş ağırlığındayken, iniş dış görünüşündeki stall *(tutunamama)* hızının 1,3 katı hıza dayandırılarak belirlenmiş kategorilerdir.
uçucu ekip		Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar, uçuş mühendisleri ile sertifikalı kabin içi emniyet ve diğer hizmetlerin yürütülmesiyle görevli kabin ekibi ve yükleme görevlileri, uçak tipine göre uçuş mühendisi kapsamında gerektiğinde seyrüsefer ve radyo operatörleridir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçuş	flight	Aynı uçuş numarasıyla yapılan uçuş safhalarının sayısı veya uçuş safhasındaki bir uçağın hareketidir.
uçuş başı	heading *(HDG)*	Bir hava aracının uzunlamasına ekseninin gösterdiği yön olup kuzeyden derece olarak ifade edilir.
uçuş bilgi bölgesi	flight information region *(FIR)*	Yatay ve dikey sınırları ile tanımlanmış, içerisinde uçuş bilgi ve ikaz hizmeti verilen hava sahasıdır.
uçuş bilgi merkezi	flight information center *(FIC)*	İkaz hizmeti ve uçuş bilgi hizmeti sağlamak üzere oluşturulmuş üniteye FIC denir.
uçuş bilgi servisi	flight information service *(FIS)*	Uçuşların verimli ve güvenli bir şekilde olması için, yararlı bilgi ve tavsiye verme amacıyla kurulan bir hizmet birimi.
uçuş eğitim organizasyonu	flight training organisation	Pilot yetiştirmek üzere, kendi uçucu kadro elemanları ile ticari/genel ve sportif havacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere, ulusal ve uluslararası kurallar çerçevesinde eğitim veren, uçuş eğitimi, sentetik uçuş eğitimi, teorik eğitimlerinin uygulandığı, personel, tesis, uçak, doküman, finans, kalite ve kayıtlarını kapsayan, SHGM ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uçuş okulu olarak yetkilendirilen eğitim organizasyonudur.
uçuş ekibi	flight crew	Hava aracının sevk ve idaresinden sorumlu pilotlar ve uçuş mühendisleri ile hizmetlerden sorumlu kabin memurlarıdır.
uçuş ekibi işbirliği		Sorumlu pilot idaresinde uçuş ekibinin uyumlu bir işbirliği içinde takım olarak çalışmasıdır.
uçuş ekibi üyesi	flight crew member	Uçuş esnasında bir hava aracının operasyonundan sorumlu lisanslı personele denir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçuş görev süresi		Tek bir uçuş ya da uçuş serilerinden oluşmuş bir uçuş görevi için, uçuş ekip üyesinin uçuş hazırlığı ile başlayan ve aynı uçuş veya uçuş serilerinin sonundaki tüm uçuş görevlerinden muaf tutulduğu toplam süredir.
uçuş görüşü/rüyeti	flight visibility	Uçuştaki bir uçağın pilot mahallinden ileriye doğru görüş mesafesi.
uçuş harekatı	flight operation	Planlanmış bir uçuş için uçuş ekibinin hava aracına bindiği andan motorlarını durdurarak hava aracını sorumlulara teslim ettiği ana kadar geçen süre içindeki tüm faaliyetleridir.
uçuş kayıt cihazı	flight recording device	Hava aracı üzerinde takılı bulunan kaza ve olayların soruşturulmasında yardımcı olarak kullanılan her tip kayıt cihazıdır.
uçuş kontrol	flight check/calibration	Konulmuş toleransları karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla bir seyrüsefer yardımcısının uçuşta araştırılması.
uçuş mühendisi	flight engineer	Uçuş işletme el kitapları gereğince hava aracında bulunması ve pilotlardan başka kokpitte görev yapması gerekli olan sertifikalı personeldir.
uçuş mürettebat üyesi	flight crew member	Uçuş esnasında bir uçağın harekatı için gerekli görevleri üstlenmiş lisanslı bir mürettebat üyesi.
uçuş operasyon el kitabı	operation manuel	Uçuş operasyonunu belirleyen el kitabıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçuş operasyonu süreci		Uçuş ekibinin uçuş operasyonuna başladığı meydandan görev almaları ile başlayıp, uçuşun bitiminde de-briefing ile ekibin gerçekleştirilen seferi tamamladığı zamanı kapsar.
uçuş öncesi bilgi bülteni	pre-flight information bulletin	Uçuş öncesinde hazırlanan, uçuş operasyonu açısından önem arz eden geçerli NOTAM bilgisinin bir sunumudur.
uçuş öncesi kontrol	pre-flight inspection *(PIB)*	Bir hava aracının amaçlanan uçuş için elverişli olmasını temin etmek amacıyla uçuş öncesi yapılan kontroldür *(Bu kontrol, arıza giderme işlemini kapsamaz).*
uçuş planı	flight plan *(FPL)*	Bir hava aracının tasarlanan uçuşuna ya da uçuşun bir bölümüne ilişkin olarak hava trafik hizmet birimlerine sağlanan özel formatlı bilgi.
uçuş planı verisi	flight plan data	Uçak çağrı adı, iniş-kalkış meydanları, planlanan uçuş seviyesi, planlanan uçuş rotası, tahmini varış zamanı gibi bilgilerin genel terimle ifade edilmesi.
uçuş pozisyonu monitörü *(izleme sistemi)*	flight position monitor	Hava trafik kontrolörüne uçuş aşamasındaki rota değişikliklerini görme, müdahale etme, gerektiğinde tavsiyede bulunma imkanı sağlayan bir sistem.
uçuş rüyeti	flight visibility	Uçuştaki hava aracının kokpitinden ileriye doğru olan görüş mesafesidir.
uçuş seviyesi	flight level *(FL)*	1013.25hPa'lık referans basınç yüzeyi ile ilişkili olarak belirlenmiş sabit atmosferik basınç yüzeyleridir. Bu yüzeyler birbirlerinden, belirlenmiş *(sabit)* basınç aralıkları ile ayrılır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçuş simülatörü	flight simulator	Belirli bir hava aracı tipinin kokpitindeki mekanik, elektrik, elektronik ve benzeri hava aracı sistem kontrol fonksiyonlarını ve uçuş ekibi üyelerinin ortamını aynen yansıtan ve hava aracı tipinin performans ve uçuş özelliklerinin gerçeğindeki gibi uygulandığı cihazdır.
uçuş süresi *(blok süre)*	flight duration *(block time)*	Bir hava aracının kalkış yapmak maksadıyla, kendi gücü ile veya harici bir güç uygulanmak suretiyle ilk hareketine başlama anından, uçuşun veya görevin sonunda tam olarak durarak yolcu, yük veya diğer muhteviyatı indirme ve/veya bindirme amacıyla kendisine tahsis edilen park yerine gelme anına kadar geçen toplam süredir.
uçuş süresi–helikopter		Helikopterin pervane pallerinin dönmeye başladığı andan, uçuş sonunda park yerinde motorunu durdurarak pervane pallerinin durduğu ana kadar geçen toplam süredir.
uçuş veri eşleme sistemi	flight data processing system *(FDPS)*	Uçuş planlarından gelen bilgilerin kullanımıyla, hava trafik kontrolörlerinin strip alma, radarda etiket takibi, ulusal savunma gereklilikleri vb. konularında etkin olarak kullanabilecekleri bir sistem.
uçuş veri kayıt sistemi	flight data recorder *(FDR)*	Bir uçuş hakkındaki gerekli parametre ve teknik bilgileri kayıt eden cihazdır.
uçuş verisi	flight data	Uçakların karşılaşmalarının belirlenip, kontrolörün önceden planlama yapmasına imkan sağlayan uçuşla ilgili genel bilgileri kapsar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uçuşa elverişli gün sayısı		Aşağıda belirtilen günler hariç belirtilen yıl içinde hava aracının uçuşa elverişli olduğu günler toplamıdır. - Hava aracının son ticari amaçlı uçuşu ile hizmetten alınışı arasında geçen günler - Hava aracının büyük kaza ve tadilat nadaniyle hizmet dışı olduğu günler - Hava aracının başkalarının tasarrufunda olduğu günler - Hava aracının hükümet emri veya ilgili mevzuat gereği ticari uçuşa elverişli olmadığı günler Bunların haricindeki tüm düğer günler bakım ve onarımda olmak üzere hava aracının uçuşa elverişli günler toplamına dahil edilir.
uçuştan sorumlu öğrenci pilot		Öğrencinin sorumlu pilot olduğu, uçuş öğretmeninin sadece öğrenciyi kumandada gözlediği ve uçuş kontrolüne müdahalede bulunmadığı uçuş süresidir.
ultra yüksek frekans	ultra high frequency *(UHF)*	300 Mhz ile 3 Ghz arasındaki frekans aralığı.
ulusal yetkili otorite	national authority	Ulusal sivil havacılık kurallarının idamesi, uygulanması ve geliştirilmesi, bu konu ile ilgili yeni politikaların belirlenmesi ve tedbirlerin alınması, ilgili uluslararası standartları ve tavsiye edilen uygulamalarının yerine getirilmesi ile kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumlu ve yetkili olan kuruluştur.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Uluslararası Havaalanları Konseyi	Airports Council International *(ACI)*	Merkezi Cenevre'de bulunan havaalanı işleticileri mesleki birliğidir. Ticari amaçlı olmayan organizasyon 170 ülkeden 1400 havaalanını temsil etmektedir. Havaalanları işleticileri ve ticari partnerleri arasındaki birlikteliği oluşturmak, havaalanı işletmeciliğinin geliştirilmesi, üyeler arasında ortak politikaların belirlenmesi için çalışmak ve havaalanı uzmanları ve yöneticileri için gerekli bilgilerin yayınlanması konseyin amaçları arasındadır.
Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği	International Air Transport Association *(IATA)*	Bu birlik 1945 yılı Nisan ayında Küba' da kurulmuştur. Bugün 130 farklı ülkeden 230 üyesi bulunmaktadır. Hava taşımacılığının güvenilir, ekonomik ve düzenli yapılabilmesi, hava ticaretinin gelişmesi ve ilgili problemlerin çözülmesi, ICAO ve diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliği sağlamak birliğin hedefleri arasındadır.
uluslararası havaalanı	international airport	İlgili devlet tarafından, ülkesindeki uluslararası hava ulaşımı için varış ve kalkış meydanı olarak belirlenen ve içinde gümrük, göç, sağlık, hayvan ve bitki karantinası ile benzeri işlemlerin yapıldığı herhangi bir havaalanıdır.
Uluslararası Havayolu Pilotları Dernekleri Federasyonu	Internatioal Federation Of Airline Pilots Associations *(IFALPA)*	Uluslararası alanda pilotların organize olabilmesi ve karşılaşacakları problemlere ortak çözüm bulunabilmesi amacıyla 1948 yılında kurulan federasyon.
Uluslararası NOTAM Ofisi	International NOTAM Office	Uluslararası NOTAM değiş tokuşu için bir Devlet tarafından görevlendirilen ofis.
uluslararası radyo telefon "Tehlikeli Durum" sinyali	mayday	Üç kez tekrar edilir, çok yakın ve ciddi bir tehlike ve acil yardım gerektiğini gösterir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü	International Civil Aviation Organization *(ICAO)*	Uluslararası sivil havacılığın güvenli ve düzenli bir şekilde büyümesini sağlamak, barışçıl amaçlara yönelik uçak tasarımı ve işletmesini teşvik etmek, sivil havacılık için havayolları, havaalanları ve hava seyir tesislerinin gelişimini desteklemek, uluslararası kamuoyunun güvenli, düzenli, verimli ve ekonomik hava taşımacılığı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1944'de Birleşmiş Milletler'in bir kuruluşu olarak kurulan ve halen çalışmalarına devam eden, Türkiye'nin de üye olduğu bir örgüttür.
uyarı	warning	Bir hareketin tanınma ve doğrulanma işlemlerinden oluşan haber verme sistemidir.
uyarı hizmeti	alerting service	Bir uçak için arama kurtarma hizmeti gerektiğinde ilgili kuruluşlara bilgi vermek ve istenildiğinde bu kuruluşlara yardımcı olmak amacıyla verilen hizmet.
uydu seyrüsefer ve küresel pozisyonlama sistemi	satellite navigation and global positioning system	Uçaklarda bulunan bu teknoloji hava trafik kontrol ünitesinin tavsiyesi olmaksızın direkt rotalarda uçabilmeyi sağlamaktadır. Fakat uçakların kendi ayırmalarını sağlamak için kullanılmamaktadır.
uydu veri birimi	satellite data unit	Uçak seyrüsefer sisteminde bulunan cihazlarla ortak yüzeyde çalışan uçak yer istasyonu sisteminin merkezini oluşturan veri birimidir.
uygulama hava trafik kontrolörü	executive ATCo	Planlama kontrolörü ile eşgüdüm halinde ATC operasyonlarını yerine getiren, radyo - telefon iletişimini yürüterek sorumluluk sahasındaki uçakların aktif olarak kontrolünden sorumlu lisanslı veya dereceli hava trafik baş kontrolörü veya kontrolörüdür.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
uygun hava trafik hizmetleri otoritesi	appropriate air traffic services authority	Belirlenmiş hava sahası içerisinde hava trafik hizmetlerinin sağlanması konusunda yetkili otorite.
uygun konaklama tesisi		Uçucu ekiplerin görev sonrası kesintisiz istirahatlerinin güvence altına alındığı, dinlenme, barınma ve beslenme ortamının elverişli olduğu, ilgili otorite tarafından uçuş emniyet gereklerinin üst seviyede yerine getirilebilmesi için gerektiğinde denetlenerek uygun görülen, havayolu şirketi tarafından belirlenen tesislerdir.
uyuşmazlık verileri	conflict data	Şu bilgileri içerir: Uyuşmazlık tanımlaması, tipi ve şiddeti.
Uzmanlar Kurulu	board of experts	Eğitim, Araştırma ve Denetleme Uzmanları Kurulu.
uzun menzil uçuşu	long haul flight	Bir uçuş görev süresi içinde, 4 saatten daha fazla zaman dilimi geçilen uçuş veya tek inişli uçuş için 8 saat veya daha fazla yapılan uçuş; iki inişli uçuşlarda ise uçuşlardan en az birisinin süresi 6 *(dahil)* saati geçen ve bu iki uçuşun süreleri toplamı 8,5 *(dahil)* saati geçen bir uçuş görevidir.
Ü		
ücretli yolcu		Normal tarifeli ücretinin en az % 25'ini ödeyerek seyahat eden yolcudur.
üç *(3)* ay	three *(3)* months	Birbirini takip eden 90 (*doksan)* gündür.
üç eksenli sıkışma deneyi	triaxial compression test	Zeminlerin efektif sıkışma dayanımlarının belirlenebildiği bu deney yöntemi; Sabit hücre basıncı altında, izotropik konsolidasyon ve artan eksenel deformasyon koşullarının sağlanarak, örneğin sıkıştırılarak makaslanması işlemlerini kapsar.
üç nokta yüklemesi	third-point loading	Betonun çekme dayanımının belirlenmesi amacıyla yapılan deneydir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
ünite eğitim ve değerlendirme planı *(SHY 65-01)*		Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hazırlanan, bir hava trafik kontrolörünün düzenli olarak tamamlaması gereken, olağanüstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planıdır.
ünite eğitim ve değerlendirme planı *(SHY-5)*		CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hazırlanan ve SHGM tarafından onaylanan, bir ATSEP lisanslı personelin düzenli olarak tamamlaması gereken tazeleme ve olağanüstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planıdır.
ünite onayı		Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve derecenin geçerli olduğu ünite, sektör veya çalışma pozisyonlarını belirten yetkilendirmedir.
üs bakım		Hava aracının hangar ve atölye mekânlarında onaylanmış standartlara göre yenileştirme, onarım, parça değiştirme veya hasar giderimlerinin birlikte veya ayrı yapılmasıdır.
üst hava kontrol merkezi	upper air control centre	Yüksek irtifa değerlerinde tanımlanan bir hava sahasındaki uçakların ayırma sorumluluğunu üstlenmiş bir hava trafik kontrol birimidir.
V		
vale park hizmeti	valet parking services	Araç parketme hizmeti.
validasyon		Yabancı ülkelerce ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş lisansların Türk tescilli hava araçlarında kullanımının geçerli kılınmasıdır.
varış meydanı	arrival aerodrome	Bir uçağın iniş yaptığı havaalanıdır.
varış yedek meydanı	destination alternate	İniş için önceden düşünülmüş havaalanına inişin mümkün olmadığı veya tavsiye edilmediği hallerde uçakların kullanabileceği havaalanı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
varyant	version	B737–400/500/600 gibi aynı hava aracı tipinin değişik modelleridir.
veri	data	Kavramlar, talimatlar ve bilgilerin, haberleşme ve açıklamalar için uygun formata getirilmiş hali.
veri çelişkisi	conflict data	Çelişkili veri *(veri çelişkisi)*: Çelişkili tanımlama *(tanımlama çelişkisi)*; çelişkili tip *(tip Çelişkisi)*; havaaracı çelişkisi *(çelişkili havaaracı)* veya özel kullanım hava sahası ihlali, veya kullanılabilir en düşük uçuş seviyesinin altına alçalış *(alçalma)*, veya nominal yolların kesişimini *(kesişmesi)*; karmaşa derecesi *(düzeyi)*; havaaracı veri çelişkisi veya özel kullanım hava sahası veri ihlali, veya kullanılabilir en düşük uçuş seviyesi verisi altına alçalış; veya nominal yollar kesişim verisi.*(Orta vadeli çakışma verisi-MTCD)*
veri giriş bağlantısı	on-line input	Güncel operasyonel çevreyle direkt bağlantılı olarak sisteme ya da uygulamaya bilgi girişi sağlanmasıdır.
veri haberleşmesi		Hava trafik yönetimi kapsamında yer alan tüm veri haberleşme sistemleridir.
veri hattı	data link	Terminaller arasında veri iletişimine olanak sağlayan bağlantı.
veri hattı haberleşmesi	data link communication	Mesajların veri hattı vasıtasıyla gönderilip alındığı bir iletişim şeklidir.
veri kalitesi	data quality	Bir verinin, kullanıcılar için doğruluk, bütünlük ve çözümsellik açısından belirlenen gereklilikleri karşılaması /sağlaması amacıyla belirlenen güvenlik derecesi /seviyesi.
veri modeli	data model	Veri tabanında, veri özelliklerini ve ilişkilerini içeren kavramsal yapı.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
VFR hava aracı	VFR aircraft	Uçuşunu görerek uçuş kurallarına göre yapan hava aracı.
VFR şartlar	VFR conditions	Görerek uçuş kurallarına göre uçuş için belirlenmiş minimum değerlere eşit ya da bu değerlerden daha iyi hava durumu koşulları.
VFR uçuş	VFR flight	Görerek uçuş kuralları uygulanarak yapılan uçuş.
VHF veri hattı	VHF data link	Hava aracı ve yer istasyonu arasında VHF frekans bandında yapılan veri iletişim hattı.
VHF veri hattı mod 4	VHF data link mode 4	VHF bandında çalışan bir ADS-B veri hattıdır.
vibrasyon	vibration	Titreşim.
vibrasyonlu silindirle sıkıştırılmış dolgu zemin	filling ground compressed with vibration cylinder	Zemin emniyet gerilmesi 1,0-1,5 kg/cm² olan zeminler.
viskozite	viscosity	Kimyasal maddelerin kıvamlılığını ifade için kullanılan bir terim olup, o maddenin akmaya karşı gösterdiği direncin bir ölçüsüdür.
VOR	VOR *(VHF omnidirectional radio range)*	Pilota; manyetik kuzeye göre uçağın yönünü ve seçilen bir radyale göre pozisyonunu bildiren VHF bandında yayın yapan yer tabanlı seyrüsefer yardımcı cihazdır.
VOR-DME ünitesinin referans noktası	VOR/DME facility reference point	VOR/DME ünitesinin yerinin uzunlamasına/yanlamasına koordinatlarının belirlenmesi.
W		
Wet-Lease Anlaşması		Bir hava aracının, mürettebatı ile birlikte kiralanarak, kiraya veren kuruluşun işletme ruhsatı kapsamında işletildiği kira anlaşmasıdır. Normal şartlarda uçağın ACMI *(Aircraft, Crew, Maintenance, Insurance)* bazda kiralanması veya kiraya verilmesi olup, uçak kiracının ticari kontrolü altında, kiracının havayolu kodu ve trafik hakları kullanılarak işletilir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Y		
yabancı hava taşıyıcısı	foreign air carrier	Herhangi bir yabancı devlet otoritesinden işletme ruhsatı almış bulunan işletmeciler.
yabancı madde hasarı	foreign object damage *(FOD)*	Havaalanı veya havayolu personeli ile uçakların zarar görebileceği, uçağa veya yakın çevresine ait olmayan nesnedir.
yağış	precipitation	Atmosferden yeryüzüne düşen sulu bütün yağışları *(yağmur, dolu, kar)* ifade eder.
yakınsama ve uygulama programı	convergence and ımplementation programme *(CIP)*	Ulusal ve çok uluslu bütünleşme planlarının ilerleyişini izleme ve koordine etmek için kullanılan Avrupa Hava Trafik Kontrolü Uyumluluğu ve Bütünleşme Programı organizasyonudur.
yakıt hidrantı	fuel hydrant	Uçağa hızlı ve yüksek miktarda yakıt ikmal edebilmek üzere kurulmuş yer altı yakıt boru sistemi.
yaklaşma kontrol	approach control *(APP)*	Bir veya daha fazla havaalanını kapsayan bir saha içerisinde iniş, kalkış trafiklerine hizmet veren, trafiklerin son yaklaşmaya kadar gerekli ayırmalarından sorumlu olan birim.
yaklaşma kontrol hizmeti	approach control service	İniş/kalkış yapan kontrollü trafiklere sağlanan hava trafik kontrol hizmetidir.
yaklaşma kontrol ofisi	approach control office	Havaalanına iniş yapan kontrollü uçuşlara hava trafik kontrol hizmeti sağlamak için tesis edilmiş ünite.
yaklaşma müsaadesi	cleared approach	Bir pilotun aletli bir yaklaşma uygulaması için ATC tarafından müsaadelendirilmesi. Gerekli olduğunda yaklaşma müsaadesi içinde, bir müsaade ve diğer ilgili bilgilerin olduğu aletli yaklaşma çeşidi sağlanır.
yaklaşma radarı	terminal approach radar *(TAR)*	Yaklaşma sahası için kullanılan gözlem radarı 60 NM *(110 km)* ile sınırlı bir menzile sahiptir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yaklaşma ve iniş kazalarının azaltılması	approach and landing accident reduction	FAA üyesi CAST *[Commercial Aviation Safety Team]* tarafından belirlenen, etkili uçuş kabin eğitimi yoluyla emniyet kazanımları için yapılan yüksek potansiyelli bir kaza analiz girişimdir.
yalancı derz	dummy joint	Yalancı derz öngörülen noktalarda sonradan kesilen derzdir. Yalancı derz için gerekli derinlik ve genişlik; inşaat derzlerinde geçerli olan ölçülerle aynı şartlardadır.
yalnız uçuş süresi		Bir öğrenci pilotun uçuş esnasında tek başına bir hava aracında bulunduğu uçuş süresidir.
yan rüzgar	crosswind	Bir uçağın takip ettiği rotaya ya da kullanılan piste paralel olmayan 90 derecelik dik rotada esen rüzgar yönü.
yan rüzgar bileşeni	crosswind component	Piste 90 derece dik açıyla esen rüzgar bileşeni.
yangın hidrant		Su dolum hattı.
yanlış yönlendirilmiş bagaj	mishandled	Kasıtsız olarak ve istenmeyen nedenlerle yolcu veya kabin ekibinden ayrılan veya yolcunun gittiği yerden başka bir yere gönderilen bagajdır.
Yap-İşlet-Devret	Build-Operate-Transfer *(BOT)*	Yap-İşlet-Devret Modeli, bir kamu hizmeti veya faaliyeti işinin sabit bir fiyat üzerinden, tüm giderleri özel teşebbüs tarafından karşılanarak, yatırım yapılan ülkenin üretilen mal ya da hizmetleri satın alma garantisi altında projelendirilmesi, finanse edilmesi, inşa edilmesi, korunması bakımı ve karının gerçekleştirilmesinden sonra tesisin ve yönetiminin bedelsiz olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına devir ve teslimini sağlayan modeldir.
yardım uçuşu	relief flight	Yiyecek, tıbbi malzeme gibi konularda veya acil bir durum halinde insani amaçlara yönelik yapılan bölgesel veya uluslararası yapılan uçuşları kapsar.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yasak saha	prohibited area	Bir devletin toprakları veya kara suları içerisinde olan ve uçuş yapılması yasaklanmış, hudutları belirli hava sahasına denir.
yaş beton	fresh concrete	Beton agregaları, çimento, su ve katkı maddeleri karıştırıldıktan sonra döküme hazır hale getirilmiş taze beton.
yaş birim ağırlık	wet unit weight	Agrega yaklaşık 15 saat suda bekletilip, daneler içindeki boşluklar tamamen suyla dolduktan sonra belli bir sıcaklıkta ve birim hacimdeki agreganın havadaki ağırlığının, aynı sıcaklık ve hacimdeki havası alınmış saf suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
yatay ayırma	lateral separation	Farklı rotalar veya farklı coğrafi bölgelerde uçan aynı irtifadaki uçaklar arasındaki yatay mesafe.
yayın	broadcast	Mode S sistemi aracılığıyla, ilgili mesajların kapsama alanı içindeki tüm uçaklara gönderilmesine izin verir.
yayın alt ağı	broadcast subnetwork	Yayın alt ağları, küçük bir coğrafi alan içinde IS ve ES'leri yüksek bilgi ortamlarıyla birbirine bağlamak için kullanılır.
yayının bozulması	jamming	Uçağın radar üzerine görünümünü veya radyo haberleşme/seyrüseferinde yayılımı/kabulunü bozan elektronik veya mekanik parazit.
yedek ekip		Planlanan uçuş harekâtının dışında muhtemel bir uçuş veya nöbet görevine ekip temin edebilmek için, işletme tarafından tespit edilecek gün ve saatte göreve başlamak üzere, kendi ikametgâhında veya uygun konaklama tesisinde istirahat ederek bekleyen uçucu ekibidir.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yedek ekip görev süresi		Uçucu ekiplerin, Ortaklıktan aldığı talimat üzerine, planlanan uçuş harekâtının dışında muhtemel bir uçuş isteğine ekip temin edebilmek için tespit edilen gün ve saatlerde başlayan, bekleme süresi ilgili kalkış zaman dilimindeki uçuş görev süresi karşılığı olan süredir.
yedek kalkış havaalanı	take-off alternate	Bir hava aracının, kalkıştan az sonra gerekebilecek ve kalktığı *(ayrıldığı)* havaalanını kullanamayacak olması durumda inebileceği yedek havaalanı.
yedek meydan	alternate aerodrome	Bir hava aracının uçuş planında belirttiği gidiş havaalanına gidemediği veya inişine izin verilmediği durumlarda iniş için kullanacağı ikinci bir havaalanıdır.
yedek yol boyu havaalanı	enroute alternate	Yol boyunda uçarken olağandışı ya da olağanüstü *(emercensi)* bir durum geçirdikten sonra bir hava aracının inebileceği yedek havaalanı.
yedekte bulunma	stand by	Bir hata durumunda temel görevleri üzerine alan yedek statü tanımıdır.
yenileme eğitimi	refresher training	Operasyona yönelik geçmiş ve güncel bilgilerin yenilenmesi .
yer belirleyici	locator	Son yaklaşmada bir yardımcı olarak kullanılan bir LM/MF NDB.
yer görüşü	ground visibility	Bir havaalanında yetkilendirilen rasatçı ya da otomatik sistem tarafından ölçümü yapılarak bildirilen mesafeye denir.
yer güç ünitesi (jenaratör)	ground power unit	Dışarıdan sağlanan harici elektrik kaynağı.
yer hareket radarı	surface movement radar *(SMR)*	Havaalanı içerisinde hava taşıtı ve diğer tüm taşıtları içeren hareketli cisimleri belirleyen ve bunları kontrol kulesindeki radar gösterge ekranına aktaran radar cihazıdır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yer hizmetleri el kitabı	ground operation manual	Yer işletme operasyonuna yönelik ulusal ve uluslararası kurallar ile Şirket standartlarının bir araya getirildiği, OM-PART A'nın bir parçası olan operasyon el kitabıdır.
yer hizmetleri kuruluşu	ground handling company	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar.
yer kılavuzluğu/marshalling	aircraft marshalling	PAT sahalarında uçağı yanaştırma, yer kılavuzluğu hizmeti.
yer kontrollü yaklaşma	ground controlled approach	Daha çok askeri amaçlı kullanılan yerden radar yardımıyla bir uçağın yaklaşma ve inişini yapmasına yardımcı olan sistem.
yer radarı	ground radar	Sisli havalarda kullanılan, havaalanına yerden görüş imkanı sağlayan radar sistemi.
yer seviyesi heliportu	surface level heliport	Yer ya da deniz, göl gibi su üzerine yerleştirilen heliportudur.
yer veri hattı işlemcisi	ground data link processor	Yer-hava arasında bilgi iletişiminin hatlar aracılığıyla sağlanması.
yeraltı suyu	groundwater	Yüzeyaltı suyu.
yeraltı suyu havzası	groundwater basin	Büyük tek bir akiferi veya birbiriyle bağlanmış ve karşılıklı ilişki içinde bulunan, suları ortak bir tahliyeye akan ve bir yeraltı suyu ayrım çizgisi ile sınırlanan çeşitli akiferleri içeren fizyografik birim.
yeraltı suyu seviyesi	groundwater level	Bir akifer su tablasının veya piyezometrik yüzeyinin belirli bir yer ve zamandaki kotu.
yerel otorite	local authority	Havaalanlarında güvenlik tedbir ve tertiplerinin geliştirilmesi ve uygulanmasından sorumlu olan Mülki İdare Amiri'ni *(MİA).*
yerel/mahalli trafik	local traffic	Havaalanı trafik paterninde, kulenin görüş alanı içinde, yerel çalışma sahalarından gelen veya bu sahalara giden, havaalanında aletli yaklaşma çalışması yapan uçakların tümü.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yerli hava taşıyıcısı	local air carrier	2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu kanuna ilişkin olarak çıkarılan yönetmeliklerde istenen şartları sağlayarak Ulaştırma Bakanlığı'ndan İşletme Ruhsatı almış bulunan işletmeciler.
yetenek	skill/ability	Bir iş için gerekli niteliklerin bulunması.
yetenek testleri	ability tests	Bilgisayar aracılığı ile veya yazılı olarak farklı konulardaki yeteneklerin sınanması. *(Örnek, hafıza, dikkat, sezgi, üç boyutlu düşünebilme kabiliyetleri).*
yeterlik eğitimi *(SHY-5'e göre)*		Alınacak dereceye bağlı olarak takip edilecek alanlarda *(haberleşme, seyrüsefer, radar ve bilgi işlem)* gerekli bilgi ve becerilerin kazanılması amacıyla verilen eğitimdir.
yeterlilik	competence	Personel veya personel grupları arasında ortaya çıkan bilgi, yetenek ve yapabilirlik durumudur.
yeterlilik kontrolü *(uçak pilotu lisansı için)*		Bir adayın yetkilerinin temdidi ya da yenilenmesi için, gerektiğinde sözlü sınavı da kapsayacak şekilde uçuş yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesidir.
yeterlilik konusunda kuşku		Bir hava aracının güvenliğini tehlikeye sokan bir olaya veya kazaya karışan, yeterlilik gözlem sürecinde, derece gereklilikleri ve mesleki açıdan yeterli bulunmayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirme usullerine uymayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirmeleri sonucunda başarılı olamayan personelin durumudur.
yeterlilik ölçülendirmesi	efficiency measurement	Girdi-çıktı oranlarını sonuçlandıran ölçülendirme ünitesi.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yetkilendirme belgesi *(hava aracı bakım personeli için)*		SHY-145 veya SHY-M onaylı bakım kuruluşunun SHY-66 lisansı sahibi personeli SHY-145 veya SHY-M hükümlerine uygun oarak hangi hava aracı tipi veya tiplerinde ve hangi bakım işlerinde yetkilendirdiğini gösteren belgedir.
yetkili acente		Bir işletmeci ile çalışan ve kargo, kurye, ekspres koli veya postalara ilişkin olarak yetkili otorite tarafından kabul edilen veya istenen güvenlik kontrollerini sağlayan acente, nakliyeci veya diğer kuruluş. Kargo, kurye, ekspres paketler veya posta ile ilgili olarak yetkili otoritece kabul edilen ya da istenen güvenlik kontrollerini sağlayan bir acente, yük sevkiyatçısı veya bir işletmeci ile iş yürüten herhangi bir diğer oluşum.
yetkili posta kurumu /idaresi		Bir hava taşıyıcısı ile çalışan ve postaya ilişkin olarak yetkili otorite tarafından kabul edilen veya öngörülen güvenlik kontrollerini sağlayan yetkili posta kurumu / idaresi.
yıl	year	Bir takvim yılıdır.
yıllık eğitim programı	annual training program	Havacılık kuruluşlarının yıl içerisinde personele verecekleri eğitimleri, eğitim tarihlerini, vb. hususları içeren onaylanmış program.
yol aşaması	en-route	Kalkış noktası ile bitiş aşamasına kadar seyrüsefer operasyonunun bir safhası.
yol aşaması hava sahası	en-route airspace	Tırmanma, düz uçuş veya alçalma aşamasındaki uçuşlara hava trafik hizmetinin sağlandığı terminal sahaları dışında tanımlanmış hava sahası.
yol dışı	off course	Uçağın rapor ettiği pozisyonun veya radarda görüldüğü noktanın, hava trafik kontrol ünitesinin uçağı serbest kıldığı yol dışında olması durumunu ifade eder.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yol dışına vektör	off-route vector	Uçağın manialardan korunması sağlanarak, hava trafik kontrol ünitesi tarafından önceden serbest kılındığı yol dışına vektör edilmesini ifade eder.
yol dilimi	route segment	Uçuş planındaki arka arkaya gelen iki belirli nokta ile belirlenmiş uçulacak yolun bir bölümü.
yol gösterici	marshaller	Uçakların park etmesi esnasında, özel işaretlerle anlaşma yöntemiyle pilotu yönlendiren görevli.
yol hattı üzerinde	on- course	Uçağın tam olarak yol merkez hattı üzerinde olduğunu ifade eder. Radar yaklaşması yapan pilot için son yaklaşma hattı üzerinde olduğu bilgisini ifade eder.
yol kontrol merkezi	area control center *(ACC)*	Yetkisi dahilindeki kontrol bölgelerindeki kontrollü uçuşlara hava trafik kontrol hizmeti vermek üzere oluşturulmuş bir ünite.
yol noktası	*way-point*	Saha seyrüsefer yolunu *(area navigation route)* ya da saha seyrüseferi yapan bir hava aracının uçuş yolunu tanımlamak için kullanılan belirtilmiş bir coğrafi konum.
yol seçim listesi	routing table	Bir mesajın gideceği kanal yolunu belirler. Eurocontrol tarafından güncellenir.
yolcu	passenger	Sivil Havacılık Kanununun 107'nci maddesine göre düzenlenen yolcu taşıma sözleşmesi kapsamında seyahat etmek amacıyla uçuş ve kabin ekibinden farklı olarak hava aracında bulunan veya bu amaçla kontrol *(check in)* işlemini yaptırmış olan şahıstır.
yolcu beraberindeki bagajlar		Uçakta taşınması kabul edilen ve söz konusu bagajın check-in işlemini yapan yolcunun bagajla birlikte aynı uçakta bulunduğu bagajlardır.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
yolcu merdiveni	passenger stairs	Yolcu ve personelin uçağa inip binmesini sağlayan araç.
yön	bearing	Pusulada yön.
yük	load	Posta ve bagaj dışında, uçakta taşınan yüktür. İstatistiksel amaçlardan dolayı yüke bütün kargolar dâhil edilmektedir. Kanunun 110'uncu maddesine göre düzenlenen yük taşıma sözleşmesi kapsamında taşıyıcının sorumluluğuna devredilen yüktür.
yük uçağı	cargo aircraft	Ticari eşya/mal taşıyan hava aracı.
yükleme aracı	high loader	Kontayner ve palet yüklemesinde kullanılan ekipman.
yükleme görevlisi		Uçuş işletme el kitabı gereğince hava aracının belirtilen kurallara göre yüklemesini ve boşaltmasını yapan sertifikalı personeldir.
yüksek frekans	high frequency *(HF)*	3 ve 30 MHz arasındaki frekansların bütünü.
yüksek nokta	high point	Hidrant boru hattının en yüksek noktası.
yüksek seviye bilgi bağlantı kontrolü	high level data link control	Mevcut radarlarımızdan gelen dataların formatıdır. Mevcut RDP ve FDP sistemlerimiz bu formattaki radar datasını tanır ve işler.
yükseklik	height	Bir nokta, seviye ya da nokta olarak kabul edilen bir cismin referans olarak alınan yere olan dikey mesafesine denir.
yükseltilmiş heliport	elevated heliport	Kara üzerinde yükseltilmiş bir yapı üzerinde bulunan bir heliport.
yüzey referans bilgisi	geodetic datum	Global referans sistemine göre yerel referans sisteminin yerleşim ve oryantasyonunun tanımlanması amacıyla gerek duyulan azami parametreler bütünü.
yüzeyden referanslı seyrüsefer	earth referenced navigation	Yüzeysel seyrüsefer kaynağına bağlı olup, tek siteye bağlı olmayan seyrüsefer.

TERİM	İNGİLİZCE	TÜRKÇE ANLAMI
Z		
zahiri özgül ağırlık	apperent specific weight	Belli sıcaklık ve birim hacimdeki geçirimsiz agrega numunesinin havadaki ağırlığının, aynı sıcaklık ve hacimdeki havası alınmış saf suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
zaman seyrüseferi	time navigation	Seyrüsefer boyutuna zaman faktörünün de katılarak 4 boyutlu olarak kullanılmasıdır.
zayıf beton	lean concrete	Havaalanlarında temel yerine dökülen düşük dozlu beton.
zemin mekaniği	soil mechanics	Zemin kitlelerinin, iç zemin mekaniği ve dış kuvvetler altındaki statik permeabilite ve dinamik dengelerini inceleyen bir bilim dalıdır.
zift	pitch	Ham katranın destilasyon bakiyesi.
zihinsel yetenekler	mental abilities	Karar verme, uygulama, algılama yönteminin ve kapasitelerinin zihinsel olarak var olması.
zorunlu olarak vazgeçilen *(balked)* iniş	balked landing	Minumum karar irtifa/yüksekliği *(OCA/H)*'nin altındaki herhangi bir noktada beklenmedik bir şekilde vazgeçilen bir iniş manevrası.
zorunlu rapor noktaları	compulsory reporting points	Uçakların üzerinden geçerken rapor etmesi zorunlu olan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenmiş noktalar.

2.BÖLÜM
İNGİLİZCE TERİMLER

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
A		
AB initio training for ATCOs	kontrolör adaylarına verilen başlangıç eğitimi	Konu ile ilgili deneyimi olmayan adaylara, teorik yeterlilik kazandırabilmek için verilen temel eğitim.
abeam	kerteriz	Bir uçağın; bir fix, nokta veya yerin yaklaşık 90º sağında veya solunda olmasını ifade eder. Bu terim, kesin bir noktadan çok genel bir konumu gösterir.
ability tests	yetenek testleri	Bilgisayar aracılığı ile veya yazılı olarak farklı konulardaki yeteneklerin sınanması. *(Örnek, hafıza, dikkat, sezgi, üç boyutlu düşünebilme kabiliyetleri)*
abort	iptal etmek	Önceden planlanmış bir uçak hareketinin iptal edilmesi veya yarıda kesilmesidir.
abrasion	aşınma	Beton yüzeyinde sürtünmeye bağlı olarak gelişen yıpranma.
absolute accuracy	kesin doğruluk	Dünya koordinat sistemine göre tanımlanmış bir noktanın, küreselleşmeden kaynaklanan sapma oranı.
absolute coordinates	kesin koordinatlar	Bir noktanın dünya koordinat sistemine göre yerinin tam olarak belirlenmesi.
absorbed water	emme	Yüzeyde emilen su.
absorption	absorpsiyon	Bir katı veya sıvının çözünme ya da bileşik oluşturarak kütlesindeki moleküllerin kimyasal veya fiziksel tecridi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
Airborne Collision Avoidance System *(ACAS)*	hava çarpışmalarından korunma sistemi	Pilotlara, transponder'la donatılmış uçaklarla olası bir çarpışmayı ikaz eden; yer cihazlarından bağımsız olarak çalışan SSR transponder sinyallerinden yararlanan bir uçak sistemi.
accelerate-stop distance available	mevcut hızlanma-durma mesafesi	Mevcut kalkış koşu mesafesi artı, varsa, durma uzantısının uzunluğu.
accelerometer	hızlanma ölçer	Uzunlamasına-yanlamasına-dikey *(üç boyutlu)* olarak hız ölçülmesinde kullanılan cihaz.
acceptability	kabul edilebilirlik	Kullanıcının bir sistemin varlığını ve kullanımını kabul etmesi ile gerçekleşir. Pratikte kullanıcı ihtiyaçları karşılanmıyorsa sistem atıl duruma düşebilir.
acceptable risk	kabul edilebilir risk	Şirketlerin, gerçekleştirdiği faaliyetler ile ilgili olarak, yasal zorunluluklara, ulusal ve uluslararası sivil havacılık kurallarına, uyguladığı yönetim sistemlerine ve ilan ettiği politikalara göre kabul edebileceği risk düzeyidir.
acceptance tests	kabul testleri	Sistem kurucu *(mükellef)* ile idari kurum arasındaki şartnameye göre radar sistem performansının etkin kullanımının analizi ve projeye uygunluğunun belirlenmesi süreci.
accepting unit	kabul eden ünite	Uçağın kontrolünü üstlenecek bir sonraki kontrol ünitesi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
accident	kaza	Uçuş amaçlı olarak herhangi bir personelin uçağa binmesi ile söz konusu personelin tamamının uçağı terk etmesi arasında geçen sürede, uçak operasyonlarıyla ilgili olarak tanımlanan: **a.** Bir kimsenin ölümcül veya ciddi yaralanma durumları; - Uçak içerisinde, veya - Uçaktan kopmuş parçalar da dahil uçağın herhangi bir parçasının doğrudan teması, veya - Doğrudan uçak motorunun şiddetli hava akımına maruz kalma *(jet blast)* doğal nedenlerle yaralanmalar hariç, acı veren/hoş olmayan bir durumun kendiliğinden ya da diğer kişiler nedeniyle oluşması, dış alanlarda saklanan kaçak/biletsiz yolcuların yaralanması ya da normal olarak yolcuların ve ekibin yaralanması; veya **b.** Uçaktan kaynaklı hasar veya yapısal yetmezlik durumları: - Uçağın yapısal dayanıklılığının, performansının veya karakteristiklerinin olumsuz etkisi, - Normal olarak tamir veya etkilenen parçanın değiştirilmesini gerektiren haller, motor arızası veya hasarı hariç, hasar motorla sınırlandırıldığında motoru çevreleyen metal aksam ve aksesuarlar veya; pervanelerle, kanat uçlarıyla, antenlerle, frenlerle, lastiklerle, uçağın aerodinamik yapısı ile uçak kaportası üzerindeki küçük oyuklar/çöküntüler veya deliklerle sınırlandırılmış hasarlar; veya **c.** Uçağın kayıp ya da uçağa ulaşılamaması durumu

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
accident data report	kaza bilgi raporu	Uçak kazası soruşturma raporunu ifade eder.
accident prevention and flight safety programme	kaza önleme ve uçuş emniyet programı	Uçuş emniyeti odaklı hava operasyonlarının emniyeti ile ilgili konuları içerisinde bulunduran programdır.
accuracy	doğruluk	Öngörülen veya ölçülen değer ile gerçek değer arasındaki uygunluk derecesi.
acknowledgement	onaylama	“Mesajımı aldığınla ve mesajı anladığınla ilgili beni bilgilendir."*(Kontrolörün durumdan haberdar olması veya uyarılması için özel durumlarda gönderilen, uyarı veya hatırlatma mesajı.)*
acrobatic flight	akrobatik uçuş	Bir hava aracının genel durumunda istenilerek yapılan manevralarla meydana getirilen ani değişiklik, normal dışı bir olay veya hızındaki anormal değişikliklerle yapılan uçuştur.
active NOTAM	aktif NOTAM	Gün ve saate göre aktif hale gelen NOTAM
active way point	aktif yol-noktası	Seyrüsefer kolaylığı sağlamak amacıyla belirlenmiş yol–noktası.
actual time of arrival *(ATA)*	gerçek iniş zamanı	Bir uçağın kesin olarak iniş yaptığı, gerçek iniş zamanı.
additive	katkı	Betonun özelliklerini geliştirmek üzere üretim sırasında veya dökümden önce transmiksere az miktarda ilave edilen maddelere verilen ad.
adjacent ATC unit	komşu ATC ünitesi	Birbirinden trafik devralan/devreden komşu hava trafik kontrol ünitesi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
administrator security plan	havacılık işletmesi/işletmeci güvenlik planı	Hava Meydanı Güvenlik Programı'nda, havacılık işletmelerine güvenlikle ilgili verilen sorumluluğun yerine getirilebilmesi için bu kuruluşların görev şeklini belirlemek amacıyla hazırlanan plan.
admixture	kimyasal katkı maddesi	Kimyasal kökenli olan katkı maddesi.
ADS-C agreement	ADS-C anlaşması	ADS-C veri raporlama koşullarının *(örneğin; hava trafik hizmetlerinin sağlanmasında ADS-C'nin kullanılmasına dair daha önce mutabık kalındığı üzere; hava trafik hizmetleri ünitesi tarafından ihtiyaç duyulan veri ve ADS-C raporlarının sıklığı)* tesis edildiği bir raporlama planıdır.
adsorption	adsorpsiyon	Moleküllerin bir katı veya sıvı yüzeyinde tutunmasıdır.
advanced-surface movement guidance and control system	gelişmiş yüzey hareketleri rehberlik ve kontrol sistemi	Havaalanı operasyonel görüş seviyesi içinde tüm hava koşullarında, gerekli emniyet seviyesini de teşkil ederek, beyan edilen yer hareket oranının sürdürülebilmesi için uçak ve araçların kontrolü ile gözetim ve kılavuzluk sağlayan bir sistemdir.
advisory	tavsiyeli	Kontrolörün planlamasına ışık tutan, mevcuttaki veya ileri aşamadaki uygulamalarında kontrolörü uyaran bir mesaj.
advisory airspace	tavsiyeli hava sahası	İçerisinde hava trafik tavsiye hizmetinin sağlandığı tanımlanmış bir yol ya da sınırları belirlenmiş bir hava sahası.
advisory circular	tavsiye niteliğindeki genelge *(sirküler)*	FAA tarafından 14 günde bir dağıtılan tavsiye niteliğindeki genelgeler. Uçuş emniyeti ile ilgili bilgileri kapsar.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
advisory route	tavsiyeli yol	İçerisinde *(güzergah boyunca)* hava trafik tavsiye hizmetinin sağlandığı tanımlanmış yol.
aerated concrete	gaz beton *(gözenekli beton)*	İnce ve silisli bir agrega ve inorganik bir bağlayıcı ile hazırlanan karışımın, gözenek oluşturucu bir madde katılarak hafifletilmesi yolu ile elde edilen hafif betondur.
aerial refuelling	havada yakıt ikmali	Havada uçuş esnasında, bir uçaktan diğerine yapılan yakıt ikmali.
aerial work	havada yapılan çalışma	Uçuş esnasında özel bir takım faaliyetlerde bulunulmasıdır. Bunlar fotoğraf çekimi, gözlem, araştırma, keşif, reklam vb. olabilir.
aerodrome beacon	havaalanı bikını	Bir havaalanının yerinin havadan görülebilmesi amacıyla kulenin üzerine tesis edilmiş, her yöne ışık verebilen lambadır.
aerodrome certificate	havaalanı sertifikası	Bir havaalanının işletimi için ilgili otorite tarafından geçerli mevzuat çerçevesinde düzenlenen sertifika.
aerodrome control rating	meydan kontrol derecesi	Havaalanı kontrol hizmetinde çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip oldukları derece türünü ifade eder.
aerodrome control service	meydan kontrol hizmeti	Havaalanı trafiği için sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.
aerodrome control tower	meydan kontrol kulesi	Havaalanı trafiğine hava trafik kontrol hizmeti vermek üzere oluşturulmuş birime denir.
aerodrome control unit	meydan kontrol ünitesi	Uçağın iniş-kalkış safhalarında sorumluluğunu taşıyan hava trafik kontrol ünitesi.
aerodrome controller	meydan kontrolörü	Havaalanı kontrol hizmeti veren hava trafik kontrolörünü ifade eder.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aerodrome elevation	havaalanı rakımı	İniş alanının en yüksek noktasının rakımı.
aerodrome elevation	meydan rakımı	İniş sahasının *(pistin),* en yüksek noktasının deniz seviyesinden olan yüksekliğidir.
aerodrome flight information service *(AFIS)*	meydan uçuş bilgi hizmeti	Havaalanı kontrol hizmeti şartlarının günün tamamı veya belirli bir bölümü için doğrulanmadığı havaalanlarında uçuş güvenliğinin sağlanabilmesi için IGA *(Uluslararası Genel Havacılık)* tarafından hava trafik hizmetleri otoritesinin kararıyla tanımlanan şartlar.
aerodrome flight information unit	meydan uçuş bilgi ünitesi	Havaalanı trafiğine uçuş bilgi hizmeti sağlamak amacıyla havaalanı içerisine kurulan ünite.
aerodrome identification sign	havaalanı tanıtma levhası	Havaalanının havadan tanınmasına yardımcı olacak, havaalanına yerleştirilen bir levha.
aerodrome identification sign	meydan tanıtma işareti	Havaalanının havadan tanınmasına yardımcı olmak üzere havaalanına yerleştirilmiş bir işarettir.
aerodrome referance field length	uçağa göre meydan uzunluğu	Bir uçağın; durgun hava, 0 pist eğimi, deniz seviyesi ve standart atmosfer şartlarında azami kalkış kitlesi ile kalkabileceği en az pist uzunluğu.
aerodrome reference point	havaalanı referans noktası	Bir havaalanının tayin edilmiş coğrafi konumu.
aerodrome reference point	meydan referans noktası	Bir havaalanı için belirlenmiş coğrafi referans noktasıdır. Genellikle pist üzerinde belirlenir.
aerodrome traffic	meydan trafiği	Bir havaalanının manevra sahasındaki tüm trafiklerle, havaalanı civarında uçan hava araçlarının tamamına denir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aerodrome traffic circuit	meydan trafik paterni	Havaalanı görüşü içerisinde hareket eden uçakların izlenmesi için özel olarak belirlenmiş yol.
aerodrome traffic density	havaalanı trafik yoğunluğu	**a)** Hafif: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına 15'den fazla olmadığı veya tipik olarak toplamda 20 havaalanı hareketinden az olduğu durumlar. **b)** Orta: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına sırası ile 16 ile 25 arasında olduğu veya tipik olarak toplamda 20 ile 35 havaalanı hareketinin olduğu durumlar. **c)** Şiddetli: Trafiğin en yoğun olduğu saatlik ortalama hareket sayısının pist başına sırası ile 26 veya daha fazla olduğu veya tipik olarak toplamda 35 havaalanı hareketinden fazla olduğu durumlar.
aerodrome traffic zone	meydan trafik bölgesi	Havaalanı trafiğini korumak için bir havaalanı civarında oluşturulan sınırları belirli hava sahasına denir.
aeronautical administrative communication	havacılıkla ilgili idari haberleşme	Uçuşların veya nakliye hizmetlerinin operasyonel durumlarda bağlı bulundukları kurumlar ile iletişimlerinin sağlanmasında kullanılır.
aeronautical beacon	havacılık bikını	Yer yüzünde belirli bir noktayı işaret etmek üzere, sürekli veya fasılalı olarak, tüm azimutlarda görülebilen bir havacılık yer ışığı.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aeronautical chart	havacılık haritası	Havacılık amaçlı kullanılan; hava sahasını, havayollarını, havaalanlarını, seyrüsefer yardımcılarını, tehlikeli/yasak tahditli sahaları vb. gösteren havacılık haritasıdır.
aeronautical data	havacılık verisi	İletişim, yorumlama ve işlenmeye uygun tarzda biçimlendirilmiş havacılık olguları *(durumları)*, kavramları veya talimatlarını.
aeronautical data integrity	havacılık veri bütünlüğü	Veri çıkışında veya onaylı düzeltmelerinde, bir havacılık verisi ile o verinin kalite derecesinin kaybedilmemesi ya da değiştirilmemesi garanti altına alınan veri bütünlük derecesi.
aeronautical fixed communication service	havacılık sabit haberleşme servisi	Havacılık sabit haberleşme servisi, Uluslararası Havacılık Haberleşme Sistemi içinde, noktadan-noktaya *(yerden-yere)* yapılan haberleşme hizmetidir.
aeronautical fixed telecommunication network *(AFTN)*	havacılık sabit iletişim ağı	Dünya çapında, havacılık sabit devreleri aracılığıyla, tüm havacılık ve uçuş emniyet mesajlarının güvenli, hızlı olarak alınıp, gönderildiği haberleşme şebekeleridir.
aeronautical information	havacılık bilgisi	Havacılık verilerinin birleştirilmesi, ayrıştırılması ve formatlanmasından ortaya çıkan bilgileri.
aeronautical information publication *(AIP)*	havacılık bilgi yayını	Bir devlet ya da onun yetkilendirdiği kuruluş tarafından yayınlanan ve o ülkedeki hava seyrüseferi ile ilgili bilgileri içeren yayına denir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aeronautical information regulation and control	havacılıkla ilgili bilgilerin düzenlenmesi ve kontrolü	Hava sahası sınırları, ATS yolları ve uygulamaları, radyo seyrüsefer yardımcıları ve haberleşme üniteleri, meteoroloji üniteleri, pistlerle ilgili değişiklikleri konularındaki bilgileri kapsayan ve bunları özel başlıklar altında toplayan düzenleme sistemi.
aeronautical information service *(AIS)*	havacılık bilgi hizmeti	Hava seyrüseferinin güvenilirliği, etkinliği ve düzenli akışı konularındaki bilgilerin toplandığı ünite.
aeronautical information circular *(AIC)*	havacılık bilgi genelgeleri	Bir NOTAM özelliği taşımayan ya da AIP' ye alınacak özelliği olmayan, ancak hava seyrüseferi, uçuş emniyeti, teknik, idari ve hukuki konulardan oluşan bilgileri içeren bir uyarı yayınıdır.
aeronautical message handling system *(AMHS)*	havacılık mesaj işleme sistemi	X.400 Tabanlı IP Protokolüne bağlı yeni haberleşme sistemi olup, Hava Trafik mesajlarının alışverişinde üye ülkelerin Uluslararası COM-Centre *(Haberleşme Merkezleri)*'leri arasında AMHS ve TCP-IP kullanımıdır.
aeronautical mobile satellite *(route)* service	havacılık mobil uydu *(rota)* hizmeti	AMS *(R)* S iletişim imkanlarıyla uçuş güvenliğinin ve düzenli akışının sağlanmasına yönelik kurulması planlanan gelişmiş bir hizmet.
aeronautical mobile service	seyyar havacılık hizmeti	Uçak istasyonu ile havacılık istasyonu veya uçak istasyonları arasında sağlanan radyo haberleşme hizmeti.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aeronautical mobile station	seyyar havacılık istasyonu	Havacılık istasyonları ile hava aracı istasyonları arasında acil durum pozisyon belirleyici radyo cihazları, önceden belirlenmiş acil durum frekansları ile teçhiz edilmiş arama kurtarma istasyonu olarak görev yapan istasyon.
aeronautical telecommunication network	havacılık iletişim ağı	Havacılık haberleşmelerinin iletişim ağı üzerinden internet aracılığıyla yapılması. Bu düzenleme havacılıkla ilgili üniteler arasında uluslararası bir iletişim imkanı sağlar.
aeronautical telecommunication station	havacılık haberleşme istasyonu	Havacılık haberleşme hizmetinde kullanılan istasyon.
aeroplane reference field length	uçak referans baz uzunluğu	Sertifikalandırma otoritesi tarafından öngörülen ilgili uçak uçuş el kitabında veya uçak imalatçısının muadil verilerinde yer alan, maksimum onaylı kalkış kütlesinde, deniz seviyesinde, standart atmosfer koşullarında, sakin hava ve sıfır pist eğimi şartlarında kalkış için gereken minimum baz uzunluğu. Baz uzunluğu, uygulanabilir olduğu taktirde uçaklar için dengelenmiş baz uzunluğu, veya diğer durumlarda kalkış mesafesi anlamındadır.
aggregate	agrega	Kırmataş; oldukça sert, kum, çakıl, veya kırmataş gibi çimento veya bitüm ile karıştırılarak beton, harç sıva veya asfalt elde edilen doğal kaya materyalidir.
AIM service	AIM hizmeti	Uluslararası hava seyrüseferinin emniyet, düzen, kalite ve etkinliğini artırmak için ihtiyaç duyulan havacılık bilgi/verilerini ve haberleşme akışını sağlamak amacıyla AIM memurları/personelince verilen hizmet.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
AIP amendment	AIP düzeltmeleri	AIP' de yer alan bilgilerde yapılan kalıcı değişiklikler.
AIP supplement	AIP eki	AIP'de yer alan kalıcı bilgilere ek özelliği taşıyan, 3 ay veya daha uzun süreli geçici değişiklikler ile uzun metin ve grafiklerden oluşan kısa süreli bilgilerdir.
AIRMET information	AIRMET bilgisi	Alçak irtifa hava aracı uçuşlarının güvenliğini olumsuz etkileyebilecek ve ilgili uçuş bilgi bölgesindeki *(FIR)* ve onun alt bölgesindeki alçak irtifa uçuşlar için yayınlanmış hava tahmin raporunda önceden bulunmayan, belirli yol boyu hava durumu olaylarının ortaya çıkmasıyla ya da beklenmesiyle ilgili olarak bir meteoroloji nöbetçi ofisi *(MWO)* tarafından yayınlanan hava durum bilgisi.
AIS unit	AIS birimi	Hava seyrüseferinin emniyet, düzen, kalite ve etkinliğini artırmak için ihtiyaç duyulan havacılık bilgi/verilerinin sağlanması, hazırlanması, formatlanması, yayınlanması ve arşivlenmesi faaliyetlerinin yürütüldüğü AIM hizmet birimi.
air cargo	hava kargosu	Havadan taşınan yükler, transit mallar, kuryeler, posta malzemeleri, diplomatik posta, fabrika ürünleri, yolcusuz bagajlar ve cenazeler.
air carrier	hava yolu taşıyıcısı	Yerli ve yabancı tescilli tüm hava taşıyıcıları.
air condition unit	havalandırma aracı	Uçaklara klima hizmetinde kullanılan havayı vermek üzere imal edilmiş özel donanımlı araç.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
air content	hava içeriği	Betondaki kapalı agrega boşlukları haricinde mevcut hava hacminin beton hacmine oranının yüzdesel ifadesidir.
air defence identification zone	hava savunma teşhis bölgesi	Ulusal güvenlik amacıyla; uçakların kontrolü, teşhis ve tanımlama yapılabilmesi için belirlenmiş, yeryüzünden yukarı doğru uzanan hava sahası bölümüdür.
air entrainer-air entraining	hava sürükleyici	Beton içinde çok küçük boyutlu ve eşit dağılan hava kabarcıkları oluşturarak betonun geçirimsizliğini ve dona karşı direncini ve işlenebilirliğini artıran katkı malzemesidir.
air navigation facility	hava seyrüsefer üniteleri	Hava seyrüsefer amaçlı kullanılan; iniş sahası, ışıklar, meteoroloji ekipmanları, muhabere cihazları, elektrik / elektronik bütün donanımlardır.
air navigation commission	hava seyrüsefer komisyonu	Prensip olarak hava seyrüseferinde uluslararası standardizasyonun sağlanması amacıyla kendi sorumluluğunda çalışmalar yapan komisyon.
air navigation plan	hava seyrüsefer planı	Uluslararası ATM *(Hava Trafik Yönetimi)* şartlarının koordine edilmesi amacıyla, dünya belirli sayıda ICAO hava seyrüsefer bölgesine ayrılmıştır. Bu bölgeler kendi içlerindeki özel durumlar *(trafik yoğunluğu, sosyo-ekonomik, teknolojik faktörler vb.)* göz önüne alınarak sınıflandırılmıştır.
air navigation service *(ANS)*	hava seyrüsefer hizmeti	Uluslararası hava seyrüseferinin emniyet, düzenlilik ve etkinlik konularında sağladığı hizmeti tanımlamak için kullanılan genel bir terim.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
air navigation service provider *(ANSP)*	hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı	Hava seyrüsefer hizmetlerini sağlamaktan sorumlu kamu kuruluşu DHMİ Genel Müdürlüğüdür.
air operator certificate	hava yolu işletme ruhsatı	Havayolu işletmecilerine ticari uçuş yapabilmeleri için ilgili otorite tarafından verilen belgedir.
air space responsibility volume	hava sahası sorumluluk bölgesi	Teknik ekipmanların kullanımı sayesinde, havacılıkla ilgili hizmet sağlanabilecek hava sahası.
air starter	air starter aracı	Bazı uçakların motor ilk hareketi için gerekli olan yüksek basınçlı hava ihtiyacını karşılamak üzere imal edilmiş özel donanımlı araç.
air taxi /hover taxi	hava taksi	Bir helikopterin yerden yaklaşık 100 feet yüksekliğe kadar gerçekleşen uçuşudur.
air traffic	hava trafiği	Bir havaalanının manevra sahasında hareket eden hava araçları ile uçuştaki hava araçların tamamına denir.
air traffic advisory service	hava trafik tavsiye hizmeti	Tavsiyeli yol ve sahalarda uçuş yapan IFR hava araçları arasında mümkün olduğunca çarpışmayı önlemek üzere verilen hizmete denir.
air traffic control *(ATC)*	hava trafik kontrol	Hava trafiğine hızlı, emniyetli ve düzenli bir akış sağlamak için ilgili otorite tarafından verilen hizmet.
air traffic control centre	hava trafik kontrol merkezi	Coğrafi olarak ayrılmış bölgelerde, hava trafik kontrol hizmeti veren ünite.
air traffic control clearance	hava trafik kontrol müsaadesi	Bir hava trafik kontrol ünitesi tarafından hava araçlarının belirlenmiş özel durumları için verilen onay.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
air traffic control complexity	hava trafik kontrolünün karmaşıklığı	Hava trafiğindeki yoğunluk veya hava sahası karmaşıklığı sebebiyle hava trafiğinin kontrol yükünün artması.
air traffic control coordination	hava trafik kontrolünün koordinasyonu	ATC üniteleri, kontrolörler veya ilgili otorite arasında koordinasyonun sağlaması.
air traffic control instructions	hava trafik kontrol talimatları	Pilota kontrolör tarafından uygulaması için verilen talimatlar.
air traffic control radar beacon system	hava trafik kontrolü radar bikın sistemi	Sorgulama metodu ile çalışan *(alıcı/verici ve transponder olması gerekir)* gözlem radar sistemi.
air traffic control requests	hava trafik kontrol talepleri	Pilotun, hava trafik kontrol ünitesinden uçağın seyrüseferi ile ilgili taleplerini ifade eder.
air traffic control service	hava trafik kontrol hizmeti	Hava araçları ile hava araçları arasında, manevra sahasında hava araçları ile mânialar arasında çarpışmaları önlemek, hızlı ve düzenli bir trafik akışı sağlayarak muhafaza etmek amacıyla verilen hizmete denir.
air traffic control unit	hava trafik kontrol ünitesi	Saha kontrol merkezi, yaklaşma kontrol ünitesi ve meydan kontrol kulesi için kullanılan genel bir terimdir.
air traffic controller *(ATCo)*	hava trafik kontrolörü	Hava trafik kontrolör lisansına haiz ve bu lisansa hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından işlenmiş derece veya derecelerin verdiği yetkiler dahilinde doğrudan hava trafik kontrol hizmeti veren kişi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
air traffic controller license	hava trafik kontrolörü lisansı	Temel hava trafik eğitimini tamamlayan bir aday hava trafik kontrolörünün yeterlilik düzeyini tespit etmek amacıyla yapılan sınav sonucunda başarılı olanlara verilen yeterlilik belgesidir.
air traffic flow management	hava trafik akış yönetimi	Emniyetli, düzenli ve hızlı bir hava trafik akışına katkı sağlamak amacıyla mümkün olduğu ölçüde ATC kapasitesinden yararlanarak, trafik sayısının ilgili ATS otoritesince bildirilen kapasitelerle uygunluğunun sağlanması amacıyla verilen hizmet.
air traffic flow management centre *(ATFM)*	hava trafik akış yönetimi merkezi	ATC sistemlerinin yeterliliği ve havaalanı kapasitelerine uygun olarak, trafik akışının belirlenen saha ve zamanlarda idaresinin sağlandığı merkez.
air traffic management	hava trafik yönetimi	Operasyonların tüm safhaları sırasında, uçakların güvenli ve etkin hareketlerini sağlamak için gerekli olan fonksiyonlarının *(hava trafik hizmetleri, hava sahası yönetimi* ve hava trafik akışı yönetimi) bir araya gelmesidir.
air traffic management radar tracker and server system	hava trafik yönetimi radar takip ve sunucu sistemi	Eurocontrol'ün özel sektöre geliştirtiği radar data işleme sistemidir *(HW-SW).*
air traffic safety electronics personnel	hava trafik emniyeti elektronik personeli	Hava trafik yönetimi dahilinde bulunan haberleşme, seyrüsefer, radar ve bilgi işlem sistemlerinin çalıştırılması ve bakımından sorumlu olarak lisanslı ve bu lisansa işlenmiş derece veya derecelere verdiği yetkiler dahilinde doğrudan hizmet veren personel *(SHY-5 Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli Sertifika ve Lisans Yönetmeliği)*

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
air traffic service ***(ATS)***	hava trafik hizmeti	Uçuş bilgi hizmeti, ikaz hizmeti, hava trafik tavsiye hizmeti ve hava trafik kontrol hizmeti *(saha kontrol hizmeti, yaklaşma kontrol hizmeti, meydan kontrol hizmeti)* için kullanılan genel bir terimdir.
air traffic service route	hava trafik hizmet yolu	İçinde, hava trafik hizmetinin sağlandığı, trafiğin akışı için dizayn edilmiş yollardır. Havayolu, tavsiyeli yol, kontrollü/kontrolsüz yol, geliş/gidiş yolları v.b.kategorilere ayrılır.
air traffic services airspace	hava trafik hizmetleri hava sahaları	Alfabetik sıraya göre düzenlenmiş, içerisinde özellikli uçuşların operasyon yapabildiği, özellikli hava trafik hizmetlerinin ve uçuş kurallarının uygulandığı hudutları belirlenmiş hava sahalarıdır.
air traffic services communication	hava trafik hizmetleri haberleşmesi	Uçuş emniyetini etkileyebilecek faktörlerin, meteorolojik bilgilerin, pozisyon raporlarının iletilmesi.
air traffic services reporting office	hava trafik hizmetleri rapor ofisi	Hava trafik hizmetleri ile ilgili raporlarla uçuş öncesi yayınlanan planları almak üzere tesis edilmiş üniteye denir.
air traffic services unit ***(ATSU)***	hava trafik hizmetleri ünitesi	Hava trafik kontrol ünitesi, uçuş bilgi merkezi veya hava trafik hizmetleri rapor ofisi hizmetlerinin verildiği birim.
air transit route	hava transit rotası	Helikopterlerin havadaki transit hareketi için oluşturulmuş, yüzeydeki belirli bir yol.
airborne	kalkış	Kalkan uçağın pistten teker kesmesine veya kalkış koşusunun başlamasından tırmanış zirvesine kadar olan safhayı ifade eder.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
airborne satellite communication	havada uydu haberleşmesi	Yakın gelecekte öncelikle yaygınlaşması düşünülen, uydu aracılığıyla haberleşmeyi sağlayan sistemdir. Bu sistemin kullanılması ile yer-hava haberleşmesinde yüksek kalite ve geniş menzil sağlanabilecektir.
aircraft	hava aracı	Sabit yüzeyler üzerinde bir takım aerodinamik reaksiyonlarla havada tutunabilen, havadan ağır, motor gücüyle işleyen araç.
aircraft accident	uçak kazası	Uçağın çalışması sırasında, herhangi bir insanın ölmesi veya ciddi bir şekilde yaralanması ya da uçağın hasar görmesi ile sonuçlanan kazadır.
aircraft accident area	uçak kaza kırım bölgesi	Hareket sahaları ve yakınlarında uçak kazasının meydana geldiği bölgedir.
aircraft approach category	uçak yaklaşma kategorisi	Uçaklar için; azami iniş ağırlığındayken, iniş dış görünüşündeki stall *(tutunamama)* hızının 1,3 katı hıza dayandırılarak belirlenmiş kategorilerdir.
aircraft call-sign	hava aracı çağrı adı	Hava-yer muhaberesinde hava aracının tanımlanması için kullanılır.
aircraft category	hava aracı kategorisi	Uçak, helikopter, planör ve serbest balon gibi belirli temel özelliklere göre hava aracının sınıflandırılmasıdır.
aircraft classification number	uçak sınıflandırma numarası	Belirli bir standart alt zemin için, bir uçağın bir kaplama üzerindeki nispi etkisini ifade eden rakam.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aircraft communications addressing and reporting system	hava aracı iletişim yöneltme ve raporlama sistemi	Radyo veya uydu vasıtasıyla hava araçları ile yer istasyonları arasında kısa ve nispeten basit mesajların iletilmesini sağlayan dijital veri bağlantı sistemidir.
aircraft confliction	uçak çakışmaları	Belirlenmiş minimum ayırma kriterlerinin altında, uçaklar arasında meydana gelen karşılaşmalar.
aircraft data	hava aracı bilgileri	Uçak tanımlanması, uçak tipi, uçak ekipmanları ile ilgili bilgileri kapsar.
aircraft identification	hava aracı tanıtımı	Hava – yer haberleşmesinde bir hava aracının çağrı sinyali veya yerde hava trafik hizmet haberleşmesi yapan bir hava aracının tanımlanması için belirlenmiş bir harf veya rakam grubu.
aircraft identification	uçağın tanımlanması	Belirlenmiş koşullara göre bir uçağın karşılıklı iletişim ile hava trafik hizmeti verebilmek amacıyla tanımlanması.
aircraft incident	uçak kırımı	Uçağın çalışması ile ilgili olarak, düzeltilmediği takdirde güvenliği etkileyebilecek olan vakadır; kaza değildir. Kırım, bir kişinin ciddi bir şekilde yaralanması ile veya uçağın ciddi bir şekilde hasar görmesi ile sonuçlanmaz.
aircraft maintenance area	hava aracı bakım alanı	Uçakların bakımı amacıyla havaalanı dahilinde tahsis olunmuş tüm yer, saha ve tesislerdir. Apronları, hangarları, bina ve atölyeleri, araç park yerlerini ve bunlara bağlanan yolları da kapsar.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aircraft maintenance licence	hava aracı bakım lisansı	İçeriğinde belirtilen herhangi bir hava aracı temel kategori ve hava aracı tipi için, bilgi ve bakım deneyimi olarak bu yönetmeliğin gereksinimlerini karşılayan personelin niteliğini gösteren belgedir.
aircraft marshalling	yer kılavuzluğu/marshalling	PAT sahalarında uçağı yanaştırma, yer kılavuzluğu hizmeti.
aircraft operator	hava aracı işleticisi	2920 sayılı Kanun ile buna bağlı yönetmelik, genelge ve talimatlar çerçevesinde faaliyet gösteren, Ulaştırma Bakanlığı tarafından onaylı geçerli ruhsat veya sertifikaya sahip gerçek veya tüzel kişiler ile yabancı sivil hava aracı siciline kayıtlı hava araçlarını işleten gerçek veya tüzel kişilerdir.
aircraft proximity	uçak yakın geçmesi	Uçaklar arasında, uluslararası kurallarla belirlenmiş ayırma minimumlarının altına düşüldüğü durumu ifade eder.
aircraft security check	hava aracı güvenlik kontrolü	Hava aracının, yolcuların erişebilecekleri iç kısmının ve uçak altı *(hold)* bölümünün şüpheli nesneler, silah, patlayıcı ve diğer tehlikeli maddelere karşı aranmasını.
aircraft security search	hava aracı güvenlik araması	Yasaklı maddelere karşı hava aracının iç ve dışının derinlemesine, çok ayrıntılı aranması.
aircraft stand	uçak park yeri	Bir apron üzerinde, bir uçağın park etmesi için kullanılmak üzere öngörülen belirli bir alan.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aircraft type	hava aracı tipi	Hava araçlarının uygun ICAO hava aracı tanıtıcısı ile ya da ICAO tanıtıcılarının mevcut olmadığı yerlerde açık lisanla tanımlanmasıdır. Kullanımı, uçuş karakteristikleri veya uçuş ekibinde değişikliğe neden olacak modifikasyonlar hariç, diğer bütün modifikasyonları ve temel dizaynı aynı olan hava araçlarıdır.
aircraft/airplane	uçak	Havadan ağır, motor gücü ile seyreden kara, deniz veya kara ve denize inip kalkabilen hava aracıdır.
airfiled flight plan	havada doldurulmuş uçuş planı	Kalkıştan sonra uçuş esnasında, ATU *(Hava Trafik Ünitesi)* ile koordine edilerek doldurulan uçuş planı.
air-ground communication	hava yer haberleşmesi	Hava araçları ile yer yüzeyinde bulunan istasyonlar ya da merkezler arasındaki iki yönlü haberleşme.
air–ground communication	hava – yer haberleşmesi	Hava araçları ile uçaklarla yer istasyonları veya merkezler arasındaki iki yönlü haberleşme.
air-ground control radio station	hava-yer kontrol radyo istasyonu	Belirlenmiş bir alanda bir hava aracının operasyonu ve kontrolüne ait haberleşmenin gerçekleştirilmesi için tesis edilmiş havacılık haberleşme istasyonudur.
airline operational communication	havayolu operasyonel haberleşmesi	Gelecekte ISO *(Uluslararası Standart Organizasyonu)* OSI *(Açık Sistem Bağlantısı)* modeli esas alınarak, hava-yer, yer-yer bilgi sistemleri link hatları üzerinden bir arada düşünülerek havayolu operasyonel haberleşmeleri sağlanacaktır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
airline operator	havacılık işletmesi	Bir hava aracı işletmesiyle *(etkinliği)* uğraşan ya da uğraşmayı kabul eden kişi, örgüt ya da ticari kuruluş. Ticari amaçla ücret karşılığında hava araçlarıyla yolcu ve yük taşıyan gerçek ve tüzel kişilerdir.
airplane accident	hava araç kazası	Uçuş harekatı esnasında, kişilerin tali nedenlerle ve/veya kendi kendini veya birbirlerini yaralamaları veya uçuş ekibi ve yolcular için ayrılan yerler dışında saklanarak kaçak seyahat edenlerin yaralanmaları hariç olmak üzere, hava aracı içinde veya hava aracından kopan parçalarda dahil olmak üzere hava aracının herhangi bir parçasının çarpmasıyla veya hava basıncına maruz kalmak suretiyle çok ağır derecede yaralanması, motor ve aksesuarlarda meydana gelen arıza ve hafif hasarlar hariç olmak üzere hava aracının fiziksel yapısının veya performansının ve uçuş karakteristiğinin menfi yönde etkilendiği ve bunların değiştirilmesi veya tamirini gerektirecek derecede hasar ve arızalanması, hava aracının kaybolması veya enkaza ulaşılamayacak bir yere düşmesi ile sonuçlanan olaylardır.
airport	havalimanı	Uluslararası hava trafiği, geliş ve gidişlerine hizmet vermek amacıyla tesis edilmiş olup, gümrük, göçmenlik, halk sağlığı, hayvan ve bitki karantina işlemleri ve benzeri işlemlerin bünyesinde vakit kaybedilmeksizin yürütüldüğü havaalanıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
airport capacity	havaalanı kapasitesi	Havaalanı işleticileri tarafından, belirlenmiş bir zaman dilimi içerisinde hizmet verilebilecek uçak sayısının, teknik altyapı ve pist kapasitesi faktörleri esas alınarak belirlenmesi.
airport constructor	havaalanı yapımcısı	Havaalanı yapımından sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
airport grid map	havaalanı kareli haritası	Havaalanı, referans noktası merkez olmak üzere 8 km. yarıçaplı alan içinde yangın söndürme araçlarının herhangi bir noktaya kısa sürede ulaşmasını sağlamak için, havaalanının numaralandırılıp karelere ayrılmış haritasıdır.
airport lighting	havaalanı aydınlatması	Bir havaalanına yerleştirilmiş, farklı aydınlatma sistemlerinin tümünü ifade eder.
airport operator	havaalanı işletmecisi	Havaalanı işletiminden sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
airport security programme	havaalanı güvenlik programı	Havaalanıı sınırları içerisinde, sürekli, yeterli ve istenilen seviyede güvenliğin sağlanabilmesi amacıyla, mevcut personel, araç, gereç ve teçhizatın sağlanmasını belirleyen ve bu konudaki tüm faaliyetlerin akışını düzenleyen talimatı.
airport security alert phase plan	havaalanı güvenlik alarm durumu planı	MSHGP'nın 17. Eki doğrultusunda Mülki İdare Amirliği'nce hazırlanması gereken planı.
airport security plans	havaalanı güvenlik planları	Havaalanında kullanılan, Havaalanı Güvenlik Programı, Acil Durum Planı, Muhtemel Harekat Tarzı Planı, Havacılık İşletmeleri Güvenlik Planlarını.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
airport surveillance radar	havaalanı gözlem radarı	10 NM yarıçaplı *(18 km)* bir alan içerisinde iniş, kalkış ve geçiş bölgesindeki uçaklara operasyonel hizmet vermek için kullanılan radar.
airport terminal	havaalanı terminali	Uçağın geliş ve gidiş hizmetleri için kullanılan tüm binalar.
airport traffic	havaalanı trafiği	Havaalanı trafiği aşağıdakilerin bir veya ikisini kapsar; **a)** Uçak hareketleri **b)** Havaalanına gelen ya da havaalanından giden yolcular ve yük *(Kargo, posta, bagaj)*
airport users	havaalanı kullanıcıları	Hizmet üretmek için havaalanı tesis ve kolaylıkları ile altyapısını kullanan kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve özel tüzel kişiler.
airport/aerodrome	havaalanı	Bütünü ya da bir bölümü içinde hava araçların; iniş, kalkış ve yer hareketlerini gerçekleştirebilmeleri için karada veya suda oluşturulmuş, *(bina, tesis ve teçhizatla donatılmış)* tanımlanmış saha.
airport/air traffic systems interface	havaalanı/hava trafik sistemleri ara birimi	ECAC'in havaalanları stratejisi hedeflerine ulaşmak için uyguladığı bir program.
Airports Council International ***(ACI)***	Uluslararası Havaalanları Konseyi	Merkezi Cenevre'de bulunan havaalanı işleticileri mesleki birliğidir. Ticari amaçlı olmayan organizasyon 170 ülkeden 1400 havaalanını temsil etmektedir. Havaalanları işleticileri ve ticari partnerleri arasındaki birlikteliği oluşturmak, havaalanı işletmeciliğinin geliştirilmesi, üyeler arasında ortak politikaların belirlenmesi için çalışmak ve havaalanı uzmanları ve yöneticileri için gerekli bilgilerin yayınlanması konseyin amaçları arasındadır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
airside	hava tarafı	Havaalanında, pistleri, taksi yollarını, apronları ve bunlara bitişik sahaları ve belirli durumlarda doğrudan uçuş faaliyeti amacıyla kullanılan bina ve yapıları veya bunların bazı kısımları ve bu bölümlerin hepsine girişin kontrollü olduğu yerler.
airspace	hava sahası	Ölçülendirme parametreleri ile tanımlanmış hacimli bir alan.
airspace capacity	hava sahası kapasitesi	Uçaklar arasındaki ayırma minimaları ve emniyet standartları, saha seyrüseferi direkt rotaları ve diğer faktörler göz ardı edilmeden, hava trafik kontrol sektörlerindeki trafik artış kapasitesinin belirlenmesi.
airspace structure	hava sahası yapısı	Uçuşun belli bir aşamasında, uçuş emniyetinin sağlanması amacıyla tasarlanan hava sahası bölümü.
airway	hava yolu	Koridor formatında oluşturulmuş kontrollü saha veya bu sahanın bir bölümüne denir.
airway bill	hava yolu konşimentosu	Bir noktadan başka bir noktaya hava taşıması ile gönderilen kargoyu ve bu kargonun taşıyıcı, gönderici ve alıcısını, hangi şartlarda bu kargonun taşındığını, taşıma değerini; değerli kargo, canlı hayvan, cenaze, tehlikeli madde veya bozulabilir kargonun taşıma şeklini; işgal ettiği hacim ve ağırlığını belirleyen, düzenleyen bir hava taşıma senedi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
aldis *(signalling)* lamp	aldis (sinyal) lambası	Kule operatörü ile uçak pilotu arasındaki iletişimi sağlayan sistemlerin devre dışı kalması durumunda, mors kodları ile haberleşmeyi sağlamak üzere, kontrol kulesinde bulundurulan sinyal lambasıdır ***(ALDİS)***. Aldis lambası; ***Kırmızı-Yeşil-Beyaz*** renkte sinyal verebilmektedir.
alert phase	alarm hali	Bir hava aracı ve içindekilerin emniyetinden endişe edilmesi hali.
alerting service	alarm hizmeti	Arama-Kurtarma çalışmaları için kurulan ünite tarafından verilen hizmet.
alerting service	ikaz hizmeti	Arama kurtarmaya ihtiyaç duyan hava araçlarının bilgisini fiili olarak bu işlemi gerçekleştirecek kuruluşlara iletmek ve gerektiğinde yardımcı olmak amacıyla sağlanan hizmete denir.
alerting service	uyarı hizmeti	Bir uçak için arama kurtarma hizmeti gerektiğinde ilgili kuruluşlara bilgi vermek ve istenildiğinde bu kuruluşlara yardımcı olmak amacıyla verilen hizmet.
alkali-aggregate reaction	alkali agrega reaksiyonu	Portland çimentosundan veya bazı agrega bileşimlerinden gelen alkalilerle beton veya harç arasındaki kimyasal reaksiyon.
alkali-carbonate reaction	alkali karbonat reaksiyonu	Karbonat reaksiyonları; kalsitik kireçtaşı, dolomitik kireçtaşı veya kalsit, kil içeren ince taneli dolomitik kireçtaşı agregalarından oluşur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
alkali-silica reaction *(asr)*	alkali silika reaksiyonu	Genellikle çimentodan kaynaklanan alkali oksitlerle *(Na2O, K2O)* reaktif silika formları içeren agregalar arasında oluşan, betonda genleşme etkisi yaratan kimyasal bir reaksiyondur.
all-in aggregate	tuvenan	Dereden çıkarılmış, elenmemiş veya yıkanmamış, olduğu gibi kullanılan kum-çakıl karışımı yapı malzemesi.
allowable bearing capacity	izin verilebilir taşıma gücü	Bina ve saha önem derecesi ile veri kalitesi dikkate alınarak seçilecek güvenlik katsayısı ile hesaplanan taşıma gücü değeridir.
all-purpose structured Eurocontrol surveillance information exchange	tüm amaçlar için yapılandırılmış Eurocontrol gözetim veri değişimi	Eurocontrol tarafından gözetim veri değişimi için geliştirilen bir standarttır.
alluvium	alüvyon	Akarsular tarafından taşınan kil, kum, çakıl gibi kütle parçalarının, suyun akış hızının azalması sonucu elverişli yerlere birikmesiyle meydana gelen tortular.
alternate aerodrome	yedek meydan	Bir hava aracının uçuş planında belirttiği gidiş havaalanına gidemediği veya inişine izin verilmediği durumlarda iniş için kullanacağı ikinci bir havaalanıdır.
altimetre	altimetre	Hava basıncını *(havanın ağırlığını)* ölçen bir çeşit madeni barometredir.
altitude	irtifa	Bir seviye, nokta ya da nokta olarak kabul edilen bir cismin ortalama deniz seviyesinden ölçülen dikey mesafesine denir.
annual	yıllık	Yıllık

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
ambulift	hasta/engelli/yaşlı nakil aracı	Yolcu merdivenini kullanamayan hareket kabiliyeti kısıtlı, hasta, yaşlı ve engelli yolcuların uçaktan iniş ve uçağa binişi ile PAT sahasında hava aracı-terminal/terminal-hava aracı arasında nakli için kullanılan yükselme/alçalma özelliğine de sahip özel donanımlı araç.
analog signal	analog sinyal	Genliği, zamanla değişen sürekli sinyaller.
annual training program	yıllık eğitim programı	Havacılık kuruluşlarının yıl içerisinde personele verecekleri eğitimleri, eğitim tarihlerini, vb. hususları içeren onaylanmış program.
antenna	anten	Radyo frekans enerjisini bir hüzme içerisine odaklayan elektromekanik cihazlar.
anthracite	antrasit	Yüksek karbon içerikli kömür.
anti-icing	buzlanmayı önleme	Uçakların yüzeylerinde buz ve kar oluşmasını engelleme işlemi.
apperent specific weight	zahiri özgül ağırlık	Belli sıcaklık ve birim hacimdeki geçirimsiz agrega numunesinin havadaki ağırlığının, aynı sıcaklık ve hacimdeki havası alınmış saf suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
approach and landing accident reduction	yaklaşma ve iniş kazalarının azaltılması	FAA üyesi CAST *(Commercial Aviation Safety Team)* tarafından belirlenen, etkili uçuş kabin eğitimi yoluyla emniyet kazanımları için yapılan yüksek potansiyelli bir kaza analiz girişimdir.
approach control *(APP)*	yaklaşma kontrol	Bir veya daha fazla havaalanını kapsayan bir saha içerisinde iniş, kalkış trafiklerine hizmet veren, trafiklerin son yaklaşmaya kadar gerekli ayırmalarından sorumlu olan birim.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
approach control office	yaklaşma kontrol ofisi	Havaalanına iniş yapan kontrollü uçuşlara hava trafik kontrol hizmeti sağlamak için tesis edilmiş ünite.
approach control service	yaklaşma kontrol hizmeti	İniş/kalkış yapan kontrollü trafiklere sağlanan hava trafik kontrol hizmetidir.
appropriate air traffic services authority	uygun hava trafik hizmetleri otoritesi	Belirlenmiş hava sahası içerisinde hava trafik hizmetlerinin sağlanması konusunda yetkili otorite.
appropriate ATS authority	ilgili ATS otoritesi	Söz konusu *(İlgili)* hava sahasında hava trafik hizmetleri sağlamaktan sorumlu, Devlet tarafından atanmış ilgili otorite.
appropriate authority	ilgili otorite	**a.**Açık denizler üzerindeki uçuşlarda tescilinin bağlı olduğu devlet. **b.**Açık denizler dışındaki uçuşlarda üzerinde uçuş yapılan sahada egemenliği olan devlet.
apron	apron	Bir kara havaalanında hava araçların yolcu, posta ve kargo indirme-bindirme, yakıt ikmali, bakım ve park etme amaçlarına yönelik tanımlanmış alan.
apron identification card	apron kartı	havaalanlarında, havaalanı personeli tarafından, terminal ve büro girişi için kullanılan manyetik karttır. Kart sahibinin, girişine izin verilen bölümler, kart üzerindeki numaralarla belirtilmiştir. Havaalanı girişinden çıkışına kadar, sağ üst yakaya takılması gerekmektedir. Kart sadece verildiği havaalanında geçerlidir ve fiziki tahribatından kullanıcısı sorumludur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
apron management service	apron yönetim hizmeti	Apron üzerindeki hava araçları ve taşıtların etkinlik ve hareketlerini düzenlemeyi sağlayan hizmet.
apron taxiway	apron taksi yolu	Apron üzerinde, aprona geçiş için kullanılan taksi yolu sisteminin bir kısmı.
aquiclude	geçirimsiz formasyon	Birbiriyle bağlantılı boşlukları bulunmayan ve bu nedenle su alip veremeyen formasyon.
area control center *(ACC)*	yol kontrol merkezi	Yetkisi dahilindeki kontrol bölgelerindeki kontrollü uçuşlara hava trafik kontrol hizmeti vermek üzere oluşturulmuş bir ünite.
area control service	saha kontrol hizmeti	Kontrol sahaları içindeki kontrollü uçuşlar için sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.
area navigation *(RNAV)*	saha seyrüseferi	Saha seyrüsefer uçma kabiliyetinde olan uçakların kullanması amacıyla oluşturulmuş, uçakların belirlenmiş / istenilen uçuş rotasında istasyon referanslı seyrüsefer yardımcı cihazların kaverajında veya yer istasyonlarından bağımsız, uçakta bulunan saha seyrüsefer sistemine bağlı veya her iki sistemin beraber kullanımı ile tesis edilmiş saha seyrüsefer yolları.
area navigation route	saha seyrüseferi yolu	Saha seyrüseferi yapabilme kapasitesinde olan hava araçlarının kullanımı amacıyla düzenlenmiş ATS uçuş yolu.
arrival aerodrome	varış meydanı	Bir uçağın iniş yaptığı havaalanıdır.
asphalt	asfalt	Ana maddesi katran olan ve yolların kaplanmasında kullanılan karışım.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
ATC system harmonisation	ATC sistemi uyumluluğu	Ünitelerdeki standart uygulamalarla, sistem performansının karşılaştırılarak aralarındaki uyumun belirlenmesi.
ATS route	ATS yolu	SID, STAR, havayolu, tavsiyeli yol ve kontrolsüz yollar da dâhil olmak üzere gerektiğinde trafik akışını yönlendirmek için oluşturulmuş yollar.
atterberg limits	atterberg limitleri	Kıvam limitleri; zeminin tanecikleri ile su arasındaki ilişkileri ve değişen su içeriklerine göre zeminin durumunu tanımlar.
attitude display indicator	durum göstergesi	Uçakların uzunlamasına ve yanlamasına rotasyonunun uçuş cihazlarından takip edilebilmesini sağlayan gösterge.
audit	Denetleme	Denetleme
augmentation ***(GNSS)***	artırma	Temel uydu bilgisi ile birlikte sistem performansının artırılmasının sağlanması.
authority	otorite	Bir dökümanın ortaya çıkarılması veya değiştirilmesi ile sorumlu kişi.
autolanding	otomatik iniş	Görüşün iniş için limitlerin altında olduğu, konvansiyonel metotlarla inişin sağlanamayacağı durumlarda, bu konuda özel eğitim almış pilotlar tarafından güvenli ve etkin bir inişin sağlanması için kullanılan sistem.
automatic dependent surveillance ***(ADS)***	otomatik bağımlı gözetim	Uçağın on-board seyrüsefer sistemleri ile pozisyon belirleme sistemlerinden elde ettiği kimlik bilgisi, dört boyutlu pozisyon bilgisi ve ilave diğer bilgilerin de içinde olduğu verilerin bir veri hattı aracılığıyla yayınlandığı bir gözetim tekniğidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
automatic dependent s urveillance-broadcast *(ADS-B)*	otomatik bağımlı gözetim-yayın	Herhangi bir yer/hava kullanıcısının ihtiyaç duyacağı pozisyon, iz ve yer hızı vb. bilgilerin bir yayın modu veri hattı aracılığıyla belli aralıklarla iletimini sağlayan bir gözetim uygulamasıdır.
automatic dependent surveillance-contract *(ADS-C)*	otomatik bağımlı gözetim-sözleşme	Uçağın, aviyoniklerinden ve pozisyon belirleme sistemlerinden elde ettiği verilerin, sadece bir yer istasyonuna *(noktadan-noktaya haberleşme)* iletildiği gözetim tekniğidir.
automatic direction finding system	otomatik yön bulma sistemi	Hemen hemen en eski seyrüsefer yardımcı cihazlarındandır. Atmosferik hadiselerden kolayca etkilenmeleri ve düşük menzillere sahip olmaları sebebiyle yerlerini daha gelişmiş cihazlara bırakmışlardır. *(COR, LORAN, GPS gibi)*
automatic terminal information service *(ATIS)*	otomatik terminal bilgi hizmeti	24 saat ya da belirlenmiş farklı aralıklarla inen / kalkan hava araçları için sağlanan güncel, periyodik meteorolojik ve operasyonel bilgileri otomatik olarak sağlayan hizmet.
automatic weather observing system *(AWOS)*	otomatik hava gözlem sistemi	Belirlenmiş zaman aralıklarında çeşitli sensörler yardımıyla hava şartlarını ölçen, kaydeden ve pilotlara iletilmek üzere bir bilgisayara gönderen sistem.
average air traffic flow management unit	ortalama hava trafik akış yönetim birimi	Kalkışlardaki toplam gecikmeler/toplam uçuşlar oranını tespit etmek amacıyla kurulan ünite.
aviation safety	havacılık emniyeti	Yerdeki ve havadaki trafiklerin emniyetini sağlamak için yayınlanmış tüm uygulamalar.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
B		
back course	ters yayın	Konvansiyonel aletli alçalma sistemlerinde, meteorolojik şartların pilotun görerek referans almasını engellemesi durumunda, ters yayın, localizeri takip eden uçağın piste direkt yaklaşabilmesi için sağ veya sol yönlü yatay yönlendirilmesine yardımcı olur. Ters yayın yaklaşması hassas ya da dikey yönde yardımcı olmayıp hassas olmayan yaklaşma olarak tanımlanır. Bu yaklaşmada uçağın alçalabileceği irtifa, ön yayın ya da hassas ILS yaklaşmasında alçalabileceği irtifadan daha yüksektir. Ön yayın ile ters yayın arasındaki fark, ters yayında localizer uçağın pozisyonuna ters olarak yayın yapar.
back lobe	arka lob	Bir antenin arkasına yayılan enerjinin lobu.
baggage *(ICAO)*	bagaj	Operatörün izniyle, uçakta taşınan ya da uçağa yüklenen yolcu ve mürettebatın kişisel eşyalarıdır. 2920 sayılı Kanunun 109'uncu maddesine göre düzenlenen bagaj kuponu karşılığında taşıyıcının sorumluluğuna devredilen tescil ettirilmiş eşyadır.
balked landing	zorunlu olarak vazgeçilen *(balked)* iniş	Minumum karar irtifa/yüksekliği *(OCA/H)*'nin altındaki herhangi bir noktada beklenmedik bir şekilde vazgeçilen bir iniş manevrası.
band pass filter	band geçirgen filtre	Ayarlandığı frekans aralığındaki frekansların geçişine izin veren, aralığın dışındaki frekansların geçmesini engelleyen elektronik filtredir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
bandwidth	band genişliği	Radyo haberleşmesinde; belirli bir aralıktaki iletişim yapılabildiği en yüksek ve en düşük frekanslar arasındaki farkı ifade eder. Birimi Hertz'dir. Bilgisayar haberleşmesinde; bir iletişim ortamının taşıyabileceği bilgi miktarını ifade eder. Birimi bit/sn'dir.
barette	baret	Belli bir mesafeden kısa bir ışık hattı gibi görülebilecek şekilde, yakın aralıklarla yan yana sıralanmış üç veya daha fazla havacılık yer ışığıdır.
basalt	bazalt	Yerkabuğunun çatlaklarından dışarı çıkan erimiş lavların soğuyup katılaşmasıyla oluşan volkanık bir kayaç türüdür.
base course	temel	Temel altı tabakası ile kaplama tabakası arasına yerleştirilen ve granülometrisi ile diğer koşulları belli olan doğal kum, doğal çakıl veya kırmataş ile az miktarda bağlayıcı ince malzemeden oluşan tabakadır.
base rate	temel oran	İşe alınmadan önce seçici sınava giren insanların popülasyondaki yüzdesi.
base turn	esas dönüş	İlk yaklaşma safhası boyunca uzaklaşma başı, *(outbound track)* sonu ile ara ya da son yaklaşma safhası arasında hava aracı tarafından pist doğrultusunu karşılamak amacıyla yapılan dönüş yöntemi.
basic encoding rules	temel kodlama kuralları	Temel kodlama kuralları bir tip *(LTV)* uzunlama değeri kodlama planı kullanır. Her bir tipin kodlaması doğru sıralamada daima üç bileşik içerir. Bir veya daha fazla tanımlayıcı olarak adlandırılan gösterim tipi, bir veya daha fazla uzunluk ve değer gösterir. Bu içerikler bazı tiplerin değeri olabilir ve TLV formatında kodlandırılır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
basic training	temel eğitim	ATS ortamında konuyla ilgili temel bilgi ve yeteneklerin kazandırılması.
bathymetric	batimetrik	Suyun derinliği; derinlik ölçüm
battery	grup	Aynı topluluk üzerinde standardize edilmiş testlerin bütünü. Birkaç testte alınan puanlar, karar almak için değerlendirmede kullanılır veya karşılaştırılır.
baud	baud	Veri haberleşmelerinde saniyede gönderilen sembol sayısıdır. *1 Baud=1 Sembol/Sn*
beam width	hüzme genişliği	Bir antenin ana radyo dalgasının yarım güç noktalarında belirlenen açı genişlemesi.
bearing	yön	Pusulada yön.
bearing capacity	taşıma gücü	Bir yapının birim alana yapacağı maksimum basıncının, o yapının fonksiyonunu veya yapısal bütünlüğünü bozmayacak maksimum değeridir.
behaviour anchored rating scales	harekete dayalı değerlendirme ölçekleri	Özel yönleri temsil eden küme içinde, hareketli yönlere odaklanma performansı ölçümünde kullanılır.
bentonite	bentonit	Bentonit, aluminyum ve magnezyumca zengin volkanik kül, tüf ve lavların kimyasal ayrışması ile veya bozulmasıyla oluşmuş çok küçük kristallere sahip kil minerallerinden *(başlıca montmorillonit)* oluşan ve ağırlıklı olarak kolloidal silis yapıda, yumuşak, gözenekli ve kolayca şekil verilebilir açık bir kayadır.
binary phase shift keying	ikili faz değiştirme anahtarı	Bu teknikle 0’dan 1’e yada 1’den 0’a dijital kod değişimlerinde, taşıyıcı faz değiştirilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
binder	binder	Asfaltın bağlayıcı tabakası.
bit	bit	İkili düzende her bir rakama *(0 veya 1)* BIT denir.
bit error rate	bit hata oranı	Bir örnekteki bit hatalarının sayısı, örnekteki bit'lerin toplam sayısına bölünür ve genellikle birçok örnek için ortalamadır.
bitumen	bitüm	Keskin bir koku, alev ve koyu duman çıkararak yanan, karbon ve hidrojen bakımıdan çok zengin doğal yakıt maddelerinin genel adı.
bleeding	beton suyunun yüzeye çıkması *(kusma)*	Döşeme betonu dökülünce, üst yüzeyindeki su buharlaşmaya başlar. Betonu terk ederek havaya karışır, bu suyun yerine betonun bünyesindeki suyun, yukarı, üst yüze doğru çıkması *(kusulan su).*
blind spot	kör nokta	Radyo yayınlarının alınamadığı ya da radar menziline girmeyen saha, kontrol kulesince havaalanının görülemeyen bölümleri .
blind transmission	karşılıksız *(tek yönlü)* gönderi	İki yönlü iletişimin kurulamadığı ancak radyo ile aranan istasyonun yayını alabileceğine inanılan durumlarda tek taraflı gönderme.
blocked	engellenmiş	Radyo yayınlarının bozulduğu ya da engellendiği durumlarda kullanılan terim.
board of experts	Uzmanlar Kurulu	Eğitim, Araştırma ve Denetleme Uzmanları Kurulu.
bog soil	bataklık toprağı	Turba üzerine süzülmüş toprak tabakası, veya bataklik altında kalan bataklık bitkisi ile örtülü toprak zemin.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
bomb alert	bomba alarmı	Yetkili makamlar tarafından bomba tehdidine karşı uygulanmak üzere, acil durum planının harekete geçirilmesi için verilen alarm durumu ile hava aracında veya herhangi bir sivil havacılık tesisinde, şüpheli bir cismin bulunması üzerine ilan edilen durum.
bomb threat	bomba tehdidi	Herhangi bir şekilde öğrenilen, yerdeki veya uçuş halindeki hava aracını veya hava meydanını, sivil havacılık tesisini, ya da şahsi bir alanı, patlatma sonucu tehlikeli bir duruma sokacak bir patlayıcı, başka bir madde veya aletle ilgili, doğru veya yanlış bir bilgi.
bonding	topraklama	Yakıt akışı sırasında tehlike yaratabilecek statik elektriği dengeleme için yapılan işlem.
bore sight	görüş açısı	Bir antenden yayınlanan elektromanyetik dalganın kapsama alanı.
bottom-up approach	alt-üst yaklaşma	Tek bir bileşim nedeniyle başlayan yada her bir tekrarında artarak devam eden bir problem yada fırsat için hazırlanan özel bilimsel yaklaşma.
bottom-up process	alt-üst işlemi	Dış işaret ve komutlarla aktivite kontrolü yapmak. Ayrıca gelen bilgiyle ilk olarak ortaya çıkan hareketin tanımlanması için kullanılır.
boundary	sınır	Sistemleri birbirinden ayırmak için kullanılan sınırlandırma çizgisi.
boundary intermediate system	sınır ara sistemi	Ara sistem, iki ayrı rota ya da idari kavramlar arasında bilgi iletilebilmesidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
breaking action *(Good, Fair, Poor or Nil)*	frenleme *(İyi, Orta, Zayıf, Hiç)*	Pilota havaalanı hareket sahası üstündeki frenleme derecesini, koşullarını belirten rapor.
broadcast	yayın	Mode S sistemi aracılığıyla, ilgili mesajların kapsama alanı içindeki tüm uçaklara gönderilmesine izin verir.
broadcast subnetwork	yayın alt ağı	Yayın alt ağları, küçük bir coğrafi alan içinde IS ve ES'leri yüksek bilgi ortamlarıyla birbirine bağlamak için kullanılır.
buffer zone	tampon bölge	Bir bölgenin etrafındaki hava sahasının tahmin edilemeyen bir güvenlik ağıyla korunması.
Build-Operate-Transfer *(BOT)*	Yap-İşlet-Devret	Yap-İşlet-Devret Modeli, bir kamu hizmeti veya faaliyeti işinin sabit bir fiyat üzerinden, tüm giderleri özel teşebbüs tarafından karşılanarak, yatırım yapılan ülkenin üretilen mal ya da hizmetleri satın alma garantisi altında projelendirilmesi, finanse edilmesi, inşa edilmesi, korunması bakımı ve karının gerçekleştirilmesinden sonra tesisin ve yönetiminin bedelsiz olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına devir ve teslimini sağlayan modeldir.
built in test equipment	dahili test ekipmanı	Sürekli temel üzerinde izleme yapabilmek için doğru operasyonu sağlayan elektronik ekipmandaki içsel kontrol birimleri. Birçok kontrol, bir hata durumunda görsel alarm veren GO-NO GO testleridir.
bulk modulus	hacim modülü	Basınç yüklemesine maruz kalan bir malzemenin hacmindeki azalmayı tarif eden elastik bir özelliktir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
Business Plan	iş planı	Görev, hedefler ve konuları belirlemek için ya da belirli zaman periyotları içinde tamamlanmak üzere hazırlanan bir organizasyon için belirlenen bir doküman ya da doküman serileridir.
bypass system	bypass sistemi	BHS de taşınan bagajların %100 bagaj tarama sisteminde normalde uğraması gereken cihazlara uğramak yerine aynı seviyede veya farklı seviyede diğer cihazlara yönlendirilmesini sağlayan işlem prosedürü.
byte	byte	Bir anlam ifade eden en küçük sayısal veri kümesidir. Bir byte 8 bit'ten oluşur.
C		
cabin baggage	el bagajı	Bir hava aracının kabin bölümünde taşınan bagajlar.
cabin crew	kabin ekibi	Bir uçuş görevinin yapılmasında kokpit ekibinin dışında, esas görev yeri hava aracının kabini olan ve işletmeci tarafından yolcu emniyetini ve gereksinimlerini karşılamak üzere gerekli temel ve tazeleme eğitimlerini alarak sertifikalandırılmış personeldir.
cabin crew manuel	kabin eğitim el kitabı	Kabin Operasyonu ile ilgili ulusal ve uluslararası kurallar ile Şirket standartlarının bir araya getirildiği, OM-PART A'nın bir parçası olan operasyon el kitabıdır.
cabin crew training manual	kabin eğitim el kitabı	THY kabin memurlarının eğitimlerinin tanımlandığı ve detaylı olarak açıklandığı SHGM tarafından onaylanan el kitabıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
calculated landing time	hesaplanmış iniş zamanı	Bir uçağın hesaplanmış geçici yada gerçek iniş zamanı.
calendar	takvim	Bir günün zamansal pozisyonunun tanıtımını sağlayan soyut zamansal referans sistemi.
cancelled NOTAM	iptal edilen NOTAM	Bir notamın bir başka notamla geçerliliğinin ortadan kalkması.
capacitor discharge light	kapasitör deşarj ışığı	Tüpte bulunan bir gaz içerisinden yüksek voltajda elektrik deşarj ettirilerek ve çok kısa sürelerle üretilerek, yüksek şiddette yanıp sönmesi temin edilen bir lambadır.
capillary fringe	kılcal saçak	Su tablasının hemen üzerinde yer alan ve bütün boşlukları suyla dolu olan yani atmosferik basınçtan daha düşük bir basınç altında bulunan bölge.
career development	kariyer gelişimi	Kariyer planlarındaki çalışmaların sonuçlarıdır. Bu sonuçlar bir organizasyonun ya da bir bireyin ihtiyaçlarını temel alabilir.
cargo	kargo	Bir hava aracında, posta, ikram malzemesi ve bagajların dışında, taşınan her türlü eşya.
cargo	ticari yük, ticari eşya	Bir hava aracında postadan ya da kişi yanında taşınan bagajdan ayrı taşınan tüm mallar.
cargo agency	kargo acentası	Bir işletici ile iş yapan, kargo, kurye ve ekspres koliler konusunda ilgili makam tarafından kabul edilen veya istenen güvenlik kontrollerini sağlayan bir acenta, nakliyeci veya diğer bir kuruluş.
cargo aircraft	yük uçağı	Ticari eşya/mal taşıyan hava aracı.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
cargo area	kargo alanı	Kargo işlemleri için tahsis olunan tüm yer, alan ve tesisler. Buna apron sahaları, kargo binaları ve depoları, araç park yerleri ve bunlarla bağlantıyı sağlayan yollar dahildir.
cargo building	kargo binası	Hava-kara nakliyesi arasında kargonun içerisinden geçmek suretiyle hareket ettiği ve kargo işlem tesislerinin yer aldığı veya hava ya da kara yolu ile taşınmak üzere bekletilmek amacıyla depolandığı bir bina.
cargo plane	kargo uçağı	Tamamen yük taşımak için düzenlenmiş uçak.
carrıer wave	taşıyıcı dalga	Radyo haberleşmesinde, bilgi sinyalini uzak mesafelere göndermek için üzerine bindirilen yüksek frekanslı dalga.
carrier phase tracking GNSS receiver	taşıyıcı faz izleme GNSS alıcısı	Zamanın bir bölümünde veya tümünde GNSS *(Küresel Seyrüsefer Uydu Sistemi)* veri işleme tekniklerinin normal kullanımı için gerekli bir alıcıdır.
cart	bagaj arabası	Uçak ve terminal arasında bagaj, kargo ve posta naklinde kullanılan motorlu araçlarla çekilen taşıma aracıdır.
case study	örnek olay	Gerçek ya da hayali bir olayın veya olaylar serisinin analizi, problem tanımlaması ve mümkün olan çözümlerin değerlendirildiği bir tekniktir.
catering production	ikram üretim	Havaalanı sınırları içerisinde veya dışında ikram üretim izni bulunan kuruluşlar tarafından sadece uçak yolcularına yönelik olarak hazırlanan yiyecek-içecek ürünlerinin hazırlanmasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
catering products	ikram ürünleri	Yetkili bir kuruluş tarafından uçaklarda yolculara sunulmak üzere hazırlanan yiyecek ve içeceklerdir.
catering service	ikram servis hizmeti	Havaalanı sınırları içerisinde veya dışında sadece uçak yolcularına yönelik olarak üretilmiş olan ikram ürünlerinin, özel olarak dizayn edilmiş ikram yükleme araçları ile uçağa kadar taşınması ve yüklenmesi işlemidir.
catering supplies	ikram malzemeleri *(Hizmet Stokları)*	İkram tedarikleri tanımına girmeyen ve yolcu servisinde kullanılan tüm kalemlerdir. Örneğin; gazete, dergi, kulaklık, ses ve video kasetleri, yastıklar ve battaniyeler.
causes of delay	gecikme nedenleri	Gecikmeye sebep olan unsurların tümü *(Meteorolojik koşullar, kapasite vb.)*
ceiling	bulut tavanı	20000 feet'in *(6000 m)* altında ve gökyüzünün yarısından fazlasını kaplayan bulutların en alt tabakasının tabanının yeryüzü ve su yüzeyi üzerinden yüksekliği.
cement	çimento	Ana hammaddeleri kalkerli kil olan ve mineral parçalarını *(kum, çakıl, tuğla v.s.)* yapıştırmada kullanılan bir malzemedir.
central executive unit	merkezi yönetim birimi	CFMU *(Merkezi Akış Yönetim Birimi)* sorumluluğu üye ülkelerin hava sahasındaki hava trafik akış yönetimi ölçümlerinin yapılması, koordinasyonu ve planlamasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
Central Flow Management Unit	Merkezi Akış Yönetim Birimi	Katılımcı ülkelere hava trafik akış yönetimi sağlamak için ICAO Merkezi Hava Trafik Akış Yönetimi Organizasyonu gereğince kurulmuş bir yönetim birimidir. Bu birim Merkezi Yönetim Birimi ve Uçuş Planı Operasyonları Bölümünü içermektedir.
central processing unit load	merkezi işlem birim yükü	Nominal CPU yükü, maksimum giriş/çıkış nominal durumların işlenmesinde verilen işlemcinin CPU yükünün ortalama değeridir.
central radnet monitoring and control system	merkezi radnet görüntüleme ve kontrol sistemi	Radar ağı görüntülenmesi ve kontrol merkezi.
centralised airspace data function	merkezi hava sahası bilgi fonksiyonu	ECAC *(Avrupa Sivil Havacılık Konferansı)* Devletleri tarafından görevlendirilen ve ulusal hava sahası kullanım planlarında uygun rota bilgisi elde edebilmek için kurulan hava sahası yönetim fonksiyonudur.
certified aerodrome	sertifikalı havaalanı	İşletmecisine bir havaalanı sertifikası verilmiş olan bir havaalanı.
change over point	değiştirme noktası	Bir hava yolunda seyir halindeki hava aracının arkasında kalan seyrüsefer yardımcı cihazının kapsama alanından çıkıp üzerine doğru uçtuğu seyrüsefer yardımcı cihazının kapsama alanına girdiğini gösteren, haritalarda işlenmiş noktalardır.
channel	kanal	Radyo frekans spektrumunda veri iletişimine olanak sağlayan frekans bandı.
channel rate	kanal hızı	Radyo frekans kanalı üzerinden iletilebilen maksimum data miktarıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
charter flight	tarifesiz sefer	Belirli bir düzene bağlı kalmadan tarifeli seferler dışında yapılan seferlerdir.
check point	kontrol noktası	Tahditli alanlara girişten önce oluşturulan, şahısların, eşyaların, araçların kontrol edildiği yer.
check-in	check-in	Havaalanı terminallerinde, hava yolu veya yer hizmet kuruluşu görevlilerinin, yolcuların bilet, bagaj işlemi ve kontrollerini yapmaları.
check-in counter	check-in kontuarı	Terminallerde yolcuların check-in işlemlerinin yapıldığı, donanımlı masalardır.
check-in hall	check-in salonu	Terminallerde check-in kontuarlarının toplu halde bulunduğu bölümlerdir.
checklist	kontrol listesi	Bir NOTAM düzenli olarak NOTAM serilerinde yayınlanır. Bu seriler, ilan edildiği yılda geçerli NOTAM gruplarının tamamını içermektedir.
chute	bagaj ayırma alanı *(şutaltı)*	Bagajların ilgili uçaklara yüklenmek üzere tasnif edildiği alan.
circle to runway	meydan turu	Hava trafik kontrolörünce belirtilen havaalanı trafik paterni dahilinde inilecek piste yapılan yaklaşma manevrası.
circuit mode	devir modu	Tahsis edilen iletim yolunun kullanılmasına olanak veren haberleşme ağının konfigürasyonu.
circuit mode channel	devir modu kanalı	Havacılık Mobil Uydu Hizmetinde C kanalı ikili ses ya da bilgi haberleşmesi sağlamak için kullanılır. Çünkü verilen herhangi bir kanal, sadece bir yönde trafik geçirebilir. C kanalları biri üst hat diğeri alt hat olmak üzere çift olarak tahsis edilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
civil air navigation services organization (CANSO)	sivil hava seyrüsefer hizmetleri organizasyonu	Birçok hükümet hava seyrüsefer hizmetlerinin sağlanması sorumluluğunu sivil hizmet birimlerinden bağımsız organizasyonlara aktarmaktadır. Bu organizasyonların büyük çoğunluğu direkt devlet kontrolünde olmakla birlikte, bazıları da tamamen özelleştirilmiştir. CANSO bu organizasyonların birleşerek oluşturduğu bir meslek birliğidir.
civil aviation authority	sivil havacılık otoritesi	Herhangi bir uluslararası hava sahası içinde ICAO tarafından sorumlu tahsis edilen ve iç hat sınırları içerisinde havacılık kullanıcılarına hizmet sağlamakla yükümlü organizasyon.
civil aviation security	sivil havacılık güvenliği	Sivil havacılığı yasadışı müdahale eylemine karşı koruma amaçlı tedbirler ve insan ve doğal kaynakların birleşimi.
civil/military coordination	sivil/asker koordinasyonu	Hava seyrüsefer emniyeti, etkinliği ve hava sahasının uyumlu kullanımını sağlamak için gerekli, sivil ve askeri birimler arasındaki iletişim.
clay	kil	Kalker, silis, mika ve demiroksit içeren, 0,002 mm'den daha küçük taneli, sarı ve kırmızı renk tonlarında görülen, su çekme özelliği bulunan *(m) Al2O3.(n)SiO2.(p)H2O* genel kimyasal bileşim formülü ile ifade edilen, plastisite, kohezyon, renk ve büzüşme özellikleri ile tanımlanan malzeme.
clearance function	klerans/müsaade fonksiyonu	Bir hava trafik kontrol birimi tarafından onaylanan ve uçuş personeli tarafından kabul edilen kleransın belirlenmesi ve iletilmesidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
clearance Limit	müsaade sınırı	Bir ATC müsaadesinin geçerli olduğu son noktaya denir.
clearance void time	izin zamanı bitimi	Bir uçağa verilen ATC iznine uymak üzere herhangi bir manevrada bulunmaması durumunda iznin geçerliliğinin bittiğini belirten zaman.
cleared approach	yaklaşma müsaadesi	Bir pilotun aletli bir yaklaşma uygulaması için ATC tarafından müsaadelendirilmesi. Gerekli olduğunda yaklaşma müsaadesi içinde, bir müsaade ve diğer ilgili bilgilerin olduğu aletli yaklaşma çeşidi sağlanır.
cleared flight level	müsaade edilen uçuş seviyesi	Bir uçuşun muhafaza ettiği ya da ulaşmaya çalıştığı uçuş seviyesi.
cleared flight level deviation	müsaade edilen seviyeden sapma	Bir uçuşun müsaade edildiği seviye ile muhafaza edilen seviye arasındaki fark. Müsaade edilen seviyeden sapma, uçuşun verilen seviyeye uyumluluğunun bozulması durumlarının belirlenmesi amacıyla kullanılır.
cleared level deviation threshold	serbest kılınan sapma eşiği	Serbest kılınan bir seviyeye uyumsuzluğun oluşmaya başladığını tanımlayan izleme kriteri parametresidir.
clearway	aşma sahası	Üzerinde bir uçağın belirli bir yüksekliğe kadar ilk tırmanışının bir bölümünü gerçekleştirebileceği uygun bir alan olarak seçilmiş veya hazırlanmış; ilgili otoritenin kontrolü altında bulunan, yerde veya su üzerinde belirlenmiş dikdörtgen bir saha.
client NOF	alıcı uluslararası NOTAM ofisi	Bir NOTAM işleme birimi tarafından sağlanan hizmetlere abone olan herhangi bir uluslararası NOTAM Ofisi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
closed runway	kapalı pist	Havaalanı otoritesince her türlü uçak operasyonlarına izin verilmediği/mümkün olmadığı pist.
clutter density	kargaşa yoğunluğu	Radar kapsamı içinde, 1 milde oluşan istenmeyen birincil radar ekolarının toplam sayısıdır.
coal tar	katran	Meşe odunun kuru olarak damıtılması.
coarse aggregate	iri agrega	En büyük agrega tane çapının 4 mm'den büyük veya eşit olduğu; en küçük agrega tane çapının ise 2 mm'den büyük veya eşit olduğu agregaya verilen ad.
cockpit	kokpit	Bir hava aracında pilot ya da pilotların oturduğu kısım.
cockpit crew	kokpit ekibi	Hava aracının sevk ve idaresi ile kullanımından sorumlu ve ilgii otorite tarafından lisanslandırılmış gerekli olan asgari sayıdaki pilot/pilotlar ile eğer varsa uçuş mühendisleridir.
cocnrete mix ratio	beton karışım oranı	1 m^3 yerine yerleştirilmiş beton içerisine girecek olan malzemelerin kg cinsinden miktarları.
cocnrete mix ratio	çökme konisi	Betonun işlenebilme özelliği kıvamı ile tayin edilmektedir. Bu kıvam çökme konisi kullanılarak yapılan deneyle ölçülür.
code	kod	SSR sorgulayıcısına cevap veren cevaplayıcı tarafından yayılan sinyallerde bulunan verilerin kombinasyonudur.
code division multiple access	kod bölmeli çoklu erişim	Geniş spektrum modülasyonu ve girişimi engelleyici kodları kullanan dijital haberleşmeler için yapılan çoklu girişim planıdır. Bu plan kullanıcılara her zaman cevaplayıcının bant genişliğinin tamamını kullanabilme imkanı tanır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
coefficient of transmissivity	geçirimlilik katsayısı	Birim hidrolik eğim altında bir akiferin birim genişliğinden suyun transfer edilme hızı. Akiferin doygun kısmının kalınlığı ile hidrolik geçirgenliğinin çarpımıyla ifade edilir.
co-generation unit	kojenerasyon tesisi	Enerjinin elektrik ve ısı formlarında aynı sistemden beraberce üretilmesi.
cohesion	kohezyon	Aynı cins moleküller arasında bulunan çekim kuvveti. Bir maddenin moleküllerini bir arada tutan kuvvettir.
colloid	kolloid	Çapı 0,002 – 1x10-6 mm arasında değişen kil veya organik madde bileşimi.
co-mail	co-mail	Havayolu taşıyıcısı şirketinin kendi istasyonlar ağı içinde naklettiği postalar için kullanılan kısaltma.
co-mat	co-mat	Havayolu taşıyıcısı şirketinin kendi istasyonlar ağı içinde naklettiği malzemeler için kullanılan kısaltma.
combined	birleşik	Genelde radar görüntü ve izleri için kullanılır. Birincil ve ikincil gözetim radar verilerinden yararlanılan bir radar mesajıdır.
combined plot	birleşik plot	Birincil ve ikincil gözetim radar bilgilerinin bir radar görüntüsü üzerinde birleştirilmesidir.
combined VOR and TACAN	birleşik VOR ve TACAN	VOR, TACAN ve DME seyrüsefer yardımcı cihazlarının birlikte bulunduğu bir seyrüsefer yardımcı sitesidir.
com-centre	haberleşme merkezi	Kendisine bağlı haberleşme istasyonlarının mesaj trafiğini yönlendirmekle sorumlu haberleşme merkezidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
common core content of ATCo training	hava trafik kontrolörü eğitiminin temel içeriği	Avrupa Sivil Havacılık Konferans sahası için yaratılan bu projeler; eğitim örnekleri, testler ve performans konularını içermektedir.
common display system	ortak display sistem	Tüm radar bilgi işlem ağının status bilgilerini görüntüleyen display.
common ICAO data interchange network *(CIDIN)*	ICAO ülkeleri arasındaki ortak veri şebekesi	Hava ulaşımında esas unsuru oluşturan havacılık uçuş emniyet mesajlarının yol rehberi'ne *(Routing Table)* göre yurt içindeki havaalanlarına ve yurt dışındaki AFTN merkezlerine daha hızlı ve kayıpsız olarak gönderilebilmesi için ICAO Üyesi Ülkeler arasında kurulmuş olan 9600 Bps hızında X.25 paket anahtarlamalı iletişim protokolünü kullanan haberleşme şebekesidir.
common point	ortak nokta	Bir ya da daha fazla uçağın, ilgili ATC otoritesince, rapor etmesi istenen nokta.
communication management unit	haberleşme yönetim birimi	Bilgi sağlama hizmetine yönelik haberleşme yönetim birimi; hava-yer ya da diğer yer çalışma ağları arasında bilgi transferine olanak sağlamaktadır.
compactness	kompasite	Birim hacimdeki agregada tanelerin işgal ettiği toplam hacimdir.
compass locater	mevki belirtici radyo cihazı	Aletli iniş sistemi *(ILS)* için ya da son yaklaşma aşamasında seyrüsefer yardımcı cihazı olarak kullanılan mevki belirleyici.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
compass rose	pusula gülü	Gerçek yada manyetik kuzey yönünü belirleyen meydan üzerinde işaretlenmiş ya da haritalarda gösterilen daire.
competence	yeterlilik	Personel veya personel grupları arasında ortaya çıkan bilgi, yetenek ve yapabilirlik durumudur.
component	komponent	Herhangi bir motor, pervane, parça veya cihazdır.
composite separation	bileşik / karma ayırma	Uçakları, bileşik yol sistemi ile uygulanan ayırma minimalarını *(yatay/dikey)* azaltarak ayırma yöntemi.
compressed stabilized filling ground	sıkıştırılmış stabilize dolgu zemin	Zemin emniyet gerilmesi 0,7-1,0 kg/cm² olan zeminler.
compulsory reporting points	zorunlu rapor noktaları	Uçakların üzerinden geçerken rapor etmesi zorunlu olan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenmiş noktalar.
computer based training	bilgisayar esaslı eğitim	Bilgisayar çalışma ortamında interaktif yöntemlerle *(interaktif cevaplama, konu anlatımı gibi)* öğrenciye özgür bireysel çalışma ritmini kullandırarak bilgi ve yetenek kazandırılması.
concrete	beton	Kum, çakıl ya da kırmataş, çimento, su ve gerektiğinde katkı maddeleri kullanılarak elde edilen yapı malzemesi.
concrete compressive strenght	beton basınç dayanımı	Betonun basınç mukavemeti standart kür koşullarında saklanmış *(20 °C ±2°C kirece doygun su içerisinde)*, 28 günlük silindir *(15 cm çap, 30 cm yükseklik)* veya küp *(15 cm kenarlı)* numuneler üzerinde ölçülür.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
concrete design	beton dizaynı	Döküm yapılacak beton ile ilgili tüm tasarımlar.
concrete mixing water	beton karma suyu	Kuru haldeki çimento ve agregayı plastik, işlenebilir bir kütle haline getirmeye yarayan sıvıdır. Çimento ile kimyasal reaksiyon yaparak plastik kütlenin sertleşmesini sağlar.
conditional route	şartlı rota	Bir hava trafik hizmet yolu veya bir parçasının özel koşullar altında kullanılması veya planlanmasıdır. Şartlı rotalar, aktivitenin beklenen seviyeleri, ilgili uçuş planları gibi değişik nedenlere bağlı olarak çeşitli kategorilere ayrılabilirler.
cone of silence	sessizlik konisi	Yüksek açılarda anten performansının limitlerine bağlı olarak radar kapsamında oluşan boşluğa denilmektedir.
conference communication	konferans haberleşmesi	üç ya da daha fazla yerleşim arasında dolaysız / direkt olarak anında konuşma imkanı sağlayan haberleşme sistemi / kolaylığı.
conference communications	çoklu haberleşme	Üç veya daha fazla merkezin aynı anda ve direkt olarak konuşma yapabildikleri haberleşme kolaylığı.
conflict alert	çakışma ikazı	Otomatik radar fonksiyonu olarak radar hedefleri arasında mevcut minimaların altına inilebileceği yönünde verilen ikaz.
conflict data	uyuşmazlık verileri	Şu bilgileri içerir: Uyuşmazlık tanımlaması, tipi ve şiddeti.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
conflict data	veri çelişkisi	Çelişkili veri *(veri çelişkisi)*: Çelişkili tanımlama *(tanımlama çelişkisi)*; çelişkili tip *(tip Çelişkisi)*; havaaracı çelişkisi *(çelişkili havaaracı)* veya özel kullanım hava sahası ihlali, veya kullanılabilir en düşük uçuş seviyesinin altına alçalış *(alçalma)*, veya nominal yolların kesişimini *(kesişmesi);* karmaşa derecesi *(düzeyi);* havaaracı veri çelişkisi veya özel kullanım hava sahası veri ihlali, veya kullanılabilir en düşük uçuş seviyesi verisi altına alçalış; veya nominal yollar kesişim verisi. *(Orta vadeli çakışma verisi-MTCD)*
conflict resolution	çakışma çözümlenmesi	Potansiyel tehlike teşkil eden trafikler arasında uygun ayırma minimumlarının uygulanmasıyla yapılan çözümleme.
conglomerate	konglomera	Yuvarlak kum ve çakılların basınçla birleşmesi ve zamanla sertleşmesi sonucu oluşan kütleler.
consignor	gönderici	Ürettiği veya sahip olduğu malları hava yolu ile taşıtmak isteyen ve bu amaca uygun şekilde paketleyen kişi veya kuruluşu.
container	konteynır	İçine yük koyularak uçağa yerleştirilen, biçimi uçağın iç yüzey detaylarına uyumlu metal birimleri.
container dolly	konteynır dolly	Bagaj, kargo ve posta taşınması için kullanılan standart ölçülerdeki metal kutular.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
contingency plan	beklenmedik olay planı	Havaalanında, operasyon veya özel harekâtı gerektiren acil durumlarda, güvenlik güçlerinin ve görev verilen ilgili diğer birimlerin kullanılmasını düzenleyen ve çeşitli davranışları ihtiva eden plan.
control *(for aircraft)*	kontrol *(hava aracı için)*	Hava aracı/hava aracı komponentinin onaylanmış standartlar ile uygunluğunun denetlenmesidir.
control area	kontrol sahası	Belirli bir alt sınırdan başlayıp yukarıya yükselen kontrollü sahaya denir.
controlled aerodrome	kontrollü havaalanı	Havaalanı trafiğine hava trafik kontrol hizmeti sağlanan havaalanıdır.
controlled airspace	kontrollü hava sahası	İçerisinde hava sahası sınıflandırmasına uygun olarak hava trafik kontrol hizmetinin verildiği sınırları belirlenmiş sahalara denir. *Not: ATS hava sahası sınıfları A,B,C,D ve E' den oluşur.*
controlled flight	kontrollü uçuş	Hava trafik kontrol müsaadesine tabii herhangi bir uçuş.
controlled flight into terrain	arazi engeline doğru kontrollü uçuş	Normal fonksiyonlu bir uçağın yere, suya yada bir engele doğru yaptığı istem dışı uçuş.
controller-pilot data link communication *(CPDLC)*	kontrolör pilot veri hattı haberleşmesi	ATS operasyonlarında ATC merkezi ile hava aracı arası iletişimin veri değişimi yöntemi ile yapılmasını sağlayan bir sistemdir.
convergence and implementation programme *(CIP)*	yakınsama ve uygulama programı	Ulusal ve çok uluslu bütünleşme planlarının ilerleyişini izleme ve koordine etmek için kullanılan Avrupa Hava Trafik Kontrolü Uyumluluğu ve Bütünleşme Programı organizasyonudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
conveyor	konveyor	Bagaj, kargo ve postanın yüklenip/boşaltılması için kullanılan hareketli bant sistemi.
conveyor vehicle	konveyör aracı	Bagaj, Kargo ve Postanın yükleme, boşaltma için kullanılan hareketli bant sistemine haiz araç.
coordinate	koordinat	Bir pozisyon ya da yeri belirlemesi amacıyla enlem/boylam olarak *(derece/dakika/saniye)* ifade edilen referans değerler.
coordination Fix	koordine fiksi	Üniteler arasında devir noktası, kontrolün transferi, terminal giriş/çıkış noktaları olarak kullanılan bir seyrüsefer yardımcısı ya da fix olarak belirlenen pozisyon.
core requirements for ATM working positions	ATM çalışma pozisyonları için temel gereksinimler	Çalışma pozisyonu gelişimi için metotlar ve araçlardır. Temel proje, Avrupa Sivil Havacılık Konferansı Devletlerindeki hava trafik yönetimini geliştirmeyi amaçlamaktadır.
correlation	korelasyon	Uçuş yolu ve profili konusunda SSR kod tanımlaması, coğrafik ve zaman kontrollerini temel alan uçuş planı verileri ve pozisyon vektörü arasında ilişki oluşturan fonksiyondur.
corrective	Düzeltici	Düzeltici
corrosion	korozyon	Elektrokimyasal etki sonucu malzemede oluşan kütle kaybıdır.
coupling	kapling	İkmal hortumu ile uçak yakıt noktası bağlantı aparatı.
courrier service	kurye hizmeti	Bir yada birden fazla gönderici tarafından verilen gönderilerin, tarifeli bir hava yolu ile, kurye yolcu tarafından normal uçakaltı bagajı olarak taşınması işlemi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
course	course	Yoldaki uçaklar için tasarlanmış uçuş yolu, ILS hattında ise pisti karşılayıcı yol anlamında kullanılan terim.
coverage	kapsama alanı	Radarın, gerekli ihtiyaçları karşılayabildiği üç boyutlu hava sahası hacmidir.
crack	çatlak	Doğal sebepler, trafik etkisi, ya da alttaki bir tabakadan yansıma sebebiyle kaplama içinde meydana gelen ayrılma.
crew	mürettebat	İşletici tarafından uçuş süresinde bir hava aracında görevlendirilen şahıslardır.
crew member	kabin görevlisi	Uçuş esnasında, uçakla ilgili bir operasyon konusunda operatör tarafından görevlendirilmiş bir kişidir.
crew resource management	ekip kaynak yönetimi	CRM, iletişim, durumsal farkındalık, problem çözme, karar verme, takım çalışmasıyla ve bu alanların her birinin yol açtığı alt disiplinlerle beraber olan geniş bir bilgi, beceri, davranış ihtiva eder. CRM'i oluşturan bu elementler yeni olmamakla beraber havacılıkta, genellikle hava ulaşımının başlamasıyla, "havacılık, kaptanlık, ekip işbirliği vb." gibi başlıklarla bilinmektedir. Bunun yanı sıra, geçmişte, bu terim formel olarak tanımlanıp, açıkça belirtilmemiştir. CRM bu eksikliği gidermek için bir girişim olarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca, CRM uçuş operasyon ve emniyetinin etkinliğini artırmak için insan, ekipman, prosedür gibi tüm kaynakların optimum kullanımını sağlamak için bir yönetim sistemi tanımlamaktadır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
critical facility	hassas tesis	Hasar gördüğünde havaalanı fonksiyonlarının ciddi şekilde aksamasına yol açacak olan ve havaalanı içinde veya havaalanına direkt bağlantılı bulunan tesis ve yerler.
critical incident	kritik hadise	Bir kişinin olağan olmayan güçlü bir reaksiyon gösterdiği herhangi bir olay.
cross border area	sınır geçiş sahası	Özel operasyonel ihtiyaçlar için uluslararası sınırlarda oluşturulan geçici ayırma sahasıdır.
cross track distance	geçiş izi mesafesi	İstenilen rotanın havayolunun sağına ve soluna olan dikey mesafesi.
crosswind	yan rüzgar	Bir uçağın takip ettiği rotaya ya da kullanılan piste paralel olmayan 90 derecelik dik rotada esen rüzgar yönü.
crosswind component	yan rüzgar bileşeni	Piste 90 derece dik açıyla esen rüzgar bileşeni.
cruise	seyir, yolculuk	Uygun olan seviye ve hızda yol almak.
cruise climb	seyir tırmanışı	Bir uçağın belirli bir *(rate)* derece ile yapmış olduğu tırmanma manevrası *(tekniği)*.
cruising altitude	seyir irtifası	Yol seviyesi boyunca muhafaza edilen irtifa.
cruising level	seyir seviyesi	Bir hava aracının uçuşunun önemli bir bölümünde muhafaza ettiği seviyeye denir.
crushed stone	kırmataş	Kırılmış tanelerden meydana gelen iri agregadır.
crushed stone sand	kırmakum	Kırılmış tanelerden meydana gelen ince agregadır. Çakılın veya bloktaşın kırılması ile elde edilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
curing agent	kür malzemesi	Çimentonun yeterli hidratasyonunu sağlamak, betonda tam ve uygun sertleşme elde edebilmek için kullanılan malzemedir.
curing of concrete	beton kürü	Beton yerleştirildikten sonra veya beton ürünlerinin imalatından sonra oluşabilecek su kaybını engellemek ve hidratasyon reaksiyonlarının uygun şekilde ve zamanında gerçekleşmesini sağlamak için yapılan işlerdir.
current flight data	güncel uçuş verisi	Son yapılan uçuş planı değişiklikleri ve kontrolör müdahaleleriyle güncelleştirilen uçuş bilgisi.
current flight plan *(CFL)*	cari uçuş planı	Şayet varsa müteakip müsaadelerle oluşturulmuş, değişiklikleri de içeren uçuş planı.
current flight position	güncel uçuş pozisyonu	En son algılayıcı verilerini temel alan x, y, z koordinatlarında uçuşun son pozisyonunu temsil eder.
cyclic redundancy check *(CRC)*	döngüsel artıklık kontrolü *(CRC)*	Veri kaybı veya değişikliğine karşı bir güvence seviyesi sağlayan verinin dijital olarak ifade edilmesine uygulanan matematiksel bir algoritma.
D		
danger area	tehlikeli saha	Belirli zamanlarda içerisinde uçuş emniyeti için tehlikeli faaliyetlerin olduğu sınırları belirli sahalara denir.
dangerous goods	tehlikeli maddeler	İnsan sağlığına, güvenliğine, malına ya da ortamına önemli risk arz edebilen ve MSHGP EK-20 tehlikeli maddeler listesinde gösterilen veya Ek'e göre tasnif edilen madde ya da malzemeler.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
dangerous goods regulations	tehlikeli madde kuralları	Tehlikeli madde sınıfına giren maddelerin hava yoluyla taşınması ile ilgili olarak IATA DGR esas olmak üzere Tehlikeli Maddeler Taşıma Yönergesi'nin, 05 Genel Esaslar maddesinde belirtilen diğer kaynaklarda yer alan kurallardır. IATA DGR Kitabı, her yıl yenilenir. Ancak, ara dönemlerde yapılan değişiklikler çeşitli yollarla ilgililere ulaştırılır.
data	veri	Kavramlar, talimatlar ve bilgilerin, haberleşme ve açıklamalar için uygun formata getirilmiş hali.
data display system	bilgi görüntüleme sistemi	İşlenmiş verinin gösterimine olanak sağlayan elektronik ve/veya elektromekanik sistem.
data link	veri hattı	Terminaller arasında veri iletişimine olanak sağlayan bağlantı.
data link communication	veri hattı haberleşmesi	Mesajların veri hattı vasıtasıyla gönderilip alındığı bir iletişim şeklidir.
data model	veri modeli	Veri tabanında, veri özelliklerini ve ilişkilerini içeren kavramsal yapı.
data quality	veri kalitesi	Bir verinin, kullanıcılar için doğruluk, bütünlük ve çözümsellik açısından belirlenen gereklilikleri karşılaması /sağlaması amacıyla belirlenen güvenlik derecesi /seviyesi.
datum	başlangıç noktası	Başka miktarların hesaplanmasına yönelik bir referans veya esas niteliğinde olabilecek herhangi bir miktar veya miktarlar seti.
day	gün	00.01 UTC ile 24.00 UTC arasındaki süredir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
de/anti icing vehicle	de/anti icing aracı	Buzlanmayı çözücü/önleyici kimyasal maddelerin uçaklara uygulanması için kullanılan özel donanımlı araç.
dead reckoning	konum tahmini	Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmini yapılması.
dead reckoning *(dr)* navigation	tahmini seyrüsefer	Yön, hız ve zaman gibi verileri göz önüne alarak belirlenen bir konumdan ilerleyerek konum tahmin ederek yapılan seyrüsefer.
decision altitude /height	karar irtifası/yüksekliği	Hassas yaklaşmada yerden görerek referans alarak inişin tamamlanamayıp pas geçme prosedürünün uygulanmaya başlanacağı belirlenmiş irtifa ve yükseklik değeridir.
decision making	karar alma	Bir aksiyonun muhtemel oluşumlarından birini seçerek yapılan aktif kavrama işlemi.
declared capacity	ilan edilmiş kapasite	Meteorolojik koşullar, kontrol sahası ya da ATC sektör yapısı, personel ve cihaz yeterliliği, sorumluk sahibi olduğu hava sahasında bir kontrolörün iş yükünü etkileyecek diğer faktörler de göz önüne alınarak, hava sahasının bir bölümü için belirli bir zaman dilimi içindeki uçak sayısı olarak dile getirilen bir ATC Sisteminin ya da onun bir alt sisteminin ya da normal operasyonlar süresince bir hava aracına sağlanan hizmet yeterliliği ölçüsü / kabiliyeti.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
declared distances	ilan edilmiş mesafeler	**a)** Mevcut Kalkış koşu mesafesi *(TORA):* Kalkış halindeki bir uçağın yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli beyan edilen pist uzunluğu. **b)** Mevcut kalkış mesafesi *(TODA)*: Kalkış koşusu için mevcut pist uzunluğu artı, varsa, aşma sahasının uzunluğu. **c)** Mevcut hızlanma–durma mesafesi *(ASDA)*: Kalkış koşusu için mevcut pistin uzunluğu artı, varsa, durma uzantısının uzunluğu. **d)** Mevcut iniş mesafesi (LDA). İniş yapan bir uçağın yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli beyan edilen pist uzunluğu.
declared distances - heliports	beyan edilen mesafeler - heliportlar	**a)** Mevcut kalkış mesafesi *(TODAH).* Son yaklaşma ve kalkış koşusu uzunluğu, artı kalkışı tamamlamaları için helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen helikopter aşma sahasının *(varsa)* uzunluğu **b)** Reddedilmiş mevcut kalkış mesafesi *(RTODAH).* Reddedilmiş bir kalkışı tamamlamaları için performans sınıfı 1'de işletilen helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen son yaklaşma ve kalkış alanının uzunluğu. **c)** Mevcut iniş mesafesi *(LDAH)*. Son yaklaşma ve kalkış alanının uzunluğu, artı iniş manevrasını belirli bir yükseklikten tamamlayabilmeleri için helikopterler için mevcut ve elverişli beyan edilen herhangi bir ek alan.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
degradation	degradasyon	Atmosferik, hidrolik, biyolojik ve diğer faaliyetler sonucunda kayaların, sarp kayalıkların, yeryüzü katmanlarının ve akarsu yataklarının aşınması ve ayrışması.
de-icing	buzlanma çözme	Uçakların yüzeylerinde oluşan buzun ve karın temizlenmesi işlemi.
de-icing/anti-icing pad	buzlanma çözme/buz önleme alanı	Buz giderici/buz önleyici işlemden geçmek üzere bir uçağın park etmesine yönelik düzenlenmiş bir iç alan ve iki veya daha fazla mobil buz giderci/önleyici ekipmanın manevralarına yönelik düzenlenmiş bir dış alanı kapsayan bir alan
delay	gecikme	Merkezi Akış Yönetim Birimi *(CFMU)* tarafından belirlenen kalkış zamanı ile operatörün talep ettiği ilk kalkış zamanı arasındaki fark.
delivery time	dağıtım zamanı	Kontrolör tarafından gönderilen mesajın uçuş ekibinin eline geçmesi için geçen süre.
density ratio	dansite oranı	Yoğunluk oranı.
departure clearance	kalkış müsaadesi	Kalkış sonrası izlenecek yolu ve tırmanılacak seviyeyi belirleyen talimatlar.
departure control	kalkış kontrolü	Kalkıştan sonra belli bir süre boyunca, kalkan IFR uçuşlara sağlanan hava trafik kontrol hizmeti.
departure control system *(DCS)*	kalkış kontrol sistemi	Uçuşların check-in işleminin *(uçuş öncesi yolcu bilet işlemi)*, kapasite ve yük kontrolünün ve sevkinin bir otomasyonla *(otomatik makinalarla)* yapılması yöntemi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
departure slot	kalkış slotu	Uçağın kalkışını yapmasının zorunlu olduğu zaman.
departure time	kalkış zamanı	Uçağın pistten teker kestiği kalkış zamanı.
dependent parallel approaches	bağımlı paralel yaklaşmalar	Birbirine komşu, uzatılmış pist merkez hatları üzerinde uçan uçaklar arasında radar ayırma minimalarının nasıl olacağının tarif edildiği paralel veya paralele yakın aletli pistlere yapılan eş zamanlı yaklaşmalar.
deportee	kabul edilmeyen kişiler	Bir Ülkeye girişi yetkili merciler tarafından reddedilen kişiler. Söz konusu kişiler, geldikleri Ülkeye ya da kabul edilecekleri başka bir ülkeye geldikleri hava taşıyıcısı ile geri gönderilmek zorundadır.
descend below lowest usable flight level	kullanılabilen en düşük uçuş seviyesinin altına alçalma	Bir uçağın, bir hava sahasında belirlenmiş minimum uçuş seviyesinin altına alçalmasıdır.
descend speed adjustments	alçalma hız ayarlamaları	Meydan varış zamanını belirlemek amacıyla yapılan hız azaltma hesaplamaları.
designated RNAV route	belirlenmiş RNAV rotası	Bir VOR/DME seyrüsefer cihazı kapsamındaki geçerli düşük ve yüksek irtifa değerlerini temel alan saha seyrüsefer rotası.
desired track	planlanan güzergah	İki yol noktası arasında planlanan ya da istenilen güzergah.
destination aerodrome	gidiş meydanı	Bir uçuş için belirtilmiş iniş meydanı.
destination alternate	varış yedek meydanı	İniş için önceden düşünülmüş havaalanına inişin mümkün olmadığı veya tavsiye edilmediği hallerde uçakların kullanabileceği havaalanı.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
deviation	sapma	Takip edilen yol güzergahından, meteorolojik koşullar ya da olağanüstü durumlar nedeniyle ayrılma.
diabase	diyabaz	Klinopiroksen, ojit, olivin, magnetit ve ilmenit içeren, yeşil renkli ve aşınma dayanımı yüksek bir kayaç.
diagnosing	teşhis etme	Şartların değişmesiyle ya da yeni bilgilerin işlenmesiyle değişen trafik durumunun tanımlanması işlemi.
differential global navigation satellite system	farklı küresel seyrüsefer uydu sistemi	Bir veya daha fazla bilinen noktadaki pozisyon hatalarının belirlenmesi ve pozisyon doğruluğu için bir başka sistemden alınan bilgilerin iletilmesini amaçlayan bir sistemdir.
differential global positioning system	farklı küresel konumlandırma sistemi	Küresel pozisyonlama sisteminin çözüm doğruluğunu geliştirmek için kullanılan bir tekniktir.
diorite	diyorit	Gri, koyu gri renkli, iri ve ince taneli minerallerden oluşan, andezin, biyotit, hornblend ve piroksin ile kuvars içeren iç püskürük magmatik kayaç.
direct access radar data	doğrudan radar veri erişimi	RDP sisteminin bir parçası olan MRT' lerde bir sorun olduğunda MCT den gelen radar plot bilgilerinin kontrolörlerin önündeki displaylere anında ve kesintisiz getirilmesini sağlayan bir bağlantı şeklidir.
direct controller pilot communication	kontrolör pilot direkt haberleşmesi	Hava trafik kontrol birimi ve pilot arasında sesli cevaplama içeren radyo haberleşme metodu.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
direct flight	direkt uçuş	İki fix, nokta ya da seyrüsefer yardımcısı arasında rota uçuşu.
direct transit passengers	direkt transit yolcular	Vardıkları uçakla kısa bir aradan sonra aynı uçak ve aynı uçuş numarası ile seyahatlerine devam eden yolculardır. *(Teknik problemlerden ötürü uçak değiştiren fakat aynı uçuş sayılı uçakla devam eden yolcular direkt transit yolcular olarak sayılır.)*
Directorate General of Civil Aviation Authority	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü, kamu tüzel kişiliğine haiz, özel bütçeli, Ulaştırma Bakanlığına bağlı bir kuruluş olup, sivil havacılık sektöründe kural koyma, denetleme ve yaptırım uygulama görevini yürütmektedir.
dispenser	akaryakıt hidrant aracı	Apron üzerinde bulunan akaryakıt ikmal deposu ile irtibatı bulunan yakıt pit'i/valfi ile uçak arasında yakıt dolum işlemini gerçekleştiren ve üzerinde pompa, sayaç, mikro filtre, dolum hortumları gibi donanımları bulunan araç.
dispersivity	dispersivite	Gözenekli bir matrisin kendi içerisinden geçen bir izleyicinin yayılmasına neden olma özelliği.
displaced threshold	kaydırılmış eşik	Bir pistin başlangıcında bulunmayan bir eşik.
distance measuring equipment	mesafe ölçüm cihazı	Uçakta ve yerde bulunan cihazlar yardımıyla, uçağın yerdeki istasyona olan uzaklığını mil cinsinden gösteren cihaz.
distillation	destilasyon	Asfaltın damıtılması.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
distress phase	tehlike hali	Bir hava aracı ve içindekilerin, kesin ve yakın bir tehlikenin içinde veya acil yardım gerekliliği konusunda nedenlerin varolduğu durum.
DME separation	DME ayırması	Havaaraçları arasında DME cihazından alınan mesafe bilgisine dayalı olarak yapılan ayırma.
dolly	dolly	Traktörler ile çekilen, apronda konteyner ve palet taşımacılığında kullanılan, seviyesi fazla yüksek olmayan küçük tekerlekli taşıma aracı.
domestic flight *(s)*	iç hat uçuş *(lar)*	Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları içindeki havaalanları arasında yapılan seferler.
dosage	dozaj	Ayarlama, düzenleme.
drain	drenaj *(yakıt ikmal)*	Tanka alınan yakıtta atmosferik olaylar nedeniyle oluşan serbest suyun sistemden alınması.
dry unit weight	kuru birim ağırlık	Zemin ya da kaya katı maddesinin ağırlığının zemim veya kaya kütlesinin toplam hacmine oranıdır.
ductility	düktilite	Standart kalıpta bitümün çekilerek uzaması.
dummy joint	yalancı derz	Yalancı derz öngörülen noktalarda sonradan kesilen derzdir. Yalancı derz için gerekli derinlik ve genişlik; inşaat derzlerinde geçerli olan ölçülerle aynı şartlardadır.
duplicated secondary surveillance radar coverage	ikili ikincil gözetim radar kapsamı	Birbirinden bağımsız çalışan iki tane ikincil gözetim radar kaynağından alınan radar bilgilerinin kullanıldığı sistemdir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
durability	dayanıklılık	Yapı malzemelerinin ve yapıların işlemlerini uzun yıllar boyu bozulmadan yerine getirmelerine denir.
dynamic load-bearing surface	dinamik yük taşıma yüzeyi	Üzerine acil durum halinde bir konma gerçekleştiren bir helikopter tarafından oluşturulan yükleri taşıyabilecek bir yüzey.
E		
earth referenced navigation	yüzeyden referanslı seyrüsefer	Yüzeysel seyrüsefer kaynağına bağlı olup, tek siteye bağlı olmayan seyrüsefer.
efficiency measurement	yeterlilik ölçülendirmesi	Girdi-çıktı oranlarını sonuçlandıran ölçülendirme ünitesi.
elevated heliport	yükseltilmiş heliport	Kara üzerinde yükseltilmiş bir yapı üzerinde bulunan bir heliport.
ellipsoid height ***(geodetic height)***	elipsoit yükseklik *(geodetik yükseklik)*	Söz konusu noktanın içinden elipsoit dış dikme boyunca ölçülen, referans elipsoit ile ilgili yüksekliktir.
emergency	acil durum	Hava alanlarında, normal hizmet akışı dışında, personel, araç, gereç ve malzeme kullanımı, takviyesi, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu gerektiren, güvenlik, kaza-kırım veya kurtarma ile ilgili her türlü durum.
emergency phases	acil durum safhaları	Şüphe hali, alarm hali ve tehlike hali anlamında kullanılan genel terim.
emergency plan	acil durum planı	Hava alanlarında her türlü acil durumda, bu duruma uygun olarak, araç, gereç ve personel kullanımını ve takviyesini, ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğinin koordinesini düzenleyen ve ICAO Ek-14 ve SHY-14A'ya göre hazırlanan plan.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
en-route	yol aşaması	Kalkış noktası ile bitiş aşamasına kadar seyrüsefer operasyonunun bir safhası.
en-route airspace	yol aşaması hava sahası	Tırmanma, düz uçuş veya alçalma aşamasındaki uçuşlara hava trafik hizmetinin sağlandığı terminal sahaları dışında tanımlanmış hava sahası.
enroute alternate	yedek yol boyu havaalanı	Yol boyunda uçarken olağandışı ya da olağanüstü *(emercensi)* bir durum geçirdikten sonra bir hava aracının inebileceği yedek havaalanı.
entrepot-warehouse	antrepo	Gümrük gözetimi altında bulunan eşyanın konulması amacıyla hava alanı içerisinde veya dışında bulunan ve kuruluşunda aranılacak koşulları ve nitelikleri yönetmelikle belirlenen yerdir.
equipment capacity	ekipman kapasitesi	ATC sistemleri tarafından taşınabilir en fazla trafik sayısı.
error	hata	Ölçülen değer ile fiziksel değer arasındaki meydana gelen farklılık.
estimated off block time	takoz çekme zamanı	Bir hava aracının kalkışı ile ilgili olarak harekete başlayacağı tahmin edilen zamana denir.
estimated time of arrival *(ETA)*	muhtemel varış zamanı	IFR hava aracı için gidiş meydanında aletli yaklaşma usulünün dizayn edildiği fiks varsa bu fikse varış zamanıdır. Böyle bir fiks ya da seyrüsefer yardımcı cihazı yoksa ya da hava aracı VFR ise meydan üzerinde olacağı tahmin edilen zamandır.
ETOPS extended-range twin-engine operation performance standards enroute alternate	çift motora sahip hava araçları için yedek yol boyu havaalanı	Yol boyu ETOPS operasyanları esnasında hava aracının motor arızası ya da diğer anormal durumlar ya da acil durum koşullarında inebileceği uygun / elverişli yedek meydan.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
European Air Traffic Management System *(EATMS)*	Avrupa Hava Trafik Yönetim Sistemi	ECAC üyesi ülkelerin hava trafik sistemlerini eşgüdümlü hale getirerek, iniş-kalkış zamanlarındaki gecikmeleri azaltmak, tercih edilen uçuş profilleri ile uçuş emniyeti, ülke güvenliği, çevresel etkiler gibi konularda minimum tahditleri planlayan sistem.
European Aviation Safety Agency *(EASA)*	Avrupa Havacılık Emniyeti Otoritesi	15 Temmuz 2002 tarihinde hizmete geçen, Avrupa hava shası ile ilgili bir emniyet kurumudur.
European Civil Aviation Conference *(ECAC)*	Avrupa Sivil Havacılık Konferansı	1955'ten beri faaliyetlerine devam eden uluslararası bir organizasyondur. Amacı, Avrupa hava taşımacılık sisteminin güçlendirilmesi, güvenli ve etkili gelişiminin devam ettirilmesidir. ECAC, üye ülkeler ile diğer ülkeler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesi ve sivil havacılık politikalarının belirlenmesi konularında da çalışmalar yapmaktadır.
European Geostationary Navigation Overlay Service *(EGNOS)*	Avrupa Küresel Seyrüsefer Kaplama Hizmeti	Avrupa'da uydu seyrüseferi sağlamak amacıyla 1984 de çalışmalarına başlanan bir hizmettir. EGNOS'un geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi ile ilgili çalışmalar 1994 de Avrupa Uzay Ajansı *(ESA)*, Avrupa Birliği *(EU)* ve EUROCONTROL'ün katılımı ile kurulan Avrupa Üçlü Birliği *(ETG)* tarafından yürütülmektedir.
European Organisation for the Safety of Air Navigation	Avrupa Hava Seyrüsefer Emniyeti Teşkilatı (*EUROCONTROL)*	Avrupa seyrüsefer emniyetini sağlamak üzere kurulan ve Türkiye'ninde üyesi bulunduğu çok uluslu organizasyon.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
executive ATCo	uygulama hava trafik kontrolörü	Planlama kontrolörü ile eşgüdüm halinde ATC operasyonlarını yerine getiren, radyo - telefon iletişimini yürüterek sorumluluk sahasındaki uçakların aktif olarak kontrolünden sorumlu lisanslı veya dereceli hava trafik baş kontrolörü veya kontrolörüdür.
expansion joint	genleşme derzi	Beton tam kürünü aldıktan sonra ortam sıcaklığına bağlı olarak genleşir ya da çeker. Bu hareketlerin betonda istenmeyen çatlama ve çalışma yapmasını engellemek için betonun yapısına göre ortalama 30 metre aralıklarda genleşme derzleri bırakılmalıdır. Bu derzler beton dökümü sırasında oluşturulmalı ve beton tamamen bu bölgelerde kesilmelidir.
expected approach time *(EAT)*	muhtemel yaklaşma zamanı	IFR bir hava aracının muhtemel bir gecikme/beklemenin ardından, iniş için yaklaşmasını tamamlamak üzere fiksi terk edeceği tahmin edilen zamandır.
expected departure clearance time	muhtemel kalkış talimatı zamanı	Bir uçağın kalkış için talimatı alabileceği en uygun zaman.
F		
facility	fasilite	Özel bir amaç için yapılmış bina, ekipman veya üniteler.
false plot	hatalı görüntü	Uçağın gerçek pozisyonundan farklı bir pozisyonda radarda görünmesi.
False Replies from Undesired Interrogator Transmissions	FRUIT	Bir uçağın birden fazla anten tarafından sorgulanması durumunda, başka bir sorgulama nedeniyle transponder cevap sinyalinin beklenen süreden daha önce alıcıya gelmesi olayıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
false track	hatalı iz	Radar sistemindeki teknik konulardan kaynaklanan yanlışlıklar.
Federal Aviation Administration	Federal Havacılık İdaresi	Sorumluluğu sivil havacılık güvenliği olan kurum, Amerikan hükümetinin bir parçası olarak 1958 yılında kurulmuştur. Fonksiyonları; ulusal savunma gereklerini ve güvenliği göz önüne alarak sivil havacılığın düzenlenmesi, yeni teknolojiler kullanarak havacılığın geliştirilmesi, sivil ve askeri uçakların kontrolünün ortak bir sistemde yapılması, ulusal hava sahası sistemi konusunda yapılan araştırmalar ve ticari uzay taşımacılığının düzenlenmesidir.
ferry flight	boş uçuş	Bir uçağın yolcu ve yük taşımaksızın uçurulması.
filed flight plan	dosyalanmış uçuş planı	Pilot ya da onun yasal temsilcisi tarafından ATS ünitesinde doldurulan, sonradan yapılmış değişiklikleri içermeyen plana denir.
filled flight plan	doldurulmuş uçuş planı	Pilot veya şirket temsilcisi tarafından uçuştan önce ATS ünitesine verilmek üzere doldurulan uçuşla ilgili ayrıntıları içeren plan.
filler	filler	200 mm altında kalan malzeme *(asfalt için)*
filling ground	dolgu zemin	Suni olarak sıkıştırılmamış zeminler.
filling ground compressed with vibration cylinder	vibrasyonlu silindirle sıkıştırılmış dolgu zemin	Zemin emniyet gerilmesi 1,0-1,5 kg/cm² olan zeminler.
final	final	Aletli veya görerek yaklaşma yapan bir uçağın iniş için pisti karşıladığı hat.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
final approach	son yaklaşma	Belirlenmiş bir son yaklaşma fix'i ya da belirlenmemiş ise herhangi bir nokta ya da fix'ten başlayan aletle yaklaşma usulünün bir parçası olarak; **a)** Belirlenmiş ise son kaide dönüşünün *(procedure turn)*, esas dönüşün *(base turn)* bitiminde ya da racetrack usulünde inbound başa dönüşünde ya da, **b)** Yaklaşma usulünde belirtilen son yaklaşma başına intercept olunan noktada başlar. Havaalanı civarında; ***(a)*** İnişin gerçekleştirileceği ya da ***(b)*** Pas geçme yönteminin başlayacağı noktada sona erer.
final approach and take-off area	son yaklaşma ve kalkış alanı *(FATO)*	Havada asılı kalmaya veya inişe yönelik yaklaşma manevrasının son aşamasının üzerinde tamamlandığı ve kalkış manevrasının başlatıldığı belirli bir alan.
final approach course	son yaklaşma hattı	Aletli yaklaşma yapan bir uçağın pisti karşılamasını sağlayan hat.
final approach fix	son yaklaşma fiksi	Yayınlanmış aletli alçalma usulünün başladığı nokta.
final approach segment	son yaklaşma bölümü	Üç boyutlu geometrik bir yolu tanımlayan ve uçakların son yaklaşmada uçuşuna devam etmesi beklenen düz bir hat.
final set	priz bitme süresi	Beton karılırken suyun çimentoya temas ettiği andan itibaren betondan elenerek ayrılmış olan harcın, çapı 6,175 mm olan bir sondanın daldırılmasına karşı 3,5 n/mm2'lik bir mukavemet kazanmasına kadar geçen süre.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
fine aggregate	ince agrega	En büyük agrega tane çapının 4 mm'den küçük veya eşit olduğu agregaya verilen ad.
fineness modulus	incelik modülü	Agrega gradasyon özelliği hakkında bilgi sağlayan ampirik bir sayısal değerdir.
finisher	finişer	Asfaltın son işlemini yapan makine.
fixed light	sabit ışık	Sabit bir noktadan bakıldığında sabit şiddette görünen bir ışık.
fleet	filo	İşletmecinin kendi malı veya kiraladığı tüm hava araçlarının adet ve tip olarak ifadesidir.
flexible use of airspace *(FUA)*	hava sahasının esnek kullanımı	Hava sahasının yalnız askeri veya sivil amaçlar için değil, kullanıcının belirleyici olması temel prensibine uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.
flexural-tensile strenght	eğilme-gerilme dayanımı	Bu deney, üç noktadan yüklenen basit kiriş ile betonun eğilme gerilme dayanımının belirlenmesini kapsar.
flight	uçuş	Aynı uçuş numarasıyla yapılan uçuş safhalarının sayısı veya uçuş safhasındaki bir uçağın hareketidir.
flight check/calibration	uçuş kontrol	Konulmuş toleransları karşılayıp karşılamadığını belirlemek amacıyla bir seyrüsefer yardımcısının uçuşta araştırılması.
flight crew	uçuş ekibi	Hava aracının sevk ve idaresinden sorumlu pilotlar ve uçuş mühendisleri ile hizmetlerden sorumlu kabin memurlarıdır.
flight crew member	uçuş ekibi üyesi	Uçuş esnasında bir hava aracının operasyonundan sorumlu lisanslı personele denir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
flight crew member	uçuş mürettebat üyesi	Uçuş esnasında bir uçağın harekatı için gerekli görevleri üstlenmiş lisanslı bir mürettebat üyesi.
flight data	uçuş verisi	Uçakların karşılaşmalarının belirlenip, kontrolörün önceden planlama yapmasına imkan sağlayan uçuşla ilgili genel bilgileri kapsar.
flight data processing system *(FDPS)*	uçuş veri eşleme sistemi	Uçuş planlarından gelen bilgilerin kullanımıyla, hava trafik kontrolörlerinin strip alma, radarda etiket takibi, ulusal savunma gereklilikleri vb. konularında etkin olarak kullanabilecekleri bir sistem.
flight data recorder *(FDR)*	uçuş veri kayıt sistemi	Bir uçuş hakkındaki gerekli parametre ve teknik bilgileri kayıt eden cihazdır.
flight duration *(block time)*	uçuş süresi *(blok süre)*	Bir hava aracının kalkış yapmak maksadıyla, kendi gücü ile veya harici bir güç uygulanmak suretiyle ilk hareketine başlama anından, uçuşun veya görevin sonunda tam olarak durarak yolcu, yük veya diğer muhteviyatı indirme ve/veya bindirme amacıyla kendisine tahsis edilen park yerine gelme anına kadar geçen toplam süredir.
flight engineer	uçuş mühendisi	Uçuş işletme el kitapları gereğince hava aracında bulunması ve pilotlardan başka kokpitte görev yapması gerekli olan sertifikalı personeldir.
flight information center *(FIC)*	uçuş bilgi merkezi	İkaz hizmeti ve uçuş bilgi hizmeti sağlamak üzere oluşturulmuş üniteye FIC denir.
flight information region *(FIR)*	uçuş bilgi bölgesi	Yatay ve dikey sınırları ile tanımlanmış, içerisinde uçuş bilgi ve ikaz hizmeti verilen hava sahasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
flight information service *(FIS)*	uçuş bilgi servisi	Uçuşların verimli ve güvenli bir şekilde olması için, yararlı bilgi ve tavsiye verme amacıyla kurulan bir hizmet birimi.
flight level (FL)	uçuş seviyesi	1013.25hPa'lık referans basınç yüzeyi ile ilişkili olarak belirlenmiş sabit atmosferik basınç yüzeyleridir. Bu yüzeyler birbirlerinden, belirlenmiş *(sabit)* basınç aralıkları ile ayrılır.
flight operation	uçuş harekatı	Planlanmış bir uçuş için uçuş ekibinin hava aracına bindiği andan motorlarını durdurarak hava aracını sorumlulara teslim ettiği ana kadar geçen süre içindeki tüm faaliyetleridir.
flight plan *(FPL)*	uçuş planı	Bir hava aracının tasarlanan uçuşuna ya da uçuşun bir bölümüne ilişkin olarak hava trafik hizmet birimlerine sağlanan özel formatlı bilgi.
flight plan data	uçuş planı verisi	Uçak çağrı adı, iniş-kalkış meydanları, planlanan uçuş seviyesi, planlanan uçuş rotası, tahmini varış zamanı gibi bilgilerin genel terimle ifade edilmesi.
flight position monitor	uçuş pozisyonu monitörü *(izleme sistemi)*	Hava trafik kontrolörüne uçuş aşamasındaki rota değişikliklerini görme, müdahale etme, gerektiğinde tavsiyede bulunma imkanı sağlayan bir sistem.
flight recording device	uçuş kayıt cihazı	Hava aracı üzerinde takılı bulunan kaza ve olayların soruşturulmasında yardımcı olarak kullanılan her tip kayıt cihazıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
flight simulator	uçuş simülatörü	Belirli bir hava aracı tipinin kokpitindeki mekanik, elektrik, elektronik ve benzeri hava aracı sistem kontrol fonksiyonlarını ve uçuş ekibi üyelerinin ortamını aynen yansıtan ve hava aracı tipinin performans ve uçuş özelliklerinin gerçeğindeki gibi uygulandığı cihazdır.
flight training organisation	uçuş eğitim organizasyonu	Pilot yetiştirmek üzere, kendi uçucu kadro elemanları ile ticari/genel ve sportif havacılık faaliyetlerinde bulunmak üzere, ulusal ve uluslararası kurallar çerçevesinde eğitim veren, uçuş eğitimi, sentetik uçuş eğitimi, teorik eğitimlerinin uygulandığı, personel, tesis, uçak, doküman, finans, kalite ve kayıtlarını kapsayan, SHGM ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından uçuş okulu olarak yetkilendirilen eğitim organizasyonudur.
flight visibility	uçuş görüşü/rüyeti	Uçuştaki bir uçağın pilot mahallinden ileriye doğru görüş mesafesi.
flight visibility	uçuş rüyeti	Uçuştaki hava aracının kokpitinden ileriye doğru olan görüş mesafesidir.
flow control	akış kontrolü	Sektörler arası bilgi akışının kontrolünü sağlar.
follow-me	takip - et aracı	PAT sahalarında yönlendirme ve kontrol hizmetlerinde kullanılan özel donanımlı araç.
foreign air carrier	yabancı hava taşıyıcısı	Herhangi bir yabancı devlet otoritesinden işletme ruhsatı almış bulunan işletmeciler.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
foreign object damage *(FOD)*	yabancı madde hasarı	Havaalanı veya havayolu personeli ile uçakların zarar görebileceği, uçağa veya yakın çevresine ait olmayan nesnedir.
fork lift	fork lift	Yüklerin istiflenmesinde ve kısa mesafe taşınmalarında kullanılan, yükü kaldırma/indirme, ayrıca taşıma özelliğine sahip olan özel donanımlı araç.
formation flight	kol uçuşu	Bir pilotun liderliğinde birden çok uçağın birlikte gerçekleştirdikleri uçuş.
frangible object	kırılabilir cisim	Darbe anında, uçağa minimum tehlike oluşturacak şekilde kırılması, eğilmesi veya esnemesi öngörülen düşük kütleli bir cisim.
frangilibilty	kırılabilirlik	Arzu edilen bir yüke kadar dayanabilecek yapısal bütünlükte ve sertlikte olan; daha büyük bir yükte uçaklara en az derecede zarar verebilecek şekilde eğilip, bükülen veya kırılabilen nitelikteki bir cisim özelliğidir.
freight forwarder	taşıma işleri komisyoncusu	Bütün taşıma türlerinde; sevkiyat, dağıtım, depolama, gümrükleme ve sigorta hizmetlerini gerçekleştiren, aktif bir işletme ağına sahip olan ve anahtar teslimi lojistik hizmeti veren organizatör kuruluş. Ücret karşılığında kendi adına ve bir müvekkil hesabına eşya taşımayı meslek edinmiş olan kuruluş *(Türk Ticaret Kanunu Md:808)*

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
fresh concrete	yaş beton	Beton agregaları, çimento, su ve katkı maddeleri karıştırıldıktan sonra döküme hazır hale getirilmiş taze beton.
frost resistance	don dayanımı	Bu deney; agreganın don ve çözülmelerde ufalanmaya karşı dayanıklılığının belirlenmesine ve değişen hava şartlarında agreganın göstereceği dayanımın tesbitine yöneliktir.
fuel dumping	havada yakıt boşaltma	İniş için tehlike teşkil edebilecek fazla yakıtın boşaltılması.
fuel hydrant	yakıt hidrantı	Uçağa hızlı ve yüksek miktarda yakıt ikmal edebilmek üzere kurulmuş yer altı yakıt boru sistemi.
fuel remaining	mevcut yakıt	Uçakta bulunan mevcut yakıt miktarı.
full emergency standby point	tam acil bekleme noktası	Tehlikenin önemli boyutlara ulaşması halinde kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin uçak cinsine bağlı olarak pist kenarlarında önceden seçilerek hazırlıklı olarak beklediği yerlerdir.
G		
gabbro	gabro	Amfibol, piroksen ve az miktarda olivin gibi mineraller içeren silika oranı düşük, iç püskürük magmatik kayaç.
Gai	Gai	Granülometrisi ile diğer koşulları belli olan doğal kum, doğal çakıl veya kırmataş ile az miktarda bağlayıcı ince malzemeden oluşan dolgu malzemesidir.
garbling	garbling	Birbirine yakın azimuth ve mesafede bulunan hedeflerden alınan transponder cevap sinyallerinin iç içe girmesi durumudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
gate to gate	kapıdan kapıya	Hava trafik yönetim merkezi ile kullanıcıların, uçağın motor çalıştırması ile başlayıp kapatmasına kadar yaşadıkları süreci belirten bir terimdir.
general air traffic *(GAT)*	genel hava trafiği	ICAO kural ve uygulamalarının tüm uçuşları kapsaması.
general aviation	genel havacılık	Ücret karşılığı veya kiralama yolu ile yapılan tarifeli ve tarifesiz hava taşımacılık faaliyetleri dışındaki tüm sivil havacılık faaliyetleri *(eğitim ve sportif amaçlı faaliyetler, hava taksi, v.b.)*
General Directorate of Railways Ports and Airports Construction	Demiryolları Limanlar Havaalanları İnşaatı Genel Müdürlüğü	3344 Sayılı Ulaştırma Bakanlığının Teşkilat ve görevleri hakkındaki Kanunun 9. maddesi çerçevesinde Devletçe yaptırılacak demiryolları, limanlar, barınaklar ve bunlarla ilgili teçhizat ve tesislerin, kıyı koruma yapıları, kıyı yapı ve tesislerinin ve hava meydanlarının ve Bakanlar Kurulunca yapımının üstlenilmesine karar verilen şehir içi raylı ulaşım sistemleri, metrolar ve bunlarla ilgili tesislerin alakalı kuruluşlarla işbirliği yaparak plan ve programlarını hazırlamak, gerçekleştirilmesi için gerekli tedbirleri almak ve imkanları sağlamak, araştırma, etüt, istikşaf, proje, keşif, şartname ve inşaatları ile bakım ve onarımlarını yapmak veya yaptırmak, yapımı tamamlananları ilgili kuruluşlara devretmek, yapılmış olanların bakımı ve onarımlarının organizasyonu için esaslar hazırlamakla görevli Kuruluş.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
geodetic datum	geodetik başlangıç noktası	Küresel referans sistemi/çerçevesi bakımından yerel referans sisteminin yerinin ve yönünün tanımlanması için gerekli minimum parametreler seti.
geodetic datum	yüzey referans bilgisi	Global referans sistemine göre yerel referans sisteminin yerleşim ve oryantasyonunun tanımlanması amacıyla gerek duyulan azami parametreler bütünü.
geoid	geoid	Kıtalar boyunca kesintisiz olarak uzanan, düzeltilmemiş ortalama deniz seviyesi *(MSL)* ile çakışan, dünyanın yerçekimi alanındaki eşit potansiyelli yüzeydir.
geoid undulation	geoid dalgalanma	Geoid'in, matematiksel referans elipsoidinin üzerindeki *(pozitif)* veya altındaki (*negatif)* mesafesi.
glide path/slope	glide path	Aletli yaklaşma sisteminin bir parçasıdır. Piste göre dikey olarak güvenli bir süzülüş açısı ile yaklaşmayı sağlar.
global navigation satellite system *(GNSS)*	küresel seyrüsefer uydu sistemi	Gerekli teknik ekipmanlarla donatılmış, dünya çapında pozisyon, hız ve zaman belirlenmesi konularında kullanılan uydu sistemidir.
global positioning system *(GPS)*	küresel konumlandırma sistemi	Uzaydan yapılan hız, zaman, pozisyon belirleme ve geliştirme sistemi.
gneiss	gnays	Magmatik veya tortul kayaçların yüksek sıcaklıkta bölgesel başkalaşıma uğramasından dolayı meydana gelen metamorfik kayaçtır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
gnss accuracy	küresel seyrüsefer uydu sisteminin doğruluğu	GNSS tarafından belirtilen pozisyon ve zamanın, gerçek pozisyon ve zamana göre uygunluğu *(veya hata payı)*.
go ahead	devam edin	Bir sebepten dolayı konuşması durdurulan kontrolör/pilota, devam etmesi istendiğinde söylenen söz.
gradation	gradasyon	Agrega tanelerinin büyüklüklerine göre gösterdikleri tane dağılım oranına verilen ad.
grading	granülometri	Kum, çakıl, kırmataş gibi yapı malzemelerinin elek analizleri sonucunda tane dağılımlarının belirlenmesi.
grain size curve	granülometri eğrisi	Kum, çakıl, kırmataş gibi yapı malzemelerinin elek analizleri sonucunda tane dağılımlarının belirlenmesi sonucunda çizilen grafiksel eğri.
granite	granit	Feldspat, plajiyoklas ve kuvars ile az miktarda mika, hornblend ve piroksen içeren, sert, kristal yapılı, taneli görünüşlü, asidik magmatik kayaç.
gravel	çakıl	Akarsular ve dalgalar olmak üzere dışgüçlerle anakayadan kopartılan, sürüklenmeleri sırasında çeşitli biçimler alan parçalı, kırıklı taş parçası. Kum-çakıl malzemesi olarak temel ve temelaltı tabakalarında kullanılabilir.
ground controlled approach	yer kontrollü yaklaşma	Daha çok askeri amaçlı kullanılan yerden radar yardımıyla bir uçağın yaklaşma ve inişini yapmasına yardımcı olan sistem.
ground data link processor	yer veri hattı işlemcisi	Yer-hava arasında bilgi iletişiminin hatlar aracılığıyla sağlanması.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
ground handling company	yer hizmetleri kuruluşu	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında yer hizmetleri yapmak üzere çalışma ruhsatı alan özel hukuk tüzel kişiliği statüsündeki kuruluşlar.
ground operation manual	yer hizmetleri el kitabı	Yer işletme operasyonuna yönelik ulusal ve uluslararası kurallar ile Şirket standartlarının bir araya getirildiği, OM-PART A'nın bir parçası olan operasyon el kitabıdır.
ground power unit	yer güç ünitesi *(jenaratör)*	Dışarıdan sağlanan harici elektrik kaynağı.
ground radar	yer radarı	Sisli havalarda kullanılan, havaalanına yerden görüş imkanı sağlayan radar sistemi.
ground visibility	yer görüşü	Bir havaalanında yetkilendirilen rasatçı ya da otomatik sistem tarafından ölçümü yapılarak bildirilen mesafeye denir.
ground with cohesion	kohezyonlu zemin	Balçık, kil ve marn içeren, cıvık, yumuşak hamur, katı hamur, yarı sert ve sert zemin olarak sınıflandırılan, sırasıyla 0 kg/cm², 0,4 kg/cm², 0,8 kg/cm², 1,0-2,5 kg/cm² ve 2,5-3,5 kg/cm² zemin emniyet gerilme değerleri olan zemin tipi.
groundwater	yeraltı suyu	Yüzeyaltı suyu.
groundwater basin	yeraltı suyu havzası	Büyük tek bir akiferi veya birbiriyle bağlanmış ve karşılıklı ilişki içinde bulunan, suları ortak bir tahliyeye akan ve bir yeraltı suyu ayrım çizgisi ile sınırlanan çeşitli akiferleri içeren fizyografik birim.
groundwater level	yeraltı suyu seviyesi	Bir akifer su tablasının veya piyezometrik yüzeyinin belirli bir yer ve zamandaki kotu.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
H		
hand-held metal detector	el tipi metal arama dedektörü	Güvenlik kontrol noktalarında veya gerekli görülen diğer yerlerde, yolcu ve personelin geçişlerinde güvenlik taramasının bölgesel yapılabilmesi amacıyla sadece metale duyarlı olan detektörü.
hangar	hangar	Havaalanında uçakların bakım ve onarımlarının yapılması veya muhafaza edilmesi amacıyla kullanılan genellikle büyük yapılı binalar.
hardened concrete	sertleşmiş beton	Katılaşma olayından sonraki duruma verilen ad.
hazard beacon	tehlike bikını	Hava seyrüseferine olan bir tehlikeyi belirtmek üzere kullanılan bir havacılık bikınıdır.
head wind	karşı rüzgar	Hava aracının hareket yönünün aksi istikametinden esen rüzgar.
heading	pusula başı	Bir uçağın uzunluğuna ekseninin gösterdiği bir istikamet olup; genelde kuzeyden *(hakiki, manyetik, pusula veya grid)* derece olarak ifade edilir.
heading *(HDG)*	uçuş başı	Bir hava aracının uzunlamasına ekseninin gösterdiği yön olup kuzeyden derece olarak ifade edilir.
heavy weight aggregate	ağır agrega	Birim ağırlığı 2600 kg/m3'ten daha büyük olan agregadır.
height	yükseklik	Bir nokta, seviye ya da nokta olarak kabul edilen bir cismin referans olarak alınan yere olan dikey mesafesine denir.
helicopter	helikopter	Belli bir piste ihtiyaç duymaksızın karada ve denizde bir noktaya inen kalkan, motor gücü ile seyreden, havadan ağır hava aracıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
helicopter air taxiway	helikopter hava taksi yolu	Helikopterlerin havada taksi yapmaları için oluşturulmuş yüzey üzerinde belirli bir yol.
helicopter clearway	helikopter aşma sahası	Performans sınıfı 1'de işletilen bir helikopterin üzerinde hızlanıp belirli bir yüksekliğe ulaşabileceği elverişli bir alan olarak seçilmiş ve/veya hazırlanmış, yerde veya su üzerinde bulunan tanımlanmış bir alan.
helicopter ground taxiway	helikopter yer taksi yolu	Tekerlekli iniş takımına sahip helikopterlerin yerdeki hareketi için öngörülmüş yer taksi yolu.
helideck	helidek	Petrol veya gazın işletilmesi için kullanılan bir işletme veya üretim platformu gibi denizde açıkta bulunan bir yapı üzerinde bulunan heliport.
helipad	heliped *(küçük heliport)*	Helikopterleri kullanan pilotların aletsiz ve görerek uçuş kuralları *(VFR)* dahilinde iniş-kalkış yapabildikleri, basit teknik yapılar dışında önemli üstyapı tesisleri bulunmayan heliport.
heliport	heliport	Helikopterlerin iniş, kalkış ve yer hareketlerini tamamen veya kısmen yapabilmelerine elverişli alan.
heliport constructor	heliport yapımcısı	Heliport yapımından sorumlu kamu kurum ve kuruluşları ile özel tüzel kişiler.
heliport operator	heliport işletmecisi	Heliport işletiminden sorumlu ve heliport işletme ruhsatına sahip kamu kurum ve kuruluşları ile özel tüzel kişiler.
high frequency *(HF)*	yüksek frekans	3 ve 30 MHz arasındaki frekansların bütünü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
high level data link control	yüksek seviye bilgi bağlantı kontrolü	Mevcut radarlarımızdan gelen dataların formatıdır. Mevcut RDP ve FDP sistemlerimiz bu formattaki radar datasını tanır ve işler.
high loader	high loader aracı	Özellikle palet ve konteyner'ın uçaklara yüklenmesi ve indirilmesinde kullanılan yükselip/alçalma ve yüklere hareket verebilme özellikleri ile donatılmış araç.
high loader	yükleme aracı	Kontayner ve palet yüklemesinde kullanılan ekipman.
high point	yüksek nokta	Hidrant boru hattının en yüksek noktası.
hold baggage	uçak altı bagaj	Bir hava aracının yük bölümünde taşınan bagajlar.
holding bay	bekleme yeri	Uçakların verimli yüzey hareketini kolaylaştırmak üzere uçakların bekletilebileceği, veya yanından geçebileceği, işaretlenmiş bir alan.
holding fix	bekleme fiksi	Uçağın bekleme yaparken pozisyonunu belirleyip sürdürmek için referans olarak kullandığı, pilota seyrüsefer yardımcıları ya da yerde görsel bir referansla tanımlanabilinen belirli bir noktadır.
holding pattern	bekleme paterni	bekleme paterni
holding point	bekleme noktası *(uçak için)*	Pisti ihlal etmeden kalkış için taksi yapan uçağın bekleyebileceği tanımlanmış bir saha.
holding procedure	bekleme usulü	Bir uçağın sonraki ATC müsaadesini beklerken, belirlenmiş bir hava sahasında tutulması için önceden belirlenmiş manevra.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
holdover time	koruma süresi	Buzlanmayı önleyici sıvının *(bakımın)*, bir uçağın korunan *(işleme tabi tutulan)* yüzeyindeki buz ve don oluşumunu ve kar birikimini önleyecek tahmini süre.
homing	homing	Bir uçağın herhangi bir seyrüsefer yardımcı cihazına rüzgar düzeltmesi yapmaksızın uçması.
human factor	insan faktörü	Havacılıkla ilgili operasyonların emniyet ve etkinliği üzerinde etkisi olan insan kabiliyet ve yeterliliği.
human factors principles	insan faktörü ilkeleri	Havacılıkla ilgili usul, sertifikasyon, eğitim, operasyon ve bakımla ilgili konular ile insan ile sistem bileşenleri arasında insan performansına ilişkin doğru ve emniyetli bir ilişkilendirmenin sağlanması amacıyla göz önünde bulundurulması gerekli ilkeler.
human performance	insan performansı	Havacılık faaliyetlerinin emniyeti ve verimi üzerinde bir etkiye sahip olan insan becerileri ve sınırlamaları.
hydrometer analysis	hidrometre analizi	Küresel danelerin bir sıvı içerisinde çökelme hızı ile çapları arasındaki ilişkiyi veren stoke kanuna dayanır ve 200 no'lu elekten geçen danelerin dağılımını yani silt ve kil yüzdesini tespit etmek için kullanılır.
I		
ICAO indication code	ICAO yer gösterge kodu	ICAO Dokümanı 7910'da tanımlanan kurallara göre belirlenen ve sabit havacılık istasyonuna verilen dört harfli kod grubudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
ICAO region	ICAO bölgesi	ICAO *(Uluslararası Sivil Havacılık Organizasyonu)* antlaşmasını imzalayarak ulusal ve uluslararası hava sahalarında hava seyrüsefer hizmeti sağlayan devletleri içeren yedi farklı bölge.
IFR aircraft	IFR uçak	Aletli uçuş kurallarına göre uçan uçak.
IFR conditions	IFR şartlar	VFR uçuş için gerekli minimumların altındaki hava durumu şartları.
IFR flight	IFR uçuş	Aletli uçuş kurallarına göre icra edilen uçuşa denir.
ILS Substructure	ILS alt yapı	Aletli iniş sisteminin montajı esnasında sistemi oluşturan localizer, glide slope ve marker serisinin düzgün çalışması amacıyla gerekli inşaat alt yapısı *(beton, toprak zemini düzeltilmesi vb.)*
Internatioal Federation Of Airline Pilots Associations *(IFALPA)*	Uluslararası Havayolu Pilotları Dernekleri Federasyonu	Uluslararası alanda pilotların organize olabilmesi ve karşılaşacakları problemlere ortak çözüm bulunabilmesi amacıyla 1948 yılında kurulan federasyon.
International Air Transport Association *(IATA)*	Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği	Bu birlik 1945 yılı Nisan ayında Küba' da kurulmuştur. Bugün 130 farklı ülkeden 230 üyesi bulunmaktadır. Hava taşımacılığının güvenilir, ekonomik ve düzenli yapılabilmesi, hava ticaretinin gelişmesi ve ilgili problemlerin çözülmesi, ICAO ve diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliği sağlamak birliğin hedefleri arasındadır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
International Civil Aviation Organization *(ICAO)*	Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü	Uluslararası sivil havacılığın güvenli ve düzenli bir şekilde büyümesini sağlamak, barışçıl amaçlara yönelik uçak tasarımı ve işletmesini teşvik etmek, sivil havacılık için havayolları, havaalanları ve hava seyir tesislerinin gelişimini desteklemek, uluslararası kamuoyunun güvenli, düzenli, verimli ve ekonomik hava taşımacılığı ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1944'de Birleşmiş Milletler'in bir kuruluşu olarak kurulan ve halen çalışmalarına devam eden, Türkiye'nin de üye olduğu bir örgüttür.
International NOTAM Office	Uluslararası NOTAM Ofisi	Uluslararası NOTAM değiş tokuşu için bir Devlet tarafından görevlendirilen ofis.
icing	buzlanma	Herhangi bir yerde hava sıcaklığının 0 derecenin altına düşmesi sonucu, değişik yüzeylerde bulunan suyun donarak tabaka ya da tabakalar oluşturulması.
ident	tanıtma	Uçak transponder tanımlama fonksiyonunun pilot tarafından aktif hale getirilmesi talebi. Bu, kontrolöre uçağı tanımlayabilme veya tanımlanmış uçağı teyid etmede yardımcı olur.
identification beacon	tanıtma bikını	Belirli bir referans noktasının tanımlanabilmesi için kodlu bir sinyal yayan bir havacılık bikını.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
igloo	iglo	İçine yük konularak uçağa yerleştirilen altsız, fiberglas, metal veya uygun başka bir maddeden yapılmış esnek olmayan dipsiz bir hücrey/teçhizat.
igneous	magmatik	Magmanın yeryüzüne ulaşarak soğuması sonucu oluşan kayaç türü.
ignition degree	alevlenme noktası	Standart bir kapta hazırlanan bitümlü malzemenin belirli bir hızla ısıtılması esnasında bir alevcik yardımı ile tesbit edilen alevlenme anındaki suhuneti.
inbank capacity	banket kapasitesi	Bir su yatağinda banketleri aşmadan taşinan debi.
incident	olay	Hava aracının uçuş harekatı esnasında uçuş emniyetini etkileyen veya etkileyebilecek olan kazadan başka her türlü durumdur. SHY-5'e göre: Kaza ile sonuçlanmayan, ancak uçuş emniyetini etkileyen veya etkileme ihtimali bulunan, hava aracı ve kullanılmakta olan hava seyrüsefer sisteminde yaşanan bir kesinti, eksiklik veya bozukluk ile hava aracının operasyonu ve hava trafik yönetim hizmetlerinin sağlanması ile ilgili tüm olayları ve olağan dışı durumlardır.
independent parallel approaches	bağımsız paralel yaklaşmalar	Birbirine komşu uzatılmış pist merkez hatları üzerinde uçan uçaklar arasında radar ayırma minimalarının nasıl olacağının tarif edilmediği paralel veya paralele yakın aletli pistlere eş zamanlı yapılan yaklaşmalar.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
indicated air speed deviation non-conformancy	gösterge sürati sapma uyuşmazlığı	Uçuşların tahmini gösterge süratleri arasında farklar oluştuğu durum ve bu farkın gösterge sürati limitlerini aşmasıdır.
indicated airspeed *(IAS)*	gösterge hızı	Hava sürati göstergesinden okunan düzeltilmemiş hız.
inertial navigation system	ataletsel seyrüsefer sistemi	Geniş kapsamlı bir seyrüsefer için hava aracında bulunan bilgisayar destekli bir seyrüsefer cihazıdır.
inflight company	inflight şirketi	Uçak içi gümrüğe tabi malzeme satışını gerçekleştiren şirket.
information management	bilgi yönetimi	Güncelleştirilmiş bilginin ilgili birimlere zamanında dağıtılmasıdır.
interior	içerideki	içerideki
initial approach fix	ilk yaklaşma fiksi	İlk yaklaşma bölümünün başlangıcını tanımlayan, aletli yaklaşma prosedür çizimlerinde belirlenmiş fiks.
initial approach segment	ilk yaklaşma bölümü	İlk yaklaşma fixinde başlayan ve uçağın ara yaklaşma safhasına girmesi için gerekli manevraları içeren bölüm.
initial flight plan processing	ilk uçuş planı işlemi	Uçuş planının kabul edilme fonksiyonu.
initial missed approach point	ilk pas geçme noktası	İlk pas geçme noktasının belirlenmesi için kullanılan, pist civarına yerleştirilen 3 boyutlu yol noktasıdır.
initial set	priz başlama süresi	Beton karılırken suyun çimentoya temas ettiği andan itibaren betondan elenerek ayrılmış olan harcın, çapı 6,175 mm olan bir sondanın daldırılmasına karşı 0.5 n/mm2'lik bir mukavemet kazanmasına kadar geçen süre.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
initiation lag *(delay)*	ilk gecikme	Bir izleyicinin ilk giriş ve çıkış verileri arasında geçen süreye denir.
inner marker *(IM)*	iç marker	ILS *(CAT II)* hassas yaklaşma ile kullanılan, orta marker ve ILS pistinin sonu arasına yerleştirilen, saniyede 6 nokta vuruşu yapmaya ayarlanan yayılım patern'i yayarak pilotu görsel ve işitsel olarak, normalde teker koyma noktasından 100 feet yukarıda dizayn edilen karar yüksekliğinde olduğu hakkında uyaran bir marker vericisi.
input/output system	giriş/çıkış verileri sistemi	Bu sistem, hava trafik kontrol işlemlerinin yapısal modelinin 4 bileşeninden biridir. Ayrıca bilgi ve cevaplamanın seçiminden sorumludur.
nstrument approach procedure	aletli yaklaşma usulü	Uçağı ilk yaklaşma fiksinden veya tanımlanmış geliş yolunun başından inişin tamamlanacağı bir noktaya getiren; şayet iniş tamamlanamayacaksa bir bekleme noktasına getiren veya belirli bir yüksekliğe tırmandıran; mânialardan koruyarak uçuş aletlerinin yardımıyla yapılan daha önceden belirlenmiş manevralar serisidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
instrument approach way point	aletli yaklaşma yol noktası	Yaklaşma prosedürleri tanımında kullanılabilen pozisyon fiksleri, ilk yaklaşma yol noktası ve son yaklaşma yol noktası gibi değerlendirilmektedir.
instrument flight rules	aletli uçuş kuralları	Aletli meteorolojik şartlar altında uçuşun idaresini sağlayan kurallar bütünü.
instrument flight time	aletli uçuş süresi	Pilotun başka bir harici referans noktası almaksızın yalnızca aletleri referans alarak bir havaaracını uçurduğu süredir.
instrument landing system *(ILS)*	aletli iniş sistemi	Yaklaşma işlemi boyunca pilota dikey ve yatay rehberlik yapan ve elektronik cihazlardan oluşan hassas aletli yaklaşma sistemi.
instrument meteorological conditions	aletli *(uçuş)* meteorolojik koşulları	Görerek meteorolojik koşullar için belirtilen en düşük değerlerden daha az olan görüş; buluttan uzaklık ve tavan terimleriyle açıklanan meteorolojik koşullar.
instrument meteorological conditions	aletli meteorolojik şartları	Görerek meteorolojik şartlar *(VMC)* için tespit edilen asgari değerlerden daha aşağı olan görüş; bulutlardan olan mesafe ve tavan olarak ifade edilen meteorolojik şartlar

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
instrument runway	aletli pist	**a)** Hassas olmayan yaklaşma pisti; direkt bir yaklaşma için yeterli olan, en azından istikamet bilgisi sağlayan görsel yardımcıların ve bir görsel olmayan yardımcının hizmet verdiği aletli pist. **b)** Hassas yaklaşma pisti; kategori I. karar yüksekliğinin en az 60 m *(200 ft)* olduğu ve görüş mesafesinin en az 800 m veya pist görüş mesafesinin en az 550 m olduğu operasyonlar için öngörülen, ILS ve/veya MLS ve görsel yardımcılar ile hizmet veren aletli pist. **c)** Hassas yaklaşma pisti; kategori II. karar yüksekliğinin 60 m *(200 ft)*'den az olduğu, fakat 30 m *(100 ft)*'ten az olmadığı ve pist görüş mesafesinin en az 300 m olduğu operasyonlar için öngörülen, ILS ve/veya MLS ve görsel yardımcılar ile hizmet veren aletli pist. **d)** Hassas yaklaşma pisti; kategori III. **A -** Karar yüksekliğinin 30 m *(100 ft)*'ten az olduğu, veya hiçbir karar yüksekliğinin bulunmadığı ve pist görüş mesafesinin en az 175 m olduğu operasyonlar için öngörülen, **B -** Karar yüksekliğinin 15 m *(50 ft)*'ten az olduğu, veya hiçbir karar yüksekliğinin bulunmadığı ve pist görüş mesafesinin 175 m'den az olduğu, fakat 50 m'den az olmadığı operasyonlar için öngörülen, **C -** Hiçbir karar yüksekliğinin ve hiçbir pist görüş mesafesi sınırlamasının bulunmadığı operasyonlar için öngörülen, pist yüzeyine doğru ve pist yüzeyi boyunca ILS ve/veya MLS ile hizmet veren aletli pist.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
integration of ATC systems	hava trafik kontrol sistemlerinin bütünleşmesi	Hava trafik kontrol sistemlerinden üst düzey yarar sağlamak için tüm meydan ve havalimanlarında aynı tip seyrüsefer yardımcı cihazı ve elektronik alt yapısının kullanılması.
integrity *(aeronautical data)*	bütünlük *(havacılık verileri)*	Bir havacılık bilgisinin ve onun değerinin, oluşumundan veya resmi olarak değiştirilmesinden bu yana kaybolmadığına veya değiştirilmediğine ilişkin bir güvence derecesi.
intermediate approach segment	ara yaklaşma bölümü	Aletli yaklaşma usulünün ara ve son yaklaşma fiksi veya noktası arasında kalan bölümü.
intermediate holding position	ara bekleme pozisyonu	Araçların ve taksi yapan hava araçlarının durup, havaalanı kontrol kulesi tarafından bu yönde bir talimat verildiğinde, ilerlemesine izin verilene kadar beklemeleri için trafik kontrol amaçlı öngörülen belirli bir yer.
international airport	uluslararası havaalanı	İlgili devlet tarafından, ülkesindeki uluslararası hava ulaşımı için varış ve kalkış meydanı olarak belirlenen ve içinde gümrük, göç, sağlık, hayvan ve bitki karantinası ile benzeri işlemlerin yapıldığı herhangi bir havaalanıdır.
international flights	dış hat uçuşlar	Zorunlu inişler dışında, ülke sınırları dışında bir veya daha fazla ülkeye yapılan seferler.
intersecting runways	kesişen pistler	Kesişen iki veya daha fazla pist.
intersection	kavşak	İki veya daha fazla seyrüsefer yardımcısının uçuş başı, radyal veya rotalarının kesişmesiyle tanımlanan nokta. İki pist, bir pist ve bir taksi yolu veya iki taksi yolunun kesişme noktası.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
intersection departure	kavşak kalkışı	Pistin tamamı kullanılmadan, pistin herhangi bir kavşaktan sonrası kullanılarak yapılan kalkış.
investigation	araştırma	Yaşanan yasadışı bir olay veya olumsuzluklar nedeniyle, uluslararası standart ve tavsiyeler açısından yapılması gereken ve yaşanan aksaklık, zafiyet ve sorumluluğun kaynağının nedenlerini ortaya koymak için yapılan işlem.
J		
jamming	yayının bozulması	Uçağın radar üzerine görünümünü veya radyo haberleşme/seyrüseferinde yayılımı/kabulunü bozan elektronik veya mekanik parazit.
jet blast	jet blast	Jet motor egzozu.
jet stream	jet akımı	Yüksek seviyelerde yüksek hızdaki rüzgarların oluşturduğu hava akımı.
job analysis	iş analizi	Bir adayın yetenek, bilgi, beceri ve diğer karakteristik özelliklerinin işin niteliklerine uygunluğunun belirlenmesi.
job description	işin tanımı	İşin özellikleri ve amaçları için belirlenen, görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi için gerekli kişisel yetenek, bilgi, fiziksel ve zihinsel uyum performansları.
joint sealant	derz dolgusu	Derz kesme işleminden sonra sıra derz doldurma işlemine gelir. Derzler esnek bir malzeme ile doldurulmalıdır. Ancak; derzlerin kırılma ve çatlama riskinin azaltılması gerekiyorsa, bunların yan kenarlarını destekleyecek daha sert bir elastik malzeme ile doldurulması esastır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
K		
known consignor *(CARGO)*	bilinen sevkiyatçı *(gönderici)* kargo için	Malzemenin, hava yolu ile nakliyesini kendi hesabına yaptırmak isteyen, söz konusu malzemenin göndericisidir. Yetkili bir acente ile ya da uygun kriterlere sahip bir hava taşıyıcısı ile çalışır.
known consignor *(POST)*	bilinen sevkiyatçı *(gönderici)* posta için	Postanın, hava yolu ile nakliyesini kendi hesabına yaptırmak isteyen, söz konusu postanın göndericisidir. Yetkili bir posta kurumu / idaresi ile çalışır.
known traffic	tanımlı trafik	Hava trafik kontrol merkezince hakkında yükseklik, pozisyon ve niyeti ile ilgili bilgi sahibi olunan trafik.
L		
landing area	iniş sahası	Hareket sahasının hava araçlarıın iniş ve kalkışları için ayrılmış bölümüdür.
landing card	uçak mürettabatı belgesi	Uluslararası hava nakil vasıtalarında uçucu personel olarak görev yapanlara ilgili otorite tarafından tanzim edilen ve görevleri süresince hava hudut kapılarından giriş ve çıkışlarını sağlayan pasaport yerine geçerli belgedir.
landing clearance	iniş müsaadesi	Bilinen bir uçağa uygun havaalanı koşulları dahilinde verilen iniş müsaadesi.
landing direction indicator	iniş yönü göstergesi	İniş ve kalkış için mevcut durumda tayin edilen yönü görsel olarak gösteren bir alet.
landing distance available	mevcut iniş mesafesi	İnen bir uçağın yer koşusu için mevcut ve elverişli ilan edilen pist uzunluğudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
landing roll	iniş koşusu	Uçağın piste teker koyma noktasıyla, duracağı veya pisti terk edeceği nokta arasındaki mesafe.
landing sequence	iniş sıralaması	Uçakların iniş için sıralandırılması.
landside	kara tarafı	Bir havaalanında doğrudan uçuş faaliyetlerine dahil olmayan terminal binalarını, diğer tüm yapıları, kullanımlı veya boş sahaları içine alan, ana giriş yolu/yolları kontrol noktasından başlayarak hava tarafı dışında kalan havaalanı bölümünü.
laser-beam critical flight zone	lazer ışını kritik uçuş bölgesi	Parlaklığın, göz kamaştırıcı etkilere neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, bir havaalanı yakınında, fakat LFFZ ötesinde, bulunan hava sahası .
laser-beam free flight zone	lazer ışınından arındırılmış uçuş bölgesi	Parlaklığın, görüşte herhangi bir bozulmaya neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, bir havaalanının hemen yakınında bulunan hava sahası.
laser-beam sensitive flight zone	lazer ışınlarına duyarlı uçuş bölgesi	Parlaklığın, flaş körlüğü veya hayali görüntüye neden olmayacağı bir düzeyle sınırlandırıldığı, LFFZ ve LCFZ dışında, ancak mutlaka bunların bitişiğinde bulunması gerekmeyen hava sahası.
last assigned altitude	en son tahsis edilen irtifa	ATC tarafından tahsis edilen ve pilot tarafından anlaşıldığı belirtilen en son irtifa veya uçuş seviyesi.
lateral separation	yatay ayırma	Farklı rotalar veya farklı coğrafi bölgelerde uçan aynı irtifadaki uçaklar arasındaki yatay mesafe.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
lean concrete	zayıf beton	Havaalanlarında temel yerine dökülen düşük dozlu beton.
letter of agreement	anlaşma mektubu	Komşu hava trafik kontrol üniteleri arasında, kontrol sorumluluğunun devri konusunda yapılan anlaşma.
level	seviye	Uçuştaki bir hava aracının dikey konumunu belirtmek üzere genellikle yükseklik, uçuş seviyesi ve irtifa için kullanılan genel bir terimdir.
licence	lisans	Yeterlilik testinden sonra sahip olunan özel bir belge.
licensing authority	lisans otoritesi	Yasal bir düzenleme ile personel lisanslarından sorumlu kılınan tanımlanmış otorite.
light failure	ışık başarısızlığı	Hüzmenin yükseklik açısı kullanılarak belirlenmiş ortalama şiddetinin hüzme şaşması ve dağılım düşmesinin herhangi bir sebeple, yeni bir ışığın belirlenmiş ortalama şiddetine göre %50 oranında düşük performansta olması, ışık başarısızlığı olarak kabul edilir.
lighting system reliability	ışıklandırma sistemi güvenilirliği	Tesisatın tamamının belirlenen toleranslar dahilinde çalıştığı ve sistemin işlevsel bakımdan kullanılabilir olduğu olasılık.
lightweight aggregate	hafif agrega	Birim ağırlığı 1200 kg/m3'ü aşmayan agregadır.
limestone	kalker	Kireç elde etmekte kullanılan, kalsiyum karbonat *(CaCo3)* tuzundan oluşan tortul bir kayaç.
line maintenance	hat bakımı	Hava aracının /hava aracı parçasının onaylanmış standartlara uygun olarak hangar gerektirmeyen bakım, onarım, parça değiştirme ve hasar giderme işlemlerinin yapılmasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
liquid limit	likit limit	Zeminlerin plastik halden likit hale geçtiği deney sonucunda, elde edilen su içeriği değeri olarak tanimlanabilir. Yüzde olarak ifade edilir *(WL)*.
load	yük	Posta ve bagaj dışında, uçakta taşınan yüktür. İstatistiksel amaçlardan dolayı yüke bütün kargolar dâhil edilmektedir. Kanunun 110'uncu maddesine göre düzenlenen yük taşıma sözleşmesi kapsamında taşıyıcının sorumluluğuna devredilen yüktür.
local air carrier	yerli hava taşıyıcısı	2920 sayılı Türk Sivil Havacılık Kanunu ve bu kanuna ilişkin olarak çıkarılan yönetmeliklerde istenen şartları sağlayarak Ulaştırma Bakanlığı'ndan İşletme Ruhsatı almış bulunan işletmeciler.
local authority	yerel otorite	Havaalanlarında güvenlik tedbir ve tertiplerinin geliştirilmesi ve uygulanmasından sorumlu olan Mülki İdare Amiri'ni *(MİA)*.
local standby point	mahalli bekleme noktası	Tehlikenin henüz önemli boyutlara ulaşmadığı hallerde kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin yangın istasyonu veya yakın çevresinde hazırlıklı olarak beklediği yerlerdir.
local traffic	yerel/mahalli trafik	Havaalanı trafik paterninde, kulenin görüş alanı içinde, yerel çalışma sahalarından gelen veya bu sahalara giden, havaalanında aletli yaklaşma çalışması yapan uçakların tümü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
localizer	lokalizer	ILS sisteminin, 108-112 MHz frekans bandında çalışan ve pist merkez hattı üzerine pist başına belli bir mesafeye yerleştirilen parçasıdır. Havaya yayılan elektronik sinyaller vasıtasıyla uçağın pist merkez hattını tam olarak karşılamasını sağlar.
localizer course	lokalizer hattı	ILS' te lokalizer vericisinin oluşturduğu yol.
location indicator	ICAO yol göstergeleri	ICAO kurallarına uygun olarak havaalanları, hava sahası ve/veya yolların tanımlandığı 4 harfli kodların olduğu Doküman DOC.7910 olarak geçmektedir. AFTN adresleri 8 karakterden oluşur ve ilk 4 karakter yer göstergeleridir.
locator	yer belirleyici	Son yaklaşmada bir yardımcı olarak kullanılan bir LM/MF NDB.
long haul flight	uzun menzil uçuşu	Bir uçuş görev süresi içinde, 4 saatten daha fazla zaman dilimi geçilen uçuş veya tek inişli uçuş için 8 saat veya daha fazla yapılan uçuş; iki inişli uçuşlarda ise uçuşlardan en az birisinin süresi 6 *(dahil)* saati geçen ve bu iki uçuşun süreleri toplamı 8,5 *(dahil)* saati geçen bir uçuş görevidir.
los angeles abrasion test	los angeles aşınma deneyi	Agreganın aşınmaya dayanıklığının belirlenmesinde kullanılan deney yöntemidir.
low frequency	düşük frekans	30 ve 300 kHz arasındaki frekans aralığı.
low point	düşük nokta	Hidrant boru hattının en düşük noktası.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
low visibility operations	düşük görüş operasyonları	Düşük görüş şartlarında hava trafik akışını ve emniyetini sağlayan operasyonların bütünüdür.
mach number	mach numarası	Hakiki hava süratinin, ses süratine oranı.
mach number technique	mach ayarı tekniği	Turbojet motorlu uçaklar arasındaki uzunlamasına ayırma minimumlarını muhafaza etmek için uçakların hızlarına müdahale etmeyi sağlayan teknik.
M		
maintenance	bakım	Uçuş öncesi kontrol hariç olmak üzere, birlikte veya ayrı yapılmak üzere hava aracının muayenesi, revizyonu, parça değişimi, onarımı, arıza veya hasar giderimidir.
maintenance organization	bakım kuruluşu	SHY 145-01'e uygun olarak bakım yapmak üzere yetkilendirilmiş kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ait işletmelerdir.
maintenance organization exposition	bakım kuruluşu el kitabı	EASA Part-145/ SHY-145 gereği, bakım Yetki sertifikası sahibinin sorumluluk ve faaliyetlerinin açıklandığı Otorite onaylı dokümandır.
manoeuvring area	manevra sahası	Havaalanının, apronlar hariç olmak üzere, hava araçların kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.
manpower planning	insan gücü planlaması	Bir organizasyonun devam etmesi için gerekli yeterliliklere sahip kişi sayısının belirlenmesi. Bu planlamaya göre kişilerin işe alımını veya işten çıkarılmasını belirlemek.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
manuels	el kitapları	Ulusal ve uluslararası havacılık kuralları ve mevzuatlar esas alınarak hazırlanan, operasyonu tanımlayan kapsamlı dokümanlardır.
marking	işaretleme	Havacılık bilgilerini aktarmak amacıyla hareket alanının yüzeyinde gösterilen bir sembol veya semboller grubu.
marshaller	yol gösterici	Uçakların park etmesi esnasında, özel işaretlerle anlaşma yöntemiyle pilotu yönlendiren görevli.
maximum aggregate size	maksimum agrega boyutu	Betonun fiziksel özelliklerine etki edecek miktarda bulunan tane gruplarından en büyük boyutlu olanıdır.
maximum take off weight	azami kalkış ağırlığı	Hava aracının uçuşa elverişlilik sertifikasında, uçuş el kitabında veya diğer resmi kayıtlarda belirtilen kalkışa elverişli azami ağırlığıdır.
mayday	uluslararası radyo telefon ”Tehlikeli Durum” sinyali	Üç kez tekrar edilir, çok yakın ve ciddi bir tehlike ve acil yardım gerektiğini gösterir.
medium frequency	orta frekans	300 kHz ile 3 MHz arasındaki frekans aralığı.
melaphyre	melafir	Koyu renkli porfiritik, feldspat içeren, genellikle karbonifer veya permiyen yaşlı bozuşmuş magmatik kayaç.
mental abilities	zihinsel yetenekler	Karar verme, uygulama, algılama yönteminin ve kapasitelerinin zihinsel olarak var olması.
message format	mesaj formatı	Mesajı oluşturan yapısal özelliklerin belirlenmesi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
metamorphic	metamorfik	Önceden mevcut kayaçların, sıcaklık, basınç ve kimyasal olayların etkisi altında metamorfizmaya *(başkalaşma olayı)* uğraması sonucu oluşan, gelen kayaç türü.
meteorological office	meteoroloji ofisi	Uluslararası hava seyrüseferi için meteoroloji hizmeti sağlamak üzere kurulmuş ofis.
meteorological visibility	meteorolojik görüş	Rasat parkı merkez olmak üzere, değişik yönlerde ölçülen rüyetin, en düşük görüş değeridir.
microcrack	mikro çatlak	Beton üzerinde oluşan gözle görülemeyen çok ince çatlak.
microwave landing system *(MLS)*	mikrodalga iniş sistemi	Mikrodalga spektrumunda çalışan bir hassas aletli yaklaşma sistemi. ILS sistemine göre oldukça gelişmiş özelliklere sahiptir. Pist merkez hattına göre ±40 derece yatay ve süzülüş yolunda 0.1 ve 15 derece arasında dikey kaplama sağlayarak eğrisel yaklaşmaya müsaade eder.
middle marker	orta marker	Yüksekliği piste göre 200 feet olan ILS süzülüş hattının ortasında belirlenmiş bir noktadaki marker vericisidir.
minimum crossing altitude	asgari katediş irtifası	Asgari yol IFR irtifası *(MEA)* daha yüksek olan bir yola doğru ilerleyen bir hava aracının belirli fiksleri kat etmesi gereken asgari irtifa.
minimum descend altitude	asgari alçalma irtifası	Elektronik süzülüş hattı bilgisinin sağlanmadığı standart alet yaklaşma prosedürü uygulamalarında, son yaklaşmada veya turlu yaklaşma sırasında alçalmaya müsaade edilen, deniz seviyesi üzerinde feet cinsinden ifade edilen en düşük irtifa.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
minimum fuel	asgari yakıt	Bir uçağın kabul edilebilir bir miktarda gecikmeli veya gecikmesiz olarak varış yerine ulaşması için gerekli olan yakıt miktarıdır. Bu bir acil durum değildir, fakat usule aykırı aşırı bir gecikme durumunda bir acil durumun olabileceğini gösterir.
minimum holding altitude	asgari bekleme irtifası	Bir bekleme paterni için seyrüsefer ve iletişim sinyal kapsaması ve mania aşma gereksinimlerini sağlayan en düşük irtifa.
minimum navigation performance specification	asgari seyrüsefer performans şartnamesi	MNPS dizaynlı hava sahasında operasyon yapabilmesi maksadıyla, bir uçağın minimum seyrüsefer performans kabiliyetine sahip olması için gerekli olan standartların bir düzenlemesidir. Ek olarak, uçak MNPS operasyonları için tescil ülkesi tarafından sertifikalandırılmış olmalıdır.
minimum reception altitude	asgari algılama irtifası	Bir kavşak noktasının tanımlanabileceği en düşük irtifa.
minimum sector altitude	asgari sektör irtifai	Acil durum şartlarında kullanılabilecek, bir radyo seyrüsefer yardımcısı merkez olmak üzere; 46 km *(25NM)* yarı çaplı bir sektör içinde kalan sahada bulunan tüm manialardan asgari 300 m *(1000 feet)* yükseklik sağlayan en düşük irtifa.
minumum reception altitude	minumum alma irtifası	Bir kavşak noktasının tanımlanabileceği en düşük irtifa.
mishandled	yanlış yönlendirilmiş bagaj	Kasıtsız olarak ve istenmeyen nedenlerle yolcu veya kabin ekibinden ayrılan veya yolcunun gittiği yerden başka bir yere gönderilen bagajdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
missed approach	pas geçme	Bir iniş için bir aletli yaklaşma tamamlanamadığı zaman pilot tarafından idare edilen bir manevradır.
missed approach point	pas geçme noktası	İniş talimatı almış bir uçağın pilotunun herhangi bir sebeple iniş yapmayıp pas geçmesi.
missed approach procedure	pas geçme usulü	Yaklaşma tamamlanamazsa takip edilecek usül.
mixer	mikser	Mekanik karıştırıcı.
mode S	mod S	Hava trafik hizmetlerinde kullanılmak üzere geliştirilen, tanımlama ve teşhisin yanı sıra hava-yer mesaj alışverişi de sağlayarak sözlü konuşmaları asgariye indirmeyi amaçlayan bir seyrüsefer sistemi.
mode S secondary surveillance radar *(MSSR)*	mod S ikincil gözetim radarı	Klasik SSR radarlarından farklı olarak uçakların 24 bit'lik ICAO adresleri ile seçici olarak sorgulandığı sistem.
moisture	nem	Nem, havada bulunan su buharı miktarıdır.
monitoring	izlemek	Hava trafik kontrolörünün temel fonksiyonudur. Radar ekranında trafiğin takip edilmesi.
monopulse secondary surveillance radar	monopulse ikincil gözlem radarı	Tek sinyalle uçağın yerini tespit edebilen SSR.
monorail system	raylı sistem	Tek hat üzerinde havadan, el değmeden Seviye 5 bölgesindeki kirli bagajların taşınmasında kullanılan raylı sistemi.
mortar *(mixture)*	harç	Mineral esaslı bir bağlayıcı, harç kumu, su ve gerektiğinde katkı maddelerinin uygun oranlarda karışımları ile oluşturulan bir yapı malzemesidir.
movement area	hareket sahası	Bir havaalanının, manevra sahasından ve apron*(lar)* dan oluşan, hava araçlarının kalkışı, inişi ve taksi yapması için kullanılacak bölümü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
movement area *(runway-apron-taxiway)*	hareket PAT *(pist-apron-taksi yolu)* sahası	Hava araçları ve bunların faaliyetleri ile ilgili araç ve gereçlerin hareket ve park edilmesinde kullanılan asfalt, beton ve toprak yapıdaki pist, apron ve taksi yolları ile yakın çevresi.
mud ground	çamur zemin	Bataklık, organik zeminler, zemin emniyet gerilmesi 0 kg/cm²
multi channel tracking *(MCT)*	çoklu kanal izleme	Radarlardan gelen ham bilgileri işleyerek plot bilgisine dönüştüren sistemdir.
multi radar tracking *(MRT)*	çoklu radar izleme	MCTden gelen radar plot bilgisini iz bilgiye dönüştürerek kontrolörlerin önündeki displaylere ve FDP' ye aktaran sistemdir.
mutual recognition	karşılıklı tanıma	JAA Üyesi bir ülkenin lisans ve sağlık konularında JAA Merkezince yapılan gerekli denetimlerden başarı ile geçtikten sonra, bu ülkenin eğitim, lisans, yetki, yetkilendirme ve sınav konularında JAR-FCL'e göre yaptıkları işlem ve belgelerinin ilave bir işleme tabi tutulmadan diğer JAA üyesi ülkelerce kabul edilmesidir.
N		
national authority	ulusal yetkili otorite	Ulusal sivil havacılık kurallarının idamesi, uygulanması ve geliştirilmesi, bu konu ile ilgili yeni politikaların belirlenmesi ve tedbirlerin alınması, ilgili uluslararası standartları ve tavsiye edilen uygulamalarının yerine getirilmesi ile kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumlu ve yetkili olan kuruluştur.
natural filling ground	doğal dolgu zemin	Zemin emniyet gerilmesi 0,1-0,6 kg/cm² olan zeminler.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
natural ground	doğal zemin	Arazinin hafriyatının yapılmamış ve kotlanmamış, hali hazırdaki vaziyetidir, dokunulmamış ve bozulmamış zeminler.
natural sand	doğal kum	Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert taneciklerdir.
natural sequence	doğal sıralama	Hava trafik kontrolörü planlamasında, uçakların bir pozisyon noktası üzerine tahmini geliş süreleri göz önüne alınarak yapılan uçuş sıralamasıdır.
nautical mile	deniz mili	Havacılıkta kullanılan, 1852 m. uzunluğa eşit ölçüm birimidir.
navigation	seyrüsefer	Bir uçağın bir noktadan başka bir noktaya seyahati için verilen rehberlik.
navigational aid	seyrüsefer yardımcısı	Yerde veya havada uçuş esnasında uçağa, bir noktadan diğerine kılavuz bilgi/ pozisyon bilgisi sağlayan herhangi bir görsel veya elektronik yardımcıya verilen addır.
near-parallel runways	paralele yakın pistler	Uzatılmış merkez hatlarının yakınsama/sapma açısı 15 derece veya daha az olduğu, kesişmeyen pistler.
negative	negatif	“ Hayır”, “İzin *(Onay)* Verilmedi”, **“Doğru Değil”** anlamlarında kullanılır.
network entity	çalışma ağı varlığı	Internet ortamında bilgi transferi, yol bilgi değişiklikleri ve yönetim protokolleri operasyonu sorumluluğunu kapsayan bilgisayar tabanlı çalışmaların fonksiyonel bir kısmıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
night *(ICAO)*	gece *(ICAO)*	Akşam alacakaranlığının bitimi ile sabahın başlangıcı arasındaki saatler veya otorite tarafından belirlenmiş günbatımı ile gündoğumu arasındaki zaman dilimidir.
no gyro approach	gyro' suz yaklaşma	Uçak, kontrolörün istediği rotada uçuşunu, gyro'sundaki sorundan dolayı tutturamayacağını ifade eder. Bu durumda kontrolör, radarda uçağı izleyerek "sağa/sola dön" veya "Dönüşü durdur" ifadeleri ile uçağı uygun rotaya oturtur.
nominal position	nominal pozisyon	Bir uçağın sistemleri tarafından belirlenen 3 boyutlu pozisyonudur.
non precision approach runway	hassas yaklaşmasız pist	ILS/MLS gibi hassas yaklaşma seyrüsefer yardımcıları olmayan pisttir.
non-ınstrument runway	aletsiz pist	Görerek yaklaşma prosedürleri kullanılarak hava araçlarının operasyonları için öngörülen pist.
non-precision approach procedure	hassas olmayan aletli yaklaşma usulü	Yatay yol gösterme/yardım imkanı verip dikey yol gösterme/yardım imkanı vermeyen aletli yaklaşma usulüdür.
non-radar separation	radarsız ayırma	Ayırma yapmak için kullanılan uçak pozisyon bilgisinin radar dışındaki diğer referanslardan alınmasını ifade eder.
normal flight zone	normal uçuş bölgesi	LFFZ, LCFZ veya LSFZ olarak tanımlanmamış, fakat göze biyolojik zarar verebilecek lazer radyasyonundan korunması gereken hava sahası.
North Atlantic Air Traffic Management	Kuzey Atlantik Hava Trafik Yönetimi	Sorumluluğu, Kuzey Atlantik hava seyrüsefer sahalarında uygulanan ayırma standartları için önerilen değişiklikleri sonuçlandıran çalışma grubudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
NOTAM code	NOTAM kodu	Bir kod grubu daima ***Q*** harfiyle başlayan 5 harften oluşmaktadır. Diğer harfler radyo cihazlarının kurulumu pozisyonu, değişimi, havaalanı ve ışıklandırma kolaylıkları, uçuştaki tehlikeler veya arama-kurtarma işlemlerini temsil eder.
NOTAM processing unit	NOTAM işleme birimi	Bir NOTAM'ı kabul eden, işleyen ve dağıtımını yapan birim.
notice to airmen	havacılara duyuru	Herhangi bir havacılık hizmeti, kolaylığı, uygulamaları ve tehlike durumlarının oluşması veya değişmesiyle ilgili bilgileri içeren bilgi notudur.
notice to airmen publication	hava personelini ikaz yayını	28 günde bir yayınlanan, öncelikle pilotlar için hazırlanmış, uçuş emniyetini ilgilendiren güncel NOTAM bilgilerini ve havacılık ile ilgili diğer ilave bilgileri içeren yayınlardır.
nuisance warning	tehlike ikazı	Görevli kontrolörün görmemesi durumunda, uçakların tehlikeli geçiş yapacağını ikaz eden sistem.
O		
obstacle	mania	**a)** Uçakların yüzey hareketi için öngörülen bir alanda bulunan; veya **b)** uçuş halindeki uçakların korunması için öngörülen belirli bir yüzey üzerinde uzanan; veya **c)** bu tanımlanmış yüzeylerin dışında duran ve hava seyrüseferi için tehlike olarak belirlenmiş tüm sabit (*ister geçici olsun isterse daimi)* ve hareketli cisimler veya bunların parçaları.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
obstacle free zone	maniadan arındırılmış bölge	İç yaklaşma yüzeyi, iç geçiş yüzeyi, temkinli iniş yüzeyi, ve şerit sahanın, bu yüzeylerle sınırlanmış bölümü üzerinde, seyrüsefer amacıyla monte edilmiş, kırılabilir hafif kitlelerin dışındaki sabit manialarının ihlal etmediği hava sahasıdır.
obstruction light	mania lambası	Varolan maniaya pilotun dikkatini çekmek için genellikle kırmızı veya beyaz renkli bir lamba ya da lamba grubunun mania teşkil eden doğal arazi yapılarının ya da nesnelerin en yüksek yerine yerleştirilmiş olduğunu ifade eder.
oceanic airspace	okyanus hava sahası	ICAO' nun okyanus ayırmalarının ve süreçlerinin uygulandığı uluslararası hava sahası olarak kabul edilen dünya üzerindeki okyanusların üzerindeki hava sahalarını ifade eder. Bu sahalar içinde hareket eden trafiklerin sorumluluğu coğrafi olarak uçağın yakın olduğu ve gerekli hizmeti verebilecek donanımı olan ülkelere dağıtılır.
off course	yol dışı	Uçağın rapor ettiği pozisyonun veya radarda görüldüğü noktanın, hava trafik kontrol ünitesinin uçağı serbest kıldığı yol dışında olması durumunu ifade eder.
off-route vector	yol dışına vektör	Uçağın manialardan korunması sağlanarak, hava trafik kontrol ünitesi tarafından önceden serbest kılındığı yol dışına vektör edilmesini ifade eder.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
on- course	yol hattı üzerinde	Uçağın tam olarak yol merkez hattı üzerinde olduğunu ifade eder. Radar yaklaşması yapan pilot için son yaklaşma hattı üzerinde olduğu bilgisini ifade eder.
on-line data interchange *(OLDI)*	online veri değişimi	İlgili birimler arasında, belirli bir protokolle bilgi alışverişini sağlamak amacıyla kurulmuş on-line bağlantıdır.
on-line input	veri giriş bağlantısı	Güncel operasyonel çevreyle direkt bağlantılı olarak sisteme ya da uygulamaya bilgi girişi sağlanmasıdır.
on-the-job training *(OJT)*	işbaşı eğitimi	Seçilmiş bir eğitmen gözetiminde işin gerektirdiği özellikler ile kişinin yeteneklerinin uyumluluğunu sağlamak için yapılan pratik eğitim.
on-the-job training instructor *(OJTI)*	işbaşı eğitimi sorumlusu	Operasyonel bir ortamda eğitim sorumluluğunu alabilecek ilgili otorite tarafından yetkilendirilmiş personel.
operation control	Harekat Kontrol	Harekat Kontrol
operation manuel	uçuş operasyon el kitabı	Uçuş operasyonunu belirleyen el kitabıdır.
operational staff	operasyonel personel	Hava trafik kontrolörleri, uçuş bilgi yardımcıları, uçuş yöneticileri ve hava trafik hizmetleri destek personelini kapsayan çalışma grubudur.
operations manual – part B	operasyonel el kitabı – part B	Uçuş operasyonunun standartlarını uçak tipine göre belirleyen el kitabıdır.
optional approach	tercihli yaklaşma	Pilot tarafından talep edilir ve uygulanır. Bunun sonucunda pilot "touch-and-go" *(teker koyup kalkma)*, missed approach *(pas geçme)*, low approach *(alçak geçiş)* "stop-and-go" *(duruş-kalkış)* veya full stop landing *(İnişten sonra durma)* amaçlı yaklaşma yapabilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
orthometric height	ortometrik yükseklik	Genel olarak bir MSL yüksekliği olarak gösterilen, bir noktanın geoide göre yüksekliği.
outer marker *(OM)*	dış marker	Pist sonundan 5-7 mil uzaklığa yerleştirilen seyrüsefer yardımcı cihazı.
overflight	transit (üst geçiş) uçuş	Bir hava aracının bir ülke hava sahasını, herhangi bir yere inmeksizin katetmesidir.
owning carrier	sahip konumundaki taşıyıcı	Bir birim yükleme aracı *(ULD)*'nın sahibi ya da kiralayanı olan taşıyıcı.
P		
pallet dolly	palet dolly	Üzerine kargo, posta ve bagaj yüklenebilen değişik ölçülerdeki metal düzgün yüzeyler.
parallel ILS approach	paralel ILS yaklaşması	Paralel pistlere yaklaşan IFR uçaklar, son yaklaşma hattına oturduklarında birbirleri arasında en az 2 NM radar ayırması sağlanmış olmalıdır.
parallel runways	paralel pistler	Aynı havaalanında merkez hatları birbirine paralel olan 2 veya daha fazla sayıdaki pistleri ifade eder. Paralel pistlerde pist numarasına ilave olarak L *(Left/ sol)* ve R *(Right/ sağ)* veya 3 paralel pist var ise L *(Left/sol)*, C *(Center/ Merkez)* yada R *(Right/ sağ)* olduğu belirtilir.
parking position	park yeri	Bir uçağın park ettiği veya park etmesinin planlandığı tanımlanmış saha.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
particle shape and texture	tane şekli ve yapısı	Tanelerin şekilsel özellikleri ve yapısı.
passenger	yolcu	Sivil Havacılık Kanununun 107'nci maddesine göre düzenlenen yolcu taşıma sözleşmesi kapsamında seyahat etmek amacıyla uçuş ve kabin ekibinden farklı olarak hava aracında bulunan veya bu amaçla kontrol *(check in)* işlemini yaptırmış olan şahıstır.
passenger stairs	yolcu merdiveni	Yolcu ve personelin uçağa inip binmesini sağlayan araç.
pavement classification number *(PCN)*	kaplama sınıflandırma numarası *(PCN)*	Tahditsiz operasyonlar için bir kaplamanın taşıma mukavemetini ifade eden bir sayı .
peak day, peak hour	pik gün, pik saat	Belirli bir periyot içerisinde *(genellikle bir takvim yılı içerisinde)* bir havaalanında birim günde veya saatte kaydedilen işlem görmüş en yüksek yolcu, uçak, kargo v.s. sayısıdır.
penetration	penetrasyon	İçine girmek.
Permability	Permabilite	Geçirgenlik.
permanent air traffic service route	kalıcı hava trafik hizmet yolu	Devamlılık ilkesi esasına göre tasarlanmış ATS yolu.
pilot	pilot	Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli olan, sorumlu kaptan pilot ve/veya kaptan pilot haricindeki, ilgili otorite tarafından yetkilendirilmiş personeldir.
pilot briefing	pilota verilen brifing	Havacılık enformasyon hizmetleri *(AIS)* ofisi tarafından uçuş planlaması yapan pilotlara hava durumu, NOTAM'lar, askeri aktiviteler ve uçuşla ilgili pilotlar tarafından talep edilen bilgilerin verilerek onlara yardım edilmesini ifade eder.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
pilot discretion	pilot insiyatifi	Bu irtifa tahsisleri ile birlikte kullanıldığında hava trafik kontrol ünitesi tarafından pilota hazır olunca alçalmaya/ tırmanmaya başlaması söylendiğinde pilotun istediği zaman alçalma/ tırmanmaya başlayabileceğini ifade eder. Bu durumda pilot geçici olarak ara seviyeye geçebilir. Pilot başlangıçta boşaltmış olduğu irtifaya dönmemelidir.
pilot in command	kaptan pilot	Uçuş esnasında bir hava aracının manevralarından ve uçuş emniyetinden sorumlu, işletici tarafından yetkilendirilmiş pilota denir.
pilot weather report	pilot hava raporu	Uçuşta karşılaşılan sıra dışı meteorolojik hadiselerin pilot tarafından rapor edilmesini ifade eder.
pilot–in-command	sorumlu pilot	Uçuş süresi boyunca, hava aracının emniyet ve operasyonundan sorumlu pilot.
pit	pit	Hidrant sisteminin uçak park pozisyonundaki hortum bağlantı noktası.
pitch	zift	Ham katranın destilasyon bakiyesi.
pit-cleaner	pit temizleme aracı	Apronda bulunan pitlerin içerisinde oluşan kirliliği temizleme amaçlı kullanılan araç.
plastic limit	plastik limit	Zeminin plastik halden katı hale geçtiği deney sonucunda, elde edilen su içeriği değeridir. Yüzde olarak ifade edilir *(WP).*
plasticizer	akışkanlaştırıcı	Betonda aynı kıvamın veya işlenebilirliğin daha az su ile elde edilmesini sağlayan kimyasal katkı malzemesidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
plot	plot	PSR'dan veya SSR-PSR kombinasyonu ile oluşan ekoların dijital sorgulama metotlarıyla bilgi olarak radar ekranına yansıması.
poisson's ratio	poisson *(boşluk)* oranı	Beton numunesine basınç gerilmeleri uygulandığında numunede meydana gelen enine birim uzamanın boyuna birim kısalmaya mutlak değerce oranı.
policy	politika	Bir organizasyon tarafından belirlenmiş prensipler, plan veya kararlar.
pore water	boşluk suyu	Kaya çatlakları arasında bulunan su.
porosity	porozite	Gözeneklilik.
portable water truck	su aracı	Uçaklara kullanım amaçlı temiz su veren araç.
portland cement	portlant çimentosu	Klinker ve alçı taşının birlikte puzolanik madde katılmadan öğütülmesi sonucu elde edilen çimentodur.
position report	pozisyon raporu	Uçağın belirli noktalar üzerinde olduğunu ATC'ye rapor ederek bildirmesini ifade eder.
position symbol	pozisyon sembolü	Bilgisayar tarafından radar ekranı üzerinde uçağın hareket izini simgeleyen işarettir.
positive control	pozitif kontrol	Hava trafik kontrol ünitesi tarafından belirli bir hava sahası içinde bütün trafikler arasında ayırma sağlanmış olduğunu ifade eder.
post	posta	Bir uçakta taşınan, nakliye edilen ve posta yönetimine ulaştırma amacı güdülen yazışma haberleri ve diğer nesnelerdir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
practice ınstrument approach	aletli yaklaşma ve uygulamaları	VFR ve/ veya IFR uçaklar tarafından pilot eğitimi veya profesyonel anlamda gösteriler amacıyla yapılan aletli yaklaşma uygulamalarını ifade eder.
precipitation	yağış	Atmosferden yeryüzüne düşen sulu bütün yağışları (*yağmur, dolu, kar*) ifade eder.
precision approach	hassas yaklaşma	Yerde kurulan elektronik cihazlarla desteklenen aletli yaklaşma sistemi.
precision approach category	hassas yaklaşma kategorisi	Bir standart alet alçalma uygulamasında uçak, 60 m (*200 feet)* karar yüksekliğine kadar alçalabilmektedir.
precision approach procedure	hassas aletli yaklaşma usulü	Operasyon kategorisine göre tanımlanan minimaları ile hassas yatay ve dikey yol gösterme/yardım imkanı veren aletli yaklaşma usulüdür.
precision approach radar *(PAR)*	hassas yaklaşma radarı	Son yaklaşma hattı boyunca uçağın teorik olarak belirlenmiş son yaklaşma hattına göre yatay ve dikey yönde sapmaları ile pist eşiğine göre pozisyonunu belirler.
precision approach runway	hassas yaklaşma pisti	Bknz. aletli pist *(Instrument runway)*
precision -code	hassas-kod	Küresel Konumlandırma *(GPS)* sisteminde Amerikan ordusunun ve yetkilendirilmiş kullanıcıların kullanımı için geçerli olan koddur.
pre-flight information bulletin	uçuş öncesi bilgi bülteni	Uçuş öncesinde hazırlanan, uçuş operasyonu açısından önem arz eden geçerli NOTAM bilgisinin bir sunumudur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
pre-flight inspection *(PIB)*	uçuş öncesi kontrol	Bir hava aracının amaçlanan uçuş için elverişli olmasını temin etmek amacıyla uçuş öncesi yapılan kontroldür *(Bu kontrol, arıza giderme işlemini kapsamaz).*
pre-on-the-job training	ön-işbaşı eğitimi	Standart özellikler göz önüne alınarak kişisel yeteneklerin gelişimini sağlamak amacıyla işbaşı simülasyon çalışmaları.
pressure altitude	basınç irtifası	Standart atmosferdeki basıncın karşılığı olan ve irtifa olarak belirtilen atmosfer basıncı.
primary plot	birincil plot bilgisi	Bir uçağın radardaki pozisyonun belirlenmesi.
primary runway*(s)*	ana pist*(ler)*	Şartlar müsait olduğunda diğerlerine nazaran kullanılması tercih edilen pist*(ler)*
primary surveillance radar (*PSR*)	birincil gözetim radarı	Bir vericiden yayılan EM dalgaların, nesneye çarpıp geri dönmesi, bu süreç için gereken zamandan yola çıkılarak nesnenin mesafesi ve antenin o andaki konumu ile nesnenin yönünün hesaplandığı bir radar sistemidir.
printed communication	basılı haberleşme	Tüm mesajların dağıtımlarının yapıldığı devre terminallerinde yer alan, devamlı ya da otomatik olarak basılı kayıt imkanı sağlayan haberleşme sistemi.
preventive	Önleyici	Önleyici
private pilot	hususi pilot	Ücret karşılığı yapılan uçuşlarda hava aracı kullanması yasaklanmış olan lisansa sahip bir pilottur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
probable circular error	muhtemel dairesel hata	Bir dairesel normal dağıtımda, muhtemel dairesel hata yapılan bireysel ölçümlerin %50'sini içeren dairenin yarıçapı ya da bulunanın muhtemel %50'si içindeki dairenin yarıçapıdır.
problematic use of substances	şüpheli madde kullanımı	Havacılık personelince bir veya daha fazla uyarıcı madde kullanımı: **a)** Kullanıcıya doğrudan zarar verecek veya diğerlerinin canları, sağlıkları ve refahını tehlikeye atacak zarar vermesi, **b)** Mesleki, sosyal, fiziksel veya sorunlara yol açacak bozulmalara veya bunları daha da artırması.
procedure turn	kaide dönüşü	Uçağın ilerlediği rotanın 180 derece tersine dönerek uçuşuna devam edebilmesi için yaptığı belirli manevraları ifade eder.
procedure turn inbound	kaide dönüşünde inbound	Kaide dönüşü yapan uçağın başlangıçtaki rotasının 180 derece tersine dönmeyi tamamladığı noktada uçak, ara yaklaşma bölümünde veya son yaklaşma hattında inbound olmuş anlamındadır. "*Kaide Dönüşü İnbound*" raporu ATC tarafından alınarak diğer uçaklar ile ayırma yapılmasında kullanılır.
procedures for air navigation services	hava seyrüsefer hizmetleri için belirlenmiş yöntemler	ICAO tarafından belirlenmiş hava trafik hizmetleri konusunda yayınlanmış yöntemler.
professional development	profesyonel gelişim	Kişisel yeteneklerin geliştirilmesi için gerekli olan idari ve teknik konulardaki çalışmalar.
proficiency test ın english language for *ATCos*	hava trafik kontrolörleri için ingilizce yeterlilik testi	Hava trafik kontrolörlerinin, ICAO standartlarına uygun olarak İngilizce yeterliliklerini tespit amacıyla tasarlanmış test

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
prohibited area	yasak saha	Bir devletin toprakları veya kara suları içerisinde olan ve uçuş yapılması yasaklanmış, hudutları belirli hava sahasına denir.
protected flight zones	korunmuş uçuş bölgeleri	Lazer ışınımının zararlı etkilerini hafifletmek üzere özel olarak belirlenmiş hava sahası.
protection area	koruma alanı	Bir taksi güzergahı dahilinde ve bir helikopter park yeri etrafında bulunan, helikopterlerin emniyetli manevraları için cisimlerden, FATO'dan, diğer taksi güzergahlarından ve helikopter park yerlerinden ayrılma sağlayan bir alan.
psychological testing	psikolojik test	Psikologlar tarafından kişisel davranış biçimlerinin belirlenmesi için yapılan testler.
Public Private Partnership	Kamu Özel Sektör İşbirliği	Kamunun ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin sağlanması amacıyla devletle bir özel hukuk tüzel kişisi arasında yapılan ve ortaya çıkabilecek risklerin paylaşıldığı bağlayıcı bir sözleşmeye dayanan işbirlikleridir.
Q		
quadrant	çeyrek çember	Merkezinde seyrüsefer yardımcısı olan, saat yönünde manyetik kuzeyden itibaren 4 dilime ayrılmış bir daireyi ifade eder. **Bunlar sırasıyla;** KD *(kuzey doğu çeyreği)* 000-089 , GD *(güney doğu çeyreği)* 090-179, GB *(güney batı çeyreği)* 180-269, KB *(kuzey batı çeyreği)* 270-359.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
quality control programme	kalite kontrol programı	Milli Sivil Havacılık Güvenliği Kalite Kontrol Programı için bu metinde kullanılan ifade.
R		
radar	radar	Belirli bir menzil içindeki nesneleri tespit etmek için elektromanyetik dalgaları kullanan sistemlerdir.
radar advisory	radar tavsiyesi	Radar gözlemine dayanan bilgi ve tavsiye hizmeti .
radar approach	radarlı yaklaşma	Bir radar kontrolörünün yönetimi altında bir uçak tarafından icra edilen yaklaşma.
radar approach control facility	radar yaklaşma kontrol ünitesi	İniş- kalkış veya transit geçiş yapan trafiklere, tanımlanmış hava sahası içerisinde radarlı *(veya radarsız)* hizmet veren hava trafik kontrol ünitesidir.
radar contact	radar teması	Radar ekranında, radar blip veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçağa ait olduğunun görülmesi ve tanımlanmasıyla ortaya çıkan durumdur. Hava trafik kontrol ünitesi tarafından, radar ekranında bir uçağın tanımlandığının ve bu uçağın radarda takibinin radar tanımlaması sona erdirilene kadar süreceği anlamında kullanılır. Radar hizmeti keza gereklilik ve kapasite bu pilotun zorunlu rapor noktaları üzerinde rapor vermeyi kesmesi anlamına da gelir .
radar control service	radar kontrol hizmeti	Radardan alınan bilgilerin hava trafik kontrol hizmetinin sağlanmasında direkt olarak kullanıldığını belirtmekte kullanılan terimdir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
radar data processing system	radar veri işleme sistemi	Bir veya daha fazla kaynaktan gelen bilgilerin radar işlemlerinde kullanılmasını sağlayan sistem.
radar environment	radar ortamı	Radar hizmetinin verilebileceği sahalar .
radar identification	radar tanımlaması	Belirli bir radar blip'i veya radar pozisyon sembolünün belirli bir uçakla eşleştirilmesi işlemi.
radar identified aircraft	radarda tanımlanmış uçak	Radar ekranında, pozisyonu izlenen bir hedef ya da sembol ile eşleşmiş olan uçak.
radar service	radar hizmeti	Direkt olarak radar vasıtasıyla sağlanan bir hizmeti gösteren terimdir.
radar station coverage calculator	radar istasyonları kaplama hesaplayıcısı	Eurocontrolün geliştirdiği radar kapsama alanlarını hesaplayan unix tabanlı bir yazılım.
radial	radyal	Seyrüsefer cihazları tarafından verilen açısal bilgi.
radio	radyo	Haberleşme için kullanılan telsiz cihazıdır. Aynı zamanda, bir uçuş hizmet istasyonunu belirtmek için de kullanılabilir.
radio altimeter	radyo altimetre	Uçağın yerden olan yüksekliğini belirlemek için, radyo dalgalarının gönderilerek yerden yansımasını sağlayan, uçakta bulanan cihaz .
radio communication performance type	radyo muhabere performans tipi	Haberleşme işlem zamanı, sürekliliği, geçerliliği ve doğruluğu gibi parametreler için tahsis edilmiş değerleri temsil eden *(örneğin; RCP 240 gibi)* tanıtma.
radio direction – finding station	radyo yön bulma istasyonu	Diğer istasyonların yönlerini hesaplamak amacıyla tasarlanmış bir radyo istasyonu.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
radio navigation	radyo seyrüseferi	Seyrüsefer amaçlı bir pozisyonun belirlenmesinde radyo dalgalarının kullanılması .
radiotelephony *(RT)*	telsiz telefon	Sesli *(Sesi modüle edilmiş telsiz dalgalarıyla göndererek)* bilgi alıverişinin temel alındığı haberleşme şekli.
random	Rastgele	Rastgele
ramp service	ramp hizmeti	Ramp hizmeti apronda uçakların park ettirilmesi, yolcu, bagaj ve kargonun yüklenmesi, boşaltılması ve apronda ihtiyaç duyduğu diğer hizmetlerin *(de/anti-icing, temiz su ikmali, foseptik, yolcu merdiveni, air starter, APU, uçak temizliği vb.)* tamamını kapsar.
rapid exit taxiway	hızlı çıkış taksi yolu	İnen uçakların, piste dar bir açıyla bağlanan ve diğer çıkış taksi yollarında yapılandan daha yüksek hızlarla dönüş yapmasını sağlayan, böylece pistin işgal süresini azaltan taksi yolu.
rating	derecelendirme	Hava Trafik Kontrolörüne kontrol ünitesinin bir veya birden fazla bölümünde çalışabilmesi için her yıl periyodik sınavlarla otorite tarafından verilen yeterlilik belgesi.
rating training	derece eğitimi	Hava trafik kontrolörünün derece alabilmesi için verilen eğitim.
ready mixed concrete	hazır beton	Bilgisayar kontrolüyle istenilen oranlarda bir araya getirilen malzemelerin, beton santralinde veya mikserde karıştırılmasıyla üretilen ve tüketiciye taze beton olarak teslim edilen betondur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
receiving carrier	teslim alacak olan taşıyıcı	Bir birim yükleme aracını *(ULD)*, transfer eden bir taşıyıcıdan, bir transfer noktasında alan bir taşıyıcı.
recording and playback system	kaydetme ve dinleme sistemi	Sistemlerde kaydetme ve yeniden oynatma imkanı veren sistemlerdir.
red signal rocked	kırmızı işaret fişeği	Uçuştaki hava aracına daha önceki talimatlara rağmen şimdilik inmeyin.
reduced vertical seperation minima approval	azaltılmış dikey ayırma miniması onayı	İlgili Devlet otoritesi tarafından belirli kriterler göz önüne alınarak, bir uçağın RVSM onayının verilmesi işlemidir.
reduced vertical seperation minima entry point	azaltılmış dikey ayırma miniması giriş noktası	Avrupa RVSM hava sahasına girmeden önce, girdiği sırada yada hemen sonrasında, uçağın geçtiği ve geçmesinin beklendiği ilk rapor noktası.
reduced vertical seperation minima exit point	azaltılmış dikey ayırma miniması çıkış noktası	Bir hava aracının RVSM (*azaltılmış dikey ayırma minimumu)* sahasından çıkış noktası.
reduced vertical seperation minimum *(RVSM)*	azaltılmış dikey ayırma miniması	Hava sahası kapasitesinin artırılması amacıyla, uçuş seviyesi 29000 feet ile 41000 feet dahil arasında, 2000 feet olan dikey ayırmanın 1000 feet olarak azaltılması.
reference point	referans noktası	Havaalanının coğrafi pozisyonu belirlenmiş bir noktasıdır.
refresher training	yenileme eğitimi	Operasyona yönelik geçmiş ve güncel bilgilerin yenilenmesi .
refueller	tanker	Uçağa yakıt ikmali için kullanılan ve arkasındaki tankında yakıt bulunan araç.
regional air transportation	bölgesel hava taşımacılığı	Koltuk kapasitesi en az yirmi *(20)* en fazla doksan dokuz *(99)* olan uçaklar ile iç veya dış hatlarda yapılan ticari hava taşımacılığıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
registration	tescil	Ulusal sivil havacılık otoritelerince uçakların hangi ülkeye ait olduklarının belirlenmesi amacıyla kayıt altına alınması.
rejected take-off area	reddedilmiş kalkış alanı	Bir heliport üzerinde bulunan, performans sınıfı 1'de işletilen helikopterlerin bir reddedilmiş kalkışı tamamlamaları için elverişli olan belirli bir alan.
release time	devir zamanı	Bir uçağın, diğer bir hava trafik kontrolörü ya da ünitenin kontrolüne devredileceği zaman.
relief flight	yardım uçuşu	Yiyecek, tıbbi malzeme gibi konularda veya acil bir durum halinde insani amaçlara yönelik yapılan bölgesel veya uluslararası yapılan uçuşları kapsar.
rendezvous point	randevu noktası	Yol kavşağı, kesişen yol ya da başka bir yerde belirlenmiş, acil duruma müdahale edecek personel ve araçların uçak kaza-kırımında olay yerine gitmeden önce talimat almaları için belirlenmiş yerdir.
repetitive flight plan *(RPL)*	sürekli uçuş planı	Sık sık tekrarlanan, düzenli olarak yapılan temel bazı özellikleri benzer olan belirli uçuşlara ait bir uçuş planı.
reporting point	rapor noktası	Aletli uçuş kuralları içinde rapor edilmesi istenilen, bir seyrüsefer yardımcısı ile belirtilmiş nokta.
required communication performance	gerekli muhabere performansı	Hava Trafik Yönetimi *(ATM)* fonksiyonlarını desteklemek amacıyla belirlenmiş operasyonel muhabere gerekliliklerinin tanımı.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
required navigation performance *(RNP)*	gerekli seyrüsefer performansı	Tanımlanmış bir hava sahası içinde seyrüsefer faaliyeti için gereken performans gereklilikleri.
required navigation performance type	gerekli seyrüsefer performansı tipi	Tüm uçuş süresince, uçuşların asgari % 95 oranında arzu edilen pozisyondan deniz mili olarak uçulması gereken mesafeyi belirten değer.
rescue coordination center	kurtarma koordinasyon merkezi	Bir arama-kurtarma bölgesinde arama kurtarma operasyonlarının yürütülmesini koordine etmekten ve arama kurtarma hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesinden sorumlu birim.
rescue unit	kurtarma birimi	Arama ve kurtarmanın hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi için uygun ekipman sağlanmış eğitimli personellerden oluşan bir birim.
resolution advisory	çözüm önerisi	TCAS cihazı tarafından Uçakların çarpışma riskine karşı, pilota sunulan çözüm önerisidir.
restricted area	tahditli saha	Bir ülkenin hükümranlık bölgesinde olup, içinde uçuş yapılmasının belli şartlara bağlandığı sahalardır.
restricted time for learning	öğrenme için sınırlandırılmış zaman	Eğitici tarafından, öğrencinin çalışma zamanının belirlenmesi.
resume normal speed	normal hızınıza dönün	ATC tarafından pilota daha önce verilmiş hız tahdidinin kaldırıldığını bildirmek amacıyla kullanılır. Bununla birlikte *"Resume Normal Speed"* talimatı , özellikle ATC tarafından aksi belirtilmedikçe, uçuşun ilgili bölümü için yayınlanmış uygulanmakta olan usullere ilişkin hız tahditlerini ortadan kaldırmaz.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
retaining wall	istinat duvarı	Zemin yüzeyinde meydana gelen, ani değişimleri düşeye yakın bir düzlemde kontrol altına almak, yanal toprak basıncına direnmek, zeminin doğal şev açısı ile yayılmasını engellemek için kullanılan yapılara istinat duvarı denir.
retaining wall which is close to a river bank	sedde istinat duvarı	Kıyıların erozyondan veya taşkınlardan korunmasını sağlamak amacıyla nehir kenarına yapılan yapılara sedde istinat duvarı denir.
risk analysis	risk analizi	Kötü hava koşullarının devam etme süresini analiz eden ve riski belirleyen bir çalışma.
risk of collision	çarpışma riski	Ciddi çarpışma risklerinin ortaya çıktığı uçakların yakın geçme durumlarının risk sınıflandırması.
RNAV approach	RNAV yaklaşması	Uçaktaki RNAV ekipmanlarına dayanılarak seyrüseferin yapıldığı bir aletli yaklaşma usulü.
road-holding position	araç yol bekleme pozisyonu	Araçların beklemeleri gerektiğinde, beklemeleri için tayin edilmiş yer.
rock ground	kaya zeminler	İklimsel nedenlerden dolayi bozulmamiş, az çatlaklı, sağlam zemin tipi. Zemin emniyet gerilmesi değeri 3,5-30 kg/cm² arasındadır.
roger	anlaşıldı	*“ Son mesajınızın tamamını aldım“* anlamında kullanılır. Ancak bu ifade *“ Evet”* yada *“Hayır”* cevabı gerektiren sorulara cevap olarak kullanılmaz.
route	rota	Uçağın coğrafi bir noktaya veya hava yoluna göre 2 boyutlu pozisyonunu belirtir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
route segment	yol dilimi	Uçuş planındaki arka arkaya gelen iki belirli nokta ile belirlenmiş uçulacak yolun bir bölümü.
routing table	yol seçim listesi	Bir mesajın gideceği kanal yolunu belirler. Eurocontrol tarafından güncellenir.
runway	pist	Uçakların inişi ve kalkışı için hazırlanmış bir kara havaalanı üzerinde belirlenmiş bir dikdörtgen alan.
runway capacity	pist kapasitesi	Belirlenmiş bir zaman aralığı içerisinde, iniş- kalkış hizmeti alabilecek uçak sayısı.
runway end safety area	pist sonu emniyet sahası	Esasen piste erken temas eden veya pistte duramayan bir uçağın hasar riskini azaltmak üzere tasarlanmış, pist merkez hattı uzantısına simetrik ve şerit sahanın sonuna bitişik bir saha
runway guard lights	pist koruma ışıkları	Pilotları veya araç sürücülerini, aktif bir piste girmek üzere oldukları konusunda ikaz etmesi amaçlanan bir ışık sistemi.
runway heading	pist istikameti	Pist merkez hattı uzantısına tekabül eden manyetik istikamettir. Ancak bu, pist üzerinde yazılı pist numarası değildir. Örneğin bir pistin numarası 04 olabilir, *(04 pisti diye adlandırılır)* ancak pistin manyetik başı *044* derecedir. Pist numaraları bu manyetik uçuş başlarının yuvarlanmasıyla oluşturulur.
runway ın use/ active runway	kullanılan pist /aktif pist	O an için, kalkış veya iniş amaçlı kullanılan pist veya pistler, çoklu pist kullanımlarında tüm kullanılan pistler aktif kabul edilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
runway number	pist numarası	Pist merkez hattı uzantısına tekabül eden manyetik istikamettir. İstikametleri pilotlara manyetik kuzeye göre gideceği yönü gösteren bir görsel yardımcıdır. Pistin manyetik kuzey ile yaptığı açı eğer 2 basamaklı bir sayı ise bunun önüne "0" konularak Pist numaraları bu manyetik uçuş başlarının yuvarlanmasıyla oluşturulur. 01 ile 36 arasında bir sayıdır. Mutlaka iki başamaklı yazılır. Örn: 44/224 olan pistin pist başı numarası 04/22 olur.
runway strip	pist şeridi	Aşağıdaki amaçlar için öngörülmüş, pisti ve *(varsa)* durma uzantısını içeren belirli bir alan: **a)** Pistten çıkan bir uçağın göreceği hasar riskini azaltmak; ve **b)** Kalkış veya iniş operasyonları sırasında üzerinden uçan uçakları korumak için.
runway turn pad	pist dönüş cebi	Bir kara havaalanında pist üzerindeki hava aracının 180 derecelik bir dönüşü tamamlaması amacıyla piste bitişik belirlenmiş bir alan.
runway visual range	pist görüş mesafesi	Bir pistin merkez hattı üzerindeki bir uçağın pilotunun, pist yüzey işaretlemelerini veya pistin şeklini veya merkez hattını gösteren ışıkları görebileceği mesafe.
runway-holding position	pist bekleme pozizyonu	Havaalanı kontrol kulesi tarafından başka şekilde onaylanmadıkça, taksi yapan uçakların ve araçların duracağı ve bekleyeceği bir ILS/MLS kritik/hassas alanını, bir mania sınırlama yüzeyini veya bir pisti korumak üzere öngörülen belirli bir yer.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
S		
sabotage	sabotaj	Herhangi bir eşyanın tahribini, korku salmayı, uluslararası sivil havacılık veya bunlara ait tesislerde gayri kanuni eylemler yapılması sonucunu amaçlayan bir eylem veya bir işin bilerek yapılması.
SAFA ramp inspection report	SAFA denetleme raporu	SAFA denetleme raporudur.
SAFA *(safety assessment of foreign aircraft)* coordinator	SAFA koordinatörü	İlgili otorite personeli arasından görevlendirilen, yapılan SAFA denetlemelerinin, SAFA veri tabanına girilmesini sağlayan, SAFA veri tabanına girilen bilgilerin doğruluğunu kontrol eden, veri tabanındaki bilgilerin gizliliğini sağlayan, tüm SAFA faaliyetleriyle ilgili olarak EASA ile işbirliği yapan, uçuş emniyet problemleri içeren denetleme raporlarının EASA'ya gönderilmesini sağlayan, ulusal hava araçlarımıza ait SAFA raporlarıyla ilgili diğer ülkelerin SAFA koordinatörleriyle işbirliği yapan, EASA kapsamında gerçekleştirilen SAFA çalışma gruplarında ülkeyi temsil eden kişi.
SAFA *(safety assessment of foreign aircraft)* inspector	SAFA denetçisi	Havaalanlarımıza iniş kalkış yapan yabancı hava araçlarının uluslararası uçuş emniyet standartlarıyla uyumunu kontrol etmek amacıyla uçuş öncesinde veya sonrasında kontrolünü gerçekleştiren, ilgili otorite personeli arasından yetkilendirilmiş teknik denetçi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
safety	emniyet	İnsan veya maddi varlıkların zarara uğrama olasılığının kabul edilebilir bir düzeye indirilmesinin ve bu düzey veya altında kalıcılığının sağlanmasının sürekli bir tehlike tanımlama ve risk yönetim süreci yoluyla sağlandığı durumdur.
safety alert	emniyet ikazı	ATC tarafından, kontrolü altındaki uçaklara yayınlanan bir emniyet ikazıdır.
safety area	emniyet sahası	Hava seyrüsefer amaçlı gerekli olanlar dışında, manialardan arındırılmış olan FATO'yu çevreleyen bir heliport üzerinde bulunan ve kazaen FATO'dan sapan helikopterlerin hasar görme riskini azaltmayı amaçlayan belirli bir alan.
safety management system	emniyet yönetim sistemi	Emniyet yönetimi için gerekli organizasyonel yapı, izlenebilirlik, politika ve yöntemlere ilişkin sistematik yaklaşım.
safety programme	emniyet programı	Emniyet düzeyini artırmayı amaçlayan birleştirilmiş düzenleme ve faaliyetler bütünü.
safety risk	emniyet riski	Emniyet ile ilgili bir tehlike sonucunun, öngörülebilen en kötü durum referans alınarak tahmin edilen gerçekleşme olasılığı ve şiddetinin birleşimidir
sample	numune	Örnek
sampling	numune alma	Örnekleme
SANA *(safety assessment of national aircraft)* inspector	SANA denetçisi	Havaalanlarımıza iniş kalkış yapan yerli hava araçlarının uluslararası uçuş emniyet standartlarıyla uyumunu kontrol etmek amacıyla uçuş öncesinde veya sonrasında kontrolünü gerçekleştiren, ilgili otorite personeli arasından yetkilendirilmiş teknik denetçi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
sand	kum	Çapı 0,06 ile 2 mm arasinda değişen, silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından ya da kayaların parçalanmasıyla oluşan, genellikle kuvars esaslı granüler, kuru ve doygun halde kohezyonsuz, ancak belirli nem altında kohezyon gösteren malzemedir. Çakıl ile birlikte karıştırılarak temel ve temelaltı tabakalarında kullanılabilir.
satellite data unit	uydu veri birimi	Uçak seyrüsefer sisteminde bulunan cihazlarla ortak yüzeyde çalışan uçak yer istasyonu sisteminin merkezini oluşturan veri birimidir.
satellite navigation and global positioning system	uydu seyrüsefer ve küresel pozisyonlama sistemi	Uçaklarda bulunan bu teknoloji hava trafik kontrol ünitesinin tavsiyesi olmaksızın direkt rotalarda uçabilmeyi sağlamaktadır. Fakat uçakların kendi ayırmalarını sağlamak için kullanılmamaktadır.
schist	şist	Mika, klorit, talk ve hornblende mineralleri içeren magmatik veya tortul kayaçların orta dereceli başkalaşıma uğraması ile oluşan kayaç.
search	arama	Gayri kanuni eylem yapmak üzere kullanılabilecek silah, patlayıcı ve benzeri maddelerin; yolcu, bagaj ve diğer eşyalar ile havacılık faaliyetlerinde kullanılan materyallerde tespiti için ulusal mevzuat çerçevesinde güvenlik birimleri tarafından fiziki, teknik veya diğer arama yöntemleri ile yapılan uygulama.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
seat capacity	koltuk kapasitesi	Onaylı tip sertifikasında belirtilen azami koltuk sayısıdır.
secondary surveillance radar *(SSR)*	ikincil gözetim radarı	1090 MHz frekansında yayın yapan bir sorgulayıcı tarafından gönderilen sinyallerin, uçakta bulunan transponder 1030 MHz frekansında cevap sinyali olarak geri gönderilmesi, bu cevap sinyalinin çözümlenmesi ile hedefin kimlik, irtifa ve yön bilgilerinin tespit edildiği bir radar sistemidir.
sector	sektör	Bir kontrolör grubu tarafından kontrol edilen, koordinatları belirlenmiş ve tahsis edilmiş bir radyo frekansı bulunan hava sahasıdır. Kontrol sahasının veya uçuş bilgi bölgesinin bir parçasıdır.
sectorisation	sektörizasyon	Bir FIR'ın *(uçuş bilgi bölgesi)* birkaç sektöre ayrılmasıdır. Bu işlemin amacı bir hava trafik kontrolörünün iş yükünü azaltmaktır.
secured cargo facility	güvenli kargo binası	Hava kargosunun hava aracına yüklenmeden önce muhafaza edildiği ve ilgili dokümanda belirlenmiş özelliklere uygun tesis edilmiş, güvenli hava taşımacılığı yapılmasına imkân sağlayan binaları.
security (aviation security)	güvenlik *(havacılık güvenliği)*	Sivil havacılığı, yasadışı müdahale ve eylemlerden korumayı öngören önlemler ile insan ve araç-gereç kaynaklarının birleşimi.
security alert phase	güvenlik alarm durumu	MSHGP’nın 17. Eki’nin 7. maddesinde belirtilen derecelendirmeleri gerektiren hali.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
security approved agent	güvenlik onaylı acente *(kuruluş)*	Hava kargosu taşımak için yetki belgesi almış (*Ulaştırma Bakanlığı tarafından usulüne uygun ruhsat/izin verilmiş)* olan *(kargo acentaları ile havaalanları içi veya dışındaki kargo terminalleri, antrepo, depo, v.b. yerleri kapsar),* güvenli kargo binasına sahip ve bu binada Hava Kargo Hizmetleri Güvenliği başlıklı dokümanda belirlenen güvenlik usullerine uygun hava kargo taşımacılığı yapabileceği MSHGK tarafından onaylanmış ve güvenlik sertifikası almış taşıma işleri kuruluşları.
security audit	güvenlik denetlemesi	MSHGP'nda yer alan hususların etkinliğinin ve uygulanırlığının görülmesi amacıyla kontrol edilmesi ve değerlendirilmesi işlemi.
security auditor	güvenlik denetçisi	Milli Sivil Havacılık Güvenliği Kalite Kontrol Programında belirtilen uyumluluk takip faaliyetlerini yürütmek üzere görevlendirilen yetkili personeli.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
security board	güvenlik kurulu/milli sivil havacılık güvenlik kurulu	Milli Sivil Havacılık Güvenlik Programı'nda yapılacak olan değişikliklerin onaylanması, programın geliştirilmesi ve ilgili yeni politikaların belirlenmesi ile kurumlar arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumlu olmak üzere, Milli Sivil Havacılık Güvenlik Kurulu oluşturulur. **a)** İçişleri Bakanlığı Müsteşarının veya yetkili kılacağı temsilcisinin başkanlığında, **b)** Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı veya yetkili kılacağı temsilcisi, **c)** Gümrük Müsteşarı veya yetkili kılacağı temsilcisi, **ç)** Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği temsilcisi, **d)** Sivil Havacılık Genel Müdürü, **e)** DHMİ Genel Müdürü, **f)** Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, **g)** İller İdaresi Genel Müdürü, **ğ)** DLHİ Genel Müdürü, **h)** Emniyet Genel Müdür Yardımcısı, **ı)** Sivil Havacılık Genel Müdür Yardımcısı, **i)** Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanı **j)** Jandarma Genel Komutanlığı Asayiş Dairesi Başkanı, **k)** Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü Havacılık Güvenliği Daire Başkanı, **l)**THY A.O. Genel Müdürü veya yetkilendireceği temsilcisi, **m)** Sivil havacılık sektöründe hizmet veren kuruluşların temsilcisi olan organizasyonlardan TÖSHİD Başkanı veya yetkilendireceği temsilcisinden, oluşur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
security check	güvenlik kontrolü	Yasadışı eylem gerçekleştirmek için kullanılabilecek silah, patlayıcı madde ve benzeri maddelerin tespit edilmesi için alınan tedbirler.
security commission	güvenlik komisyonu/ havaalanı	Hava meydanlarında, güvenlik tedbir ve tertiplerinin geliştirilmesi ve uygulanmasını sağlamak amacıyla, **a)** Mülki İdare Amiri'nin başkanlığında, **b)** Hava Meydanı İşleticisi Genel Müdürü / Başmüdürü / Meydan Müdürü, **c)** Emniyet Şube Müdürü, **ç)** Jandarma Bölük/Karakol Komutanı, **d)** Gümrük Müdürü, **e)** Gümrük Muhafaza Müdürü, **f)** Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü temsilcisi, **g)** Sağlık Bakanlığı'nın hava meydanında görevli daimi temsilcisi, **ğ)** Terminal işleticisinin hava meydanında görevli en üst düzey yetkilisi, **h)** THY A.O. Genel Müdürlüğü temsilcisi, **ı)** Yerli havacılık işletmelerinin üye olduğu organizasyonun görevlendireceği daimi temsilcisi, **i)** Yabancı havacılık işletmelerinin üye olduğu organizasyonun görevlendireceği daimi temsilcisinden,Hava Meydanı Güvenlik Komisyonu oluşturulur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
security equipment	güvenlik cihazı	Sivil havacılık ve tesislerine yöneltilebilecek herhangi bir yasadışı müdahale amaçlı fiilin önlenmesi ya da tespitinde tek olarak ya da sistemin bir parçası olarak kullanılan ve kullanımı ihtisas gerektiren cihazlar.
security exercise	güvenlik tatbikatı	Tam kapsamlı bir güvenlik tatbikatı, farklı tür acil durumlarla başedebilmek için bir muhtemel harekat planının yeterliliğinin sağlanması amacıyla yasadışı müdahale teşkil edecek bir eylemin senaryo dahilinde uygulanmasıdır. Kısmi bir güvenlik tatbikatı, farklı tür acil durumlarla başedebilmek için, haberleşme sistemi gibi muhtemel harekat planının elemanları veya unsurlarının yanıt verebilme yeterliliğinin sağlanması amacıyla, yasadışı müdahale teşkil edecek bir eylemin senaryo edilmesi.
security forbidden zone	güvenlik yasak bölgesi	Güvenlik maksadıyla giriş ve çıkışları yasaklanan veya kontrol altında tutulan bina, tesis ve hava meydanının diğer bölümleri.
security inspection	güvenlik incelemesi	Detaylı olarak yapılacak bir çalışma ile daha önceden bildirmek koşulu ile hava meydanı, hava yolu taşıyıcıları ve güvenlikle alakalı tüm birimlerin yasadışı müdahale eylemlerine karşı aldıkları güvenlik tedbirlerinin etkinliğini görmek ve mevcut gereklerin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla yapılan işlem.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
security management	güvenlik yönetimi	Güvenlik hizmetleri ve mekanizmalarının oluşturulması ve kontrolü, güvenlikle ilgili bilgilerin dağıtımı ve güvenlik olaylarının rapor edilmesi gibi fonksiyonlardır.
security restricted area	güvenlik tahditli alan	Bir havaalanının, sivil havacılık güvenliğinin temini amacıyla girişi kontrol edilen hava tarafı alanlarıdır. Bu alanlar normal olarak, son güvenlik kontrol noktası ile uçak arasındaki tüm giden yolcu alanları, ramp, bagaj ayırma alanları, kargo depoları, posta merkezleri, hava tarafında bulunan ikram ve uçak temizlik tesislerini kapsar.
security test	güvenlik testi	MSHGP'da yer alan hususların tamamının veya bir bölümünün yasadışı müdahele teşkil edecek senaryo ve sanal olaylarla test edilmesi işlemi.
security threat level state table	güvenlik tehdit seviyesi durum tablosu	MSHGP’nın 17. Eki’nin 7.maddesinde belirtilen güvenlik alarm durumlarının ilanında 9. maddede belirtilen tedbirler ile Havaalanı Güvenlik Alarm Durumu Planındaki tedbirleri gösterir tablo.
security units	güvenlik birimleri	Havaalanında güvenliği sağlamakla doğrudan görevlendirilen birimleri.
sedimentary	sedimanter	Dış etmen ve süreçler tarafından yeryüzünün aşındırılması ve meydana gelen çeşitli büyüklükteki unsurların taşınarak çukur sahalarda *(göl, deniz ve okyanus tabanları gibi)* biriktirilmesi sonucu oluşan kayaç türü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
see and avoid	gör ve kaçın	Meteorolojik koşullar uygun olduğunda, IFR veya VFR olarak uçan pilotlardan , diğer trafikten kaçınmak için manevra yapmalarının ve diğer trafiği takip etmelerinin *(izlemelerinin)* talep edilmesi.
segregated parallel operations	ayrılmış paralel operasyonlar	Bir pistin yalnızca yaklaşmalar için ve diğerinin yalnızca kalkışlar için kullanıldığı, paralel veya paralele yakın aletli pistlerde eş zamanlı yapılan operasyonlar.
segregation	segregasyon *(ayrışma)*	Betonu oluşturan malzemenin birbirinden ayrılması ve betonun üniformluğunu yitirmesidir.
separation	ayırma	Uçakların seviye ve pozisyon olarak birbirlerine tehlike teşkil etmeyecek şekilde belli kriterler göz önüne alınarak uçurulmalarıdır.
separation minima	ayırma minimumu	Hava trafik kontrol usullerinin uygulanmasına yönelik, uçaklar arasındaki minimum uzunlamasına, yanlamasına veya dikey mesafelerdir.
septic tank	fosseptik aracı	Uçaklardan fosseptiğin boşaltılarak götürülmesi için kullanılan özel donanımlı araç.
service agreement	hizmet sözleşmesi	Havaalanlarında yer hizmeti yapan yer hizmetleri kuruluşları ile havaalanlarının işletmeciliğini yürüten Kururluş arasındaki ilişkileri ve karşılıklı hak ve yükümlülükleri ile Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nde *(SHY-22)* belirlenen kurallara aykırı davranışların cezai müeyyidelerini düzenleyen standart sözleşme

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
service panel	servis paneli	Su, lavabo, yer elektrik bağlantıları gibi uçak hizmetlerinin sağlanmasında kullanılan giriş noktası ve kapaklı diğer servis bölmelerini.
shipboard heliport	gemi üzeri heliport	Amaca uygun veya uygun olmayarak inşa edilmiş olabilecek bir gemi üzerinde bulunan bir heliport. Amaca uygun olarak inşa edilmiş bir gemi üzeri heliport, özel olarak helikopter operasyonları için tasarlanmış bir heliporttur. Amaca uygun olmayarak inşa edilmiş bir gemi üzeri heliport, özel olarak bu iş için tasarlanmamış olup, geminin bir helikopteri taşıyabilecek bir alanını kullanan bir heliporttur.
short take off and landing aircraft	kısa mesafede iniş- kalkış yapabilen uçak	Uygulanabilir STOL karakteristiği, yeterliliği, gürültü ve kirlilik standartlarıyla uyumlu bir STOL havaalanından operasyon yapabilecek, onaylanmış operasyon ağırlığı limitlerinde bir ağırlığa sahip uçak .
shotcrete	püskürtme beton	Basınçlı hava kullanımı yoluyla yüzeyler üzerine püskürtülen ve püskürtme basıncıyla istenilen yüzeyler üzerine yapışan beton veya harçtır.
shoulder	banket	PAT sahalarında kaplama ile bitişiğindeki yüzey arasında geçiş sağlayacak şekilde hazırlanmış, kaplamanın kenarına bitişik bir alan.
shrinkage (contraction)	büzülme	Deney numunesinin herhangi bir doğrultudaki boyutunda, hızlandırılmış belirli kuruma şartları altında, ağırlıkça doygun halden dengeli ağırlık ve boyut durumuna geçişinde kuruma nedeniyle oluşan değişim.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
shrinkage limit	büzülme limiti	Daha fazla su kaybının zeminin hacminde bir azalmaya neden olmadığı koşuldaki su içeriğidir. Yüzde olarak ifade edilir.
sieve analysis	elek analizi	Laboratuvar ölçekli bir çeneli kırıcıda verilen malzeme karışımının parçacık boyutunun küçültülmesi ve küçültülen parçacıkların eleklerden geçirilerek parçacık boyut dağılımının hesaplanması.
sigmet information	önemli hava durumu bilgisi	Meteoroloji gözlem ofisi tarafından meydana gelen ya da gelmesi beklenen belirli rotadaki uçak operasyonlarının emniyetini etkileyebilecek hava olaylarına dair bilgilerin yayınlanması.
sign	levha	**a)** Sabit mesaj levhası. Yalnızca tek bir mesajı gösteren bir levha. **b)** Değişken mesaj levhası. Önceden belirlenmiş birden fazla mesajı gösterebilecek veya *(duruma göre)* hiçbir mesajı göstermeyecek bir levha.
signal area	*işaret sahası*	Havaalanlarında yer işaretlerinin gösterilmesi için kullanılan bir sahadır.
significant point	önemli nokta	Bir ATS yolunun ya da bir hava aracının uçuş yolunun tanımlanması ve diğer seyrüsefer ile ATS amaçları için kullanılan tanımlanmış coğrafik pozisyon.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
silt	silt	Zemin sınıfı silt ve dane büyüklüğü ayrımına göre sınıflandırılmış organik olmayan, taneli savak ve oldukça ince *(kilden daha kaba, ancak kumdan daha küçük taneli)* bir malzeme. International Society of Soil Science tarafından kabul edilen ayrıma göre siltin dane büyüklüğü çapı 0.02 - 0.002 mm arasında değişir.
skill/ability	yetenek	Bir iş için gerekli niteliklerin bulunması.
slant range	eğim mesafesi	Uçuştaki bir uçakla yer cihazı *(radar, DME)* arasındaki gerçek direkt mesafeye denir.
slot	slot	Düzenli bir hava trafik akışı sağlanabilmesi için bir havaalanında belirli bir tarihte bir hava aracının hareketi için kullanılabilir ya da programlanmış varış ya da gidiş saati.
Slot Coordination Centre	Slot Koordinasyon Merkezi	koordine edilen havalimanları/havaalanları için slot taleplerini değerlendiren ve tahsis eden, tarifesi düzenlenenler için tarife düzenleme görevini yürüten merkezi.
slump	slamp *(çökme)*	Çökme. Betonun *(kıvamının)* ölçülebilen oturması.
slump test	çökme deneyi	Beton kıvamını belirlemek için yapılan deney.
slush	sulu kar	Ayak burnu veya topuğu ile vurulduğunda dağılacak şekilde suya doymuş kar; özgül ağırlık: 0.5 ile 0.8 arası.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
SNOWTAM	kar NOTAMI	Özel bir formla yayınlanan, harekat sahası üzerinde bulunan kar, sulu kar veya buz sebebiyle oluşan kar, sulu kar, buz ve su birikintilerinin neden olduğu tehlikeli koşulların varlığını veya kaldırıldığını belirten özel bir NOTAM serisidir.
soil mechanics	zemin mekaniği	Zemin kitlelerinin, iç zemin mekaniği ve dış kuvvetler altındaki statik permeabilite ve dinamik dengelerini inceleyen bir bilim dalıdır.
special shipments	özel gönderiler	Örneğin kolay bozulabilen mallar, canlı hayvanlar, değerli eşyalar, hassas kargo, haber malzemesi, tehlikeli maddeler vs.
special VFR flight	özel VFR uçuş	Meteorolojik şartların VMC'-nin altında olduğu durumda kontrol bölgelerinde uçuşuna ATC tarafından müsaade edilen özel bir VFR uçuş şeklidir.
specialised cargo products	özellikli kargo ürünleri	Örneğin ekspres kargo, kurye gönderileri, aynı gün teslim edilecek gönderiler.
specific weight	özgül ağırlık	Belli hacim ve sıcaklıktaki bir malzemenin havadaki ağırlığının, aynı hacim ve sıcaklıktaki damıtık suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
speed adjustment	hız ayarlaması	Uçaklar arasında gerekli ayırmanın sağlanabilmesi amacına yönelik, pilotlardan uçağın hızını belirli bir değere ayarlamasını isteyen bir ATC *(Hava Trafik Kontrol)* usulü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
stability	stabilite	Dayanım.
stand by	dinlemede kalın	Pilot veya kontrolör tarafından çok kısa bir süre için dinlemede kalınmasını, beklenmesini ifade etmek için kullanılır. Eğer bu durumda cevap gecikirse tekrar aramak gereklidir. Bu terim bir onay veya reddetme anlamı içermez .
stand by	yedekte bulunma	Bir hata durumunda temel görevleri üzerine alan yedek statü tanımıdır.
standard	standart	Ulusal ve uluslararası sivil havacılık otoriteleri ile yasa koyucular tarafından dokümante edilen, uygulanması Şirket için de mecbur kılınmış olan sistematik kurallar bütünüdür.
standard arrival route *(STAR)*	standart geliş rotası	Bir yaklaşma uygulamasında, uçağın havayolundan ayrılıp ilk yaklaşma fiksine gelişini belirleyen hava trafik hizmet rotasıdır.
standard deviation	standart sapma	Ana değer üzerinde meydana gelen hataların dağılımının ölçülmesidir.
standard geodetic system	standart geodetik sistem	Hava seyrüseferi için temel olacak tüm enlem ve boylamların ölçümünün yapıldığı kabul edilmiş yeryüzü ölçüm sistemidir.
standard ground handling agreement	standart yer hizmetleri anlaşması	Yer hizmetleri kuruluşları ile hava taşıyıcıları arasında veya Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği'nde *(SHY-22)* yer alan özel yetkilere dayanılarak hava taşıyıcılarının kendi aralarında yapacakları standart anlaşma.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
standard instrument departure *(SID)*	standart aletli kalkış	Bir uçağın kalkışını takiben havayoluna kadar izleyeceği standart hava trafik hizmet rotasıdır.
standard operating procedures	standart işletim prosedürleri	Kontrolörlerin sorumluluklarının koordine edilerek uygulamaların standart hale getirilmesi.
standard turn rate	standart dönüş oranı	Saniyede 3 derecelik dönüştür.
standby point	bekleme noktası	Acil durumun çeşidine göre kurtarma ve yangınla mücadele ekiplerinin daha etkin olabilmeleri için hazır bulundukları bölgelerdir.
state aircraft	devlet uçağı	Devletin askeri, güvenlik ve gümrük hizmetlerinde kullandığı hava araçları.
State Airports Authority	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü	233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre kurulmuş, Türkiye'deki havaalanlarının işletilmesi ile hava seyrüsefer hizmetlerinin yerine getirilmesinden sorumlu bir Kamu İktisadi Kuruluşudur.
state of registry	tescil devleti	Hava aracının tescilinin kayıtlı olduğu devlettir.
state safety programme	devlet emniyet programı	Emniyetin geliştirilmesini hedefleyen entegre bir mevzuat ve faaliyetler grubu.
static data	tanımlanmış veri	Daha önceden tanımlanmış temel bir konuyu esas alan hava trafik hizmet fonksiyonlarının operasyonu konusundaki bilgidir.
static load-bearing surface	statik yük taşıyıcı yüzey	Üzerinde bulunan bir helikopterin kütlesini taşıyabilecek bir yüzey.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
station	istasyon	İşletmecinin hava aracı işletimi ile ilgili faaliyetlerini gerçekleştirdiği ve hizmetlerini kullandığı tüm yerleridir.
station declination	istasyonel sapma	VOR istasyonunun kontrolü / kalibrasyonu esnasında VOR cihazının 0 radyali ile gerçek kuzey arasındaki sapma açısı / hizalama değeri.
steril area	arındırılmış *(steril)* alan	Hava alanlarında, yolcu ve kabin bagajlarının son kontrol edildiği nokta ile uçak arasında kalan bölge.
stiffening	priz alma	Beton ve harçların katılaşması.
stone mastic	taş mastik asfalt	Modifiye edilmiş asfalt.
stopway	durma uzantısı	Vazgeçilen bir kalkış halinde uçağın durdurulabileceği uygun bir alan olarak hazırlanmış, mevcut kalkış pistinin sonunda ve yerde bulunan belirli bir dikdörtgen saha.
straight- in approach	direkt yaklaşma	Son yaklaşmanın, kaide dönüşü olmadan başladığı, direkt iniş minimumlarıyla tamamlanması gerekli olmayan bir aletli yaklaşmadır.
straight-in landing	direkt iniş	Bir aletli yaklaşmayı tamamlamak için takip edilen son yaklaşma korsuyla 30 derecelik bir açı limiti içinde aynı hizadaki piste yapılan iniş .
strategy	strateji	Belirlenen hedeflere ulaşabilmek için orta veya uzun vadeli program, plan veya yöntem belirlenmesidir.
student air traffic controller	öğrenci hava trafik kontrolörü	Temel hava trafik kontrol eğitimini başarıyla tamamlayan ve işbaşı eğitiminden önce tüm teorik bilgileri edinmesi için eğitime alınan seçilmiş kişi.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
subbase	temelaltı	Tesviye yüzeyi üzerine serilen ve genellikle kum, çakıl, taş kırığı, yüksek fırın cürufu gibi daneli malzemeden *(granüler malzeme)* inşa olunan tabakadır.
sunset and sunrise	gündoğumu ve günbatımı	Otoritelerce karışıklıkların önlenmesi amacıyla belirlenmiş gündoğumu ve gün batımı zamanları.
super high frequency	süper yüksek frekans	3 ile 30 GHz arasındaki frekans aralığı.
supervisor	Gözetmen	Gözetmen
supplier	Tedarikçi	Tedarikçi
surface level heliport	yer seviyesi heliportu	Yer ya da deniz, göl gibi su üzerine yerleştirilen heliportudur.
surface movement radar *(SMR)*	yer hareket radarı	Havaalanı içerisinde hava taşıtı ve diğer tüm taşıtları içeren hareketli cisimleri belirleyen ve bunları kontrol kulesindeki radar gösterge ekranına aktaran radar cihazıdır.
surveillance analysis support system-sensor	gözetim analiz destek sistemi-sensörü	Radar istasyonlarında yapılan mekanik durumunu da içeren performans ölçümleri.
suspected baggage	şüpheli bagaj	% 100 bagaj tarama sisteminde, taramadan geçen ve yapılan inceleme sonrasında *(patlayıcı madde ve/veya düzeneği olduğu varsayılan)* kirli olarak ayrılan bagajların ulaştığı en son nokta.
switch-over time *(light)*	geçiş süresi *(ışık)*	Belirli bir yönde ölçülen fiili ışık yoğunluğunun, ışık yüzde 25'lik veya üzeri yoğunluklarda çalıştırıldığı durumlarda, bir güç kaynağı değişikliği sırasında yüzde 50'den düşmesi ve tekrar yüzde 50'ye ulaşması için gereken süre.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
syllabus	program	Eğitim boşluğunu doldurmak ve kursun hedefine ulaşması için gerekli eğitim konularını ve başlıklarını belirlemek için oluşturulan liste.
T		
tactical air navigation system *(TACAN)*	taktik hava seyrüsefer sistemi	Yerde, gemide veya özel ekipmanlarla tesis edilmiş bir uçakta bulunan , pilota yönlenme ve mesafe bilgisi veren UHF yayın yapan radyo seyrüsefer sistemidir.
tail wind	kuyruk/arka rüzgar	Pistin uzunlamasına eksenine dik ya da daha fazla esen rüzgar.
take off pattern in climb	kalkış-trafik paterni içine tırmanış	Tüm yol, tüm manevra, yaklaşma-bekleme, ara yaklaşma, rüzgar altı/esas bacak, karar yüksekliğinden önce iptal edilen yaklaşma, acil durum kontrolsüz alçalma ve diğer aşamalarıdır.
take-off alternate	kalkış yedek meydanı	İlk kalkış meydanının tekrar kullanılması mümkün olmadığı hallerde, gerektiğinde uçağın kalkıştan kısa bir süre sonra iniş yapabileceği yedek meydan.
take-off alternate	yedek kalkış havaalanı	Bir hava aracının, kalkıştan az sonra gerekebilecek ve kalktığı *(ayrıldığı)* havaalanını kullanamayacak olması durumda inebileceği yedek havaalanı.
take-off distance available	mevcut kalkış mesafesi	Mevcutta bir aşma sahası varsa, bunun kalkış için koşu mesafesine eklenmesiyle oluşan mesafedir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
take-off run available	mevcut kalkış koşu mesafesi	Kalkan bir uçağın, yerdeki koşusu için mevcut ve elverişli olarak ilan edilen pist uzunluğudur.
take-off runway	kalkış pisti	Sadece kalkış amaçlı kullanılan pistlerdir.
target	hedef	Zaman ve pozisyonla ilgili radar hedefleri ve bilgilerin bileşimidir.
taxi	taksi	Uçağın yerde yaptığı hareket anlamındadır. Park yerinden kalkış koşusuna başlayana kadar olan kalkış taksi ve geliş taksi kavramlarını içine alan safhadır.
taxi holding position	taksi bekleme pozisyonu	Taksi yapmakta olan uçak ve diğer araçların, pistten yeteri kadar uzaklıkta bekletilmeleri için belirtilmiş pozisyondur.
taxing	taksi yapma	Bir hava aracının hava meydanında iniş ve kalkış koşuları hariç, kendi motor gücü ile yapmış olduğu manevraya denir.
taxiway	taksiyolu	Bir kara havaalanında hava araçlarının taksi yapmaları ve meydanın bir noktasını diğerine bağlamayı amaçlayan tanımlanmış yollar olup, aşağıdaki bölümlere ayrılır. **a) Hava aracı bekleme taksi yolu:** Apronun bir parçası olup; hava aracına yalnızca bekleme imkânı tanınan bölüm. **b) Apron taksi yolu:** Taksi yolları ağının bir parçası olup; hava aracının apronu kat etmesine imkân veren bölüm. **c) Hızlı taksi yolu:** Pistle uygun bir açı ile bağlantısı olan ve iniş yapan hava aracının pisti en az işgal edecek şekilde yüksek bir hızda terk etme imkânı veren taksi yolu.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
taxiway intersection	taksi yolu kavşağı	İki veya daha fazla taksi yolunun birleşme yeri.
taxiway strip	taksi yolu şeridi	Taksi yolunda faaliyette bulunan bir uçağı koruması ve kazaen taksi yolu dışına çıkan bir uçağa gelecek hasar riskini azaltması öngörülen bir taksi yolunu kapsayan bir alan.
technical landing	teknik iniş	Herhangi fiziksel bir yük değişimi olmayan ticari sebepler dışındaki sebeplerle yapılan bir iniş.
technical and operating monitor	teknik ve operasyonel monitör	İstasyon, RDP ve FDP sistemlerinin tüm mevcut durumlarını görebilme ve istasyondaki sistemleri uzaktan kumanda etme imkanı veren bir konsoldur.
technical block	teknik blok	Hava trafiğinin emniyetli, düzenli ve hızlı akışını sağlamak üzere hava trafik kontrol sistemleri ve bu sistemleri idame etmekle sorumlu personelin konuşlandığı yapı.
temporaray base	geçici üs	Ana üs veya üslerin dışında, uçuş harekatının devamlılığı için, uçucu ekip üyesinin uçuş görev süresinin başlayıp sona erdiği ve uçucu ekip üyesine, havayolu şirketinin uygun konaklama tesisi ve iaşe imkanı sağlamakla yükümlü olduğu, uçucu ekiplerin geçici bir süre kalacağı, hava yolu şirketi tarafından belirlenen yurt içi ve/veya yurt dışındaki yerleşim merkezidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
teorical dansity	teorik dansite	Laboratuvarda belirlenen dansitenin dansite nispetine oranıdır.
terminal	terminal	Yolcuların uçuş öncesi ve uçuş sonrası işlemleri yapılan, bünyesinde hava ulaştırma hizmeti ile ilgili kuruluş ve kolaylık tesislerini bulunduran bina veya binalar grubudur. Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında, havaalanı işletmecisi dışında yap-işlet-devret modeli, kiralama ve benzeri şekillerde SHT-33B Yönetmeliği hükümleri kapsamında, işletilmesi için havaalanı terminal işletme ruhsatı alınması zorunlu olan ve ticari olarak faaliyet gösteren işyeridir.
terminal approach radar *(TAR)*	yaklaşma radarı	Yaklaşma sahası için kullanılan gözlem radarı 60 NM *(110 km)* ile sınırlı bir menzile sahiptir.
terminal control area *(TMA)*	terminal kontrol sahası	Bir veya daha fazla havaalanı civarında bulunan ATS yollarının birleştiği yerde kurulan yatay ve dikey sınırları belli sahalardır.
terminal operation manuel	terminal işletme kitabı	SHT-33B Yönetmeliği hükümlerine göre terminal işletme ruhsatı alacak olan terminal işletmecilerinin hazırlaması gereken ve terminalin işletimine yönelik genel organizasyon yapısı, hizmet yeterlilikleri, terminal özellikleri, teknik sistem yeterlilikleri, bakım ve onarım faaliyetleri gibi konuları kapsayan dokümandır.
terminal operator	terminal işletmecisi	Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında havaalanı işletmecisi dışında, yap-işlet-devret modeli vb. şekillerde terminal işletmeciliği yapan işletme.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
test rig	test rig	Tesiste test amaçlı kullanılan düzenek.
third-point loading	üç nokta yüklemesi	Betonun çekme dayanımının belirlenmesi amacıyla yapılan deneydir.
three *(3)* months	üç *(3)* ay	Birbirini takip eden 90 *(doksan)* gündür.
threshold	eşik	Pistin iniş için kullanılacak bölümünün başlangıcı
TIP - threat image projection	tehdit unsurlarının görüntülenmesi	Belirli X-ray cihazlarına yüklenebilecek, yetkili otorite tarafından onaylanan yazılım programı. Bu program, incelenen gerçek bir çantanın X-ray görüntüsü üstüne, yazılımda yer alan tehdit maddelerinin *(örneğin silah, bıçak, imal edilmiş patlayıcı düzenekler gibi)* sanal görüntülerini veya tehdit maddelerini içeren çantaların tam sanal görüntülerini ekrana yansıtır ve X-ray cihaz operatörlerine söz konusu maddeleri algılayabilme, ayırt edebilme yetenekleri konusunda anında bilgi sağlar.
time navigation	zaman seyrüseferi	Seyrüsefer boyutuna zaman faktörünün de katılarak 4 boyutlu olarak kullanılmasıdır.
total estimated elapsed time	tahmini geçen toplam zaman	IFR uçuşlar için, kalkıştan belirli bir noktaya varıncaya kadar geçen tahmini toplam zaman.VFR uçuşlar için kalkıştan varış havaalanına kadar geçen tahmini toplam zaman.
touch and go	touch and go	Bir uçağın durmadan ya da pisti terk etmeden inişi ve müteakiben kalkışı.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
touchdown and lift-off area	konma ve havalanma alanı *(TLOF)*	Bir helikopterin konabileceği veya havalanabileceği bir alan.
touchdown zone	teker koyma bölgesi	Pist eşiğinin ilerisinde bulunan ve uçakların iniş sırasında ilk temas etmesi istenilen pist bölümü.
tow- bar	çeki demiri	Uçak ile uçak itme/çekme aracı arasına takılarak uçağın itilmesi ve çekilmesi işlemlerinde kullanılan teçhizat.
tow-car	uçak itme/çekme aracı	Uçakların itilmesi/çekilmesi işlerinde kullanılan özel donanımlı araç.
tower control	meydan kontrol	İniş- kalkış trafiklerine ve havaalanı civarındaki diğer trafiklere hava trafik kontrol hizmetinin verilmesi ile sorumlu ünite.
trace detector	iz dedektörü	Bir çanta ya da bagaj içinde yer alan çok küçük miktardaki patlayıcı maddeleri veya incelemeye tâbi narkotik maddeleri algılayabilme ve bunu alarm aracılığıyla bildirme özelliğine sahip teknoloji sistemi ya da farklı teknolojilerin bir arada kullanıldığı kombinasyonlar.
trace detector operator	iz dedektörü operatörü	Sertifikalı Havaalanı Emniyet Şube Müdürlüğü personeli ve/veya ilgili Kurum/Kuruluşun Sertifikalı Özel Güvenlik Personeli.
track	iz	Bir hava aracının havada çizdiği yolun yeryüzü üzerindeki izdüşümü olup, yönü kuzeyden derece olarak ifade edilir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
track	rota	Bir uçağın çizdiği yolun, yer üzerindeki izdüşümü olup, istikameti herhangi bir noktada Kuzeyden *(hakiki, manyetik veya grid)* derece olarak ifade edilir.
tractor	traktör	Uçaklar ve terminal arasında bagaj, kargo ve posta taşıyan araçlar.
traffic advisory	trafik tavsiyesi	Pilota, sorun teşkil edebilecek trafiğin bilgisi.
traffic avoidance advice	trafik önleme tavsiyesi	Bir ATS ünitesi tarafından, belirlenen manevralarla herhangi bir çarpışmayı önlemek amacıyla pilota yardımcı olmak üzere yapılan tavsiye.
traffic information	trafik bilgisi	Bir hava aracına bilinen ya da gözlemlenen, kendisine sorun teşkil edebilecek trafiklerin bilgisini vermek suretiyle pilotun çarpışmadan kaçınmasına yardımcı olmak için verilen bilgiye denir.
trainer	eğitimci	Gerçek kişilere Eğitim Talimatı kapsamında eğitim verecek ve SHGM tarafından yetkilendirilmiş kişi.
trainer of trainers	eğitimci eğitmeni	Gerçek kişilere veya eğitimcilere Eğitim Talimatı kapsamında eğitim verecek ve ilgili kurum tarafından yetkilendirilmiş kişi.
training certificate	eğitim belgesi	Eğitim Talimatı kapsamında eğitime katılanlara verilen sertifika veya katılım belgesi.
training institution	eğitim kuruluşu	Eğitim Talimatına göre havacılık kuruluşları veya gerçek kişilere eğitim vermek üzere SHGM tarafından yetkilendirilmiş kuruluş.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
training manual	eğitim el kitabı	Eğitimlerde kullanılan doküman.
training of trainer certification	eğitimcinin eğitimi sertifikası	Eğitim verilebilirliğiyle ilgili Milli Eğitim Bakanlığı veya Yükseköğretim Kurumları veya Milli Eğitim Bakanlığından onaylı kuruluşlar tarafından verilen belge.
transfer baggage	transfer bagaj	İki farklı sefer arasında nakli gerçekleştirilen bagaj.
transfer of control point	kontrol devir noktası	Bir hava aracının uçuş güzergahı üzerinde tesis edilmiş ve hava aracına sağlanan hava trafik kontrol hizmetinin diğer bir kontrol ünitesine ya da kontrol pozisyonuna devir edileceği nokta.
transfer or indirect transit passengers	transfer veya dolaylı transit yolcular	Farklı uçaklarla ya da aynı ama farklı uçuş numarasına sahip uçakla, 24 saat içinde havaalanına varıp ayrılan yolculardır. Bu yolcular varışta ve kalkışta olmak üzere iki kez sayılırlar.
transfer passenger	transfer yolcu	İkili uçuş arasında direkt bağlantı yapan yolcu.
transfering unit	devreden ünite	Bir hava aracına, uçuş güzergahı boyunca hava trafik kontrol hizmeti sağlayacak diğer bir üniteye, hava trafik kontrol hizmeti sağlama sorumluluğunu transfer eden hava trafik kontrol ünitesi.
transferring carrier	transfer eden taşıyıcı	Bir birim yükleme cihazını *(ULD),* teslim alacak olan bir taşıyıcıya, bir transfer noktasında aktaran bir taşıyıcı.
transit flight	transit uçuş	Ticari sebeplerle bir ara iniş yapıp yük değişimi olan uçak.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
transit passenger	transit yolcu	İndiği havaalanında, bir müddet bekledikten sonra, aynı hava aracı ile yoluna devam eden yolcu.
transition altitude *(TA)*	*geçiş (intikal) irtifası*	Bu irtifa ve altında hava araçların irtifalara göre kontrol edildiği irtifadır.
transition training	geçiş eğitimi	Belirli simülasyon metotlarıyla, temel eğitim esnasında teorik bilgi ve anlama yeteneklerinin pratik uygulamalarla gerçekleştirilmesi.
triaxial compression test	üç eksenli sıkışma deneyi	Zeminlerin efektif sıkışma dayanımlarının belirlenebildiği bu deney yöntemi; Sabit hücre basıncı altında, izotropik konsolidasyon ve artan eksenel deformasyon koşullarının sağlanarak, örneğin sıkıştırılarak makaslanması işlemlerini kapsar.
true air speed *(TAS)*	gerçek hava hızı	Yoğunluk ve ısı etkileri de hesap edilerek, bir uçağın gerçek hava süratini ifade eden bir terim.
turbulence	türbülans	Dikine akışlarla sistematik irtifa değişiklikleri olmaksızın meydana gelinen salınımlar. *(hafif, orta, şiddetli, çok şiddetli çeşitleri bulunmaktadır).*
Turkish Aeronautical Association	Türk Hava Kurumu	Sportif havacılık alanında Türk Gençliğine ücretsiz havacılık eğitimi veren ve Uluslararası Havacılık Federasyonu nezdinde Türkiye'yi tüm sportif havacık dallarında temsil eden, kar amacı gütmeyen bir Kuruluştur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
Turkish Airspace	Türk Hava Sahası	Türkiye Cumhuriyeti Devletinin egemenliği altında bulunan kara ülkesi ile buna bitişik olan iç suların ve karasularının üstünde bulunan hava sahasıdır.
turnround flight	gidiş dönüş uçuşu	Bir uçuşu bitiren ve akabinde yükünü tümüyle değiştirmesini müteakip başka bir uçuşu gerçekleştiren bir uçak.
U		
ultimate bearing capacity	nihai taşıma gücü	Temel tabanındaki zeminin yenilmeksizin *(makaslama yenilmesi)* taşıyabileceği en büyük gerilme düzeyi.
ultra high frequency *(UHF)*	ultra yüksek frekans	300 Mhz ile 3 Ghz arasındaki frekans aralığı.
unaccompanied baggage	refakatsiz bagaj	Uçak altında *(hold)* taşınmak üzere kabul edilmiş ve chek-in yapan yolcusu uçakta bulunmayan bagaj.
uncertainty phase	belirsizlik safhası	Bir hava aracı ve içindekilerin güvenliği konusunda belirsizliğin mevcut olduğu durum.
uncertainty phase	şüphe hali	Bir hava aracı ve yolcularının emniyetinden şüphe edilmesini gerektirecek belirsizliğin var olması durumu.
unclaimed baggage	sahipsiz bagaj	Bir havaalanına gelmiş olup, herhangi bir yolcu tarafından alınmamış veya sahiplenilmemiş bagaj.
unit load devices *(ulds)*	birim yükleme araçları *(uldler)*	Bir uçağın sınırlama *(emniyet)* sistemiyle doğrudan arabirim görevi gören ve IATA ULD Teknik Kurulu tarafından görevi gören ve IATA ULD Teknik Kurulu tarafından tescillenmiş araçlar

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
unit weight test	birim ağırlık deneyi	Hacmi bilinen birim ağırlık kapları ve tartı ile yapılan deneydir.
universal access transceiver	evrensel erişim alıcı/vericisi	ADS-B veri iletimi için 1.041667 Mbit/s modülasyon oranı ile 978 MHz frekansında çalışan bir yayın veri hattıdır.
universal time coordinated	evrensel zaman koordinasyonu	Saniye artışıyla ayarlanan ve sivil havacılıkta temel alınan otomatik zaman ölçeğidir.
unmanned free balloon	insansız serbest balonlar	Havadan hafif, insansız, serbest uçuş yapan hava araçlarıdır.
unrestricted area	tahditsiz alan	Bir havaalanında, genel kamuya açık veya girişin başka şekilde tahditsiz olduğu bölümler.
upper air control centre	üst hava kontrol merkezi	Yüksek irtifa değerlerinde tanımlanan bir hava sahasındaki uçakların ayırma sorumluluğunu üstlenmiş bir hava trafik kontrol birimidir.
urgency/immediacy	aciliyet	Hava aracı veya diğer araçlar ile içlerindeki ya da civarındaki insanların güvenliği ile ilgili durumu belirtmek için kullanılır. Anında müdahale gerektirmez.
usability factor	kullanılabilirlik faktörü	Bir pistin veya pistler sisteminin kullanımının, yan rüzgar unsuru nedeniyle tahdit edilmediği zaman yüzdesi.
V		
valet parking services	vale park hizmeti	Araç parketme hizmeti.
validation	temdit	Bir yetkinin veya onayın, geçerlilik süresi bitmeden gereksinimlerin yerine getirilmesi koşuluyla, sahibine sağladığı imtiyazların daha sonraki belirli bir periyoda kadar uzatılmasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
velocity error	hız hatası	Bir hedefin gerçek yer hızı ile izleyici tarafından hesaplanan yer hızı arasındaki farklılıktır.
verify	doğrula *(mak)*, teyit ettirmek	Bir bilgiyi teyit ettirmek amacıyla istekte bulunmak. Örnek; "verify assigned altitude." Tahsis edilen irtifayı doğrulayın.
version	varyant	B737–400/500/600 gibi aynı hava aracı tipinin değişik modelleridir.
vertical deviation	dikey sapma	Bir uçağın dikey profilde aşağı veya yukarı doğru yaptığı kaçınma hareketidir.
vertical separation	dikey ayırma	Havaaraçları arasında değişik irtifa ya da uçuş seviyeleri tahsis edilmek suretiyle sağlanan ayırma. *(ICAO)* hava araçları arasında dikey mesafe birimleri ile ifade edilen ayırma.
vertical take-off and landing aircraft	dikey iniş / kalkış yapan hava aracı	Kalkış ve iniş için çok kısa pistleri veya küçük sahaları kullanarak dikey tırmanma ve/veya alçalma yapabilen hava aracı. Bu tür hava araçlarına helikopterler de dahil olmakla birlikte, söz konusu hava araçları sadece helikopterlerle sınırlı değildir.
very high frequency	çok yüksek frekans	30 ile 300 Mhz arasındaki frekans aralığı.
very low frequency	çok düşük frekans	3 ile 30 Mhz arasındaki frekans aralığı.
VFR aircraft	VFR hava aracı	Uçuşunu görerek uçuş kurallarına göre yapan hava aracı.
VFR conditions	VFR şartlar	Görerek uçuş kurallarına göre uçuş için belirlenmiş minimum değerlere eşit ya da bu değerlerden daha iyi hava durumu koşulları.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
VFR flight	VFR uçuş	Görerek uçuş kuralları uygulanarak yapılan uçuş.
VHF data link	VHF veri hattı	Hava aracı ve yer istasyonu arasında VHF frekans bandında yapılan veri iletişim hattı.
VHF data link mode 4	VHF veri hattı mod 4	VHF bandında çalışan bir ADS-B veri hattıdır.
vibration	vibrasyon	Titreşim
viscosity	viskozite	Kimyasal maddelerin kıvamlılığını ifade için kullanılan bir terim olup, o maddenin akmaya karşı gösterdiği direncin bir ölçüsüdür.
visibility	görüş/rüyet	Atmosferik şartlara göre tayin olunan ve mesafe birimleri ile ifade edilen, gündüzleri ışıklandırılmamış geceleri ışıklandırılmış belirli cisimleri görüp teşhis etme kabiliyeti.
visual aerodrome control rating	görerek meydan kontrol derecesi	Aletli iniş, kalkış usulleri bulunmayan ve yaklaşma kontrol hizmetinin verilmediği ya da bir başka hava trafik kontrol ünitesi tarafından da bu hizmetin sağlanmadığı, sadece görerek şartlardaki trafiklere hizmet veren havaalanlarında çalışan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
visual approach	görerek yaklaşma	Aletle yaklaşma yönteminin bir bölümü ya da tümü tamamlanmadığında IFR uçan hava aracının araziyi *(yere nazaran görsel referanslarla)* görerek gerçekleştirdiği yaklaşma.
visual flight rules *(VFR)*	görerek uçuş kuralları	Açık hava koşullarında, bir uçağın yeri görerek seyrüseferine devam etmesine izin verilen kurallardır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
visual holding	görerek bekleme	Havadan kolayca seçilebilen belirlenmiş bir coğrafi fix üzerinde yapılan bekleme.
visual meteorological conditions *(VMC)*	görerek meteorolojik şartlar	Görüş, bulutlardan mesafe ve tavan olarak ifade edilen değerlerin ilan edilen asgari limitlerin üzerinde olduğu bir durumdur.
voice communication system *(VCS)*	ses haberleşme sistemi	Hava trafik kontrol hizmetinde pilot, kontrolör ve ilgili diğer birimlerin telefon ve telsiz haberleşmesini sağlayan santral sistemi.
void ratio	boşluk oranı	Belirli bir gözenekli ortam örneğindeki boşluk hacminin katı parçacık hacmine oranı.
VOR (*VHF omnidirectional radio range)*	VOR	Pilota; manyetik kuzeye göre uçağın yönünü ve seçilen bir radyale göre pozisyonunu bildiren VHF bandında yayın yapan yer tabanlı seyrüsefer yardımcı cihazdır.
VOR/DME facility reference point	VOR-DME ünitesinin referans noktası	VOR/DME ünitesinin yerinin uzunlamasına/yanlamasına koordinatlarının belirlenmesi.
W		
wake turbulence	kuyruk/dümensuyu türbülansı	Atmosferde bir hava aracının geçişinden kaynaklanan doğa olayları. İtme kuvveti akıntısı türbülansını, girdapları, jet rüzgarını, tepkili motor rüzgârını, pervane rüzgârını ve havada ve yerde motor rüzgârını kapsayan bir terimdir.
walk through metal detector	kapı tipi metal arama dedektörü	Güvenlik kontrol noktalarında veya gerekli görülen diğer yerlerde, yolcu ve personelin geçişlerinde güvenlik taramasının yapılabilmesi amacıyla, sadece metale duyarlı olan dedektörü.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
warning	uyarı	Bir hareketin tanınma ve doğrulanma işlemlerinden oluşan haber verme sistemidir.
water cement ratio	su çimento oranı	Taze betonda etkili su içeriğinin, çimento kütlesine oranıdır.
water dedector	su dedektörü	Yakıt içerisinde bulunan suyu gösteren kimyasal kapsül.
way-point	yol noktası	Saha seyrüsefer yolunu *(area navigation route)* ya da saha seyrüseferi yapan bir hava aracının uçuş yolunu tanımlamak için kullanılan belirtilmiş bir coğrafi konum.
weather/meteorological forecast	hava tahmini	Belirli bir zaman ya da süre için ve belirli bir bölge ya da hava sahası bölümü içinde beklenen meteorolojik koşulları içeren rapor
week	hafta	Birbirini takip eden 7 gündür.
wet unit weight	yaş birim ağırlık	Agrega yaklaşık 15 saat suda bekletilip, daneler içindeki boşluklar tamamen suyla dolduktan sonra belli bir sıcaklıkta ve birim hacimdeki agreganın havadaki ağırlığının, aynı sıcaklık ve hacimdeki havası alınmış saf suyun havadaki ağırlığına oranıdır.
wind shear	rüzgar kesmesi	Rüzgarın hızında ve /veya yönünde kısa mesafelerde meydana gelen ani değişiklikler. Bu değişiklikler yırtılma veya akma etkisi yaratabilir. Yatay veya dikey yönlerde ya da aynı anda her iki yönde birden görülebilir.
words twice	iki kere	**a. İstek olarak :** "İletişim kötü. Lütfen her freyzi iki defa söyleyin." **b. Bilgi olarak :** "İletişim çok kötü olduğundan bu mesajdaki her ifade iki defa söylenecektir."

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
workability	işlenebilirlik	Taze hazırlanmış beton karışımının işlenebilirliğinin tespiti slump ve sıkışma faktörü deneyleri ile belirlenir. İşlenebilirlik tam sıkışmayı temin edebilmek üzere, tatbik edilmesi gereken enerji miktarını tayine yarayan betona mahsus bir özelliktir.
working license group A	A grubu çalışma ruhsatı	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında, 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinin tamamı veya en az yolcu trafik, yük kontrolü ve haberleşme, ramp, kargo ve posta, uçak temizlik, birim yükleme gereçlerinin kontrolü için en az üç uluslararası trafiğe açık havaalanında teşkilatlanarak hava taşıyıcılarına yer hizmeti yapmak üzere yetkilendirilmiş özel hukuk tüzel kişilerine her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgeleri.
working license group B	B grubu çalışma ruhsatı	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak havaalanlarında 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinin tamamını veya bir kısmını kendileri için yapacak hava taşıyıcılarına her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgesi
working license group C	C grubu çalışma ruhsatı	Havaalanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği *(SHY-22)* hükümlerine uygun olarak 5 inci maddede belirtilen hizmet türlerinden, temsil, gözetim ve yönetim, uçak özel güvenlik hizmet ve denetimi, ikram servis ile uçuş operasyon hizmetini yapmak üzere yetkilendirilmiş özel hukuk tüzel kişilerine her bir hizmet türü için verilecek çalışma belgeleri.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
Y		
year	yıl	Bir takvim yılıdır.
young's modulus	elastisite modülü	Statik hesaplamada bir gerilimin, kısalma ya da eğilme miktarına bölünmesi ile bulunan değerdir.
Z		
zero mode A	sıfır mod A	0000 ile gösterilen geçersiz mod A.
	bagaj depo alanı	Güvenlik kontrolünden geçen ve check-in'e verilen bagajın hava aracına taşınmak üzere bekletilmesi amacıyla depo edildiği; yanlış yönlendirilmiş bagajın, ilgili yere nakledilene kadar, yolcu ya da görevliler tarafından talep olunana ya da başka bir türlü elden çıkartılana kadar bekletilebileceği alan/alanlar.
	bagaj kontrolü ve el tipi metal arama dedektörü operatörü	Sertifikalı havaalanı emniyet şube müdürlüğü personeli veya ilgili kurum/kuruluş sertifikalı özel güvenlik personeli.
	bakım çıkışı	Bakımı yapılan havaaracı veya kompenentinin bakım kuruluşu tarafından yeniden hizmete hazır hale getirilmesidir.
	birleştirilmiş/konsolide kargo	Farklı kişiler tarafından, tarifeli bir hava taşıyıcısının dışında başka bir kişiyle hava yolu ile taşınması için anlaşma yapılmış; tek bir pakette birleştirilmiş, birden çok ve farklı gönderiden oluşan kargo.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	CAT III standartları	Pist üzerindeki görüş şartlarının 350 metreden daha az olduğu durumlarda, sistem, cihaz, araç ve gereçlerin kullanılabilirliği ve konumlarını belirleyen şartlar.
	denetim çalışma grubu	Hava alanlarında faaliyette bulunan Kurum/Kuruluş personelince MSHGP çerçevesinde sivil havacılık güvenliğinin uygulanıp uygulanmadığını denetleme, inceleme, test ve araştırma yapmak üzere, EADUK'un koordinesinde ve onaylamasıyla oluşturulan komisyon.
	devamlı kırmızı ışık	Uçuştaki hava aracı için diğer hava aracına yol ver ve tur atmaya devam et, yerdeki hava aracı için ise dur anlamına gelir.
	devamlı yeşil ışık	Uçuştaki hava aracı için iniş serbest, yerdeki hava aracı için kalkış serbest anlamına gelir.
	dry-lease	SHT 120.95'e göre; dry-lease, bir hava aracının, kiracının işletme ruhsatı altında işletildiği kira anlaşmasını ifade eder. Yani; bir uçağın mürettebatsız kiralanması olup, kiracının ticari kontrolü altında ve kiracının havayolu kodu ve trafik hakları kullanılarak işletilmesidir.
	eğitim çalışma grubu	Hava meydanlarında faaliyette bulunan Kurum/Kuruluş personeline MSHGP çerçevesinde eğitim veren, eğitimleri takip eden EADUK'un koordinesinde ve onaylamasıyla oluşturulan komisyon.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	geçici üs süresi	Geçici üslerde, her bir uçucu ekip üyesi için 7 günden çok 30 günden az süre ile kalmalı olan görev süresidir.
	hadise	İşletme güvenliğini olumsuz etkileyen ya da etkileyebilecek, bir hava aracının kullanılmasıyla ilişkili, kazadan *(accident)* farklı olarak ortaya çıkan durum.
	hangar binası	uçakların bakım ve konaklamalarının yapıldığı bina.
	hava aracı yer kazası	Hava aracının uçuş harekatı dışında bakım, onarım, arıza giderilmesi, yerde çalıştırılması, yer araçları veya insan gücü ile yer değiştirilmesi esnasında araç çarpmaları veya yangın, tabi afetler ve diğer sebeplerle hasara uğraması veya arızalanması ile sonuçlanan olaylardır.
	hava aracının ATC müsaadesi dışına çıkması	Bir hava aracının kontrolü sağlayan ATC ünitesinin veya hava trafik hizmetlerinin tanımladığı özel koşullara uymaması durumudur.
	Havaalanı Terminal İşletme Ruhsatı	İlgili otorite tarafından havaalanı terminellerinin açılıp faaliyet gösterebilmesi için verilen izindir.
	ilave ekip	Bir hava aracının uçuş harekatı için gerekli olan asgari sayıdaki kokpit ekibinden fazla sayıda olan ve gerektiğinde her hangi bir kokpit ekibinin görevini devralabilecek ehliyette, her iki pilot sandalyesinde görev yapabilecek ve sağ koltuk eğitimi almış kaptan pilotu ihtiva eden diğer bir kokpit ekibi, kabin için ise standart sayıdan bir fazla kabin memurunu ihtiva eden kabin ekibidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	ilave tam ekip	Bir hava aracının uçuş harekatı için gerekli olan asgari sayıdaki kokpit ekibinden ayrı olarak, tam bir kokpit ekibi ile sayısı Şirket tarafından, hava aracının tipine ve yapılacak uçuş harekatının özelliğine bağlı olarak, belirlenen kabin ekibi ve/veya yükleme görevlilerinden oluşan uçucu ekipdir.
	ilkyardımcı	22/5/2002 tarihli ve 24762 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İlkyardım Yönetmeliğine göre ilkyardımcı sertifikası almış kişidir
	işyeri açma ve çalışma ruhsatı *(sıhhi işyerleri için)*	SHGM tarafından Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında yer alan Terminaller ile Sıhhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki sıhhi işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izindir.
	işyeri açma ve çalışma ruhsatı *(gayrisıhhi işyerleri için)*	SHGM tarafından Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Gayrisıhhi İşyerleri için İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki gayrisıhhi işyerlerinin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izindir.
	JAR-145 onaylı kuruluş	JAA tam üyesi olan bir ülke tarafından JAR-145 kapsamında veya SHGM tarafından SHY-145 kapsamında yetkilendirilmiş bakım kuruluşudur.
	JAR-66	JAA tarafından 03.04.1998 tarihli hava aracı bakım personelinin lisanslandırılması konulu yayımlanmış olan kurallarıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	JAR-FCL	Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin yayımlamış olduğu uçuş ekibi lisanslandırması düzenlemeleridir.
	JAR-STD	Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin yayımlamış olduğu sentetik eğitim cihazlarına ilişkin kurallarıdır.
	kabin memuru	Uçuş görevinin icrasında, Şirket talimatlarına uygun olarak yolcu emniyeti ve konforundan kaptan pilota ve kabin amirine karşı sorumlu olan, geçerli sertifikaya sahip personeldir.
	kesik kesik beyaz ışık	Uçuştaki hava aracı için, bu havaalanına in ve aprona git. Yerdeki hava aracı için ise havaalanı üzerindeki başlangıç noktasına *(park yeri)* geri dön.
	kesik kesik kırmızı ışık	Uçuştaki hava aracı için, havaalanı güvenli değil inme; yerdeki hava aracı için ise kullanılan iniş sahasını boşalt.
	kesik kesik yeşil ışık	Uçuştaki hava aracı için, iniş için geri dön, yerdeki hava aracı için ise taksi serbest.
	kesintili uçuş görev süresi	Her bir uçucu ekip için, uçuş süreleri arasında bekleme olan uçuş görev süresidir.
	kojenerasyon	Elektrik ve ısıtmanın birlikte değerlendirildiği sistem.
	konaklama meydanı	Ana üs veya geçici üs kapsamı dışındaki havaalanlarının, Şirketlerin uygun konaklama tesisi ve iaşe imkânı sağlamakla yükümlü olduğu, süresi konaklama süresindeki tarife uyan yurt içi ve yurt dışında konaklamalı görevlerin yapıldığı havaalanıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	konaklama süresi	Konaklama havaalanında, uçuş dışı eğitim ve idari görevler hariç uçucu ekip için 7 *(dahil)* günü aşmayan süreyle ve içinde asgari dinlenme süresi olacak şekilde yapılacak görev süresidir.
	kontrol pilotu yetkisi	Pilot adaylarının, pilotların, uçuş öğretmenlerinin ve diğer kontrol pilotlarının uçuş yeterlilik/yetenek testlerini yapmak üzere ilgili otorite tarafından yetki kategorileri onaylanarak atanan ve isimleri yayımlanan öğretmen pilotlara verilen yetkidir.
	kontrolsüz havaalanı	Aydınlatma ve seyrüsefer kolaylıklarının bulunmadığı, pilotların aletsiz ve görerek *(VFR)* iniş-kalkış yapabildikleri havaalanlarıdır.
	kural dışı *(asi)* yolcular	Uçakta kalkış öncesinden uçak kapısının kapanmasından, indikten sonra tekrar açılmasına kadar olan sürede yolcu ve personelin düzenini veya güvenliğini tehlikeye atacak hareketlerde bulunan uçaktaki malzemelere zarar veren, tehdit eden veya sivil havacılık alanında uygulanan mevzuat kurallarına ve mürettebatın uyarılarına uymayan kişidir.
	küçük kaza	Uçuş harekatı esnasında bir veya daha fazla hava - aracının hafif hasara uğraması ile sonuçlanan hasarlardır.
	lisans *(SHY 65-01'e göre)*	SHY 65-01 yönetmeliğine göre verilen ve onaylanan, kanuni sahibine içerisinde bulunan derece ve onaylara göre hava trafik kontrol hizmeti sağlama yetkisi veren belgedir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	lisans onayı	Hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve lisans sahibinin dil yeterliliğini belirten yetkilendirmedir.
	lisansın çevrilmesi	JAA üyesi olmayan ülkelerce tanzim edilmiş ya da SHGM tarafından milli usullere göre tanzim edilmiş lisansların JAR-FCL lisansına çevrilmesidir
	lisanslı personel *(bakım için)*	Hava aracı üzerinde bakım yapmak üzere SHGM tarafından yetkilendirilmiş personeldir.
	onay *(SHY-5'e göre)*	ATSEP lisanslı personelin haiz olduğu derecelerin vermiş olduğu ayrıcalıkların uygulanabilirliğini belirten ifadedir.
	onaylayıcı personel	Yapılan bakımın SHY 145-01 yönetmeliği şartlarına uygun olarak tamamlandığını belgelemek üzere hava aracı veya komponentin bakım çıkışından sorumlu personeldir.
	onaylı eğitim	SHGM tarafından onaylı, özel bir müfredat ve gözetim altında yürütülen eğitimdir.
	onaylı temel eğitim kursu	SHY-66'da gerekli görülen bakım deneyim süresinin azaltılmasını sağlayacak düzeyde eğitim ve deneyim vermek üzere tasarlanmış bir bakım eğitimi kursudur.
	pas görev süresi	Uçucu ekiplerin, Şirketin direktifi üzerine, herhangi bir görev icra etmeksizin, en son uçuş görevinin bittiği havaalanından, yeni bir uçuş görevi icra edeceği havaalanına, ana/geçici üs'ten uçuş harekâtına başlayacağı havaalanına veya uçuş harekâtının sona ermesinden sonra ana /geçici üsse ulaşım maksadıyla yaptığı hava veya bir satıh ulaşım aracında geçen süredir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	profesyonel pilot	Ücret karşılığı yapılan uçuş operasyonlarında hava aracı kullanma yetkisini veren lisansa sahip bir pilottur.
	radarlı saha kontrol derecesi	Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarlı saha kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
	radarlı yaklaşma kontrol derecesi	Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarlı yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
	radarsız saha kontrol derecesi	Sorumluluk sahibi olduğu kontrollü hava sahası dahilindeki uçaklara radarsız saha kontrol hizmeti sağlayan Hava Trafik Kontrolörlerinin sahip olması gereken derecedir.
	radarsız yaklaşma kontrol derecesi	Sorumluluk sahibi olduğu kontrol sahası dahilinde, inen ve kalkan uçaklar ile kontrol sahasını kullanan diğer uçaklara, radarsız yaklaşma kontrol hizmeti sağlayan hava trafik kontrolörlerinin sahip olması gereken radarsız yaklaşma kontrol derecesidir.
	regülatör binası	pist aydınlatma sistemlerinin kumanda ve kontrolunu sağlayan, sistem, cihaz ve ekipmanların bulunduğu binadır.
	rezerve	Uçucu personelin aylık uçuş planlaması dışında ihtiyaç duyulacak uçuş ve yer görevleri için hazırlıklı bulunması halidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	ring hattı	Elektrik-Elektronik sistemlerinin, iki farklı noktadan ve kapalı bir ağ üzerinden beslendiği hatlardır.
	sektorizasyon	Trafiğin devri amacıyla önceden belirlenmiş ölçütler esas alınarak hava sahasının yatay ve dikey olarak bölünmesidir.
	sertifikalandırma *(havacılık güvenliği)*	Havacılık güvenliği konusundaki yetkili otorite tarafından veya otorite adına, bir kişinin kendisine atanan görevlerini yerine getirmek için gerekli yeterliği, otorite tarafından kabul edilen veya belirlenen seviyede sağladığının resmi değerlendirmesi ve teyididir.
	SHD-T 35	09.06.1962 tarihli ve 11124 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ulaştırma Bakanlığı Sivil Havacılık Dairesi Uçak Bakım teknisyeni lisans talimatıdır
	SHD-T 35 lisansı	SHD-T 35'e göre düzenlenmiş her türlü lisanstır.
	SHT-21.1	Ulaştırma Bakanlığınca yayımlanan "Uçuşa Elverişlilik Sertifikası Verilme ve/veya Temdit Edilme Kuralları" konulu talimatıdır.
	SHY 66–01	16.5.2007 tarihli ve 26524 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliğidir.
	SHY-145	09.07.2004 tarihli ve 25517 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Onaylı Bakım Kuruluşları Yönetmeliğidir.
	SHY-147	30.04.2006 tarihli ve 26154 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Bakım Eğitimi Kuruluşları Yönetmeliğidir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	SHY-14A	14.5.2002 tarihli ve 24755 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Havaalanı Yapım, İşletim ve Sertifikalandırma Yönetmeliğidir.
	SHY-66	16.06.2005 tarihli ve 25847 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hava Aracı Onaylayıcı Personel Yönetmeliğidir.
	SHY-66 lisansı	SHY 66-01 Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği'ne göre düzenlenmiş olan lisansıdır.
	SHY-6A	16.06.1984 tarihli ve 18433 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliğidir.
	SHY-M	19.08.2004 tarihli ve 25558 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Bakım Sistemi Yönetmeliğidir.
	sıhhi işyeri	Sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında bulunan ve 5.4.2008 tarihli ve 26838 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sivil Hava Ulaşımına Açık Havaalanlarında Yer Alan Gayrisıhhi İşyerleri İçin İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliği *(SHY-33A)* kapsamı dışında kalan işyerleridir.
	sorumlu kaptan pilot	Şirket tarafından belirlenen ve uçuşun sevk ve idaresinden sorumlu kaptan pilot veya acil durumlarda, kaptan pilotun görev yapamaması durumunda geçici olarak bu görevi üstlenecek pilottur.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	sorumlu kaptan pilot kararı	Şirket tarafından belirlenen kıstaslar dahilinde uçuş görev ve dinlenme sürelerinin uzatılması ve/veya kısaltılması için sorumlu kaptan pilot tarafından alınan karardır.
	tanımlanamayan bagaj	Bir havaalanında yolcu tarafından alınmamış ya da ait olduğu yolcu tespit edilmemiş, üzerinde bagaj fişi olan veya olmayan bagajdır.
	taşınan ton-km	Uçuş bacakları mesafeleri ile yük *(ton)* miktarının çarpımlarının toplamıdır.
	taşınan yolcu-km	Uçuş bacakları mesafeleri ile seyahat eden ücretli yolcu sayılarının çarpımlarının toplamıdır.
	temel eğitim kursu *(hava aracı bakım personeli için)*	SHY 66-01 Hava Aracı Bakım Personeli Lisans Yönetmeliği tarafından gerekli görülen bakım deneyim süresinin azaltılmasını sağlayacak düzeyde eğitim ve deneyim vermek üzere SHY-147 onaylı bakım eğitimi kurum veya kuruluşlarında verilen yetkilendirilmiş personeldir.
	ticari hava aracı	Ticari uçuş yapmak üzere SHGM tarafından tescil edilmiş ve performans limitleri SHY-6A Yönetmeliğinde belirtilen limitleri ve özellikleri taşıyan hava araçlarıdır.
	ticari küçük hava taşıyıcısı	Filodaki hava araçlarının toplam azami kalkış ağırlığı 200 ton'u geçmeyen tarifeli veya tarifesiz seferler yapan ticari hava taşıyıcısıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	ticari uçuş	Ücreti karşılığı yolcu, yük ve posta taşımak üzere yapılan uçuşlardır.
	trijenerasyon	Elektrik, ısıtma ve soğutmanın birlikte değerlendirildiği sistem.
	uçak park taksi yolu	Apronun, uçak park yerine geçişi sağlayan taksi yolu olarak ayrılmış bölümü.
	uçucu ekip	Hava aracının sevk ve idaresiyle görevli pilotlar, uçuş mühendisleri ile sertifikalı kabin içi emniyet ve diğer hizmetlerin yürütülmesiyle görevli kabin ekibi ve yükleme görevlileri, uçak tipine göre uçuş mühendisi kapsamında gerektiğinde seyrüsefer ve radyo operatörleridir.
	uçuş ekibi işbirliği	Sorumlu pilot idaresinde uçuş ekibinin uyumlu bir işbirliği içinde takım olarak çalışmasıdır.
	uçuş görev süresi	Tek bir uçuş ya da uçuş serilerinden oluşmuş bir uçuş görevi için, uçuş ekip üyesinin uçuş hazırlığı ile başlayan ve aynı uçuş veya uçuş serilerinin sonundaki tüm uçuş görevlerinden muaf tutulduğu toplam süredir.
	uçuş operasyonu süreci	Uçuş ekibinin uçuş operasyonuna başladığı meydandan görev almaları ile başlayıp, uçuşun bitiminde de-briefing ile ekibin gerçekleştirilen seferi tamamladığı zamanı kapsar.
	uçuş süresi–helikopter	Helikopterin pervane pallerinin dönmeye başladığı andan, uçuş sonunda park yerinde motorunu durdurarak pervane pallerinin durduğu ana kadar geçen toplam süredir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	uçuşa elverişli gün sayısı	Aşağıda belirtilen günler hariç belirtilen yıl içinde hava aracının uçuşa elverişli olduğu günler toplamıdır. - Hava aracının son ticari amaçlı uçuşu ile hizmetten alınışı arasında geçen günler. - Hava aracının büyük kaza ve tadilat nadaniyle hizmet dışı olduğu günler. - Hava aracının başkalarının tasarrufunda olduğu günler. - Hava aracının hükümet emri veya ilgili mevzuat gereği ticari uçuşa elverişli olmadığı günler. Bunların haricindeki tüm düğer günler bakım ve onarımda olmak üzere hava aracının uçuşa elverişli günler toplamına dahil edilir.
	uçuştan sorumlu öğrenci pilot	Öğrencinin sorumlu pilot olduğu, uçuş öğretmeninin sadece öğrenciyi kumandada gözlediği ve uçuş kontrolüne müdahalede bulunmadığı uçuş süresidir.
	uygun konaklama tesisi	Uçucu ekiplerin görev sonrası kesintisiz istirahatlerinin güvence altına alındığı, dinlenme, barınma ve beslenme ortamının elverişli olduğu, ilgili otorite tarafından uçuş emniyet gereklerinin üst seviyede yerine getirilebilmesi için gerektiğinde denetlenerek uygun görülen, havayolu şirketi tarafından belirlenen tesislerdir.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	ücretli yolcu	Normal tarifeli ücretinin en az % 25'ini ödeyerek seyahat eden yolcudur.
	ünite eğitim ve değerlendirme planı *(SHY 65-01)*	Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hazırlanan, bir hava trafik kontrolörünün düzenli olarak tamamlaması gereken, olağanüstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planıdır.
	ünite eğitim ve değerlendirme planı *(SHY-5)*	CNS/ATM teknik hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hazırlanan ve SHGM tarafından onaylanan, bir ATSEP lisanslı personelin düzenli olarak tamamlaması gereken tazeleme ve olağanüstü durumları da içeren teorik ve pratik eğitim ve değerlendirme planıdır.
	ünite onayı	Hava seyrüsefer hizmet sağlayıcı kuruluş tarafından hava trafik kontrol lisansına işlenen ve derecenin geçerli olduğu ünite, sektör veya çalışma pozisyonlarını belirten yetkilendirmedir.
	üs bakım	Hava aracının hangar ve atölye mekânlarında onaylanmış standartlara göre yenileştirme, onarım, parça değiştirme veya hasar giderimlerinin birlikte veya ayrı yapılmasıdır.
	validasyon	Yabancı ülkelerce ICAO Ek-1'e göre düzenlenmiş lisansların Türk tescilli hava araçlarında kullanımının geçerli kılınmasıdır.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	veri haberleşmesi	Hava trafik yönetimi kapsamında yer alan tüm veri haberleşme sistemleridir.
	Wet-Lease Anlaşması	Bir hava aracının, mürettebatı ile birlikte kiralanarak, kiraya veren kuruluşun işletme ruhsatı kapsamında işletildiği kira anlaşmasıdır. Normal şartlarda uçağın ACMI *(Aircraft, Crew, Maintenance, Insurance)* bazda kiralanması veya kiraya verilmesi olup, uçak kiracının ticari kontrolü altında, kiracının havayolu kodu ve trafik hakları kullanılarak işletilir.
	yalnız uçuş süresi	Bir öğrenci pilotun uçuş esnasında tek başına bir hava aracında bulunduğu uçuş süresidir.
	yangın hidrant	su dolum hattı
	yedek ekip	Planlanan uçuş harekâtının dışında muhtemel bir uçuş veya nöbet görevine ekip temin edebilmek için, işletme tarafından tespit edilecek gün ve saatte göreve başlamak üzere, kendi ikametgâhında veya uygun konaklama tesisinde istirahat ederek bekleyen uçucu ekibidir.
	yedek ekip görev süresi	Uçucu ekiplerin, Ortaklıktan aldığı talimat üzerine, planlanan uçuş harekâtının dışında muhtemel bir uçuş isteğine ekip temin edebilmek için tespit edilen gün ve saatlerde başlayan, bekleme süresi ilgili kalkış zaman dilimindeki uçuş görev süresi karşılığı olan süredir

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	yeterlik eğitimi *(SHY-5'e göre)*	Alınacak dereceye bağlı olarak takip edilecek alanlarda *(haberleşme, seyrüsefer, radar ve bilgi işlem)* gerekli bilgi ve becerilerin kazanılması amacıyla verilen eğitimdir.
	yeterlilik kontrolü *(uçak pilotu lisansı için)*	Bir adayın yetkilerinin temdidi ya da yenilenmesi için, gerektiğinde sözlü sınavı da kapsayacak şekilde uçuş yeteneklerini kontrol pilotuna sergilemesidir.
	yeterlilik konusunda kuşku	Bir hava aracının güvenliğini tehlikeye sokan bir olaya veya kazaya karışan, yeterlilik gözlem sürecinde, derece gereklilikleri ve mesleki açıdan yeterli bulunmayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirme usullerine uymayan veya ilgili ünitenin eğitim ve değerlendirmeleri sonucunda başarılı olamayan personelin durumudur.
	yetkilendirme belgesi *(hava aracı bakım personeli için)*	SHY-145 veya SHY-M onaylı bakım kuruluşunun SHY-66 lisansı sahibi personeli SHY-145 veya SHY-M hükümlerine uygun oarak hangi hava aracı tipi veya tiplerinde ve hangi bakım işlerinde yetkilendirdiğini gösteren belgedir.
	yetkili acente	Bir işletmeci ile çalışan ve kargo, kurye, ekspres koli veya postalara ilişkin olarak yetkili otorite tarafından kabul edilen veya istenen güvenlik kontrollerini sağlayan acente, nakliyeci veya diğer kuruluş. Kargo, kurye, ekspres paketler veya posta ile ilgili olarak yetkili otoritece kabul edilen ya da istenen güvenlik kontrollerini sağlayan bir acente, yük sevkiyatçısı veya bir işletmeci ile iş yürüten herhangi bir diğer oluşum.

TERİM	TÜRKÇE	TÜRKÇE ANLAMI
	yetkili posta kurumu / idaresi	Bir hava taşıyıcısı ile çalışan ve postaya ilişkin olarak yetkili otorite tarafından kabul edilen veya öngörülen güvenlik kontrollerini sağlayan yetkili posta kurumu / idaresi.
	yolcu beraberindeki bagajlar	Uçakta taşınması kabul edilen ve söz konusu bagajın check-in işlemini yapan yolcunun bagajla birlikte aynı uçakta bulunduğu bagajlardır.
	yükleme görevlisi	Uçuş işletme el kitabı gereğince hava aracının belirtilen kurallara göre yüklemesini ve boşaltmasını yapan sertifikalı personeldir.

KISALTMALAR

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
A		
A/A	Air to Air	Havadan Havaya
A/C	Aircraft	Hava Aracı
A/D	Aerodrome	Havaalanı
A/G	Air-to-Ground	Hava/Yer
A/P	Airport *(or Aerodrome)*	Havaalanı
AAC	Aeronautical Administrative Communications	Havacılık İdari Haberleşmesi
AAL	Above Aerodrome Level	Havaalanı Seviyesinde, Yukarısında
ABM	Abeam	*(İstasyonun)* Yanında
ABN	Aerodrome Beacon	Havaalanı Bikını
ACARS	Aircraft Communications Addressing and Reporting System	Havaaracı İletişim Yöneltme ve Raporlama Sistemi
ACAS	Airborne Collision Avoidance System	Havada Çarpışmaları Önleme Sistemi *(Uçaklarda bulunur)*
ACC	Area Control Centre	Saha Kontrol Merkezi
ACFT	Aircraft	Havaaracı
ACI	Airports International Council	Uluslararası Havalimanları Konseyi
ACK	Acknowledge	Onaylama
ACM	Additional Crew Member	İlave Uçuş Ekibi
ACN	Aircraft Classification Number	Havaaracı Sınıflandırma Numarası
ACP	Azimuth Change/Count Pulse	Azimuth Değişim Darbesi
ACR	Alkali-Carbonate Reaction	Alkali Karbonat Reaksiyonu
ACRO	Acrobatic Flight	Akrobatik Uçuş
ACT	Active	Aktif
ACU	Air Condition Unit	Havalandırma Aracı
AD	Aerodrome	Havaalanı
ADA	Advisory Area	Tavsiyeli Saha
ADC	Analog To Digital Converter	Analog/Dijital Dönüştürücü
ADDN	Additional/Addition	İlaveten, Ek veya Ek Olarak
ADEP	Aerodrome of Departure	Kalkış Havaalanı
ADES	Aerodrome of Destination	İniş Havaalanı
ADF	Automatic Direction Finder	Otomatik Yön Bulucu

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ADIZ	Air Defence Identification Zone	Hava Savunma Tanımlama Bölgesi
ADMIN	Administration	Yönetim
ADNC	Air Defence Notification Centre	Hava Savunma Bildirim Merkezi
ADR	Advisory Route	Tavsiyeli Yol
ADREP	Accident and Incident Data Reporting	Kaza ve Hadise Verilerini Raporlama
ADS	Automatic Dependent Surveillance	Otomatik Bağımlı Gözetim
ADS-B	Automatic Dependent Surveillance-Broadcast	Otomatik Bağımlı Gözetim-Yayın
ADS-C	Automatic Dependent Surveillance-Contract	Otomatik Bağımlı Gözetim-Sözleşme
ADV	Advise *(d)(ing)*	Tavsiye
ADZ	Advise	Tavsiye
AE	Antenna/Aerial	Anten
AF	Audio Frequency	Ses Frekansı
AFB	Air Force Base	Hava Üssü
AFC	Automatic Frequency Control	Otomatik Frekans Kontrolu
AFCAS	Automatic Flight Control and Augmentation System	Otomatik Uçuş Kontrol ve Eklenti Sistemi
AFCS	Automatic Flight Control System	Otomatik Uçuş Kontrol Sistemi
AFI	After	Sonra
AFIL	Air-Filed Flight Plan	Havada Doldurulmuş Uçuş Planı
AFIS	Aerodrome Flight Information Service	Havaalanı Uçuş Bilgi Hizmeti
AFLD	Airfield	Havaalanı
AFM	Affirm	Doğru
AFM	Airplane Flight Manual	Hava Aracı Uçuş El Kitabı
AFMR	Aircraft Flight and Maintenance Report	Hava Aracı Uçuş ve Bakım Raporu
AFS	Aeronautical Fixed Service	Havacılık Sabit Haberleşme Hizmeti
AFSS	Automated Flight Information Service Station	Otomatik Uçuş Bilgi Hizmet İstasyonu
AFTN	Aeronautical Fixed Telecommunication Network	Havacılık Sabit İletişim Ağı
AGA	Aerodrome, Air Routes and Ground Aids	Havaalanı, Hava Yolları ve Yer Yardımcıları

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
AGC	Automatic Gain Control	Otomatik Kazanç Kontrolü
AGCA	Automatic Ground-Controlled Approach	Otomatik Yerden Kontrollü Yaklaşma
AGDL	Air Ground Data Link	Hava/Yer Veri Hattı
AGL	Above Ground Level	Yer Seviyesi Üstünde
AGPWS	Advanced Ground Proximity Warning System	Gelişmiş Yere Yakınlık Uyarı Sistemi
AGT	Travel Agent	Seyahat Acentesi
AG-OG		Alçak Gerilim-Orta Gerilim elektrik sistemleri
AH	Air Warning	Hava İhbarı *(Alarm)*
AHACS	Airborne Warning and Control System	Havadan İhbar ve Kontrol Sistemi
AIC	Aeronautical Information Circular	Havacılık Enformasyon Genelgesi
AIM	Aeronautical Information Management	Havacılık Bilgi Yönetimi
AIP	Aeronautical Information Publication	Havacılık Bilgi Yayını
AIRAC	Aeronautical Information Regulation And Control	Havacılık Bilgi Düzen ve Denetimi
AIREP	Air-report	Hava Raporu
AIS	Aeronautical Information Service	Havacılık Bilgi Hizmetleri
ALAR	Approach and Landing Accident Reduction	Yaklaşma ve İniş Kazalarının Azaltılması.
ALERFA	Alert Phase	Alarm Safhası
ALR	Alerting Message	Alarm Mesajı
ALS	Approach Lighting Sistem	Yaklaşma Işık Sistemi
ALT	Altitude	İrtifa
ALTN	Alternate *(aerodrome)*	Yedek *(havaalanı)*
AM	Amplitude Modulation	Genlik Modülasyonu
AMC	Acceptable Means of Compliance	Kabul Edilebilir Uygunluk Yöntemleri
AMDT	Amendment *(AIP Amendment)*	Düzeltme *(AIP Düzeltmesi)* veya Ek
AMHS	Aeronautical Message Handling System	Havacılık Mesaj İşleme Sistemi
AMSL	Above Mean Sea Level	Ortalama Deniz Seviyesi Üzerinde

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ANS	Air Navigation Services	Hava Seyrüsefer Hizmetleri
ANSP	Air Navigation Service Provider	Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı. Türkiyede DHMİ Genel Müdürlüğü
ANT	Airspace and Navigation Team	Hava Sahası ve Seyrüsefer Ekibi
AO	Aircraft Operator	Hava Aracı İşletmecisi
AOC	Airport Operators Committee	Havaalanı Kullanıcıları Komitesi
AOC	Air Operator Certificate	Hava İşletici Sertifikası
AODB	Airport Operational Database	Havaalanı Operasyonel Kaynak Planlama ve Otomasyon Sistemi
AP	Airport	Havaalanı
AP	Autopilot	Otomatik Pilot
APFSP	Accident Prevention and Flight Safety Programme	Kaza Önleme ve Uçuş Emniyet Programı
API	Air Position Indicator	Hava Aracı Konum Göstergesi
APM	Approach Path Monitor	Yaklaşma Yol Monitörü
APN	Apron	Apron
APP	Accident Prevention and Flight Safety Programme	Kaza Önleme ve Uçuş Emniyet Programı
APP	Approach Control Office or Approach Control or Approach Control Service	Yaklaşma Kontrol Ofisi / Yaklaşma Kontrol veya Yaklaşma Kontrol Hizmeti
APT	Airport	Havaalanı
APU	Auxillary Power Unit	Yardımcı Güç Ünitesi
APW	Area Proximity Warning	Saha Yakınlık İkazı
ARCID	Aircraft Identification	Hava Aracı Tanıtması
ARFF	Airport Rescue and Fire Fighting	Havaalanı Kurtarma ve Yangınla Mücadele
ARO	Air Traffic Services Reporting Office	Hava Trafik Hizmetleri Rapor Ofisi
ARP	Azimuth Reference Pulse	Azimuth Referans Darbesi
ARP	Aerodrome Reference Point	Havaalanı Referans Noktası
ARR	Arrive or Arrival	Varış
ARTAS	ATM Radar Tracker and Server	ATM Radar Takip ve Sunucusu
AS	Airspeed	Hava Hızı

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ASDA	Accelerate-Stop Distance Available	Mevcut Hızlanma-Durma Mesafesi
ASHTAM	ASHTAM	Volkanik Kül Notamı
ASM	Airspace Management	Hava Sahası Yönetimi
ASM	Air to Surface Missile	Havadan Yere Füze
A-SMGCS	Advanced-Surface Movement Guidance and Control System	Gelişmiş Yüzey Hareketleri Rehberlik ve Kontrol Sistemi
ASR	Alkali-Silica Reaction	Alkali Silika Reaksiyonu
ASR	Aerodrome Surveillance Radar	Havaalanı Gözetim Radarı
ASTERIX	All Purpose Structured Eurocontrol Surveillance Information Exchange	Tüm Amaçlar İçin Yapılandırılmış Eurocontrol Gözetim Bilgi Değişim Formatı
ASU	Air Starter Unit	Motor Çalıştırma Ünitesi
ATA	Actual Time of Arrival	Gerçek Varış Zamanı
ATC	Air Traffic Control	Hava Trafik Kontrol
ATCC	Air Traffic Control Center	Hava Trafik Kontrol Merkezi
ATCo	Air Traffic Controller	Hava Trafik Kontrolörü
ATD	Actual Time of Departure	Gerçek Kalkış Zamanı
ATFM	Air Traffic Flow Management	Hava Trafik Akış Yönetimi
ATFMU	Air Traffic Flow Management Unit	Hava Trafik Akış Yönetim Birimi
ATIS	Automatic Terminal Information Service	Otomatik Terminal Bilgi Hizmeti
atm	Atmosphere	Atmosfer (kg/cm²)
ATM	Air Traffic Management	Hava Trafik Yönetimi
ATMC	Air Traffic Management Centre	Hava Trafik Yönetim Merkezi
ATN	Attention	Dikkat
ATN	Aeronautical Telecommunication Network	Havacılık Haberleşme Ağı
ATOT	Actual Take-off Time	Gerçek Kalkış Zamanı
ATPL	Air Transport Pilot Licence	Hava Ulaşım Pilot Lisansı
ATS	Air Traffic Service*(s)*	Hava Trafik Hizmetleri
ATSEP	Air Traffic Safety Electronics Personnel	Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli
ATSU	Air Traffic Services Unit	Hava Trafik Hizmetleri Birimi
ATZ	Aerodrome Traffic Zone	Havaalanı Trafik Bölgesi
AUG	Artas User Group	Artas Kullanıcı Grubu

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
AUP	Airspace Use Plan	Hava Sahası Kullanım Planı
AUTH	Authorised or Authorisation	Yetkili veya Yetkilendirme
AVBL	Available or Availability	Mevcut ya da Kullanılabilir
AVI	Live Animals	Canlı Hayvan
AVSEC	Aviation Security	Havacılık Güvenliği
AWO	All Weather Operations	Her Hava Koşulunda Operasyon
AWOS	Automatic Weather Observation System	Otomatik Hava Gözlem Sistemi
AWRF	Appropriate Weather Report and Forecast	İlgili Hava Durumu Raporu ve Tahmini
AWY	Airway	Hava Yolu
B		
BA	Braking Action	Frenleme
BBML	Baby Meal	Bebek Yemeği
BCN	Beacon *(Aeronautical ground light)*	Bikın *(Havacılık yer ışığı)*
BCSI	Broadcast	Radyo Yayını
BCST	Broadcast	Yayın
BDRY	Boundary	Sınır
BHS	Baggage Handling System	Bagaj Elleçleme Sistemi
BIDS	Baggage Information Display System	Bagaj Bilgileri İzleme Sistemi
BIRDTAM	Birdtam	Kuş Notamı
BITE	Built-in Test Equipment	Dahili Test Cihazı
BKN	Broken	*(clouds)* : Parçalı *(bulutlar) (5/8 – 7/8)*
BLND	Blind Passenger	Görme Engelli Yolcu
BRNAV	Basic RNAV	Temel RNAV
BRS	Baggage Reconcilation System	Bagaj Eşleştirme Sistemi
BSCT	Bassinet/ Baby Basket	Bebek Puseti
C		
c	Cohesion	Kohezyon
C/F	Workability	İşlenebilirlik

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
CA	Cabin Attendant	Kabin Memuru
CAA	Civil Aviation Authority	Sivil Havacilik Otoritesi
CAB	Cabin *(crew)*	Kabin Ekibi
CACS	Card Access Control System	Kartlı Geçiş Kontrol Sistemi
CAT	Category or Clear Air Turbulence	Kategori veya Açık Hava Türbülansı
CAT I	Category I *(one)* Approach	Kategori 1 Yaklaşması
CAT II	Category II *(two)* Approach	Kategori 2 Yaklaşması
CAT III	Category III *(three)* Approach	Kategori 3 Yaklaşması
CAVOK	Visibility, Cloud and Present Weather Better Than Prescribed Values or Conditions	Bildirilen Değer veya Koşullardan Daha İyi Görüş, Bulut veya Hava Durumu
CB	Cumulonimbus	Kümülonimbüs
CBBG	Cabin Baggage	Yolcu Beraberi Bagajı
CBR	California Bearing Ratio	Kaliforniya Taşıma Oranı
CBT	Computer-Based Training	Bilgisayar Destekli Eğitim
CC	Crew Concept	Herhangi bir bakım faaliyetinin gerekli olmadığı ve uçağın planlanan uçuş için uygun olduğunun temini olan faaliyetlerin pilot sorumluluğunda gerçekleştirilebildiği uçuş öncesi kontroldür.
CCH	Crew Change	Ekip Değişimi
CCM	Cabin Crew Manual	Kabin Ekibi El Kitabı
CCM	Cabin Crew Member	Kabin Memuru
CCTM	Cabin Crew Training Manual	Kabin Eğitim El Kitabı *(THY)*
CCTV	Closed Circuit TV	Kapalı Devre TV Sistemi
CDL	Configuration Deviation List	Konfigürasyon Sapma Listesi
CDR	Conditional Route	Şartlı Yol
CEAC	Committee For European Airspace Coordination	Avrupa Hava Sahası Koordinasyon Komitesi
CFIT	Controlled Flight Into Terrain	Engebeli Arazilerde Kontrollü Uçuş
CFL	Cleared Flight Level	Müsaade Edilen Uçuş Seviyesi
CFMU	Central Flow Management Unit	Merkezi Akış Yönetim Birimi
CL	Checklist	Kontrol Listesi
CHD	Child	Çocuk

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
CHG	Modification Message	Değişiklik Mesajı
CHML	Child/Junior Meal	Çocuk Yemeği
CI	Course Indicator	Rota Göstergesi
CIDIN	Common ICAO Data Interchange Network	ICAO Ortak Veri Değişim Ağı
CIP	Commercial Important Person	Ticari Açıdan Önemli Kişi
CIP	Convergence and Implementation Plan	Yakınsama ve Uygulama Planı
CIV	Civil	Sivil
CL	Centre Line	Merkez Hattı
CLR	Clear or Cleared To	-e serbestsiniz
CLSD	Closed	Kapalı
CMB	Climb	Tırmanış
CNL	Cancel or Cancelled	İptal veya İptal Edilmiş
CNS/ATM	Communication Navigation Surveillance and Air Traffic Management	Haberleşme Seyrüsefer, Gözetim ve Hava Trafik Yönetimi
COC	Cockpit *(crew)*	Uçuş (Kokpit) Ekibi
COM	Communication	Haberleşme
COMINT	Communication Intelligence	Muhabere İstihbaratı
CONC	Concerning	İlgili
CANSO	Civil Air Navigation Service Organization	Sivil Hava Seyrüsefer Hizmet Sağlayıcısı Organizasyonu
CONX	Connect *(ing) (ion) (ed)*	Bağlantı
COO/PLC	Coordinator / Planner Controller	Koordinatör / Planlama Kontrolörü
COOR	Coordinate or Coordination	Koordine veya İş Birliği
COP	Change Over Point	Değiştirme Noktası
COR	Correct or Corrected	Düzelt veya Düzeltilmiş
COSPAS - SARSAT	Cosmicheskaya Sistema Poiska Avariynyh Sudov- Satellite-Aided Search and Rescue Tracking	Uydu Destekli Arama Kurtarma Sistemi
COUR	Courier	Kurye
CP	Captain *(Commander)*	Kaptan Pilot
CPDLC	Controller-Pilot Data Link Communication	Kontrolör - Pilot Haberleşme Veri Hattı
CPL	Current Flight Plan message	Geçerli Uçuş Plan Mesajı
CPL	Commercial Pilot Licence	Ticari Pilot Lisansı

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
CQR	Cabin Quality Report	Kabin Kalite Raporu
CRC	Cyclic Redundancy Check	Dönüşsel Artıklık Denetimi
CRE	Class Rate Examiner	Sınıf Yetkisi Kontrol Pilotu.
CRI	Class Rate Instructor	Sınıf Yetkisi Öğretmeni.
CRM	Crew Resource Management	Ekip Kaynak Yönetimi
CRP	Compulsory Reporting Point	Zorunlu Rapor Noktası
CSR	Confidential Safety Report	Gizli Uçuş Emniyet Raporu
CTA	Control Area	Kontrol Sahası
CTOT	Calculated Take-off Time	Hesaplanmış Kalkış Zamanı
CTR	Control Zone	Kontrol Bölgesi
CUTE	Common Use Terminal Equipment	Ortak Kullanımlı Terminal Ekipmanları
CVR	Cockpit Voice Recorder	Kokpit Ses Kayıt Cihazıdır.
CWP	Controller Working Position	Kontrolör Çalışma Pozisyonu
CWY	Clearway	Aşma Sahası
CXX	Cancellation of Flight	Uçuşun İptali
D		
D	Dangerous Area	Tehlikeli Saha
DA/DH	Decision Altitude/Height	Karar İrtifası/Yüksekliği
DACOS/DCS	Data Communication System	Veri İletişim Sistemi
dB	Decibel	Desibel
DCS	Departure Control System	Kalkış Kontrol Sistemi
DCT	Direct *(In relation to flight plan clearance and type of approach)*	Doğrudan *(Uçuş plan izinleri ve yaklaşma tipi ile ilgili)*
DDS	Data Display System	Veri Gösterim Sistemi
DEAF	Mute Deaf *(-mute)* passenger	İşitme Engelli Yolcu
DEBI	Data Exchange by Internet	İnternet Üzerinden Veri Aktarımı
DEG	Degrees	Derece
DEP	Depart or Departure	Kalkış veya Kalkma
DEST	Destination	Gidilecek Yer
DETRESFA	Distress Phase	Tehlike Hali
DHMİ	State Airports Authority	Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü
DF	Downlink Format	Cevap Formatı
DFDR	Digital Flight Data Recorder	Sayısal Uçuş Veri Kaydedici

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
DFTI	Distance From Touchdown Indicator	Teker Koyma Noktasından Uzaklık Göstergesi
DGCA	Directorate General of Civil Aviation	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
DGR	Dangerous Goods Regulations	Tehlikeli Madde Kuralları
DGS	Docking Guidance System	Uçak Park Ettirme Sistemi
DIG	Date Time Group	Tarih Saat Grubu
DISTR	Distribution	Dağıtım
DIV	Diversion	Yedek Havaalanına İniş veya Yol Değişikliği
DL	Data Link	Veri Hattı
DLA	Delay Message	Gecikme Mesajı
DLC	Data Link Communication	Veri Hattı Haberleşmesi
DLHİ	Republic of Turkey Ministry of Transport Ports and Airpots Construction General Directorate	Demiryolları, Limanlar, Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü
DME	Distance Measuring Equipment	Mesafe Ölçüm Cihazı
DOC	Document	Doküman
DOF	Date of Flight	Uçuş Tarihi
DSE	Double Side Band	Çift Kenar Band
DUPE	Duplication	Mükerrer
DUR	Duration	Süre
DVOR	Doppler VOR	Mania Yansımalarından Daha Az Etkilenen, Anten Sistemi Geliştirilmiş VOR Cihazı.
E		
E	Young's Modulus	Elastisite Modülü
E	Examiner	Uçuş Eğitim Denetçisi
EAD	European AIS Database	Avrupa AIS Veritabanı
EANPG	European Air Navigation Planning Group	Avrupa Hava Seyrüsefer Planlama Grubu
EASA	European Aviation Safety Agency	Avrupa Havacılık Emniyeti Otoritesi
EAT	Expected Approch Time	Muhtemel Yaklaşma Zamanı
EATMP	European Air Traffic Management Programme	Avrupa Hava Trafik Yönetim Programı
EATMS	European Air Traffic Management System	Avrupa Hava Trafik Yönetim Sistemi

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ECAC	European Civil Aviation Conference	Avrupa Sivil Havacılık Konferansı
EDDS	Explosive Detection Device System	Patlatıcı Düzeneğini Tespit Etme Sistemi
EDI	Electronic Data Interchange	Elektronik Veri Değişimi
EDS	Explosive Detection System	Patlayıcı Tespit Sistemi
EET	Estimated Elapsed Time	Tahmini Geçen Süre
EFB	Electronic Flight Bag	Elektronik Uçuş Çantası
EFF	Effective	Yürürlükte
EGNOS	European Geostationary Navigation Overlay Service	Avrupa Seyrüsefer Amaçlı Uydu Kaplama Hizmeti
ELEV	Elevation	Rakım
ELT	Emergency Locator Transmitter	Acil Durum Yer Bildiricisi
EMC	Electromagnetic Compatibility	Elektromanyetik Uyumluluk
EMG	Emergency	Acil Durum
EMI	Electromagnetic Interferance	Elektromanyetik Girişim
EMIG	Emigrant	Göçmen
ENR	En-route *(AIP Publication)*	AIP'deki Yol Bilgileri
EOBT	Estimated Off-Block Time	Tahmini Takoz Çekme Zamanı
EPIRB	Emergency Position Indicating Radio Bacon	Acil Durum Yer Gösterici Telsiz Bikını
ESARR	Eurocontrol Safety Regulatory Requirement	Eurocontrol Emniyet Düzenleme Gereklilikleri
ESARR-2	Reporting and Assessment of Safety Occurences in ATM	Hava trafik yönetimi bağlantılı emniyet olaylarının rapor edilmesi ve değerlendirilmesine dair düzenleme.
EST	Estimate or Estimated	Tahmini
ESWL	Equivalent Single Wheel Load	Tek Teker Yük Eşdeğeri
ETA	Estimated Time Of Arrival or Estimating Arrival	Tahmini Varış Zamanı
Etc.	Etcetera	Vesaire *(vs.)*
ETD	Estimated Time Of Departure or Estimating Departure	Tahmini kalkış zamanı
ETFMS	Enhanced Tactical Flow Management System	Geliştirilmiş Taktik Akış Yönetim Sistemi
ETNA	Extranet to National Administration	Ulusal Yönetimler için Kurumsal Ağ

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ETO	Estimated Time Over Significant Point	Belli Bir Nokta Üzerine Tahmini Varış Zamanı
EUR	European Region	Avrupa Bölgesi
EUROCAE	European Organization for Civil Aviation Equipment	Avrupa Sivil Havacılık Cihazları Organizasyonu
EUROCONTROL	European Organisation for The Safety of Air Navigation	Hava Seyrüsefer Emniyeti için Avrupa Teşkilatı
EXC	Executive Controller	İcracı Kontrolör
EXER	Exercises or Exercising or To Exercise	Tatbikat veya Tatbikat Yapma, Alıştırma
EXP	Expect or Expected	Beklemek, Beklenen
F		
F/CL	First Class	Birinci Sınıf
f/FREQ	Frequency	Frekans
FA	Final Approach	Son Yaklaşma
FAA	Fedaral Aviation Administration	Federal Havacılık İdaresi*(ABD)*
FAC	Facilities	Kolaylıklar
FAF	Final Approach Fix	Son Yaklaşma Fiksi
FAL	Facilition of International Air Transport	Uluslararası Hava Ulaşım Kolaylığı
FAM	First Aid Manual	İlk Yardım El Kitabı
FANS	Future Air Navigation Systems	Gelecekteki Hava Seyrüsefer Sistemleri
FAP	Final Approach Point	Son Yaklaşma Noktası
FATO	Final Approach and Take-Off Area	Son Yaklaşma ve Kalkış Sahası
FAX	Facsimile/Fax	Faks
FCOM	Flight Crew Operations Manual	Uçuş Ekibi İşletme El Kitabı
FCOS	Flight Computer Operating System	Uçuş Bilgisayarı İşletim Sistemi
FCST	Forecast	Hava Tahmini
FD	Flight Disposition Message or Flight Director	Uçuş Direktörü
FDM	Flight Data Monitoring	Uçuş Verileri İzleme *(UVİ)* Sistemi
FDPS	Flight Data Processing System	Uçuş Veri İşleme Sistemi

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
FDR	Flight Data Recorder	Uçuş Veri Kayıt Sistemi
FDT	Flight Duty Time	Uçuş Görev Zamanı
FEW	Few	Az, *(1/8 – 2/8)*
FG	Fog	Sis
FIC	Flight Information Centre	Uçuş Bilgi Merkezi
FIDS	Flight Information Display System	Uçuş Bilgi Görüntüleme Sistemi
FIR	Flight Information Region	Uçuş Bilgi Bölgesi
FIS	Flight Information Service	Uçuş Bilgi Hizmeti
FL	Flight Level	Uçuş Seviyesi
FLT	Flight	Uçuş
FLTCK	Flight Check	Uçuş Kontrol
FM	From	…..den/dan
FM	Frequency Modulation	Frekans Modülasyonu
FMP	Flow Management Position	Akış Yönetim Pozisyonu
FMS	Flight Management System	Uçuş Yönetim Sistemi
FMU	Flow Management Unit	Akış Yönetim Birimi
FNPT	Flight & Navigation Procedures Trainers	Uçuş ve Seyrüsefer Usulleri Eğitimci Cihazı.
FO	First Officer	Yardımcı Pilot
FOD	Foreign Object Damage	Yabancı Madde Hasarı
FODA	Flight Operation Data Analyze	Uçuş Operasyonları Veri Analizi
FPL	Filed Flight Plan Message	Doldurulmuş Uçuş Plan Mesajı
FRAG	Fragile Baggage	Kırılabilir Eşya *(bagaj)*
FREQ	Frequency	Frekans
FRNG	Firing	Atışlı
FRQ	Frequent	Sık sık
FRUIT	False Replies From Undesired Interrogator Transmission	İstenmeyen Sorgulayıcı Sorgulamalarından Kaynaklanan Yanlış Cevaplar
FSK	Frequency Shift Keying	Frekans Kaymalı Anahtarlama
FSM	Flight Safety Manual	Uçuş Emniyet El Kitabı
FT	Feet *(Dimensional unit)*	Fit *(Ölçü birimi)*
FTC	Fast Time Constant	Sürat Zaman Sabitesi
FTD	Flight Training Device	Uçuş Eğitim Cihazları
FTO	Flight Training Organisation	Uçuş Eğitim Organizasyonu

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
FUA	Flexible Use of Aerospace	Hava Sahasının Esnek Kullanımı
FWD	Falling Weight Deflectemeter	Düşen Ağırlıklı Sehim Ölçüm Aleti
FZ	Freezing	Donan
FZDZ	Freezing Drizzle	Donan Çisenti
FZFG	Freezing Fog	Donan Sis
FZRA	Freezing Rain	Donan Yağmur
G		
G/A	Ground-to-Air	Yer/Hava
G/G	Ground to Ground	Yer/Yer
GA	Go Around, Go Around	İnişten Vazgeçme
GAT	General Air Traffic	Genel Hava Trafiği /ICAO usul ve kurallarına göre düzenlenen tüm uçuşlar
GCA	Ground Controlled Approach System or Ground Controlled Approach	Yer Kontrollü Yaklaşma Sistemi veya Yerden Kontrollü Yaklaşma
GEN	General *(AIP)*	Genel *(AIP)*
GLONASS	Global Orbiting Navigation Satellite System	Küresel Yörünge Seyrüsefer Uydu Sistemi *(Rusya)*
GMT	Greenwich Mean Time	Greenwich Zamanı
GND	Ground	Yer/Toprak
GNSS	Global Navigation Satellite System	Küresel Uydu Seyrüsefer Sistemi
GOM	Ground Operation Manual	Yer Hizmetleri El Kitabı /Yer İşletme El Kitabı
GOS	Gate Operation System	Uçak Park Pozisyonları Yönetim Sistemi
GP	Glide Path	Glide Path Cihazı/Süzülüş Yolu
GPS	Global Positioning System	Küresel Konumlandırma Sistemi
GPU	Ground Power Unit	Yer Güç Ünitesi *(Jeneratör)*
GPWS	Ground Proximity Warning System	Yer Yakınlık Uyarı Sistemi
GRP	Group	Grup-Gruplandırma
Gs	Specific Weight	Özgül Ağırlık
GS	Ground Speed	Yer Sürati
GST	Glide Slope Intercept Altitude	Süzülme Açısını Kesiş İrtifası

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
H		
H24	Continuous Day and Night Service	Gece ve Gündüz Devam Eden Hizmet
HA	Continuous Day and Night Service	Gece ve Gündüz Devamlı Hizmet
HAA	Height above airport elevation	Havaalanı Üzerinde İrtifa
HAPI	Helicopter Approach Path Indicator	Helikopter Yaklaşma Yolu Göstergesi
HAT	Height Above Touchdown	Teker Koyma Noktası Üzerindeki Yükseklik
HAVELTED		Havacılık Elektriği Teknik Elemanları Derneği
HDG	Heading	Uçuş Başı
HDLC	High-Level Data Link Control	Yüksek Seviye Veri Hat Kontrolü
HEA	Heavy Cargo Item *(150 kg or more)*	Ağır Kargo
HEL	Helicopter	Helikopter
HF	High Frequency	Yüksek Frekans
HFDL	High Frequency Data Link	Yüksek Frekans Veri Hattı
HGT	Height	Yükseklik
HIJ	Hijack	Uçak Kaçırma
HIL	Hold Item List	Asgari Teçhizat Listesi
HI-LO	High-Low Mechanical Detector	Yüksek Alçak Pürüzlülük Mekanik Dedektörü
HIPAR	High Power Acquisition Radar	Yüksek Takatli Yakalama Radarı
HJ	Sunrise To Sunset	Gündoğumundan, Günbatımına Kadar
HLDG	Holding	Bekleme
HMI	Human Machine Interface	İnsan Makine Arayüzü
HN	Sunset To Sunrise	Günbatımından, Gündoğumuna Kadar
HO	Service Available To Meet Operational Requirements	Uçuşla İlgili Gereksinmeleri Karşılayacak Hizmet Varlığı
HOG	Heading	Uçuş Başı *(Yön)*
HOSP	Hospital Aircraft	Hastane Uçağı
hPa	Hectopascal	Hektopaskal *(100 paskala eşit basınç birimi)*

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
HPA		Yüksek Performanslı Uçak
HR	Hour	Saat
HS	Service Avaible During Hours of Scheduled Operations	Tarifeli Uçuş Süresince Sağlanan Hizmet
HUM	Human Resources	İnsan Kaynakları
HVAC	Heating-Ventilating-Air Conditioning	Isıtma, Havalandırma, Soğutma Sistemleri
HX	No Specific Working Hours	Belirli Çalışma Saati Olmayan
HX	Cancelled Flight Plan	İptal Edilen Uçuş Planı
Hz	Hertz	Frekans Birimi
I		
IA	Initial Approach	İlk Yaklaşma
IAC	Instrument Approach Chart	Aletli Alçalma Planı
IAF	Initial Approach Fix	İlk Yaklaşma Fiksi
IAL	Instrument Approach and Landing Charts	Aletli Yaklaşma ve İniş Planları
IAS	Indicated Air Speed	Gösterge Hava Hızı
IATA	International Air Transport Association	Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği
IBIS	ICAO Bird Strike Information System	ICAO Kuş Çarpma Bilgi Sistemi
ICAA	International Civil Airports Assocation	Uluslararasi Sivil Havaalanları Birliği
ICAN	International Comission for Air Navigation	Uluslararasi Hava Seyrüsefer Komisyonu
ICAO	International Civil Aviation Organization	Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı
ID	Identifier or Identify	Tanıtma veya Tanıtıcı
IDENT	Identification	Tanıtma Kimliğini Saptama/ Kimlik Saptanması, Tanınma
IEC	International Electrotechnical Commission	Uluslarası Elektroteknik Komisyonu
IEEE	Institue Of Electrical And Electronics Engineers	Uluslararası Elektrik Ve Elektronik Mühendisleri Enstitüsü
IF	Intermediate Frequency	Ara Frekans
IFALPA	International Federation of Airlines Pilots	Uluslararası Havayolu Pilot Federasyonu
IFATCA	International Federation of Air Traffic Controllers Association	Uluslararası Hava Trafik Kontrolörleri Birliği

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
IFATSEA	International Fedaration of Air Traffic Safety Electronics Associations	Uluslararası Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personeli Birliği
IFF	Identification Friend or Foe	Dost veya Düşman Tanıtması
IFPS	Integrated Initial Fight Plan Processing System	Uçuş Planı Entegre İşlem Sistemi
IFPZ	IFPS Zone	IFPS Bölgesi
IFR	Instrument Flight Rules	Aletle Uçuş Kuralları
IFRB	International Frequency Registration Board	Uluslararası Frekans Tescil Heyeti
IFUN	If unable	Mümkün değil ise
II	Interrogator Identifier	Sorgulayıcı Belirteci
ILS	Instrument Landing System	Aletli İniş Sistemi
IM	Inner Marker	İç Marker *(ILS Sisteminin Bir Parçasıdır.)*
IMC	Instrument Meteorological Conditions	Aletli Meteorolojik Şartlar
In	Inch	Uzunluğu 2,54 cm olan İngiliz Uzunluk Ölçü Birimi
INA	Initial Approach	İlk Yaklaşma
INAD	Inadmissible Passenger	Kabul Edilmeyen Yolcu
INBD	Inbound	Geliş
INCERFA	Uncertainity Phase	Şüphe Hali
INF	Infant	Bebek Yolcu *(0-2 yaş arası)*
INFO	Information	Bilgi
INOP	Inoperative	Çalışmayan/Kullanılmayan
INS	Inertial Navigation System	Ataletsel Seyrüsefer Sistemi
INT	Intersection	Kavşak
INTL	International	Uluslararası
IOSA	IATA Operational Safety Audit	IATA üyesi olabilmek için IATA'nın denetimden başarılı olarak geçilmesini zorunlu hale getirdiği uluslararası operasyonel emniyet denetim programı.
IP	Instructor Pilot	Öğretmen Pilot
IR	Ice on Runway	Pistte Buz Var
IRE	Instrument Routing Examiner	Aletli Uçuş Yetkisi Kontrol Pilotu
IRI	Instrument Routing Instructor	Aletli Uçuş Yetkisi Öğretmeni

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ISA	International Standart Atmosphore	Uluslararası Standart Atmosfer
ISAGO	The IATA Safety Audit for Ground Operations (ISAGO) Standards	IATA Yer Operasyonları Emniyet Denetim Standartları
ISASI	International Society of Air Safety Investigators	Uluslararası Hava Emniyet İncelemecileri Topluluğu
ISK	Informative Schedule	Bilgi Amaçlı Program
ITU	International Telecommunications Union	Uluslararası Telekomünikasyon Birliği
J		
JAA	Joint Aviation Authorities.	Havacılık Otoriteleri Birliği
JAR	Joint Aviation Requirements of the Joint Aviation Authorities.	Ortak Havacılık Otoritelerinin Ortak Havacılık Gereksinimleri
JAR-OPS	Joint Aviation Regulations	Avrupa Havacılık Otoriteleri Birliğinin yayımlamış olduğu havaaracı operasyonlarına ilişkin kurallarıdır. *(Referans: Uçak Pilotu Lisans Yönetmeliği, SHY-1)*
K		
K	Bulk Modulus	Hacim Modülü
km	Kilometer	Kilometre
kt	Knot	Saatte Deniz Mili *(Hız)*
KÖİ	Public Private Partnership *(PPP)*	Kamu Özel Sektör İşbirliği
L		
L	Left*(Runway Identification)*	Sol *(Pist tanıtması)*
LAM	Local Area Multilateration	Yerel Alan Multilaterasyon
LAN	Local Area Network	Yerel Alan Ağı
LASER	Ligt Amplification by Stimulated Emission of adiation	Lazer Işınlamanın tahrik edilmiş yayını yolu ile ışık şiddetlendirilmesi *(Yükseltilmesi)*
LAT	Latitude	Enlem
lb	libre	453,6 grama denk gelen ağırlık bırımı

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
LCA	Lowest Coverage Altitude	Asgari Kapsama İrtifası
LCD	Liquid Cristal Display	Sıvı Kristal Ekranı
LCG	Load Classification Group	Yük Sınıflandırma Grubu
LCIP	Local Convergence And Implementation Plan	Yerel Yakınsama ve Uygulama Planı
LCN	Load Classification Number	Yük Sınıflandırma Numarası
LDA	Landing Distance Available	Mevcut İniş Mesafesi
LDCS	Local Departure Control System	Yerel Kalkış Kontrol Sistemi
LDG	Landing	İniş
LDI	Landing Direction Indicator	İniş Yön Göstergesi
LED	Light Emitting Diode	Işık Yayan Diyot
LF	Low Frequency	Düşük Frekans
LGTD	Lighted	Işıklandırılmış
LHO	Live human organs or fresh human blood	Canlı Organ veya Taze İnsan Kanı Nakli
LIDAR	Light Detection and Ranging	Işıkla Tesbit ve Menzil Bulma
LIMAS	Line Maintenance Automation System	Hat Bakım Otomasyon Siste-midir.
LLZ	Localizer	Lokalayzır /Konumlandırıcı *(ILS Sisteminin bir parçasıdır)*
LMC	Last Minute Change	Son Dakika Değişikliği
LMT	Local Mean Time	Yerel Saat
LOA	Letter of Agreement	Anlaşma Mektubu
LoA	List of Aerodrome	Hava Alanları Listesi
LOC	Local or Locally or Located	Yerel, Yerel Olarak, Konum, Konumlandırılmış
LON	Longitude	Boylam
LOPAR	Low Power Acquisition Radar	Alçak Takatlı Yakalama Radarı
LORAN	Long Range Air Navigation System	Uzun Mesafe Hava Seyrüsefer Sistemi
LVO	Low Visibility Operation	Düşük Görüş Operasyonu
LVTO	Low Visibility Take-off	Düşük Görüş Kalkışı
M		
M	MACH Number *(Followed by figures)*	*MACH Cinsinden Hız (Rakamı takiben)*
M	Meters *(Preceded by figures)*	*Metre (Rakamı takiben)*

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
MAA	Maximum Authorized Altitude	Müsaade Edilen Azami İrtifa
MAP	Aeronautical Maps and Charts	Havacılık Harita ve Planları
MAPT	Missed Approach Point	Pas Geçme Noktası
MAX	Maximum	En çok/Azami
MC-30	Medium Curing	Normal Kür Eden Asfalt
MCC	Multi Crew Coordination	Uçuş Ekibi İşbirliği
MCCI	Multi Crew Coordination Instructor	Uçuş Ekibi İşbirliği Öğretmeni
MCT	Multi Channel Tracking	Çoklu Kanallı İzleme
MDA	Minimum Descent Altitude	Asgari Alçalma İrtifası
MEA	Minimum En Route Altitude	Minimum Yol İrtifası
MEL	Minimum Equipment List	Asgari Donanım Listesi
MET	Meteorological or Meteorology	Meteorolojik veya Meteoroloji
METAR	Aviation Routine Weather Report *(In aeronautical meteorological code)*	Hava Yoluna Dair Hava Raporu
MIL	Military	Askeri
MIN	Minimum	Minumum
MLAT	Multilateration	Multilaterasyon
MLAW	Maximum Landing Weight	Azami İniş Ağırlığı
MLS	Microwave Landing System	Mikrodalga İniş Sistemi
MM	Middle Marker	*Orta Marker (ILS Sisteminin bir parçasıdır.)*
MME	Maintenance Management Exposition	Bakım Yönetimi El Kitabı
MMR	Multi-Mode Receiver	Çok Modlu Alıcı
MOC	Minimum Obstacle Clearance	Asgari Mania Müsaadesi
MOCA	Minimum Obstruction Clearence Altitude	Asgari Mania Müsaade İrtifası
MODE	Meteorogial operational Telecomunications Network	Meteorolojik Bilgi Alışverişi Haberleşme Servisi
MOE	Maintenance Organization Exposition	Bakım Kuruluşu El Kitabı
MOML	Moslem Meal	İslami Menü
MONA	Monitoring AIDS	GözetimYardımcıları
MOTNE	Meteorological Operational Telecommunications Network Europe	Avrupa Meteorolojik Operasyonel Haberleşme Ağı

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
MPA	Multi Pilot Aircraft	Çok Pilota Sertifikalı Uçak
Mpa	Megapascal	Megapaskal
MRT	Multi Radar Tracking	Çoklu Radar İz Takibi
MSA	Minimum Sector Altitude	Asgari Sektör İrtifası
MSL	Mean Sea Level	Ortalama Deniz Seviyesi
MSSR	Monopulse Secondary Surveillance Radar	Monopulse İkincil Gözetim Radarı
MTBF	Mean Time Between Failures	Arızalar Arası Ortalama Zaman Aralığı
MTCD	Medium Term Conflict Detection	Orta Dönem Çakışma Tespiti
MTI	Moving Target Indicator	Hareketli Hedef Göstergesi
MTMA	Military Terminal Control Area	Askeri Terminal Kontrol Sahası
MTOW	Maximum Take-Off Weight	Azami Kalkış Ağırlığı
MTW	Mountain Waves	Dağ Dalgaları
MWO	Meteorological Watch Office	Meteoroloji Gözlem Ofisi
MZFW	Maximum Zero Fuel Weight	Azami Sıfır Yakıt Ağırlığı
N		
N	North Or Northern Latitude	Kuzey veya Kuzey Enlemi
n	Porosity	Porozite
N/A	Not Applicable; Not Available	Uygulanamaz / Mevcut Değil
NADGE	NATO Air Defence Ground Envirenment	NATO Hava Savunma Yer Tesisleri
NAMSA	NATO Maintenance and Supply Agency	NATO Bakım ve İkmal Acentası
NAR	New Arrival Information	Yeni Varış Bilgisi
NATO	North Atlantic Treaty Organization	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü
NAV	Navigation	Seyrüsefer
NAVAID	Air Navigation Facility	Hava Seyrüsefer Kolaylıkları
NC	No Change	Değişiklik Yok
NDB	Non-Directional Radio Beacon	Yönlendirilmemiş Radyo Bikını
NE	North-East	Kuzey-Doğu
NIL	No Items Listed	Listelenen Öğe Yok
NM	Nautical Mile	Deniz Mili

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
NOF	International NOTAM Office	Uluslararası NOTAM Ofisi
FATO	Final Approach and Take-off Area	Helikopterlerin İniş Yapacağı Çizgili Beton Alan.
NOSIG	No Significant Change	Önemli Değişiklik Yok
NOTAM	A notice containing information concerning the establishment condition or change in any aeronautical facility, service, procedure or hazard, the timely knowledge of which is essential to personnel concerned with flight operations	Uçuş harekâtı ile ilgili görevlilere herhangi bir havacılık, hizmet, kolaylık, yöntem veya tehlikenin varlığı koşulları ya da değişikliğine özgü bilgileri zamanında duyurmak amacıyla yapılan bir uyarıdır.
NR	Number	Numara
NRC-CAI	NATO- Russia Council-Cooperative Airspace Initiative	NATO-Rusya Konseyi Ortak Hava Sahası Girişimi
O		
O	Operation Control	Harekat Kontrol
O/R	On Request	İstek Üzerine
OAC	Oceanic Area Control Center	Okyanus Bölgesi Kontrol Merkezi
OAT	Operational Air Traffic	Operasyonel Hava Trafiği
OBST	Obstacle	Mânia
OCA	Oceanic Control Area	Okyanus Kontrol Sahası
OCA/H	Obstacle Clearance Altitude/Height	Mania Klerans İrtifası/Yüksekliği
OCC	Operations Control Center	Operasyon Kontrol Merkezi
OCO	Operations Control Officer	Operasyon Kontrol Memuru
ODID	Operational Data and Input Display	Operasyonel Veri ve Giriş Ekranı
OFP	Operational Flight Plan	Operasyonel Uçuş Planı
OFZ	Obstacle Free Zone	Maniasız Bölge
OJT	On the Job Training	İş Başı Eğitimi
OLDI	On Line Data Interchange	Online Veri Değişimi
OM	Outer Marker	Dış Marker *(ILS Sisteminin bir parçasıdır)*
OM	Operations Manual	Operasyon El Kitapları
OML	Operation Multi Crew Limitation	Operasyonel Çoklu Uçuş Ekibi Kısıtlaması

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
ONS	Ounce	28,35 grama denk gelen ağırlık birimi
OPMET	Operational Meteorological *(Information)*	Uçuş Harekâtı ile İlgili Meteoroloji *(Bilgisi)*
OPR	Operator / Operate / Operative / Operating / Operational	İşletici / İşletme/Faal/İşleten/ İşletimsel
OPS	Operations	Uçuşla İlgili Faaliyetler
ORB	Orbit	Dairesel Uçuş *(Orbit)*
OSL	Operational Safety Limitation	Operasyonel Emniyet Pilotu Kısıtlaması
OVC	Overcast	Kapalı *(8/8)*
P		
P	Prohibited Area *(Followed by Identification)*	*Yasak Saha (Tanıtmayı Takiben)*
Pa	Pascal	1 m² lık yüzeye etkı eden 1 n'luk kuvvetin oluşturduğu basınçtır.
PANS	Procedures For Air Navigation Services	Hava Seyrüsefer Hizmetleri İçin Usuller
PANS-ATM	Procedures For Air Navigation Services - (Doc 4444) Air Traffic Management	Hava Seyrüsefer Hizmetleri İçin Usuller- Hava Trafik Yönetimi
PANS-OPS	Procedures For Air Navigation Services - Aircraft Operations	Hava Seyrüsefer Hizmetleri İçin Usuller - Hava Aracı Operasyonları
PAPI	Precision Approach Path Indicator	Hassas Yaklaşma Yol Göstergesi
PAR	Precision Approach Radar	Hassas Yaklaşma Radarı
PATC	Precision Approach Terrain Chart	Hassas Yaklaşma Arazi Planı
PAX	Passenger	Yolcu
PBB	Passenger Boarding Bridge	Yolcu Biniş Köprüsü
PBN	Performance-Based Navigation	Performans Tabanlı Seyrüsefer
PCN	Pavement Classification Number	Kaplama Sınıflandırma Numarası
PD	Probability of Detection	Tespit Olasılığı
PE	Perishable Cargo	Kolay Bozulan Kargo
PED	Portable Electronic Devices	Uçakta Yolcu Beraberinde Taşınabilir Elektronik Cihazlar.

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
PEDS	Primary Explosive Detection System	Birincil Patlayıcı Madde Tespit Sistemi
PENS	PAN European Network Service	PAN Avrupa Ağ Hizmeti
PER	Performance	Performans
PERM	Permanent	Devamlı/Sürekli/Kalıcı
PF	Pilot Flying	Uçağı Kumanda Eden Pilot
PIC	Pilot-in-Command	Uçuş süresince, bir uçağın emniyetinden ve harekatından sorumlu olan pilot.
PICUS	Pilot in Command Under Supervisor	Gözetim altındaki sorumlu pilotu veya bu şekilde yapılan uçuş süresi
PIF	Pilot Information File	Pilot Bilgi Dosyası
PIL	Passenger Information List	Yolcu Bilgi Listesi
PJE	Parachute Jumping Exercise	Paraşütle Atlama Tatbikatı
PLB	Pernonnel Location Becon	Personel Yer Tesbit Bikını
PLC	Planning Controller	Planlama Kontrolörü
PLN	Flight Plan	Uçuş Planı
PM	Pilot Monitoring	Uçuşu Gözlemleyen Pilot
PNF	Pilot Non Flying	Uçmayan Pilot
PPI	Plan Position Indicator	Plan Pozisyon Göstergesi
PPL	Private Pilot Licence	Hususi Pilot Lisansıdır.
PRF	Pulse Repetition Frequency	Darbe Tekrar Frekansı
PRI	Pulse Repetition Interval	Darbe Tekrar Aralığı
PRKG	Parking	Park
PSGR	Passenger	Yolcu
PSN	Position	Pozisyon
PSR	Primary Surveillance Radar	Birincil Gözetleme Radarı
PTT	Push/Press to Talk	Bas - Konuş
PWR	Power	Güç
Q		
QBI	Compulsory IFR Flight	Zorunlu IFR Uçuş
QFE	QFE	Bir havaalanı seviyesinde ya da tanımlanan bir başka referans seviyede *(pist başı rakımı gibi) ölçülen lokal basınç değeridir.*

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
QFU	Magnetic Oreientation of Runway	Pistin Magnetik Oryantasyonu
QM	Quality Manual	Kalite El Kitabı
QMS	Quality Management System	Kalite Yönetim Sistemi
QNE	QNE	1013 hPa 'lık referans basınç değeri set edilerek meydana inildiğinde
QNH	QNH	Belirli bir zamanda ve yerde *(bölgede),* havaaracının altimetresine set edildiğinde irtifa bilgisi sağlayan basınç değeridir.
R		
R	Right	Sağ *(Pist tanıtması)*
R	Restricted Area	Tahditli Saha
R/C	Rate of Climb *(per minute)*	Tırmanma Oranı *(dakikada)*
R/D	Rate of Descent (*per minute)*	Alçalma Oranı *(dakikada)*
RAC	Rules of The Air and Air Taffic Services	Hava Kuralları ve Hava Trafik Hizmetleri
RADAR	Radio Detection And Ranging	Radyo Tespit ve Mesafelendirme (*Radar)*
RADNET	Radar Network	Radar Ağı
RASCAL	Radar Sharing And Calculation	Radar Performans Değerlendirme Yazılımı
RAT	Runway-Apron-Takxiway	Pist-Apron-Taksiyolu
RCC	Rescue Coordination Centre	Kurtarma Koordinasyon Merkezi
RDPS	Radar Data Processing System	Radar Veri İşleme Sistemi
REC/PLB	Recording and Playback	Kayıt ve Oynatma
REF	Reference	İlgi
REG	Registration	Tescil
REQ	Request or Requested	İstek veya İstekte Bulunma
RESA	Runway and Safety Area	Pist Sonu Emniyet Sahası
RF	Radio Frequency	Radyo Frekansı
RFC	Radio Facility Chart	Seyrüsefer Yardımcı Planı
RI	Electronic Roughness İndicator	Elektronik pürüzlülük göstergesi

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
RM	Rezerve	Uçucu personelin aylık uçuş planlaması dışında ihtiyaç duyulacak uçuş ve yer görevleri için hazırlıklı bulunması hali.
RMCDE	Radar Message Conversion And Distribution Unit	Radar Mesaj Dönüştürme ve Dağıtım Birimi
RMK	Remark	Not
RNAV	Area Navigation	Saha Seyrüseferi
RNP	Required Navigation Performance	Gerekli Seyrüsefer Performansı *(Tanımlanmış bir sahada operasyon için gerekli seyrüsefer performansı)*
RPL	Repetitive Flight Plan	Sürekli Uçuş Planı
RQP	Request Flight Plan Message	Uçuş Planı İstek Mesajı
RQS	Request Supplementary Flight Plan Message	Ek Uçuş Plan İstek Mesajı
RRP	Runway Reference Point	Pist Referans Noktası
RS	Rapid Curing	Çabuk Kür Eden Asfalt
RSC	Rescue Sub-centrer	Kurtarma Tali Merkezi
RSR	En-Route Surveillance Radar	Yol Kontrol Gözetim Radarı
RSOO	Regional Safety Oversight Organisation	Bölgesel Emniyet Gözetim Organizasyonu
RTE	Route	Yol
R/T	Radio/Telephony	Radyo/Telefon
RVR	Runway Visual Range	Pist Görüş Mesafesi
RVSM	Reduced Vertical Seperation Minima	Azaltılmış Dikey Ayırma Minimumları
RWC	Runway Weight Charts	Pist Kaldırma Kapasitesi
RWY	Runway	Pist
Rx	Receiver	Alıcı
RX	Receiver Station	Alıcı İstasyonu
S		
S	South or Southern Latitude	Güney veya Güney Enlemi
S/N	Serial Number	Seri Numarası
SAC	System Area Code	Sistem Saha Kodu
SAFA	Safety Assessment of Foreign Aircraft	Yabancı uçakların emniyet yönünden denetlenmesidir. Yabancı ülkelerin sivil havacılık otoritelerinin, Türk uçaklarına rampa durumundayken yaptığı emniyet denetlemeleridir.

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
SANA	Safety Assessment of National Aircraft	Ulusal olarak uçan uçakların, teknik, emniyet ve operasyonel yönden SHGM tarafından denetlenmesidir.
SAR	Search and Rescue	Arama ve Kurtarma
SARPs	Standards and Recommended Practices *(ICAO)*	Standartlar ve Tavsiye Edilen Uygulamalar *(ICAO)*
SASS-C	Surveillance Analysis Support System-ATC Center	Gözetim Analiz Destek Sistemi-ATC Merkezi
SASS-S	Surveillance Analysis Support System-Sensor	Gözetim Analiz Destek Sistem-Sensör
SATCOM	Satellite Communications	Uydu Haberleşmesi
SB	Service Bulletin	Hava aracı imalatçısı tarafından yayımlanmış servis bültenleridir.
SC	Stratocumulus	Stratokümülüs Bulutu
SCADA	Supervisory Control and Data Acquisition	Veri Tabanlı Kontrol ve Gözetleme Sistemi
SCHA	Standart Catering Handling Agreement	Standart İkram Hizmetleri Anlaşması
SCT	Scattered *(clouds)*	Parçalı Bulutlu *(3/8 - 4/8)*
SDPS	Surveillance Data Processing System	Gözetim Veri İşleme Sistemi
SE	South-East	Güney Doğu
SEC	Second	Saniye
SECT	Sector	Sektör
SELCAL	Selective Calling System	Seçici Arama/Çağrı Sistemi
SeMS	Security Management System	Güvenlik Yönetim Sistemi
SEV	Severe	Kuvvetli, Şiddetli *(Örneğin, Buzlanma ve Çalkantı (= türbülans)* rapor belirtir
SFC	Surface	Yüzey
SFE	Synthetic Flight Examineer	Sentetik Uçuş Kontrol Pilotluğu.
SFI	Synthetic Flight Instructor	Sentetik Uçuş Öğretmeni.
SG	Snow Grains	Kar Taneleri
SGHA	Standart Ground Handling Agreement	Standart Yer Hizmetleri Anlaşması
SH	Shower	Sağanak Yağış

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
SHGM	Republic of Turkey Ministry of Transport and Communication Directorate General of Civil Aviation	Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
SHGR	Shower of Hail	Dolu Sağanağı
SHGS	Shower of Small Hail and/or Snow Pellets	Küçük Dolu ve/veya Yumak Kar Sağanağı
SHORAN	Short Range Navigation	Kısa Mesafe Seyrüseferi
SHPE	Shower of Ice Pellets	Buz Taneciği, Sağanakları
SHRA	Showers of Rain	Yağmur Sağanakları
SHRASN	Showers of Rain and Snow	Yağmur ve Kar Sağanakları
SHSN	Showers of Snow	Kar Sağanakları
SIA	Standart Instrument Arrival	Standart Aletli Yaklaşma
SIAP	Standart Instrument Approach Procedure	Standart Aletli Yaklaşma Usulü
SIC	System Identification Code	Sistem Tanımlama Kodu
SID	Standard Instrument Departure	Standart Aletli Kalkış
SIGMET	Significant Meteorological Information	Havaaracı Etkinliklerinin Güvenliğini Olumsuz Etkileyebilecek Yol Boyu Hava Bilgileri
SIGWX	Significant Weather	Önemli Hava Durumu
SITA	Integrated Information and Telecommunications Services	Havayolu Şirketlerinin Haberleşme Hizmetlerini Yürüten Kuruluş
SKC	Sky Clear	Hava/Gökyüzü Açık/Bulutsuz *(0/8)*
SMGCS	Surface Movement and Guidance System	Yüzey Hareketleri Rehberlik ve Kontrol Sistemi
SMR	Surface Movement Radar	Yer Hareket Radarı
SMS	Safety Management System	Emniyet Yönetim Sistemi
SN	Snow	Kar
SNETS	Safety Nets	Emniyet Ağları
SNOWTAM	SNOWTAM	Kar Notamı
SOC	Sector Operation Centre	Bölge Hareket Merkezi
SONAR	Sound navigation and Ranging	Ses ile Seyrüsefer ve Mesafe
SOP	Standard Operating Procedure	Standart Operasyon Usulleri
SOS	Save Our Souls	Mors Haberleşmesinde Tehlike Sinyali

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
SPA	Single Pilot Aircraft	Tek Pilota Sertifikalı Hava aracı
SPECI	Aviation Selected Special Weather Report	Havacılık Seçilmiş Özel Hava Raporu
SPECIAL	Special Meteorological Report	Özel Meteoroloji Raporu
SPIC		Uçuştan Sorumlu Öğrenci Pilot veya Bu Şekilde Yapılan Uçuş Süresi.
SPL	Supplementary Flight Plan Message	Ek Uçuş Plan Mesajı
SPML	Special Meal	Özel Yemek
SR	Sunrise	Gündoğumu
SRR	Search and Rescue Region	Arama ve Kurtarma Bölgesi
SS	Sunset	Günbatımı
SSB	Single Side Band	Tek Yan Band
SSR	Secondary Surveillance Radar	İkincil Gözetim Radarı
STA	Stright in Approach	Doğrudan Yaklaşma
STANAG	Standardization Agreement	Standartlaştırma Anlaşması
STAR	Standard Arrival Route	Standart Geliş Yolu
STC	Sensitivity Time Control	Hassasiyet Zaman Kontrolü
STCA	Short Term Conflict Alert	Kısa Dönem Çakışma İkazı
STD	Standard	Standart
STD	Scheduled Time of Departure	Planlanan Kalkış Zamanı
STN	Station	İstasyon Muhabere, SSY v.s.
STOL	Short Take-Off Landing	Kısa Mesafe İniş Kalkış
SUP	Supplement *(AIP Supplement)*	Ek *(AIP Eki)*
SUR	Surveillance	Gözetim
SVC	Service Message	Servis Mesajı
SVCBL	Serviceable	Hizmette
SW	South West	Güneybatı
SWY	Stopway	Durma Uzantısı
SX	Simplex	Aynı anda tek yönlü alma veya gönderme yapan muhabere sistemi
T		
T/O	Take off	Kalkış
TA	Transition Altitude	Geçiş İrtifası

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
TACAN	UHF Tactical Air Navigation Aid	UHF Taktik Hava Seyrüsefer Yardımcısı
TAF	Terminal Aerodrome Forecast	Havaalanı Hava Tahmini
TAF	Tactical Air Force	Taktik Hava Kuvveti
TAARFO		Hava Kurtarma ve Yangın Görevlileri Derneği
TAİMA	Turkish Aeronotical Information Association	Türkiye Havacılık Bilgi Yönetimi Derneği
TAR	Terminal Area Surveillance Radar	Terminal Sahası Gözlem Radarı
TAS	True Airspeed	Gerçek Hava Hızı
TATCA	Turkish Air Traffic Controllers Association	Türkiye Hava Trafik Kontrolörleri Derneği
TATSETPA	Turkish Air Traffic Safety Electronics Technical Personel Association	Türkiye Hava Trafik Emniyeti Elektronik Teknik Elemanlar Derneği
TAX	Taxing	Uçağın Yerde Rule Yapması ya da Taksi
TC	Tropical Cyclone	Tropik Siklon
TCAS	Traffic Collision Avoidance System	Trafik Çarpışma Önleme Sistemi
TCP/IP	Transmission Control Protocol / Internet Protocol	İletim Kontrol Protokolü/İnternet Protokolü
TCU	Towering Cumulus *(cumulus congestus clouds)*	Çok Yüksek Kümülüs
TDO	Tornado	Kasırga
TDOA	Time Difference Of Arrival	Geliş Zamanı Farkı
TDZ	Touch Down Zone	Teker Koyma Bölgesi
TEL	Telephone	Telefon
TEMPO	Temporary or Temporarily	Geçici, Geçici Olarak
TFC	Traffic	Trafik
THK	Turkish Aeronautical Association	Türk Hava Kurumu
THR	Threshold	Eşik
THRU	Through	Vasıtasıyla
TIL	Until	e.. kadar
TIP	Threat Image Projection	Tehdit Unsurlarının Görüntülenmesi
TKOF	Take-Off	Kalkış
TL	Transition Level	Geçiş/İntikal Seviyesi
TLB	Technical Logbook	Teknik Kayıt Defteri

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
TLOF	Touchdown and Lift-Off Area	Konma ve Havalanma Sahası
TMA	Terminal Control Area	Terminal Kontrol Sahası
TO	Tecnical Order	Teknik (Emir), Talimat
TOC	Terminal Operation Center	Terminal Operasyon Merkezi
TODA	Take-off Distance Available	Mevcut Kalkış Mesafesi
TOM	Terminal Operation Manuel	Terminal İşletme Kitabı
TORA	Take-Off Run Available	Mevcut Kalkış Koşu Mesafesi
TRACECA	Transport Corridor Europe Caucuses Asia	Avrupa-Kafkasya-Asya Taşıma Koridoru (Mayıs 1993'te Brüksel'de üç Kafkas ülkesi; Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan ve beş Orta Asya ülkesi; Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan'ın ticaret ve ulaştırma bakanlarının katılımlarıyla doğmuştur. Projeye 1996 yılında Moğolistan ve Ukrayna, 1998'de Moldova dâhil olmuşlardır. Daha sonrasında Mart 2000'de ise ilk yıllık toplantıda Bulgaristan, Romanya ve Türkiye TRACECA Projesine katılmışlardır. TRACECA Projesinin temel amacı, Avrupa Birliği öncülüğünde, AB fonlarının kullanılması ve teknik yardımın alınması suretiyle Avrupa'dan başlayarak Karadeniz, Kafkaslar, Hazar Denizi ve Orta Asya arasında tasıma koridorunun oluşturulmasıdır.)
TSOA	Time Sum Of Arrival	Geliş Zamanları Toplamı
TTR	Target Tracking Radar	Hedef Takip Radarı
TURB	Turbulence	Türbülans
TVOR	Terminal VOR	Terminal VOR
TWR	Tower	Meydan Kontrol Kulesi
TWY	Taxiway	Taksi Yolu
Tx	Transmitter	Verici
TX	Transmitter Station	Verici İstasyonu
TXT	Text	Metin
TYP	Type of Aircraft	Hava Aracı Tipi

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
U		
U/S	Unserviceable	Hizmet Dışı, Çalışmıyor
UAC	Upper Area Control Center	Üst Saha Kontrol Merkezi
UAR	Upper Air Route	Üst Seviye Hava Yolu
UAV	Unmanned Air Vehicle	İnsansız Hava Aracı
UCA	Upper Control Area	Üst Kontrol Sahası
UDF	Ultra High Frequency Direction-Finding Station	UHF Yön Bulma İstasyonu
UF	Uplink Format	Sorgulama Formatı
UFN	Until Further Notice	İkinci Bir Bildirime Kadar
UHF	Ultra High Frequency	Ultra Yüksek Frekans
UIC	Upper Information Center	Yüksek Seviye Bilgi Merkezi
UIR	Upper Flight Information Region	Üst Uçuş Bilgi Bölgesi
ULD	Unit Load Device	Birim Yükleme Cihazı
UM	Unaccompanied Passenger	Refakatsiz Yolcu
UNL	Unlimited	Sınırsız
UPS	Uninterruptible Power Supply	Kesintisiz Güç Kaynağı
UPU	Universal Postal Union	Evrensel Posta Birliği
UTA	Upper Control Area	Üst Seviye Kontrol Sahası
UTC	Universal Time Coordinated	Koordine Edilmiş Evrensel Zaman
V		
VA	Volcanic Ash	Volkanik Kül
VAC	Visual Approach Chart	Görerek yaklaşma planı
VAL	Valuable Cargo	Değerli Kargo
VAR	Magnetic Variation	Manyetik sapma
VASIS	Visual Approach Slope Indicator System	Görerek Yaklaşma Eğim Gösterge Sistemi
VCS	Voice Communications System	Ses Haberleşme Sistemi
VDF	Very High Frequency Direction-Finding Station	Çok Yüksek Frekanslı Yön Bulma İstasyonu
VDL	VHF Digital / Data Link	VHF Dijital / Veri Hattı
VER	Vertical	Dikey

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
VFR	Visual Flight Rules	Görerek Uçuş Kuralları
VFR	Visual Flight Rules	Görerek Uçuş Kuralları
VGML	Vegetarian Meal	Vejeteryan Yemeği
VHF	Very High Frequency	Çok Yüksek Frekans
VIP	Very Important Person	Çok Önemli Kişi
VIS	Visibility	Görüş
VLAN	Virtual Local Area Network	Sanal Yerel İletişim Ağı
VLF	Very Low Frequency	Çok Alçak Frekans *(3-30 kHz)*
VMC	Visual Meteorological Conditions	Görerek Meteorolojik Şartlar
VOIP	Voice Over IP	İnternet Protokolü Üzerinden Sesli İletişim
VOLMET	Meteorological Information For Aircraft in Flight	Uçuştaki Hava Araçları İçin Meteorolojik Bilgi
VOR	Very High Frequency Omni Directional Range	Çok Yüksek Frekanslı Tüm Yönlü Radyo Verici İstasyonu
VORTAC	VOR and TACAN Combination	Birleştirilmiş VOR ve TACAN
VPN	Virtual Private Network	Sanal Özel İletişim Ağı
VSAT	Very Small Aperture Terminal	Çift Yönlü Uydu İletişim Siste-mi
VSP	Vertical Speed	Dikey hız
VTS	Vehicle Tracking System	Araç Takip Sistemi
W		
W	West or Western Longitude	Batı veya Batı Boylamı
W/C	Water Cement Ratio	Su Çimento Oranı
WAB	Weight and Balance	Ağırlık ve Denge
WAC	World Aeronautical Chart ICAO 1:1.000.000	Dünya Havacılık Haritası ICAO 1:1.000.000
WAM	Wide Area Multilaration	Geniş Alan Multilaterasyon
WAN	Wide Area Network	Geniş Alan Ağı
WAP	Wireless Application Protocol	Kablosuz Uygulama Protokolü
WCHR	Wheelchair	Tekerlekli Sandalye
WDI	Wind Direction Indicator	Rüzgâr Yön Göstergesi
WEF	With Effect From or Effective From	...den geçerli olmak üzere
WGS-84	World Geodetic System -1984	Dünya Geodetic Sistemi - 1984

KISALTMA	İNGİLİZCE	TÜRKÇE
WHO	World Health Organization	Dünya Sağlık Örgütü
WI	Within	İçerisinde, Kapsamında
WIE	With Immediate Effect or Effective	Derhal Geçerli, Öncelikle Geçerli
WIP	Work in Progress	Çalışma Devam Ediyor
WRNG	Warning	İkaz, Uyarı
WWW	World Wide Web	Dünya Çapında Ağ
WX	Weather	Hava
XRAY	X-Ray	X Işını Tabanlı Bagaj Kontrol Cihazı
Y		
YD	Yard	Yarda *(0.9144 m.)*
YİD	Yap-İşlet-Devret	Build-Operate-Transfer
YG-AG Sistemleri		Yüksek Gerilim-Alçak Gerilim Elektrik Sistemleri
Z		
Z	Co-ordinated Universal Time *(in meteorological messages)*	Koordine Edilmiş Evrensel Zaman *(meteorolojik mesajlarda)*

Terimlerin Kaynağı

Source of Headings

KAYNAKÇA:

- ICAO ANNEX 14 CİLT 1"
- ICAO Doc 9137-AN/898 Part 1 – 5 – 7
- ICAO AN/2-10-11-14
- DHMİ Uçak Kaza Kırım Kurtarma ve Yangınla Mücadele Yönergesi
- IFSTA Aircraft Rescue and Fire Fighting
- Türkiye AIP'Si
- DHMİ Havaalanları PAT Sahalarında Araç Kullanma Yönergesi
- DHMİ Havacılık Terimleri Sözlüğü
- ACI Uluslararası Havaalanları Konseyi
- Eurostat - Avrupa Komisyonu İstatistik Ofisi
- http://www.google.com.tr
- http://en.babla.la
- http://www.eurocontrol.int